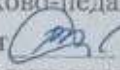

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної роботи
доцент Володимир
ХОДОРОВСЬКИЙ

“ 30 ” 08 2024 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни
««ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА»
(в т.ч. ендокринологія та генетика)

Галузь знань 22 Охорона здоров'я
(код і назва галузі знань)

Спеціальність 222 Медицина
(код і назва спеціальності)

Освітній ступінь магістр
(магістр, бакалавр, молодший бакалавр)

Курс навчання 4

Форма навчання денна
(денна, заочна, дистанційна)

Кафедра внутрішньої медицини
(назва кафедри)

Схвалено на методичній нараді кафедри внутрішньої медицини
Протокол № 1 від 30 серпня 2024 року

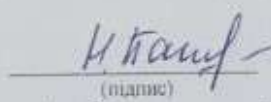
Завідувач кафедри
внутрішньої медицини, професор

(підпис)

Олександр ФЕДІВ

Схвалено на засіданні кафедри клінічної імунології, алергології та ендокринології
Протокол № 2 від 30 серпня 2024 року

Завідувач кафедри клінічної імунології,
алергології та ендокринології, професор

(підпис)

Наталія ПАШКОВСЬКА

Схвалено на методичній нараді кафедри педіатрії та медичної генетики
Протокол № 2 від 30 серпня 2024 року

Завідувач кафедри педіатрії та
медичної генетики, професор

(підпис)

Сніжана СОКОЛЬНИК

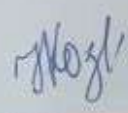
Схвалено предметною методичною комісією з дисциплін терапевтичного профілю
„30” серпня 2024 року (протокол № 9).

Голова предметної методичної комісії, професор

(підпис)

Віктор ТАШУК

2024 рік

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Внутрішньої медицини
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	<i>Федів Олександр Іванович</i> – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор, o.fediv@gmail.com; <i>Зуб Лілія Олексіївна</i> – професор кафедри, доктор медичних наук, професор, zubliliya7@gmail.com; <i>Волошина Лариса Олександрівна</i> – професор кафедри, доктор медичних наук, професор, voloshka03@ukr.net; <i>Оліник Оксана Юріївна</i> – доцент кафедри, кандидат медичних наук, доцент, olinoks@bsmu.edu.ua; <i>Телекі Яна Михайлівна</i> - доцент кафедри, кандидат медичних наук, доцент, teleki.jana@bsmu.edu.ua; <i>Квасницька Ольга Борисівна</i> - доцент кафедри, кандидат медичних наук, доцент, olgakvasnytska370@gmail.com; <i>Кулачек Вероніка Тарасівна</i> - доцент кафедри, кандидат медичних наук, доцент, kulachek.veronika@bsmu.edu.ua; <i>Гончарук Людмила Михайлівна</i> - доцент кафедри, кандидат медичних наук, доцент, goncharuk.l@bsmu.edu.ua; <i>Присяжнюк Ірина Василівна</i> - доцент кафедри, кандидат медичних наук, доцент, prir@ukr.net; <i>Букач Ольга Петрівна</i> – асистент кафедри внутрішньої медицини, кандидат медичних наук, bukach06@gmail.com; <i>Неміш Ірина Любомирівна</i> – асистент кафедри внутрішньої медицини, кандидат медичних наук, Irynka199306@gmail.com; <i>Раца Вероніка Любомирівна</i> – асистент кафедри внутрішньої медицини, veronikaratsa@gmail.com; <i>Чернецька Наталя Василівна</i> – асистент кафедри внутрішньої медицини, кандидат медичних наук, chernetskanataliia@ukr.net
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/vnutrishnoyi-meditsini/
Веб-сайт кафедри	http://intmed.bsmu.edu.ua/
E-mail	int_medicine@bsmu.edu.ua
Адреса	М.Чернівці, вул. Головна, 137
Контактний телефон	+38 (03722) 3-32-62

Кафедра	Кафедра клінічної імунології, алергології та ендокринології
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Пашковська Наталія Вікторівна- завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор pashkovska.natalija@bsmu.edu.ua; Марчук Юлія Федорівна - доцент кафедри, кандидат медичних наук

	marchuk.yulia@bsmu.edu.ua ; Маслянюк Віталій Антонович - доцент кафедри, кандидат медичних наук maslyanko.v@bsmu.edu.ua ; Оленович Ольга Анатоліївна - доцент кафедри, кандидат медичних наук olenovych.olga@bsmu.edu.ua ; Павлович Лариса Борисівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук pavlovych.l@bsmu.edu.ua ; Царик Ірина Олександрівна – асистент кафедри, кандидат медичних наук iryna.tsaryk@bsmu.edu.ua .
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	http://endos.bsmu.edu.ua/
Веб-сайт кафедри	
E-mail	immunology@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Федьковича ,48,50,54 м.Чернівці, вул. О.Гузар, 2
Контактний телефон	+38(03722) 3-10-81; +38(03722) 3-21-51.

Кафедра	кафедра педіатрії та медичної генетики
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Ластівка Ірина Володимирівна – доцент кафедри педіатрії та медичної генетики, кандидат медичних наук, доцент, lastivka.iv@bsmu.edu.ua ; Андрійчук Денис Романович – доцент кафедри педіатрії та медичної генетики, кандидат медичних наук, andreychuk_denis@bsmu.edu.ua ; Ризничук Мар'яна Олександрівна – доцент кафедри педіатрії та медичної генетики, кандидат медичних наук, riznichuk@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/pediatrici-ya-ta-medichnoyi-genetiki/
Веб-сайт кафедри	https://pmg.bsmu.edu.ua/
E-mail	pediatry_gen@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Буковинська, 4
Контактний телефон	+38 (050) 192-09-53

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	8
Загальна кількість годин	240
Лекції	40
Практичні заняття	150
Самостійна робота	50
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Вивчення навчальної дисципліни «Внутрішня медицина» надає змогу студентам опанувати знання щодо принципів діагностики та лікування найпоширеніших захворювань внутрішніх органів, надання невідкладної допомоги при виникненні невідкладних станів та

формує уміння застосовувати знання з патології внутрішніх органів у процесі подальшого навчання та професійній діяльності відповідно до принципів доказової медицини.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vidnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-oczinyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркового дисципліни (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyh_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролю без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
анатомія та фізіологія людини	профільні клінічні професійно-практичні дисципліни
медична біологія	
медична та біологічна фізика	
гістологія, цитологія та ембріологія	
мікробіологія, вірусологія та імунологія	
патологічна фізіологія	
пропедевтика внутрішньої медицини	

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. Мета викладання навчальної дисципліни є навчання студентів теоретичним основам, навичкам обстеження соматичних хворих, методології постановки діагнозу захворювань внутрішніх органів, вибору тактики лікування та надання термінової допомоги при невідкладних станах у внутрішній медицині, а також визначення етіологічних факторів і патогенетичних механізмів розвитку основних захворювань внутрішніх органів.

6.2. Завдання: оволодіння методикою проведення суб'єктивного та об'єктивного обстеження пацієнта; складання плану додаткового обстеження при різних захворюваннях внутрішніх органів; оцінювання результатів дослідження (лабораторних та інструментальних); оцінювання стану здоров'я пацієнта; вивчення основних патологічних симптомів і синдромів; оволодіння переліком необхідних медичних маніпуляцій та планування тактики ведення хворого з патологією внутрішніх органів.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

7.1. інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

7.2. Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК4	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
ЗК6	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
ЗК7	Здатність працювати в команді.
ЗК8	Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК 11	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 12	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

7.3. спеціальні (фахові, предметні) (ФК):

ФК 1	Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
ФК 2	Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
ФК 3	Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
ФК 6	Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.
ФК 7	Здатність до діагностування невідкладних станів.
ФК 8	Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.
ФК 11	Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, включаючи систему раннього втручання.

ФК 15	Здатність до проведення експертизи працездатності.
ФК 16	Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.
ФК 21	Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
ФК 22	Здатність управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
ФК 23	Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я.
ФК 24	Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.
ФК 25	Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

8.1. Результати навчання для дисципліни:

Результат навчання	Спеціальні (фахові, предметні) результати навчання
ПРН 1	Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
ПРН 4	Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).
ПРН 5	Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.
ПРН 6	Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).
ПРН 7	Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
ПРН 8	Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
ПРН 9	Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоналізовані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.
ПРН 10	Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами. визначати фактори, що перешкоджають підвищенню якості та безпеки медичної допомоги.
ПРН 14	Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами

	та стандартами лікування.
ПРН 15	Організовувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.
ПРН 17	Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
ПРН 18	Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.
ПРН 21	Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.
ПРН 25	Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.
ПРН 26	Управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, організовувати роботу та професійний розвиток персоналу з урахуванням набутих навиків ефективної роботи в команді, позицій лідерства, належної якості, доступності і справедливості, забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги.
ПРН 28	Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

8.2. Знати: частоту природженої та спадкової патології у різні періоди онтогенезу; генетичні аспекти росту і розвитку плоду; особливості ембріонального і фетального періодів внутрішньоутробного розвитку; етіологію, патогенез, класифікацію природжених вад розвитку; класифікацію спадкової патології; зміст, поняття, ефекти хромосомного і геномного імпринтингу; летальні ефекти мутацій; принципи та етапи проведення клініко-генеалогічного обстеження; критерії різних типів успадкування; методи фарбування хромосом; типи порушень в хромосомному наборі: структурні, числові, принципи організації скринуючих програм; базові методи дослідження при підозрі на спадкові хвороби обміну речовин (СХО); базові молекулярні методи дослідження; класифікацію вад розвитку; узгодженість характеру порушень з етапами онтогенезу (гемато-, ембріо-, фетопатія); морфогенетичні варіанти і значення в діагностиці спадкових синдромів і природжених станів; загальні питання етіології, патогенезу та класифікацію моногенних захворювань; класифікацію і ведучі симптоми спадкових захворювань сполучної тканини; клініку, генетику, діагностику синдрому Елерса-Данлоса; класифікацію і ведучі симптоми спадкових нервово-м'язевих захворювань; класифікацію спадкових хвороб нирок; клініку, генетику, діагностику СХО амінокислот та СХО вуглеводів; загальну характеристику факоматозів; загальну характеристику онкогенетичних синдромів; етіологію лізосомних хвороб накопичення; загальні принципи лікування спадкових хвороб, реабілітації і соціальної адаптації хворих; етіологію, цитогенетику, патогенез і характеристики хромосомних хвороб; сучасні можливості пренатальної діагностики; особливості клінічних проявів окремих синдромів: Дауна, Патау, Едварда, «котячого крику», Шерешевського-Тернера, Клайнфельтера; загальну характеристику, принципи класифікації та діагностики мітохондріальної патології; клініку, генетику, діагностику, терапію синдромів MERRF та MELAS; загальні принципи лікування мітохондріальних хвороб; загальну характеристику мультифакторіальних захворювань, генеалогічний, близнюковий і популяційно-статистичний методи аналізу мультифакторіальних захворювань; генетичні основи різних форм злоякісного росту; рівні профілактики спадкових хвороб; покази до проведення медико-генетичного консультування; покази до проведення пренатальної діагностики; методи пренатальної діагностики; принципи відбору нозологічних форм, що підлягають просіюючій доклінічній діагностиці; деонтологічні питання просіюючих програм; етіологічні та патогенетичні фактори

ендокринних захворювань, захворювань травного каналу, гепатобіліарної системи та підшлункової залози, сечовивідної системи, основних захворювань суглобів та сполучної тканини; типову клінічну картину захворювань сечовивідної системи, основних захворювань суглобів та сполучної тканини, захворювань травного каналу, гепатобіліарної системи та підшлункової залози; основні варіанти перебігу та ускладнення захворювань сечовивідної системи, основних захворювань суглобів та сполучної тканини, захворювань травного каналу, гепатобіліарної системи та підшлункової залози; основні інвазивні та неінвазивні діагностичні методи, що застосовуються в ендокринології, гастроентерології, ревматології, нефрології, показання та протипоказання для їх проведення, можливі ускладнення; техніку проведення пункції черевної порожнини (парацентез); техніку очищення кишківника (гіпертонічна, очисна і сифонна клізми, пальцеве очищення прямої кишки); покази та протипокази до проведення фізіотерапевтичних процедур

8.3. Уміти:

- Визначати провідний симптомокомплекс при оцінці фенотипу пробанда з синдромом Марфана.
- Визначити критерії діагностики муковісцидозу.
- Визначати критерії полігенної схильності.
- Аналізувати результати біохімічного скринінгу.
- Проводити опитування та фізикальне обстеження хворих із захворюваннями органів травного каналу, гепатобіліарної системи та підшлункової залози, із основними захворюваннями суглобів та сполучної тканини, із захворюваннями сечовивідної системи, із захворюваннями ендокринної системи;
- Проводити клінічну інтерпретацію результатів додаткових методів обстеження (біохімічних печінкових тестів, езофагогастроуденофіброскопії, рентгенологічного дослідження органів травлення, сканограм та ультразвукового дослідження печінки, жовчевого міхура, підшлункової залози, імуноферментного аналізу на вірусні гепатити, рН-метрії шлунка, результатів дуоденального та шлункового зондування, результатів комп'ютерної томографії та магнітно-ядерної томографії внутрішніх органів)
- Інтерпретувати результати додаткових методів обстеження (загального аналізу сечі, проб Зимницького, Нечипоренка, Реберга, результатів біохімічного дослідження функціонального стану нирок, результатів комп'ютерної томографії та магнітно-ядерної томографії нирок тощо)
- Тракувати лабораторні показники при ревматологічних захворюваннях (ревмопроби, аутоімунні маркери тощо)
- Тракувати дані ехокардіографічного дослідження та променевого обстеження суглобів
- Складати план обстеження хворих з захворюванням сечовивідної системи, хворих з основними захворюваннями суглобів та сполучної тканини, хворих із основними захворюванням травного каналу, гепатобіліарної системи та підшлункової залози, хворих із основними ендокринними захворюваннями
- Проводити диференціальний діагноз, на підставі аналізу даних лабораторного та інструментального обстеження, обґрунтовувати та формулювати діагноз при захворюваннях сечовивідної системи, при захворюваннях суглобів та сполучної тканини, при основних захворюваннях травного каналу, гепатобіліарної системи та підшлункової залози, при основних ендокринних захворюваннях
- Призначати лікування, проводити первинну та вторинну профілактику при захворюваннях сечостатевої системи, при основних захворюваннях кістково-м'язової системи та сполучної тканини, при захворюваннях травного каналу, гепатобіліарної системи та підшлункової залози, при ендокринних захворюваннях
- Діагностувати та надавати допомогу при невідкладних станах в ендокринології
- Діагностувати та надавати допомогу при невідкладних станах в гастроентерології
- Діагностувати та надавати допомогу при гострій нирковій недостатності

- Здійснювати етапи медичної реабілітації хворого згідно рекомендацій після стаціонарного лікування
- Проводити пропаганду здорового способу життя
- Організовувати лікувальне харчування. Проводити консультації пацієнтів з питань раціонального і дієтичного харчування.

8.4. Демонструвати:

-володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципи фахової субординації

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 240 годин 8 кредитів ЄКТС.

Модуль 1. Основи внутрішньої медицини (ендокринологія, медична генетика, гастроентерологія, нефрологія, ревматологія).

Змістовий модуль 1. Діагностика, лікування та профілактика хвороб ендокринної системи

Змістовий модуль 2. Медична генетика.

Змістовий модуль 3. Основи діагностики, лікування та профілактики хвороб органів травлення.

Змістовий модуль 4. Основи діагностики, лікування та профілактики хвороб сечостатевої системи.

Змістовий модуль 5. Основи діагностики, лікування та профілактики хвороб кістково-м'язової системи та сполучної тканини.

Змістовий модуль 1: «Діагностика, лікування та профілактика хвороб ендокринної системи» (60 годин, 2 кредити)

ТЕМА 1. Цукровий діабет, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика. Визначення цукрового діабету. Епідеміологія діабету в Україні і світі, прогноз захворюваності, поширеність цукрового діабету в різних вікових групах. Етіологія і патогенез цукрового діабету. Цукровий діабет тип 1: роль вірусної інфекції та аутоімунних процесів, генетичної схильності. Цукровий діабет тип 2: роль генетичної схильності, ожиріння, зовнішніх факторів. Інсулінорезистентність та порушення секреції інсуліну. Класифікація порушень глікемії (ВООЗ, 1999 р.), клінічні форми цукрового діабету. Клініка цукрового діабету. Основні клінічні симптоми цукрового діабету. Ознаки різних типів діабету. Характеристика уражень внутрішніх органів за цукрового діабету: серцево-судинної системи, гепатобіліарної системи, органів сечовиділення, діабетичні остеопатії. Діагностика цукрового діабету. Критерії діагностики цукрового діабету та інших категорій гіперглікемії (ВООЗ, 1999 р.). Показання та правила проведення глюкозотолерантного тесту. Діагностичне значення визначення глікованого гемоглобіну, фруктозаміну, С-пептиду, глюкозурії, кетонурії.

ТЕМА 2. Цукровий діабет типу 1 і 2, сучасні методи терапії. Основні методи лікування ЦД, дієтотерапія, дозоване фізичне навантаження, цукрознижувальна фармакотерапія, навчання хворого самоконтролю. Дієтотерапія цукрового діабету. Сучасні принципи дієтотерапії: фізіологічність, енергетична цінність, обмеження рафінованих вуглеводів, вживання харчових волокон, мікроелементів, вітамінів. Дозоване фізичне навантаження та правила його призначення. Критерії компенсації вуглеводного обміну у хворих на ЦД типу 1. Інсулінотерапія. Класифікація препаратів інсуліну, препарати короткої та тривалої дії, аналоги інсуліну ультракороткої та тривалої дії. Характеристика основних препаратів інсуліну в т.ч. вітчизняного виробництва ЗАТ “Індар” та “Фармак”. Показання, протипоказання. Розрахунок добової потреби в інсуліні. Корекція дози інсуліну за допомогою хлібних одиниць. Режим інсулінотерапії: традиційна та інтенсифікована інсулінотерапія. Ускладнення інсулінотерапії: гіпоглікемічні стани, алергія до інсуліну, постін'єкційні ліподистрофії, інсулінорезистентність, хронічне передозування інсуліну (синдром Сомоджі), інсулінові набряки. Основні принципи лікування діабету 2 типу. Критерії компенсації обміну речовин, досягнення нормоглікемії. Пероральні

цукрознижувальні препарати. Похідні сульфонілсечовини, нессульфонілсечовинні секретогени інсуліну, бігуаніди, глітазони, акарбоза. Характеристика препаратів, механізм їх дії, побічні реакції, показання та протипоказання. Санаторно-курортне лікування.

ТЕМА 3. Гострі та хронічні ускладнення цукрового діабету. Особливості перебігу та лікування цукрового діабету у хірургічних хворих, при вагітності. Діабетичні ангіопатії та нейропатії. Класифікація. Діабетична нефропатія: стадії розвитку, діагноз, диференційний діагноз, лікування та профілактика. Діабетична ретинопатія: стадії процесу, діагноз, профілактика та лікування. Діабетична нейропатія, класифікація, діагностика та лікування. Синдром діабетичної стопи: класифікація, діагностика, алгоритм лікування. Діагностика і хірургічне лікування діабетичної ангіопатії нижніх кінцівок. Діабетична гангрена. Особливості проведення термінових та планових хірургічних втручань у хворих на цукровий діабет. Принципи лікування вагітних, хворих на цукровий діабет. Тактика в процесі експертизи втрати працездатності (тимчасової та стійкої), заповнення відповідних документів. Принципи реабілітації та санаторно-курортний відбір. Принципи раціонального та профілактичного харчування. Організація «Школи здоров'я» для хворих.

Гіпоглікемічна кома, гіпоглікемічні стани. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування. Кетоацидотичні стани з діабетичною (гіперкетонемічною) комою. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційний діагноз, лікування. Гіперосмолярна (неацидотична) діабетична кома. Молочнокислий ацидоз і кома.

ТЕМА 4. Йододефіцитні захворювання щитоподібної залози. Гіпотиреоз. Класифікація, діагностика, клініка, лікування. Тиреоїдити. Рак щитоподібної залози. Визначення поняття “йододефіцитні стани”. Прояви йодного дефіциту. Визначення йододефіцитних територій за поширеністю зобу у різних вікових групах та даними йодурії. Визначення розмірів щитоподібної залози. Вікова динаміка об'єму залози. Визначення зоба. Поняття про простий нетоксичний та вузлові форми зоба. Вплив екзогенних чинників довкілля та техногенних катастроф на об'єктах атомної енергетики на стан щитоподібної залози та поширеність її патології. Йодна профілактика: масова, групова, індивідуальна. Значення вживання йодованої солі у профілактиці йододефіцитних захворювань. Обмеження для використання препаратів на основі калію йодиду. Гіпотиреоз, етіологія, патогенез та клінічні ознаки. Обґрунтування діагнозу. Гіпотиреоз первинний, центральний, периферичний, субклінічний, транзиторний. Своєчасна діагностика природженого гіпотиреозу. Субклінічний гіпотиреоз. Вагітність та гіпотиреоз. Вікові особливості перебігу гіпотиреозу. Гіпотиреоз на тлі автоімунних поліендокринопатій. Лікування гіпотиреозу. Медико-соціальна експертиза хворих на гіпотиреоз. Тиреоїдити: класифікація, етіологія, клінічний перебіг, діагностика, лікування. Диференційна діагностика тиреоїдитів з гострим клінічним перебігом. Хронічний тиреоїдит. Обґрунтування діагнозу автоімунного тиреоїдиту. Вузлові форми зоба. Моніторинг пацієнтів із вузлами у щитоподібній залозі.

Патоморфологічна класифікація пухлин щитоподібної залози. Обґрунтування діагнозу раку щитоподібної залози. Роль аварії на Чорнобильській АЕС у зростанні захворюваності на рак щитоподібної залози. Сучасна схема лікування, реабілітації та диспансерного спостереження хворих на рак щитоподібної залози.

Принципи реабілітації та санаторно-курортний відбір. Принципи раціонального та профілактичного харчування. Організація «Школи здоров'я» для хворих.

ТЕМА 5. Тиреотоксикоз. Клінічні форми. Діагностика, лікування. Захворювання прищитоподібних залоз. Курація хворих. Захворювання, що супроводжуються тиреотоксикозом. Етіологія, патогенез, клінічні прояви дифузного токсичного зоба, тиреотоксична та ендокринна офтальмопатія. Вікові особливості перебігу токсичного зоба у дітей та людей похилого віку. Клінічні відмінності вузлового токсичного зоба. Обґрунтування діагнозу тиреотоксикозу. Медикаментозне, хірургічне лікування токсичного зоба, використання I^{131} з лікувальною метою. Ускладнення лікування зоба. Медико-соціальна експертиза хворих на токсичний зоб. Принципи реабілітації та санаторно-курортний відбір. Принципи раціонального та профілактичного харчування. Організація «Школи здоров'я» для хворих.

Анатомо-фізіологічні дані прищитовидних залоз. Паратиреоїдний гормон. Механізм дії. Гіперпаратиреоз. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка, клінічні форми гіперпаратиреозу. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Показання до хірургічного лікування. Післяопераційний період і реабілітація хворих. Медикаментозна терапія. Гіпопаратиреоз. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика. Прогноз. Профілактика. Лікування. Клінічні форми. Проведення курації хворого, написання історії хвороби згідно із затвердженою схемою.

ТЕМА 6. Хронічна недостатність кори надниркових залоз: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування. Гостра недостатність кори надниркових залоз. Гормонально-активні пухлини надниркових залоз. Ожиріння. Анатомо-фізіологічні дані. Гормони кори та мозкового шару надниркових залоз. Визначення поняття, поширеність гострої та хронічної недостатності кори надниркових залоз. Хронічна недостатність надниркових залоз (хвороба Аддісона) . Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування. Гостра недостатність надниркових залоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування. Класифікація пухлин надниркових залоз. Синдром Іценко-Кушинга (кортикостерома, глюкостерома). Клініка, діагностика та диференційна діагностика, лікування. Андростерома, кортикостерома. Клініка, діагностика та диференційна діагностика, лікування. Первинний гіперальдостеронізм (синдром Кона). Клініка, діагностика та диференційна діагностика, лікування. Феохромоцитома. Клініка, діагностика та диференційна діагностика, лікування. Визначення природженої гіперплазії кори надниркових залоз. Клінічні форми, діагностика, лікування. Тактика в процесі експертизи втрати працездатності (тимчасової та стійкої), заповнення відповідних документів. Принципи реабілітації та санаторно-курортний відбір. Принципи раціонального та профілактичного харчування. Організація «Школи здоров'я» для хворих. Ожиріння. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Лікування. Ожиріння у дітей та підлітків.

ТЕМА 7. Захворювання гіпоталамо-гіпофізарної системи, порушення росту. Захворювання статевих залоз. Класифікація гіпоталамо-гіпофізарних захворювань. Акромегалія. Етіологія і патогенез. Клініка. Діагностика та диференційна діагностика. Лікування. Хвороба Іценка-Кушинга. Етіологія і патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика та диференційна діагностика. Лікування. Синдром гіперпролактинемії. Класифікація. Етіологія і патогенез. Клініка. Діагностика, диференційна діагностика. Лікування. Гіпопітуїтаризм. Етіологія і патогенез. Клініка. Діагностика і диференційна діагностика. Лікування. Нецукровий діабет. Етіологія і патогенез. Клініка. Діагностика та диференційна діагностика. Лікування. Причини низько- та високорослості. Гіпопітуїтаризм з переважною соматотропною недостатністю (гіпофізарний нанізм). Класифікація. Етіологія і патогенез. Клініка. Діагностика і диференційна діагностика. Лікування. Гіпофізарний гігантизм. Етіологія і патогенез. Клініка. Діагностика і диференційна діагностика. Лікування. Статеві залози у чоловіків та жінок. Гормони. Природжені порушення статевого диференціювання. Агенезія гонад. Синдром Шерешевського – Тернера. Синдром гермафродитизму. Крипторхізм. Синдром моно- та анорхізму. Синдром Клайнфельтера. Порушення статевого розвитку у хлопчиків та дівчаток. Клімакс у жінок та чоловіків.

ТЕМА 8. Захист історії хвороби. Підсумкове заняття змістовного модуля «Діагностика, лікування та профілактика хвороб ендокринної системи».

Змістовий модуль 2. „Медична генетика” (30 години, 1 кредит)

ТЕМА 9. Предмет і завдання медичної генетики. Роль спадковості в патології людини. Клініко-генеалогічний метод. Цитогенетичні і молекулярно-генетичні методи. Біохімічні методи. Предмет і завдання медичної генетики. Роль медико-генетичних знань у практичній роботі лікаря. Місце медичної генетики у системі медичних знань, взаємозв'язок медичної генетики з іншими клінічними дисциплінами. Зростання питомої ваги спадкової патології у структурі захворюваності, смертності та інвалідизації населення. Відносний ріст кількості спадкових хвороб: популяційно-генетичні, екологічні, соціально-економічні і демографічні аспекти.

Класифікація спадкової патології. Мутації як етіологічні фактори. Геномні, хромосомні і генні мутації. Моногенна патологія. Екогенетичні хвороби і хвороби зі спадковою схильністю. Хромосомні хвороби. Хвороби соматичних клітин. Причини мутацій. Фізичні, хімічні, біологічні мутагени. Спонтанний і індукований мутагенез (методи вивчення, обліку і контролю за мутагенними ефектами антропогенних факторів навколишнього середовища).

Спадковість і патогенез. Генетичний контроль патологічних процесів. Особливості патогенезу спадкових хвороб у зв'язку з характером ушкодження генетичних структур. Специфіка патогенезу хромосомних хвороб, загальні закономірності. Феноцитогенетичні кореляції. Загальні механізми патогенезу моногенних спадкових хвороб. Патогенез хвороб зі спадковою схильністю і фактори ризику, асоціація з менделюючими ознаками чи маркерами. Хромосомний і геномний імпринтинг (зміст, поняття, ефекти).

Спадковість і клінічна картина. Клінічний поліморфізм і модифікуючий вплив генотипу на прояви патологічної мутації. Генетичні аспекти поліморфізму спадкової патології.

Спадковість і наслідки захворювань. Летальні ефекти мутацій (їх значення в перинатальній, ранній дитячій смертності, зв'язок з безпліддям, мимовільним викиднем). Спадково обумовлені патологічні реакції на різні лікарські засоби. Неспецифічні ефекти патологічних мутацій і хронізація хвороб. Генетичні фактори і видужання.

Етапи проведення клініко-генеалогічного обстеження. Основні поняття: родовід, пробанд, легенда родоводу, умовні позначення. Методика збирання генеалогічної інформації та її особливості при різних видах патології.

Значення клініко-генеалогічного методу в клінічній практиці для з'ясування природи захворювання, оцінки клінічних проявів, диференційної діагностики спадкових форм патології, вивчення генетичної гетерогенності захворювань, оцінки ризику виникнення нових випадків захворювань у родині, прогноз хвороби та життя.

Критерії різних типів спадкування: аутосомно-домінантного, аутосомно-рецесивного, Х-зчепленого доміантного, Х-зчепленого рецесивного, голандричного, мітохондріального. Характер родоводів, співвідношення статей, сегрегація патологічних ознак у родинах. Залежність характеру родоводу від частоти генів у популяції. Рецесивна патологія і кровне споріднення. Поняття «спорадичний випадок», можливі причини «спорадичних випадків» у родині, мутацій *de novo*. Феномен антиципації.

Генеалогічний аналіз при мультифакторіальних захворюваннях: залежність величини повторного ризику від статі ураженого індивіда, кількості уражених родичів, ступеня споріднення з пробандом, питомої ваги захворювань.

Галузь застосування цитогенетичних методів: діагностика спадкової патології, вивчення мутаційного процесу, дослідження нормального поліморфізму хромосом.

Варіанти цитогенетичних методів дослідження. Поняття про каріотип. Сучасні методи дослідження хромосом: прометафазний аналіз, флуоресцентна гібридизація *in situ*, авторадіографічне дослідження, хромосомспецифічні та регіонспецифічні молекулярні зонди.

Значення цитогенетичного методу в клінічній практиці: діагностика хромосомних хвороб, діагностика ряду менделюючих захворювань, пов'язаних з хромосомною нестабільністю, діагностика онкологічних захворювань і деяких форм лейкозів, оцінка мутагенних ефектів лікарських засобів, моніторинг впливів ушкоджених факторів навколишнього середовища.

Універсальність методів ДНК-діагностики, можливості їх використання. Характеристика основних методичних підходів (виділення ДНК, рестрикція ДНК, блотгібридизація, секвенування). Методи ПЛР, ПДРФ.

Можливості молекулярно-генетичних методів у діагностиці спадкових хвороб. Пренатальна, доклінічна діагностика захворювань та діагностика гетерозиготних станів. Покази до застосування молекулярно-генетичних методів та їх обмеження. Новітні методи ідентифікації мутацій метод ДНК-чипів.

Метод ПДРФ для визначення поліморфних сайтів.

Значення біохімічних методів у діагностиці спадкових хвороб обміну. Рівні біохімічної діагностики: первинний продукт гена, клітинний рівень, метаболіти в біологічних рідинах.

Просіююча діагностика: якісні та кількісні методи. Перелік основних методів і їх коротка характеристика (якісні тести зі сечею, паперова і тонкошарова хроматографія амінокислот і вуглеводів у сечі та крові, електрофорез, мікробіологічний інгібіторний тест Гатрі, флюорометрія). Просіюючі програми масової діагностики спадкових хвороб і гетерозиготних станів.

Підтверджувальна діагностика. Кількісне визначення ферментів і метаболітів.

Покази до біохімічного дослідження для діагностики спадкових захворювань.

ТЕМА 10. Семіотика спадкових захворювань. Особливості проявів спадкових хвороб.

Морфогенетичні варіанти розвитку. Вади розвитку. Семіотика спадкових захворювань. Плейотропність дії генів і множинний характер ураження при спадковій патології. Первинна та вторинна плейотропія у клініці спадкових хвороб. Клінічний аспект плейотропії, пов'язаний з диференційною діагностикою синдромальної і несиндромальної патології.

Особливості клінічного огляду хворих та їх родичів, що сприяють діагностиці природженої і спадкової патології. Особливості фенотипу, специфічність спектру морфогенетичних варіантів розвитку при спадковій патології. Антропометрія у діагностиці спадкових хвороб.

Морфогенетичні варіанти розвитку (мікроаномалії, мікроознаки, ознаки дизембріогенезу), їх генез, постнатальна модифікація. Загальні і специфічні морфогенетичні варіанти: значення в діагностиці спадкових синдромів і природжених станів.

Вади розвитку: первинні і вторинні. Ізольовані, системні та множинні природжені вади розвитку. Етіологічна гетерогенність ПВР. Поняття синдрому, асоціації, деформації, дисплазії.

Родина як об'єкт медико-генетичного спостереження: необхідність сімейного підходу. Клінічна значимість явищ неповної пенетрантності та варіаційної експресивності у структурі причин клінічної різноманітності етіологічно єдиних форм спадкової патології. Генетична гетерогенність клінічно подібних форм захворювань.

Особливості проявів спадкових хвороб. Спадкові хвороби з пізнім проявом. Прогредієнтний характер перебігу. Ураженість різних органів і систем: полісистемність ураження. Резистентність до терапії при деяких формах. Узгодженість характеру порушень з етапами онтогенезу: гамето-, ембріо- та фетопатія.

Тема 11. Загальна характеристика моногенної патології. Клініка і генетика окремих форм моногенних хвороб. Спадкові хвороби обміну. Принципи лікування спадкових хвороб, реабілітації і соціальної адаптації.

Поширені та раритетні форми. Поширеність серед різних контингентів. Загальні питання етіології і патогенезу моногенних захворювань. Типи генних мутацій. Різноманітність проявів генних мутацій на клінічному, біохімічному, молекулярно-генетичному рівнях. Ефекти пре- та постнатальної реалізації дії мутантних генів.

Механізм патогенезу моногенних захворювань: специфічність мутацій, множинність метаболічних шляхів, множинність функцій білків.

Генетична гетерогенність клінічно подібних форм захворювань. Аспекти гетерогенності: поліалелізм, полілокусність.

Клінічний поліморфізм етіологічно єдиної форми захворювання: варіаційна експресивність. Клінічна різноманітність як результат взаємодії спадкової конституції і модифікуючих факторів навколишнього середовища. Поняття про імпринтинг на генному рівні.

Поняття про гено-, фено- і нормокопії.

Класифікація моногенних захворювань: етіологічна (генетична), органно-системна, патогенетична.

Моногенні синдроми множинних природжених вад розвитку. Загальні ознаки. Клінічні приклади. Синдроми Елерса-Данлоса, Марфана, адреногенітальний синдром. Муковісцидоз. Гіпотиреоз. Спадкові захворювання нирок. Спадкові захворювання кістяка. Факоматози: загальна характеристика, класифікація. Клініка, генетика, діагностика нейрофіброматозу, туберозного склерозу. Профілактика розвитку неоплазій. Тактика ведення хворих на факоматози. Онкогенетичні синдроми (ОГС). Визначення поняття. Етіологія та класифікація. Спадково обумовлені форми неоплазій. Механізм розвитку ОГС, особливості пухлинного росту. Шляхи попередження та тактика ведення пацієнтів при ОГС.

Сучасна класифікація, коротка характеристика груп, труднощі каузальної класифікації. Схема патогенезу спадкових хвороб обміну.

Клініка і генетика окремих форм моногенних хвороб з різними типами успадкування (ФКУ, гомоцистинурія, галактоземія, глікогенози, хвороба Гоше, Німана-Піка). Частота їх у популяції, клінічні форми і варіанти, типи мутацій, патогенез, типова клінічна картина, параклінічні та лабораторні методи діагностики, лікування, прогноз, реабілітація, соціальна адаптація.

Симптоматична і патогенетична терапія. Принципи патогенетичного лікування як основного методу терапії спадкових хвороб. Етіотропне лікування. Генно-інженерні підходи до лікування спадкових хвороб. Генотерапія через соматичні клітини (принципи, методи, результати).

ТЕМА 12. Загальна характеристика хромосомних хвороб. Клініка основних форм хромосомних хвороб. Загальна характеристика мультифакторіальних захворювань. Визначення генетичної схильності. Заходи профілактики. Етіологія і цитогенетика хромосомних хвороб. Класифікація хромосомних хвороб. Хромосомні аберації та геномні мутації. Часткові трисомії і моносомії. Повні і мозаїчні форми. Однобатьківські дисомії. Хромосомний імпринтинг. Вік батьків і частота хромосомних хвороб у дітей.

Патогенез хромосомних хвороб. Залежність важкості клінічної картини від хромосомного дисбалансу, кількості втягнутого в процес еу- і гетерохроматину. Механізми порушення розвитку і виникнення вад розвитку при хромосомних хворобах: нерозходження в мейозі, порушення овогенезу, деконденсація хромосом в ооцитах.

Летальні ефекти хромосомних і геномних мутацій (спонтанний аборт, мертвонародження, рання дитяча смертність).

Вади розвитку, втягнення різних систем у патологічний процес, черепно-лицьова дисморфія, затримка темпів психомоторного розвитку, розумова відсталість, ендокринопатія. Прогредієнтний перебіг.

Особливості клінічних проявів окремих синдромів: Дауна, Патау, Едвардса, трисомії 8, трисомії 22, «котячого крику», Вольфа-Хиршхорна, Шерешевського-Тернера, Клайнфельтера, трисомії X, полісомії Y. Популяційна частота. Особливості перебігу вагітності при хромосомних синдромах. Онкогенетичний характер хромосомної патології. Можливості терапії і реабілітації хворих. Пренатальна діагностика хромосомних хвороб.

Роль спадкових факторів і факторів середовища у виникненні поширеної патології неінфекційної етіології. Загальна характеристика мультифакторіальних захворювань: висока частота в популяції; природа статеві-вікових розходжень; особливості поширення генів схильності і поширеність хвороб у родинах.

Поняття про схильність. Генетичний поліморфізм популяцій. Взаємодія генетичної схильності та специфічних умов навколишнього середовища в розвитку захворювань. Конкретні механізми реалізації спадкової схильності.

Моногенно обумовлена схильність: екогенетична патологія, фармакогенетичні реакції, професійні хвороби.

Полігенна схильність як результат взаємодії неалельних генів. Генетика мультифакторіальних захворювань: термінологія, поняття і зміст. Генеалогічний, близнюковий і популяційно-статистичний методи у клінічному і генетичному аналізі мультифакторіальних захворювань. Особливості збору, верифікації і інтерпретації інформації. Залежність ступеня розвитку мультифакторіальних захворювань від ступеня споріднення з пробандом, важкості його стану, статі пробанда, популяційної частоти, характеру роботи і умов життя. Таблиці емпіричного ризику. Маркери схильності. Фактори підвищеного ризику.

Природжені вади розвитку мультифакторіального походження.

ТЕМА 13. Рівні і шляхи проведення профілактики спадкових хвороб. Медико-генетичне консультування. Пренатальна діагностика. Скринуючі програми. Підсумкове заняття змістовного модуля “Медична генетика”. Етнічні, географічні, соціальні фактори, що обумовлюють розходження в поширеності спадкової патології. Генетико-демографічні процеси і поширеність спадкових хвороб. Види профілактики

спадкових хвороб: первинна, вторинна і третинна профілактика. Рівні профілактики: прегаметичний, презіготичний, пренатальний і постнатальний. Шляхи проведення профілактичних заходів: керування пенетрантністю та експресивністю; елімінація ембріону і плода; планування родини і дітонародження; охорона навколишнього середовища. Форми профілактичних заходів: медико-генетичне консультування; пренатальна діагностика; масові просіюючі програми; «генетична» диспансеризація населення (реєстри); охорона навколишнього середовища і контроль за мутагенністю факторів середовища. Медико-генетичне консультування (МГК) як вид спеціалізованої медичної допомоги населенню. МГК як лікарський висновок. Завдання МГК і покази до скерування хворих та їх родин на МГК. Проспективне і ретроспективне консультування. Генетичний ризик, ступені ризику. Поняття про теоретичний і емпіричний ризик. Принципи оцінки генетичного ризику при моногенній, хромосомній і мультифакторіальній патології. Методика проведення МГК. Розрахунки генетичного ризику; повідомлення інформації пацієнтам; допомога родині у прийнятті рішення. Деонтологічні та етичні питання МГК. Взаємодія лікарів при МГК. Організація медико-генетичної служби в Україні. Історія розвитку допологової діагностики. Пренатальна діагностика як метод профілактики. Загальні покази до пренатальної діагностики. Неінвазивні методи пренатальної діагностики. Ультразвукове дослідження: принципи, покази, терміни проведення, ефективність діагностики різних захворювань плода, оцінки стану плаценти, плодового мішка. Визначення рівня біохімічних маркерів (АФП, хоріонічного гонадотропіну) у сироватці крові вагітних як скринінг для виявлення ПВР і хромосомних захворювань плода. Інвазивні методи. Методи одержання плодового матеріалу: хоріон- і плацентобіопсія, амніо- і кордоцентез. Покази, терміни, протипокази і можливі ускладнення. Діагностика окремих нозологічних форм. Деонтологічні і етичні питання, що виникають при проведенні допологової діагностики. Просіюючі програми. Сутність програм. Принципи відбору нозологічних форм, що підлягають просіюючій доклінічній діагностиці. Характеристика основних програм діагностики фенілкетонурії, природженого гіпотиреозу, адреногенітального синдрому. Діагностика гетерозиготних станів у групах високого генетичного ризику. Деонтологічні питання просіюючих програм.

Змістовий модуль 3: Основи діагностики, лікування та профілактики хвороб органів травлення (62 години, 2 кредити)

ТЕМА 14. Основні симптоми патології органів травлення. Методи дослідження в гастроентерології, гепатології та панкреатології. Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба. Диспепсія. Хронічні гастрити. Основні гастроентерологічні скарги. Визначення основних гастроентерологічних симптомів (біль, печія, диспепсія, нудота, блювота, кровотеча, гепатомегалія, асцит, жовтяниця, пронос, закреп тощо). Загальні та тривожні симптоми. Фізикальні симптоми гастроентерологічної патології. Методи фізикального обстеження хворих з гастроентерологічною патологією. Симптоматичне лікування. Ендоскопічні методи: діагностичні можливості езофагогастродуоденоскопії, колоноскопії, біопсії, показання, протипоказання та обмеження до їх проведення, можливі ускладнення. Інтрагастральна та інтраезофагеальна рН-метрія, дуоденальне зондування – інформативність та клінічна оцінка результатів. Рентгенологічні та ізотопні методи діагностики захворювань травного каналу та печінки. Ультразвукове дослідження органів черевної порожнини. Імуноферментні та біохімічні методи дослідження. Діагностика інфекції *H. pylori* та інших інфекційних чиників. Визначення гастроезофагеальної рефлюксної хвороби. Етіологія, патогенез. Роль гастроезофагеального рефлюксу у розвитку езофагіту та стравоходу Баретта. Класифікація. Ерозивна та неерозивна ГЕРХ. Клінічні прояви залежно від варіанту та стадії. Критерії діагностики, диференційна діагностика. Ускладнення. Диференційована терапія. Первинна та вторинна профілактика. Визначення шлункової диспепсії. Етіологія та патогенез. Роль *H. pylori* у виникненні гастродуоденальної патології. Класифікація. Необстежена та функціональна диспепсія. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз з органічною патологією. Сучасні підходи до

лікування функціональної диспепсії. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Визначення, етіологія та патогенез хронічних гастритів. Роль *H. pylori* у виникненні хронічних гастритів. Класифікація. Неатрофічний та атрофічний гастрит. Значення ендоскопічного (з морфологією) та рентгенологічного дослідження для встановлення діагнозу. Сучасні підходи до лікування різних типів хронічного гастриту. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

ТЕМА 15. Пептична виразка шлунка та дванадцятипалої кишки. Виразкова хвороба та інші пептичні виразки шлунку та 12-палої кишки. Визначення. Роль *H. pylori*, кислото-пептичного фактору та медикаментів у виникненні пептичних виразок та їх рецидивів. Особливості перебігу Нр-позитивних та Нр-негативних виразок. Ускладнення (перфорація, пенетрація, кровотеча, порушення евакуатор-моторної функції). Значення інструментальних та лабораторних методів діагностики. Методи діагностики Нр-інфекції. Сучасна тактика ведення хворого з виразкою. Ерадикаційна терапія. Контроль ерадикації. Медикаментозна терапія Нр-негативних виразок. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Тактика в процесі експертизи втрати працездатності (тимчасової та стійкої), заповнення відповідних документів. Принципи реабілітації та санаторно-курортний відбір. Принципи раціонального та профілактичного харчування. Організація «Школи здоров'я» для хворих.

ТЕМА 16. Целиакія та інші ентеропатії. Запальні захворювання кишки. Синдром подразненої кишки. Визначення. Етіологія, патогенез. Роль непереносимості компонентів їжі, ензимопатій і імунних факторів. Синдроми мальабсорбції та мальдигестії. Критерії діагностики, диференційна діагностика. Ускладнення. Диференційована терапія. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Синдром подразненої кишки, визначення, Римські критерії діагностики. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клінічні прояви різних варіантів. Діагностичні критерії та критерії виключення діагнозу. Диференційна діагностика. Лікування різних форм. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Неспецифічні коліти (неспецифічний виразковий коліт та хвороба Крона): визначення, етіологія та патогенез. Класифікація. Особливості клінічного перебігу залежно від ступеня активності, тяжкості і фази перебігу. Критерії діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення та захворювання, асоційовані з виразковим колітом (склерозуючий холангіт, спондиліт, артрити, дерматози). Тактика в процесі експертизи втрати працездатності (тимчасової та стійкої), заповнення відповідних документів. Принципи реабілітації та санаторно-курортний відбір. Принципи раціонального та профілактичного харчування. Організація «Школи здоров'я» для хворих.

ТЕМА 17. Жовчнокам'яна хвороба, хронічний холецистит та функціональні біліарні порушення. Визначення. Етіологія, патогенез. Значення інфекції, порушень моторики та дисхолії у розвитку хронічного некам'яного холециститу, холангіту та жовчнокам'яної хвороби. Особливості клінічного перебігу. Роль інструментальних методів в діагностиці. Диференційний діагноз. Ускладнення. Диференційоване лікування залежно від клінічного варіанта та наявності ускладнень. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Тактика в процесі експертизи втрати працездатності (тимчасової та стійкої), заповнення відповідних документів. Принципи реабілітації та санаторно-курортний відбір. Принципи раціонального та профілактичного харчування. Організація «Школи здоров'я» для хворих.

ТЕМА 18. Хронічні гепатити. Визначення. Класифікація. Роль персистенції вірусу, медикаментозних агентів, порушень імунних порушень та алкоголю. Методи діагностики вірусної інфекції. Хронічні вірусні гепатити. Основні клініко-біохімічні синдроми. Особливості клінічного перебігу та діагностики окремих форм. Значення морфологічних, біохімічних і радіоізотопних методів. Ускладнення. Особливості лікування різних форм. Первинна та вторинна профілактика.

Аутоімунний гепатит, медикаментозний гепатити. Алкогольна хвороба печінки. Особливості клінічного перебігу та діагностики окремих форм. Диференційний діагноз. Ускладнення. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Принципи реабілітації та

санаторно-курортний відбір. Принципи раціонального та профілактичного харчування. Організація «Школи здоров'я» для хворих.

ТЕМА 19. Цирози печінки. Визначення. Значення вірусної інфекції, нутритивних факторів, алкоголю, токсичних речовин та імунологічних порушень. Класифікація. Особливості клінічних проявів та діагностики різних варіантів. Диференційний діагноз. Печінкова недостатність та інші ускладнення. Диференційована терапія. Невідкладна терапія ускладнень. Гепато-спленомегалія при ВІЛ-інфекції. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Тактика в процесі експертизи втрати працездатності (тимчасової та стійкої), заповнення відповідних документів. Принципи реабілітації та санаторно-курортний відбір. Принципи раціонального та профілактичного харчування. Організація «Школи здоров'я» для хворих.

ТЕМА 20. Хронічні панкреатити. Визначення. Значення різних етіологічних факторів. Класифікація. Особливості клінічного перебігу, діагностики та диференційної діагностики залежно від форми та локалізації патологічного процесу. Ускладнення. Методи дослідження в діагностиці панкреатиту. Диференційоване лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Тактика в процесі експертизи втрати працездатності (тимчасової та стійкої), заповнення відповідних документів. Принципи реабілітації та санаторно-курортний відбір. Принципи раціонального та профілактичного харчування. Організація «Школи здоров'я» для хворих.

Змістовий модуль 4: Діагностика, лікування та профілактика хвороб сечостатевої системи (27 години, 1 кредит).

Конкретні цілі

ТЕМА 21. Основні симптоми нефрологічної патології. Методи дослідження в нефрології. Гломерулонефрити. Визначення. Етіологія, роль стрептококової інфекції та імунологічних порушень в розвитку хвороби. Патогенез основних клінічних синдромів. Класифікація. Клінічні прояви та діагностика окремих форм. Диференційний діагноз. Ускладнення (екламсія, гостра ниркова та хронічна ниркова недостатність и др.). Лікування з урахуванням морфологічного варіанту та клінічного перебігу. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Визначення, етіологія, патогенез нефротичного синдрому. Клінічні прояви. Критерії діагностики та диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Тактика в процесі експертизи втрати працездатності (тимчасової та стійкої), заповнення відповідних документів. Принципи реабілітації та санаторно-курортний відбір. Принципи раціонального та профілактичного харчування. Організація «Школи здоров'я» для хворих.

ТЕМА 22. Пієлонефрити. Тубуло-інтерстиційний нефрит та амілоїдоз нирок. Визначення пієлонефриту. Роль інфекції при запальних захворюваннях нирок та сечовивідних шляхів. Первинний та вторинний пієлонефрит. Клінічні прояви. Інструментальні та лабораторні методи діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Визначення, етіологія, патогенез тубуло-інтерстиціального нефриту. Клінічні прояви. Критерії діагностики та диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Невідкладна допомога при гострій нирковій недостатності. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Визначення, етіологія, патогенез амілоїдозу. Класифікація. Клінічні прояви амілоїдозу нирок. Критерії діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Тактика в процесі експертизи втрати працездатності (тимчасової та стійкої), заповнення відповідних документів. Принципи реабілітації та санаторно-курортний відбір. Принципи раціонального та профілактичного харчування. Організація «Школи здоров'я» для хворих.

ТЕМА 23. Гостре пошкодження нирок. Хронічна хвороба нирок. Визначення. Етіологічні фактори. Патогенез уражень органів та систем, їх клінічні прояви. Поняття “хронічна

хвороба нирок”. Класифікація. Клініка та зміни лабораторних показників залежно від стадії. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування на різних стадіях. Нирково замісна терапія: гемодіаліз, трансплантація нирок. Показання та протипоказання до нирково замісної терапії, ускладнення. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Тактика в процесі експертизи втрати працездатності (тимчасової та стійкої), заповнення відповідних документів. Принципи реабілітації та санаторно-курортний відбір. Принципи раціонального та профілактичного харчування. Організація «Школи здоров'я» для хворих.

Змістовий модуль 5. „Діагностика, лікування та профілактика хвороб кістково-м'язової системи та сполучної тканини” (60 годин, 2 кредити)

ТЕМА 24. Основні ревматологічні симптоми та методи дослідження в ревматології.

Ревматична лихоманка. Основні ревматологічні скарги та визначення основних ревматологічних симптомів (біль у м'язах та суглобах, біль в спині тощо). Загальні та специфічні симптоми. Фізикальні симптоми ревматологічної патології. Методи фізикального обстеження хворих з ревматологічною патологією. Стандартна ехокардіографія та доплерографія, показання до проведення, інформативність та клінічна оцінка результатів. Рентгенологічні методи діагностики захворювань серця, суглобів та хребта. Комп'ютерна та ЯМР-томографія. Імунологічні та біохімічні методи дослідження.

Гостра ревматична лихоманка та хронічна ревматична хвороба серця. Визначення. Роль стрептококової інфекції та імунологічної реактивності у розвитку гострої ревматичної лихоманки. Класифікація. Клінічна картина (кардит, поліартрит, хорея, ураження шкіри). Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження. Критерії діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування з урахування ступеня активності. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

ТЕМА 25. Ревматоїдний артрит. Ревматоїдний артрит. Визначення. Етіологічні фактори, патогенез. Роль порушень імунного статусу в розвитку захворювання. Класифікація та номенклатура. Клінічна картина з урахуванням активності патологічного процесу, стадії захворювання, системних проявів. Значення лабораторних та інструментальних методів для діагностики захворювання, його стадії та активності. Критерії діагностики, значення дослідження синовіальної рідини. Диференційний діагноз. Ускладнення. Стратегія лікування. Базисна терапія. Тактика лікування глюкокортикостероїдами та нестероїдними протизапальними засобами. Профілактика. Прогноз та працездатність. Тактика в процесі експертизи втрати працездатності (тимчасової та стійкої), заповнення відповідних документів. Принципи реабілітації та санаторно-курортний відбір. Принципи раціонального та профілактичного харчування. Організація «Школи здоров'я» для хворих.

ТЕМА 26. Системні хвороби сполучної тканини (системний червоний вівчак).

Системні хвороби сполучної тканини (системна склеродермія, дерматоміозит).

Системний червоний вовчак. Визначення. Етіологічні чинники та патогенез. Класифікація. Клінічні прояви залежно від ураження органів та систем, активності хвороби. Значення лабораторних, у тому числі імунологічних, методів дослідження. Діагностичні критерії. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Пульс-терапія. Профілактика. Прогноз та працездатність. Системна склеродермія та дерматоміозит. Визначення. Етіологічні чинники, патогенез. Класифікація. Клінічна картина залежно від ураження органів та систем. Діагностичні критерії, Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність. Тактика в процесі експертизи втрати працездатності (тимчасової та стійкої), заповнення відповідних документів. Принципи реабілітації та санаторно-курортний відбір. Принципи раціонального та профілактичного харчування. Організація «Школи здоров'я» для хворих.

ТЕМА 27. Системні васкуліти. Геморагічний васкуліт (пурпура Шенлейн-Геноха, гіперсенситивний васкуліт). Визначення. Етіологія, патогенез. Клінічні прояви, критерії діагностики. Диференційний діагноз. Лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.

Вузликовий поліартеріїт. Визначення. Етіологія, патогенез. Клінічні прояви, критерії діагностики. Диференційний діагноз. Лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність. Тактика в процесі експертизи втрати працездатності (тимчасової та стійкої), заповнення відповідних документів. Принципи реабілітації та санаторно-курортний відбір. Принципи раціонального та профілактичного харчування. Організація «Школи здоров'я» для хворих.

ТЕМА 28. Остеоартроз. Подагра. Остеоартроз. Визначення. Етіологія, патогенез. Класифікація. Клінічна картина залежно від переважної локалізації уражень. Діагностика. Диференційний діагноз. Медикаментозне та немедикаментозне лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Подагра. Визначення. Етіологія, патогенез. Класифікація. Особливості суглобового синдрому та ураження внутрішніх органів. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи диференційованого лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.

ТЕМА 29. Серонегативні спондилоартропатії. Анкілозуючий спондилоартрит. Визначення. Етіологічні фактори, патогенез. Класифікація. Клінічна картина. Значення інструментальних та лабораторних методів. Критерії діагностики. Диференційний діагноз. Лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.

Реактивні артропатії. Визначення. Етіологія, патогенез. Класифікація. Клінічні прояви реактивних артритів різної етіології. Синдром Рейтера, значення лабораторних і інструментальних методів діагностики. Критерії діагностики, Диференційний діагноз. Лікування, роль антибактеріальної терапії. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Тактика в процесі експертизи втрати працездатності (тимчасової та стійкої), заповнення відповідних документів. Принципи реабілітації та санаторно-курортний відбір. Принципи раціонального та профілактичного харчування. Організація «Школи здоров'я» для хворих.

ТЕМА 30. Підсумковий модульний контроль.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	Усього	Аудиторні		Самостійна робота студентів	Індивідуальна робота
		Лекції	Практичні заняття		
1	2	3	4	5	6
МОДУЛЬ 1					
Змістовий модуль 1. Діагностика, лікування та профілактика хвороб ендокринної системи					
1. Цукровий діабет, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика.	8	2	4	3	– Доповідь реферату на практичному занятті – Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр – Участь у роботі студентського гуртка – Проведення наукової
2. Цукровий діабет тип 1 і 2, сучасні методи терапії.	7		4	2	
3. Хронічні ускладнення цукрового діабету: діабетична ретинопатія, нефропатія, нейропатія та діабетична стопа. Особливості перебігу та лікування цукрового діабету у хірургічних хворих та при вагітності.	8	-	5	3	
4. Йододефіцитні захворювання щитоподібної залози. Гіпотиреоз:	8	2	4	3	

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	Усього	Аудиторні		Самостійна робота студентів	Індивідуальна робота
		Лекції	Практичні заняття		
1	2	3	4	5	6
МОДУЛЬ 1					
класифікація, клініка, діагностика, лікування. Тиреоїдити. Рак щитоподібної залози.					роботи та написання статей – Участь у олімпіадах з дисципліни – Написання історії хвороби – Курація хворих із заповненням карти обстеження пацієнта
5. Тиреотоксикоз: клінічні форми, діагностика, лікування. Захворювання щитоподібних залоз. Курація хворого.	9		5	3	
6. Хронічна недостатність кори надниркових залоз: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування. Гостра недостатність кори надниркових залоз. Гормонально-активні пухлини надниркових залоз. Ожиріння.	8	2	4	3	
7. Захворювання гіпоталамо-гіпофізарної системи, порушення росту. Захворювання статевих залоз.	8		4	3	
8. Захист історії хвороби. Підсумкове заняття змістовного модуля – «Ендокринологія».	4		4	-	
Всього годин – 60		6	34	20	
Кредитів ECTS – 2					
Змістовий модуль 2. Медична генетика					
1. Предмет і завдання медичної генетики. Роль спадковості в патології людини. Клініко-генеалогічний метод. Цитогенетичні і молекулярно-генетичні методи. Біохімічні методи.	6	-	4	2	
2. Семіотика спадкових захворювань. Особливості проявів спадкових хвороб. Морфогенетичні варіанти розвитку. Вади розвитку.	6	-	4	2	
3. Спадкові хвороби обміну. Принципи лікування спадкових хвороб, реабілітації і соціальної адаптації. Загальна характеристика моногенної патології. Клініка і генетика окремих форм моногенних хвороб.	6	-	4	2	
4. Загальна характеристика	6	-	4	2	

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	Усього	Аудиторні		Самостійна робота студентів	Індивідуальна робота
		Лекції	Практичні заняття		
1	2	3	4	5	6
МОДУЛЬ 1					
хромосомних хвороб. Клініка основних форм хромосомних хвороб. Загальна характеристика мультифакторіальних захворювань. Визначення генетичної схильності. Заходи профілактики.					
5.Рівні і шляхи проведення профілактики спадкових хвороб. Медико-генетичне консультування.Пренатальна діагностика. Скринуючі програми. Підсумкове заняття змістовного модуля “Медична генетика”.	6	-	4	2	
Всього годин – 30		-	20	10	
Кредитів ECTS - 1					
Змістовий модуль 3. Діагностика, лікування та профілактика хвороб органів травлення					
1. Основні симптоми патології органів травлення. Методи дослідження в гастроентерології, гепатології та панкреатології. Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба. Диспепсія. Хронічні гастрити.	9	2	6	1	
2. Пептична виразка шлунка та дванадцятипалої кишки.	8	2	5	1	
3. Целиакія та інші ентеропатії. Запальні захворювання кишки. Синдром подразненої кишки.	11	4	6	1	
4. Жовчнокам'яна хвороба, хронічний холецистит та функціональні біліарні порушення.	9	2	6	1	
5. Хронічні гепатити.	9	2	6	1	
6. Цирози печінки.	8	2	5	1	
7. Хронічні панкреатити.	8	2	5	1	
Всього годин – 62		16	39	7	
Кредитів ECTS – 2					
Змістовий модуль 4. Діагностика, лікування та профілактика хвороб органів сечовиділення					
1. Основні симптоми нефрологічної патології. Методи дослідження в нефрології. Гломерулонефрити.	9	2	6	2	
2. Пієлонефрити. Тубулоінтерстиційний	9	2	6	1	

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	Усього	Аудиторні		Самостійна робота студентів	Індивідуальна робота
		Лекції	Практичні заняття		
1	2	3	4	5	6
МОДУЛЬ 1					
нефрит та амілоїдоз нирок.					
3. Гостре пошкодження нирок. Хронічна хвороба нирок.	9	2	6	1	
Всього годин – 28		6	18	4	
Кредитів ECTS - 1					
Змістовий модуль 5. Діагностика, лікування та профілактика хвороб кістково-м'язової системи і сполучної тканини					
1. Основні ревматологічні симптоми та методи дослідження в ревматології. Ревматична лихоманка.	8	2	5	1	
2. Ревматоїдний артрит.	8	2	5	1	
3. Системні хвороби сполучної тканини (системний червоний вовчак, системна склеродермія, дерматоміозит).	9	2	6	2	
4. Системні васкуліти.	9	2	6	2	
5. Остеоартроз. Подагра.	8	2	5	1	
6. Серонегативні спондилоартропатії.	9	2	6	2	
Підсумковий модульний контроль.	6	-	6	-	
Всього годин – 60		12	39	9	
Кредитів ECTS – 2					
Всього годин – 240		40	150	50	
Кредитів ECTS – 8					

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Цукровий діабет. Етіологія, патогенез, діагностика, клініка, диференційна діагностика, лікування.	2
2.	Захворювання щитоподібної залози.	2
3.	Захворювання наднирникових залоз та гіпоталамо-гіпофізарної системи.	2
4.	Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба. Шлункова диспепсія та хронічні гастрити.	2
5.	Пептична виразка шлунка та дванадцятипалої кишки.	2
6.	Жовчнокам'яна хвороба, хронічний холецистит.	2
7.	Хронічні панкреатити.	2
8.	Целиакія та інші ентеропатії.	2
9.	Запальні захворювання кишки. Синдром подразненої кишки.	2
10.	Хронічні гепатити.	2
11.	Цирози печінки.	2
12.	Ревматична лихоманка.	2
13.	Ревматоїдний артрит.	2
14.	Системні хвороби сполучної тканини.	2

15.	Системні васкуліти.	2
16.	Остеоартроз та подагра.	2
17.	Серонегативні спондилоартропатії.	2
18.	Гломерулонефрити.	2
19.	Пієлонефрити, тубулоінтерстиційний нефрит.	2
20.	Гостре пошкодження нирок. Хронічна хвороба нирок.	2
Разом		40

**12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
МОДУЛЯ 1 «ОСНОВИ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ (ЕНДОКРИНОЛОГІЯ,
МЕДИЧНА ГЕНЕТИКА, ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЯ, НЕФРОЛОГІЯ,
РЕВМАТОЛОГІЯ)»**

№ з/п	Тема	К-ть год
1.	Цукровий діабет: класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика.	4
2.	Цукровий діабет типу 1 і 2, сучасні методи терапії.	4
3.	Хронічні ускладнення цукрового діабету: діабетична ретинопатія, нефропатія, нейропатія та діабетична стопа. Особливості перебігу та лікування цукрового діабету у хірургічних хворих та при вагітності.	5
4.	Йододефіцитні захворювання щитоподібної залози. Гіпотиреоз: класифікація, клініка, діагностика, лікування. Тиреоїдити. Рак щитоподібної залози.	4
5.	Тиреотоксикоз: клінічні форми, діагностика, лікування. Захворювання прищитоподібних залоз. Курація хворого.	5
6.	Хронічна недостатність кори надниркових залоз: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування. Гостра недостатність кори надниркових залоз. Гормонально-активні пухлини надниркових залоз. Ожиріння.	4
7.	Захворювання гіпоталамо-гіпофізарної системи, порушення росту. Захворювання статевих залоз.	4
8.	Захист історії хвороби. Підсумкове заняття змістовного модуля – «Ендокринологія».	4
9.	Предмет і завдання медичної генетики. Роль спадковості в патології людини. Клініко-генеалогічний метод. Цитогенетичні і молекулярно-генетичні методи. Біохімічні методи.	4
10.	Семіотика спадкових захворювань. Особливості проявів спадкових хвороб. Морфогенетичні варіанти розвитку. Вади розвитку.	4
11.	Спадкові хвороби обміну. Принципи лікування спадкових хвороб, реабілітації і соціальної адаптації. Загальна характеристика моногенної патології. Клініка і генетика окремих форм моногенних хвороб.	4
12.	Загальна характеристика хромосомних хвороб. Клініка основних форм хромосомних хвороб. Загальна характеристика мультифакторіальних захворювань. Визначення генетичної схильності. Заходи профілактики.	4
13.	Рівні і шляхи проведення профілактики спадкових хвороб. Медико-генетичне консультування. Пренатальна діагностика. Скринуючі програми. Підсумкове заняття змістовного модуля – «Медична генетика».	4
14.	Основні симптоми патології органів травлення. Методи дослідження в гастроентерології, гепатології та панкреатології. Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба. Диспепсія. Хронічні гастрити.	6
15.	Пептична виразка шлунка та дванадцятипалої кишки.	5
16.	Целиакія та інші ентеропатії. Запальні захворювання кишки. Синдром подразненої кишки.	6
17.	Жовчнокам'яна хвороба, хронічний холецистит та функціональні біліарні порушення.	6
18.	Хронічні гепатити.	6
19.	Цирози печінки.	5
20.	Хронічні панкреатити.	5
21.	Основні ревматологічні симптоми та методи дослідження в ревматології. Ревматична лихоманка.	5

22.	Ревматоїдний артрит.	5
23.	Системні хвороби сполучної тканини (системний червоний вовчак, системна склеродермія, дерматоміозит).	6
24.	Системні васкуліти.	6
25.	Остеоартроз. Подагра.	5
26.	Серонегативні спондилоартропатії.	6
27.	Основні симптоми нефрологічної патології. Методи дослідження в нефрології. Гломерулонефрити.	6
28.	Пієлонефрити. Тубулоінтерстиційний нефрит та амілоїдоз нирок	6
29.	Гостре пошкодження нирок. Хронічна хвороба нирок.	6
30.	Підсумковий модульний контроль.	6
Разом		150

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З МОДУЛЯ 1 «ОСНОВИ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ (ЕНДОКРИНОЛОГІЯ, МЕДИЧНА ГЕНЕТИКА, ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЯ, РЕВМАТОЛОГІЯ, НЕФРОЛОГІЯ)»

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Підготовка до практичних занять, у тому числі: опанування навичками аналізувати дані лабораторних методів дослідження (тест толерантності до глюкози, глікемічний та глюкозуричний профіль, С-пептид, HbA1c); опанування навичками надання медичної допомоги у хворих з гостро фазові, за діабетичної та гіпоглікемічної ком; опанування навичками визначення ступеня зоба; опанування навичками трактування даних ультразвукового обстеження та доплерографії щитоподібної залози; опанування навичками трактування результатів ЕКГ та рефлексометрії для характеристики функції щитоподібної залози; опанування навичками трактування даних гормонального обстеження, ультразвукового обстеження, артеріографії надниркових залоз; опанування навичками трактування даних комп'ютерної томографії, МРТ надниркових залоз; опанування навичками трактування даних краніограми, та даних КТ, МРТ черепа; опанування навичками визначення ступеня ожиріння по ІМТ; опанування навичками оцінки статевого розвитку; опанування навичками трактування «кісткового віку» за даними рентгенографії; опанування навичками трактування даних ендоскопічного дослідження травного тракту; опанування навичками трактування даних променевого (рентгенологічного та сонографічного) дослідження травного тракту та органів черевної порожнини; опанування навичками трактування даних дослідження секреторної функції шлунку (рН-метрії); опанування навичками трактування даних мікробіологічного та біохімічного дослідження жовчі; опанування навичками трактування даних біохімічного (функціональні печінкові проби) аналізу крові; опанування навичками трактування даних імуноферментних досліджень крові та калу; опанування навичками трактування даних променевих досліджень суглобів; опанування навичками трактування даних ехокардіографія; опанування навичками аналізувати лабораторні дані (загальний аналіз крові, загальний аналіз сечі, за Нечипоренком та Зимницьким, дані мікробіологічного дослідження сечі, загальний білок та білкові фракції, креатинін, сечовину, сечову кислоту крові, електроліти крові, показники імунного статусу, гостро фазові показники крові, дані серологічних досліджень при аутоімунних процесах, лабораторні показники функціонального стану печінки та нирок); опанування навичками трактування даних променевих досліджень органів сечовивідної системи; опанування навичками надання медичної допомоги	30

№ з/п	Тема	Кількість годин
	при гострій нирковій недостатності.	
3.	Самостійна курація хворих із заповненням карти обстеження пацієнта	10
4.	Самостійна курація хворих з написанням академічної історії хвороби	5
5.	Індивідуальна робота: Доповідь реферату на практичному занятті Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр Доповідь історії хвороби хворого на практичному занятті Написання тез, статей	5
Разом		50

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

- Самостійна курація хворих із заповненням карти обстеження пацієнта
- Самостійна курація хворих із написанням академічної історії хвороби
- Індивідуальна робота: доповідь реферату на практичному занятті

Дієтотерапія при цукровому діабеті

Обґрунтування раку щитовидної залози

Крипторхізм

Клімакс у чоловіків та жінок

Шлункова диспепсія

Синдроми мальабсорбції та мальдигестії

Автоімунний гепатит

Системні васкуліти

Реактивні артропатії

Нирковозамісна тепія

- Доповідь на клінічних конференціях
- Написання тез, статей

15. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Визначення цукрового діабету. Епідеміологія діабету в Україні і світі, прогноз захворюваності, поширеність цукрового діабету в різних вікових групах. Етіологія і патогенез цукрового діабету. Цукровий діабет тип 1: роль вірусної інфекції та автоімунних процесів, генетичної схильності. Цукровий діабет тип 2: роль генетичної схильності, ожиріння, зовнішніх факторів.
2. Інсулінорезистентність та порушення секреції інсуліну. Класифікація порушень глікемії (ВООЗ, 1999 р.), клінічні форми цукрового діабету. Основні клінічні симптоми цукрового діабету.
3. Ознаки різних типів діабету. Характеристика уражень внутрішніх органів за цукрового діабету: серцево-судинної системи, гепатобіліарної системи, органів сечовиділення, діабетичні остеоартропатії.
4. Діагностика цукрового діабету. Критерії діагностики цукрового діабету та інших категорій гіперглікемії (ВООЗ, 1999 р.). Показання та правила проведення глюкозотолерантного тесту. Діагностичне значення визначення глікованого гемоглобіну, фруктозаміну, С-пептиду, глюкозурії, кетонурії.
5. Основні методи лікування ЦД: дієтотерапія, дозоване фізичне навантаження, цукрознижувальна фармакотерапія, навчання хворого самоконтролю, санаторно-курортне лікування.
6. Дієтотерапія цукрового діабету. Сучасні принципи дієтотерапії: фізіологічність, енергетична цінність, обмеження рафінованих вуглеводів, вживання харчових волокон, мікроелементів, вітамінів. Дозоване фізичне навантаження та правила його призначення.

7. Критерії компенсації вуглеводного обміну у хворих на ЦД типу 1. Інсулінотерапія. Класифікація препаратів інсуліну, препарати короткої та тривалої дії, аналоги інсуліну ультракороткої та тривалої дії. Характеристика основних препаратів інсуліну в т.ч. вітчизняного виробництва ЗАТ “Індар” та “Фармак”. Показання, протипоказання.
8. Розрахунок добової потреби в інсуліні. Корекція дози інсуліну за допомогою хлібних одиниць. Режим інсулінотерапії: традиційна та інтенсифікована інсулінотерапія.
9. Ускладнення інсулінотерапії: гіпоглікемічні стани, алергія до інсуліну, постін’єкційні ліподистрофії, інсулінорезистентність, хронічне передозування інсуліну (синдром Сомоджі), інсулінові набряки.
10. Основні принципи лікування діабету 2 типу. Критерії компенсації обміну речовин, досягнення нормоглікемії. Пероральні цукрознижувальні препарати. Похідні сульфонілсечовини, несульфонілсечовинні секретогени інсуліну, бігуаніди, глітазони, акарбоза. Характеристика препаратів, механізм їх дії, побічні реакції, показання та протипоказання.
11. Діабетична нефропатія: стадії розвитку, діагноз, диференційний діагноз, лікування та профілактика.
12. Діабетична ретинопатія: стадії процесу, діагноз, профілактика та лікування.
13. Діабетична нейропатія, класифікація, діагностика та лікування.
14. Синдром діабетичної стопи: класифікація, діагностика, алгоритм лікування.
15. Діагностика і хірургічне лікування діабетичної ангіопатії нижніх кінцівок. Діабетична гангрена. Особливості проведення термінових та планових хірургічних втручань у хворих на цукровий діабет.
16. Принципи лікування вагітних, хворих на цукровий діабет.
17. Гіпоглікемічна кома, гіпоглікемічні стани. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
18. Кетоацидотичні стани з діабетичною (гіперкетонемічною) комою. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційний діагноз, лікування.
19. Гіперосмолярна (неацидотична) діабетична кома.
20. Молочнокислий ацидоз і кома.
21. Визначення поняття “йододефіцитні стани”. Прояви йодного дефіциту. Визначення йододефіцитних територій за поширеністю зобу у різних вікових групах та даними йодурії.
22. Визначення розмірів щитоподібної залози. Вікова динаміка об’єму залози.
23. Визначення зоба. Поняття про простий нетоксичний та вузлові форми зоба. Вплив екзогенних чинників довкілля та техногенних катастроф на об’єктах атомної енергетики на стан щитоподібної залози та поширеність її патології.
24. Йодна профілактика: масова, групова, індивідуальна. Значення вживання йодованої солі у профілактиці йододефіцитних захворювань. Обмеження для використання препаратів на основі калію йодиду.
25. Захворювання, що супроводжуються тиреотоксикозом. Етіологія, патогенез, клінічні прояви дифузного токсичного зоба, тиреотоксична та ендокринна офтальмопатія. Обґрунтування діагнозу тиреотоксикозу.
26. Вікові особливості перебігу токсичного зоба у дітей та людей похилого віку. Клінічні відмінності вузлового токсичного зоба.
27. Медикаментозне, хірургічне лікування токсичного зоба, використання I131 з лікувальною метою. Ускладнення лікування зоба. Медико-соціальна експертиза хворих на токсичний зоб.
28. Гіпотиреоз, етіологія, патогенез та клінічні ознаки. Обґрунтування діагнозу.
29. Гіпотиреоз первинний, центральний, периферичний, субклінічний, транзиторний. Своєчасна діагностика природженого гіпотиреозу. Субклінічний гіпотиреоз. Вагітність та гіпотиреоз. Вікові особливості перебігу гіпотиреозу. Гіпотиреоз на тлі аутоімунних поліендокринопатій.
30. Лікування гіпотиреозу. Медико-соціальна експертиза хворих на гіпотиреоз.

31. Тиреоїдити: класифікація, етіологія, клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
32. Патоморфологічна класифікація пухлин щитоподібної залози. Обґрунтування діагнозу раку щитоподібної залози. Роль аварії на Чорнобильській АЕС у зростанні захворюваності на рак щитоподібної залози.
33. Сучасна схема лікування, реабілітації та диспансерного спостереження хворих на рак щитоподібної залози.
34. Гіперпаратиреоз. Клініка, клінічні форми, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Медикаментозна терапія. Показання до хірургічного лікування. Післяопераційний період і реабілітація хворих.
35. Гіпопаратиреоз: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика.
36. Хронічна недостатність надниркових залоз (хвороба Аддісона): етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
37. Гостра недостатність надниркових залоз: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування.
38. Синдром Іценка-Кушинга (кортикостерома, глюкостерома): клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
39. Андростерома, кортикостерома: клініка, діагностика та диференційна діагностика, лікування.
40. Первинний гіперальдостеронізм (синдром Кона): клініка, діагностика та диференційна діагностика, лікування.
41. Феохромочитома: клініка, діагностика та диференційна діагностика, лікування.
42. Класифікація гіпоталамо-гіпофізарних захворювань. Акремегалія: етіологія і патогенез, клініка, діагностика та диференційна діагностика, лікування.
43. Хвороба Іценка-Кушинга: етіологія і патогенез, класифікація, клініка, діагностика та диференційна діагностика, лікування.
44. Синдром гіперпролактинемії. Класифікація. Етіологія і патогенез. Клініка. Діагностика, диференційна діагностика. Лікування.
45. Гіпопітуїтаризм. Етіологія і патогенез. Клініка. Діагностика і диференційна діагностика. Лікування.
46. Нецукровий діабет. Етіологія і патогенез. Клініка. Діагностика та диференційна діагностика. Лікування.
47. Гіпопітуїтаризм з переважною соматотропною недостатністю (гіпофізарний нанізм). Гіпофізарний гігантизм. Етіологія і патогенез. Клініка. Діагностика і диференційна діагностика. Лікування.
48. Ожиріння. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Лікування.
49. Синдром Шерешевського – Тернера.
50. Синдром гермафродитизму.
51. Крипторхізм.
52. Синдром моно- та анорхізму.
53. Синдром Клайнфельтера.
54. Порушення статевого розвитку у хлопчиків та дівчаток.
55. Клімакс у жінок та чоловіків.
56. Основні гастроентерологічні скарги. Визначення основних гастроентерологічних симптомів (біль, печія, диспепсія, нудота, блювота, кровотеча, гепатомегалія, асцит, жовтяниця, пронос, закреп тощо). Загальні та тривожні симптоми. Фізикальні симптоми гастроентерологічної патології. Методи фізикального обстеження хворих з гастроентерологічною патологією. Симптоматичне лікування.
57. Предмет та завдання медичної генетики. Значення генетики для медицини.
58. Частота природженої та спадкової патології у різні періоди онтогенезу. Питома вага природженої та спадкової патології у структурі захворюваності і смертності. Мінливість спадкових ознак як основа патології. Роль спадковості та середовища у розвитку патології. Класифікація спадкової патології.

59. Роль параклінічних методів дослідження у діагностиці природженої та спадкової патології. Цитогенетичний та молекулярно-цитогенетичні методи. Покази до проведення цитогенетичних досліджень. Клініко-генеалогічний метод.
60. Методика складання родоводу. Типи успадкування. Мітохондріальна спадковість.
61. Біохімічні методи. Покази до проведення досліджень.
62. Молекулярно-генетичні методи. Покази та можливості методу.
63. Семіотика спадкових хвороб. Особливості клінічних проявів природженої та спадкової патології. Загальні принципи клінічної діагностики природженої та спадкової патології. Особливості огляду та фізичного обстеження хворого і членів його родини.
64. Природжені вади розвитку. Природжені морфогенетичні варіанти. Синдромологічний підхід у діагностиці природженої та спадкової патології.
65. Моногенні хвороби. Визначення поняття. Етіологія та класифікація. Загальні закономірності патогенезу моногенної патології. Головні риси клінічної картини моногенної патології.
66. Клінічний поліморфізм моногенної патології та його причини. Генетична гетерогенність моногенних захворювань. Клініка, генетика та діагностика нейрофіброматозу.
67. Клініка, генетика та діагностика вродженого гіпотиреозу.
68. Клініка, генетика та діагностика фенілкетонурії.
69. Клініка, генетика та діагностика муковісцидозу.
70. Клініка, генетика та діагностика синдрому Марфана.
71. Клініка, генетика та діагностика гомоцистинури.
72. Клініка, генетика та діагностика адреногенітального синдрому.
73. Клініка, генетика та діагностика синдрому Елерса-Данлоса.
74. Клініка, генетика та діагностика онкогенетичних синдромів.
75. Геномний імпринтинг. Визначення поняття. Хвороби геномного імпринтингу. Етіологія, патогенез, клінічні форми.
76. Хромосомні хвороби. Визначення поняття. Етіологія та класифікація. Ефекти хромосомних аномалій в онтогенезі. Патогенез хромосомних хвороб.
77. Загальна характеристика хромосомних хвороб.
78. Клініко-генетична характеристика синдрому Патау.
79. Клініко-генетична характеристика синдрому Едвардса.
80. Клініко-генетична характеристика синдрому Дауна.
81. Клініко-генетична характеристика трисомії 22.
82. Клініко-генетична характеристика синдрому Шерешевського-Тернера.
83. Клініко-генетична характеристика полісомій за статевими хромосомами.
84. Клініко-генетична характеристика синдромів часткових анеупloidій.
85. Клініко-генетична характеристика мікроцитогенетичних синдромів.
86. Фактори підвищеного ризику народження дітей з хромосомними хворобами.
87. Загальна характеристика мітохондріальної патології. Класифікація мітохондріальних хвороб. Мітохондріальна спадковість.
88. Загальні принципи діагностики та лікування мітохондріальної патології. Мітохондріальні хвороби, що зумовлені мутаціями мітохондріальної ДНК. Клініка, генетика, діагностика, терапія синдрому Кернса-Сейра. Клініка, генетика, діагностика, терапія синдрому MELAS.
89. Клініка, генетика, діагностика, терапія синдрому MERRF. Клініка, генетика, діагностика, терапія синдрому Лебера. Клініка, генетика, діагностика, терапія синдрому Пірсона. Мітохондріальні хвороби, що зумовлені мутаціями ядерної ДНК.
90. Хвороби зі спадковою схильністю. Визначення поняття. Загальна характеристика. Моногенні та полігенні форми хвороб зі спадковою схильністю. Механізми розвитку хвороб зі спадковою схильністю.
91. Значення спадкової схильності у загальній патології людини. Спадково обумовлені патологічні реакції на дію зовнішніх факторів. Профілактика природженої та спадкової патології. Види профілактики.
92. Генетичні основи профілактики природженої, спадкової та мультифакторіальної

- патології. Рівні профілактики. Питання планування сім'ї та прекоцепційна профілактика. Охорона навколишнього середовища як складова профілактики.
93. Медико-генетичне консультування (МГК). Загальні положення і покази до МГК. Функції лікаря-генетика при МГК. Ефективність МГК.
 94. Пренатальна діагностика (ПД). Загальні питання. Покази. Терміни проведення. Масовий та селективний ультразвуковий скринінг вагітних.
 95. Неінвазивні методи ПД. Методики. Покази. Терміни проведення. Можливості методу. Інвазивні методи ПД. Методики. Покази. Терміни проведення. Можливості методу. Протипокази. Можливі ускладнення.
 96. Доклінічна діагностика та профілактичне лікування. Скринінгові програми. Масові та селективні скринінгові програми. Генетичний моніторинг природженої та спадкової патології.
 97. Методи дослідження в гастроентерології. Ендоскопічні методи: діагностичні можливості езофагогастродуоденоскопії, колоноскопії, біопсії, показання, протипоказання та обмеження до їх проведення, можливі ускладнення. Інтрагастральна та інтраезофагеальна рН-метрія, дуоденальне зондування – інформативність та клінічна оцінка результатів. Рентгенологічні та ізотопні методи діагностики захворювань травного каналу та печінки. Ультразвукове дослідження органів черевної порожнини. Імуноферментні та біохімічні методи дослідження. Діагностика інфекції *H.pylori* та інших інфекційних чиників.
 98. Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба: визначення, етіологія, патогенез. Роль гастроезофагального рефлюксу у розвитку езофагіту та стравоходу Барретта. Класифікація. Ерозивна та неерозивна ГЕРХ. Клінічні прояви залежно від варіанту та стадії. Критерії діагностики, диференційна діагностика. Ускладнення. Диференційована терапія. Первинна та вторинна профілактика.
 99. Шлункова диспепсія: визначення, етіологія та патогенез, роль *H.pylori* у виникненні гастродуоденальної патології, класифікація. Необстежена та функціональна диспепсія. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз з органічною патологією.
 100. Сучасні підходи до лікування функціональної диспепсії. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
 101. Хронічні гастрити: визначення, етіологія та патогенез. Роль *H.pylori* у виникненні хронічних гастритів. Класифікація. Неатрофічний та атрофічний гастрит. Значення ендоскопічного (з морфологією) та рентгенологічного дослідження для встановлення діагнозу. Критерії діагнозу.
 102. Сучасні підходи до лікування різних типів хронічного гастриту.
 103. Виразкова хвороба та інші пептичні виразки шлунку та 12-палої кишки. Визначення. Роль *H.pylori*, кислото-пептичного фактору та медикаментів у виникненні пептичних виразок та їх рецидивів.
 104. Особливості перебігу Нр-позитивних та Нр-негативних виразок. Значення інструментальних та лабораторних методів діагностики. Методи діагностики Нр-інфекції. Диференційна діагностика.
 105. Ускладнення пептичних виразок (перфорація, пенетрація, кровотеча, порушення евакуатор-моторної функції).
 106. Сучасна тактика ведення хворого з виразкою. Ерадикаційна терапія. Контроль ерадикації.
 107. Медикаментозна терапія Нр-негативних виразок. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
 108. Захворювання тонкої кишки (целиакія та інші ентеропатії): визначення, етіологія, патогенез. Роль непереносимості компонентів їжі, ензимопатій і імунних факторів. Критерії діагностики, диференційна діагностика. Ускладнення. Диференційована терапія. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
 109. Синдроми мальабсорбції та мальдигестії.
 110. Синдром подразненої кишки, визначення, Римські критерії діагностики. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клінічні прояви різних варіантів. Діагностичні критерії та

- критерії виключення діагнозу. Диференційна діагностика. Лікування різних форм. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
111. Неспецифічні коліти (неспецифічний виразковий коліт та хвороба Крона): визначення, етіологія та патогенез. Класифікація. Особливості клінічного перебігу залежно від ступеня активності, тяжкості і фази перебігу. Критерії діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення та захворювання, асоційовані з виразковим колітом (склерозуючий холангіт, спондиліт, артрити, дерматози). Лікування.
112. Жовчнокам'яна хвороба, хронічний холецистит та функціональні біліарні порушення. Визначення. Етіологія, патогенез. Значення інфекції, порушень моторики та дисхолії у розвитку хронічного некам'яного холециститу, холангіту та жовчнокам'яної хвороби. Особливості клінічного перебігу. Роль інструментальних методів в діагностиці. Диференційний діагноз. Ускладнення. Диференційоване лікування залежно від клінічного варіанта та наявності ускладнень. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
113. Хронічні гепатити. Визначення. Класифікація. Роль персистенції вірусу, медикаментозних агентів, порушень імунних порушень та алкоголю. Методи діагностики вірусної інфекції.
114. Аутоімунний гепатит, хронічні вірусні, медикаментозний гепатити. Алкогольна хвороба печінки. Основні клініко-біохімічні синдроми. Особливості клінічного перебігу та діагностики окремих форм. Значення морфологічних, біохімічних і радіоізотопних методів. Диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування різних форм. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
115. Цирози печінки. Визначення. Значення вірусної інфекції, нутритивних факторів, алкоголю, токсичних речовин та імунологічних порушень. Класифікація. Особливості клінічних проявів та діагностики різних варіантів. Диференційний діагноз. Печінкова недостатність та інші ускладнення. Диференційована терапія. Невідкладна терапія ускладнень. Ураження травного тракту при ВІЛ – інфекції. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
116. Хронічні панкреатити. Визначення. Значення різних етіологічних факторів. Класифікація. Особливості клінічного перебігу, діагностики та диференційної діагностики залежно від форми та локалізації патологічного процесу. Ускладнення. Методи дослідження в діагностиці панкреатиту. Диференційоване лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
117. Основні ревматологічні скарги та визначення основних ревматологічних симптомів (біль у м'язах та суглобах, біль в спині тощо). Загальні та специфічні симптоми. Фізикальні симптоми ревматологічної патології. Методи фізикального обстеження хворих з ревматологічною патологією. Стандартна ехокардіографія та доплерографія, показання до проведення, інформативність та клінічна оцінка результатів. Рентгенологічні методи діагностики захворювань серця, суглобів та хребта. Комп'ютерна та ЯМР-томографія. Імунологічні та біохімічні методи дослідження.
118. Гостра ревматична лихоманка та хронічна ревматична хвороба серця. Визначення. Роль стрептококової інфекції та імунологічної реактивності у розвитку гострої ревматичної лихоманки. Класифікація. Клінічна картина (кардит, поліартрит, хорея, ураження шкіри). Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження. Критерії діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування з урахування ступеня активності. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
119. Ревматоїдний артрит. Визначення. Етіологічні фактори, патогенез. Роль порушень імунного статусу в розвитку захворювання. Класифікація та номенклатура. Клінічна картина з урахуванням активності патологічного процесу, стадії захворювання, системних проявів. Значення лабораторних та інструментальних методів для діагностики захворювання, його стадії та активності. Критерії діагностики, значення дослідження синовіальної рідини. Диференційний діагноз. Ускладнення. Стратегія лікування. Базисна терапія. Тактика лікування глюкокортикостероїдами та нестероїдними протизапальними засобами. Профілактика. Прогноз та працездатність.

120. Системний червоний вовчак. Визначення. Етіологічні чинники та патогенез. Класифікація. Клінічні прояви залежно від ураження органів та систем, активності хвороби. Значення лабораторних, у тому числі імунологічних, методів дослідження. Діагностичні критерії. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Пульс-терапія. Профілактика. Прогноз та працездатність.
121. Системна склеродермія. Етіологічні чинники, патогенез. Класифікація. Клінічна картина залежно від ураження органів та систем. Діагностичні критерії, Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
122. Дерматоміозит. Етіологічні чинники, патогенез. Класифікація. Клінічна картина залежно від ураження органів та систем. Діагностичні критерії, Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
123. Геморагічний васкуліт (пурпура Шенлейн-Геноха, гіперсенситивний васкуліт). Визначення. Етіологія, патогенез. Клінічні прояви, критерії діагностики. Диференційний діагноз. Лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
124. Вузликовий поліартеріїт. Визначення. Етіологія, патогенез. Клінічні прояви, критерії діагностики. Диференційний діагноз. Лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
125. Остеоартроз. Визначення. Етіологія, патогенез. Класифікація. Клінічна картина залежно від переважної локалізації уражень. Діагностика. Диференційний діагноз. Медикаментозне та немедикаментозне лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
126. Анкілозуючий спондилоартрит. Визначення. Етіологічні фактори, патогенез. Класифікація. Клінічна картина. Значення інструментальних та лабораторних методів. Критерії діагностики. Диференційний діагноз. Лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
127. Реактивні артропатії. Визначення. Етіологія, патогенез. Класифікація. Клінічні прояви реактивних артритів різної етіології. Синдром Рейтера, значення лабораторних і інструментальних методів діагностики. Критерії діагностики, Диференційний діагноз. Лікування, роль антибактеріальної терапії. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
128. Подагра. Визначення. Етіологія, патогенез. Класифікація. Особливості суглобового синдрому та ураження внутрішніх органів. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи диференційованого лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
129. Гломерулонефрити. Визначення. Етіологія, роль стрептококової інфекції та імунологічних порушень в розвитку хвороби. Патогенез основних клінічних синдромів. Класифікація. Клінічні прояви та діагностика окремих форм. Диференційний діагноз. Ускладнення (еклампсія, гостра ниркова та хронічна ниркова недостатність и др.). Лікування з урахуванням морфологічного варіанту та клінічного перебігу. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
130. Визначення, етіологія, патогенез нефротичного синдрому. Клінічні прояви. Критерії діагностики та диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування.
131. Пієлонефрити. Визначення. Первинний та вторинний пієлонефрит. Клінічні прояви. Інструментальні та лабораторні методи діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування.
132. Визначення, етіологія, патогенез тубуло-інтерстиціального нефриту. Клінічні прояви. Критерії діагностики та диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Невідкладна допомога при гострій нирковій недостатності. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
133. Визначення, етіологія, патогенез амілоїдозу. Класифікація. Клінічні прояви амілоїдозу нирок. Критерії діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування.
134. Гостра та хронічна ниркова недостатність. Визначення. Етіологічні фактори. Патогенез уражень органів та систем, їх клінічні прояви. Поняття “хронічна хвороба нирок”. Класифікація. Клініка та зміни лабораторних показників залежно від стадії.

Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування на різних стадіях. Нирковозамісна терапія: гемодіаліз, трансплантація нирок.

16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Опанування навичками аналізувати дані лабораторних методів дослідження (тест толерантності до глюкози, глікемічний та глюкозуричний профіль, С-пептид, HbA_{1c}).
2. Опанування навичками надання медичної допомоги у хворих з кетоацидозом, за діабетичної та гіпоглікемічної ком.
3. Опанування навичками визначення ступеня зоба.
4. Опанування навичками трактування даних ультразвукового обстеження та доплерографії щитоподібної залози.
5. Опанування навичками трактування результатів ЕКГ та рефлексометрії для характеристики функції щитоподібної залози.
6. Опанування навичками трактування даних гормонального обстеження, ультразвукового обстеження, артеріографії надниркових залоз.
7. Опанування навичками трактування даних комп'ютерної томографії, МРТ надниркових залоз.
8. Опанування навичками трактування даних краніограми, та даних КТ, МРТ черепа.
9. Опанування навичками визначення ступеня ожиріння по ІМТ.
10. Опанування навичками оцінки статевого розвитку.
11. Опанування навичками трактування «кісткового віку» за даними рентгенографії.
12. Опанування навичками трактування даних ендоскопічного дослідження травного тракту.
13. Опанування навичками трактування даних променевого (рентгенологічного та сонографічного) дослідження травного тракту та органів черевної порожнини.
14. Опанування навичками трактування даних дослідження секреторної функції шлунку (рН-метрії).
15. Опанування навичками трактування даних мікробіологічного та біохімічного дослідження жовчі.
16. Опанування навичками трактування даних біохімічного (функціональні печінкові проби) аналізу крові.
17. Опанування навичками трактування даних імуноферментних досліджень крові та калу.
18. Техніка проведення пункції черевної порожнини (парацентез).
19. Техніка очищення кишківника (гіпертонічна, очисна і сифонна клізми, пальцеве очищення прямої кишки).
20. Призначати лікування, визначати прогноз, проводити первинну та вторинну профілактику при захворюваннях травного каналу, гепатобіліарної системи та підшлункової залози.
21. Організація лікувального харчування. Консультації пацієнтів з питань раціонального і дієтичного харчування.
22. Техніка приготування фітозборів, настоїв, відварів.
23. Опанування навичками вимірювання артеріального тиску.
24. Опанування навичками аналізувати лабораторні дані (загальний аналіз крові, загальний аналіз сечі, за Нечипоренком та Зимницьким, дані мікробіологічного дослідження сечі, загальний білок та білкові фракції, креатинін, сечовину, сечову кислоту крові, електроліти крові, показники імунного статусу, гострофазові показники крові, дані серологічних досліджень при аутоімунних процесах, лабораторні показники функціонального стану печінки та нирок).
25. Опанування навичками трактування даних променевих досліджень органів сечовивідної системи.

26. Опанування навичками надання медичної допомоги при гострій нирковій недостатності.

Список 1 (синдроми та симптоми)

1.	акромегалія	40.	кровохаркання
2.	анемічний синдром	41.	лакторея
3.	анурія та олігурія	42.	лімфаденопатія
4.	артеріальна гіпертензія	43.	менінгеальний синдром
5.	артеріальна гіпотензія	44.	набряковий синдром
6.	біль в грудній клітці	45.	ожиріння (+маса тіла)
7.	біль в животі	46.	передчасний статевий розвиток
8.	біль в кінцівках та спині	47.	поліурія
9.	біль в промежині	48.	портальна гіпертензія
10.	біль у горлі	49.	порушення мови (афазія)
11.	блювання	50.	порушення серцевого ритму та провідності
12.	bronхообструктивний синдром	51.	раптова зупинка серця
13.	бульбарний синдром	52.	розлади свідомості
14.	випіт у плевральну порожнину	53.	свербіж шкіри
15.	галюцинаторно-параноїдальний синдром	54.	сечовий синдром
16.	гарячка	55.	синдром дегідратації
17.	геморагічний синдром	56.	синдром недостатності травлення
18.	гіпоглікемія	57.	спрага
19.	гіперглікемія	58.	стридор
20.	екзантема, енантема	59.	суглобовий синдром
21.	гепатомегалія та гепатоліснальний синдром	60.	судоми
22.	головний біль	61.	схуднення
23.	дизурія	62.	ціаноз
24.	дисменорея	63.	шлунково-кишкова кровотеча
25.	диспепсія	64.	Проба на приховану тетанію (гіпопаратиреоз)
26.	дисфагія	65.	Визначення симптомів тиреотоксикозу
27.	діарея	66.	Визначення очних симптомів при тиреотоксикозі
28.	жовтяниця	67.	Визначення симптому Марі
29.	задишка		
30.	асфіксія		
31.	закреп		
32.	запаморочення		
33.	затримка росту дитини		
34.	кардіомегалія		
35.	кашель		
36.	кишкова непрохідність		
37.	кома		
38.	кровотеча зовнішня		
39.	кровотеча внутрішня		

Список 2 (захворювання)

I)

Хвороби органів травлення:

1. виразкова хвороба
2. гастроезофагеальна рефлюксна хвороба, езофагіти
3. гастрити, дуоденіти
4. гострі та хронічні гепатити
5. гострий та хронічний панкреатит
6. ентерити, коліти
7. пептичні виразки шлунка та дванадцятипалої кишки
8. перитоніт
9. перфорація порожнистого органу
10. печінкова недостатність
11. синдром мальабсорбції
12. стеноз пілоруса шлунка
13. функціональні гастроінтестинальні розлади
14. холецистити, холангіти, жовчнокам'яна хвороба, холедохолітіаз
15. цирози печінки
16. шлунково–кишкова кровотеча
37. гіпотиреоз
38. гіпопітuitarизм
39. тиреотоксикоз
40. ендемічний зоб
41. нецукровий діабет
42. вузловий зоб, пухлини щитоподібної залози
43. ожиріння
44. вроджена дисфункція кори наднирникових залоз
45. порушення кальцій-фосфорного обміну, обміну вітаміну D
46. генетичні синдроми з ендокринними ускладненнями: синдром Тернера, синдром Рассела-Сільвера, Прадера-Віллі, Ларона тощо)
47. тиреоїдити
48. хвороба та синдром Кушинга
49. хронічна недостатність наднирникових залоз
50. цукровий діабет
51. гіпопаратиреоз
52. гіперпаратиреоз

II) Хвороби сечостатевої системи:

17. амілоїдоз нирок
18. гломерулонефрити
19. нефротичний синдром
20. пієлонефрити
21. сечокам'яна хвороба
22. тубулоінтерстиційний нефрит
23. хронічна хвороба нирок
53. пухлини надниркових залоз
54. нейро-ендокринні пухлини
55. пухлини гіпофіза
56. передчасний статевий розвиток
57. гіпогонадізм
58. крипторхізм
59. порушення диференціювання статі
60. синдром Клайнфельтера
61. нанізм у дитини, що народилась SGA

III) Хвороби кістково- м'язової системи та сполучної тканини:

24. анкілозуючий спондилоартрит
25. гостра ревматична лихоманка
26. дерматоміозит та поліміозит
27. остеоартроз
28. подагра
29. реактивні артрити
30. ревматоїдний артрит
31. системна склеродермія
32. системний червоний вовчак
33. системні васкуліти (вузликовий поліартеріїт, геморагічний васкуліт, гіперсенситивний васкуліт)
34. хронічна ревматична хвороба
35. ювенільний ревматоїдний артрит

IV) Хвороби ендокринної системи, розладу харчування та порушення обміну речовин:

36. акромегалія та гіпофізарний гігантизм

Список 3 (невідкладні стани)

1. гіпертензивний криз
2. гіпоглікемія (кома)
3. гостра надниркова недостатність
4. гостре пошкодження нирок
5. гостра печінкова недостатність
6. діабетична кома, у т.ч. кетоацидотична, гіперосмолярна, лактацидемічна
7. гостра кровотеча
8. колапс
9. порушення свідомості та коматозні стани
10. ниркова коліка
11. жовчна коліка
12. тиреотоксичний криз
13. гіпотиреоїдний криз
14. гіперпаратиреоїдний криз
15. гіпопаратиреоїдний криз
16. феохромоцитарний криз
17. адісонічний криз

Список 4 (лабораторні та інструментальні дослідження)

1. аналіз асцитичної рідини
2. аналіз синовіальної рідини
3. аналіз сечі за Зимницьким
4. аналіз сечі за Нечипоренком
5. активність альфа-амілази у крові та сечі, фекальна еластаза 1
6. протеїни крові та їх фракції, С-реактивний протеїн
7. глюкоза крові, глікозильований гемоглобін,
8. пероральний тест толерантності до глюкози
9. ліпіди та ліпопротеїни крові та їх фракції
10. гормони крові
11. феритин, залізо та мідь сироватки крові
12. креатинін, сечовина крові та сечі, швидкість клубочкової фільтрації
13. електроліти крові
14. амінотрансферази крові
15. загальний білірубін крові та його фракції
16. коагулограма
17. сечова кислота крові
18. лужна фосфатаза крові
19. гістоморфологічне дослідження біоптату слизових оболонок
20. гістоморфологічне дослідження біоптату м'язів та шкіри
21. стандартна ЕКГ (у 12 відведеннях)
22. ендоскопічне дослідження травного тракту
23. ехокардіографія та доплерографія
24. загальний аналіз калу
25. загальний аналіз крові
26. загальний аналіз сечі
27. цукор і ацетон в сечі
28. загальний аналіз спинномозкової рідини

29. загальний імунологічний профіль крові
30. серологічні реакції при інфекційних хворобах
31. експрес-тести на вірусні захворювання
32. ампліфікаційні методи при інфекційних хворобах (ПЛР)
33. серологічні реакції при аутоімунних захворюваннях
34. методи інструментальної візуалізації щитоподібної залози
35. рентгеноконтрастна ангіографія
36. методи інструментальної візуалізації органів черевної порожнини
37. методи інструментальної візуалізації органів грудної порожнини
38. методи інструментальної візуалізації сечостатевої системи
39. методи інструментальної візуалізації черепа, хребта, спинного мозку, кісток та суглобів
40. багатомоментне фракційне дослідження жовчі та рН-метрія шлунку та стравоходу гормони щитоподібної залози

Список 5 (медичні маніпуляції):

1. проводити реєстрацію стандартної ЕКГ в 12 відведеннях
2. проводити введення лікарських речовин (внутрішньовенне струминне та крапельне, внутрішньокісткове), в т.ч. у польових умовах
3. вимірювати артеріальний тиск
4. визначати групи крові, резус- належність
5. проводити пальпацію щитоподібної залози
6. проводити пальпацію магістральних артерій ніг
7. вираховувати індекс маси тіла
8. Розраховувати добову потребу інсуліну для хворих відповідно до показників рівня глюкози крові

Розраховувати дозу інсуліну

17. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Початковий рівень знань визначається на першому практичному занятті за допомогою письмової контрольної роботи, яка складається з тестових завдань.

Поточний контроль. Поточний контроль здійснюється відповідно до конкретних цілей на кожному практичному занятті, засвоєння змістових модулів (проміжний контроль) – на останньому занятті кожного змістового модулю. Для контролю рекомендується застосовувати наступні засоби діагностики рівня підготовки студентів: комп'ютерні тести, контроль виконання практичних навичок з методів обстеження хворого з подальшою інтерпретацією отриманих даних, аналіз результатів інструментальних та лабораторних досліджень.

Вага кожної теми в межах одного модуля має бути однаковою і визначається кількістю тем в модулі.

Підсумковий контроль. Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

Проводиться шляхом усного опитування, написання письмових робіт, тестів, вирішення ситуаційних завдань, демонстрації практичних навичок.

Підсумковий модульний контроль з модулю 1 передбачає 4 етапи:

- 1) тестовий контроль рівня теоретичної підготовки студентів.
- 2) демонстрацію виконання практичних завдань та робіт з переліку, рекомендованого до підсумкового модульного контролю (інтерпретація результатів лабораторних досліджень крові, сечі, калу, фракційного дослідження шлункового вмісту, жовчі, рН-метрії, інструментальних та променевих методів дослідження) ;
- 3) контроль практичних навичок, який складається із обстеження хворого (опитування, фізичне обстеження, складання плану обстеження хворого, обґрунтування попереднього діагнозу, проведення диференційного діагнозу, призначення лікування) ;
- 4) письмове (усне) опитування за переліком питань для підготовки студентів до підсумкового модульного контролю (5 питань та одна нетипова ситуаційна задача).

Примітка. Тестовий контроль знань студентів та демонстрація виконання практичних завдань та робіт проводяться на передостанньому (за розкладом) практичному занятті на кафедрі.

До підсумкових контролів допускаються студенти, які повністю відвідали аудиторні навчальні заняття з дисципліни, передбачені навчальною програмою, та при вивченні відповідного модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Студенту, який не виконав всі види робіт, передбачені навчальною програмою, з поважної причини, вносяться корективи до індивідуального навчального плану і дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

18. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Оцінювання поточної навчальної діяльності, модульного контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів Буковинського державного медичного університету в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу» (схваленої рішенням Вченої ради від 29 травня 2014 року, протокол № 9). Оцінка з внутрішньої медицини виставляється студентам, яким зараховані усі модулі з дисципліни. Оцінка з дисципліни є середньою з оцінок за модулі, на які структурована навчальна дисципліна.

Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь у олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

Перерахунок оцінки за багатобальною шкалою здійснюється з урахуванням кількості практичних занять в модулі 1 – 28 оцінюваних тем (30 занять). Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні кожного модулю (залікового кредиту) – 200, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів (60%), за результатами модульного підсумкового контролю – 80 балів (40%).

Критерії оцінювання студентів при вивченні модуля 1

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінюваних тем (практичних зараза)	Конвертація у бали традиційних оцінок				Мінімальна кількість	
			Традиційні оцінки					Бали за виконання індивідуального завдання як виду СРС
			5	4	3	2		

МОДУЛЬ 1. Основи внутрішньої медицини (ендокринологія, гастроентерологія, ревматологія, нефрологія)								
Модуль 1 240/8	5 №1-3	28	4	3	2,5	0	8	70

Максимальні бали оцінювання студентів під час вивчення модуля 1

Модуль 1. Основи внутрішньої медицини (ендокринологія, гастроентерологія, ревматологія, нефрологія)			
	<i>№ теми</i>	<i>Макс. бал</i>	<i>Мінімальн. бал</i>
Змістовий модуль 1	1	4	2,5
	2	4	2,5
	3	4	2,5
	4	4	2,5
	5	4	2,5
	6	4	2,5
	7	4	2,5
	8	4	2,5
Змістовий модуль 2	9	4	2,5
	10	4	2,5
	11	4	2,5
	12	4	2,5
	13	4	2,5
Змістовий модуль 3	14	4	2,5
	15	4	2,5
	16	4	2,5
	17	4	2,5
	18	4	2,5
	19	4	2,5
	20	4	2,5
Змістовий модуль 4	21	4	2,5
	22	4	2,5
	23	4	2,5
Змістовий модуль 5	24	4	2,5
	25	4	2,5
	26	4	2,5
	27	-	-
	28	4	2,5
	29	4	2,5
Індивідуальна робота студентів		8	-
Всього		120	70

Перерахунок поточної успішності студентів при вивченні модуля 1:

оцінка “**відмінно**” – 4 бали;

оцінка “**добре**” – 3 бали;

оцінка “**задовільно**” – 2,5 бали;

оцінка “незадовільно” – 0 балів.

Види індивідуальної самостійної роботи: оформлення реферату – 1 бал, створення презентації – 2 бали, участь у роботі студентського гуртка – 3 бали, участь у кафедральних заходах та акціях – 3 бали, публікація тез – 4 бали, фотооформлення заняття – 6 балів, оформлення заняття додатковими матеріалами – 6 балів, оформлення таблиці – 8 балів, участь у конференції з доповіддю – 8 балів, публікація статті – 8 балів.

Максимальна оцінка за *індивідуальну самостійну роботу* студента складає 8 балів.

За поточну навчальну діяльність студент може отримати **максимум** 120 балів. Ця оцінка вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці “відмінно” (4 бали), на кількість тем у модулі з додаванням балів за індивідуальну самостійну роботу (8 балів).

28 тем $\times$ 4 = 112 + 8 (ICPC) = 120 балів.

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці “задовільно” (2 бала), на кількість тем у модулі, що підлягають оцінюванню (28 тем):

28 тем $\times$ 2,5 = 70 балів.

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму з дисципліни, конвертуються **кафедрою** у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями як нижченаведено у таблиці.

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 149 до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«3»
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«2»

Бали шкали ECTS у чотирибальну шкалу НЕ КОНВЕРТУЮТЬСЯ і навпаки.

Студенти, які навчаються на одному факультеті, курсі, за однією спеціальністю, на основі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
«A»	Найкращі 10 % студентів
«B»	Наступні 25 % студентів
«C»	Наступні 30 % студентів
«D»	Наступні 25 % студентів
«E»	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок «A», «B», «C», «D», «E» проводиться **деканатами** для студентів відповідного курсу та факультету, які навчаються за однією спеціальністю і **успішно** завершили вивчення дисципліни.

Студенти, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються, навіть після перескладання модуля. Такі студенти після перескладання автоматично отримують бал «E».

Оцінки з дисципліни «FX», «F» («2») виставляються студентам, яким не зараховано хоча б один модуль з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка «FX» виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий модульний контроль. Ця категорія студентів має право на перескладання підсумкового модульного контролю за

затвердженим графіком (але не пізніше початку наступного семестру). Повторне складання підсумкового модульного контролю дозволяється не більше двох разів.

Оцінка «F» виставляється студентам, які відвідали усі аудиторні заняття з модуля, але не набрали мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового модульного контролю. Ця категорія студентів має право на повторне вивчення модуля.

За дозволом ректора студент може підвищити оцінку з дисципліни шляхом перескладання підсумкового модульного контролю (не більше трьох разів за весь період навчання).

Оцінка ECTS у традиційну чотирибальну шкалу НЕ конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала є незалежними.

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1. Основна (базова)

1. Денесюк В. І. Внутрішня медицина : підручник / В. І. Денесюк, О. В. Денесюк ; ред. В. М. Коваленко. — 3-тє вид., перероб. і доп. — Київ : Моріон, 2019. — 960 с.
2. Внутрішня медицина : навч. посіб. для студентів 4 курсу мед. ф-тів / С. М. Кисельов. - Львів : Новий Світ - 2000. – 2023 Модуль 1, змістовий модуль 4 : Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб органів травлення / С. М. Кисельов [та ін.] ; Запоріж. ДМУ, каф. внутрішніх хвороб 1 та симуляційної медицини. - 2023. - 242 с.
3. Внутрішня медицина : підручник / Р. О. Сабадишин [та ін.] ; ред. Р. О. Сабадишин. - Вінниця : Нова Книга, 2019. - 552 с.
4. Внутрішні хвороби: у 2 частинах. Частина 1. Розділи 1—8: підручник / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін. — 2-е видання. -2022. -680с.
5. Основи внутрішньої медицини. Посібник для студентів IV та V курсів медичного факультету / [М. І. Швед, Н. В. Пасечко, А. О. Боб та ін]. - 2020. – Тернопіль: ТДМУ. - 828 с.

19.2. Допоміжна

1. Davidson's Principles and Practice of Medicine 23rd Edition. Editors: Stuart Ralston, Ian Penman, Mark Strachan Richard Hobson. Elsevier. - 2018. – 1440 p.
2. Пашковська Н.В., Павлович Л.Б., Піддубна А.А., Маслянюк В.А., Оленович О.А., Паньків І.В., Абрамова Н.О. / За редакцією проф. Пашковської Н.В./ Навчальний посібник для самостійної роботи студентів IV курсу «Основи діагностики, лікування та профілактики основних ендокринних захворювань (2-ге видання доповнене)». –Чернівці: Місто, – 2019. – 156 с.
3. Пашковська Н.В., Павлович Л.Б., Піддубна А.А., Маслянюк В.А., Оленович О.А., Паньків І.В., Абрамова Н.О. / За редакцією Пашковської Н.В. / Навчальний посібник для самостійно роботи студентів VI курсу «Ведення хворих із основними симптомами та синдромами ендокринологічній клініці. (2-ге видання доповнене) ». – Чернівці: Місто, – 2019. – 130 с.
4. Пашковська Н.В., Урбанович А.М., Маслянюк В.А., Павлович Л.Б., Оленович О.А., Піддубна А.А., Паньків І.В., Абрамова Н.О. Навчальний посібник «Невідкладна ендокринологія: клінічні настанови та тестові завдання». – Чернівці: Місто, – 2019. – 154 с.
5. N.V. Pashkovska, O.A. Olenovych, L.B. Pavlovych, V.A. Maslyanko, A.Piddubna, I.V. Pankiv, N.O. Abramova/ editedby Pasjkovska N.V. / Practical Endocrinology: educational manual to practical classes: Educational manual/–Chernivtsi: Meduniversity, 2019. – 118 p.

Інформаційні ресурси

<https://moz.gov.ua/>

<http://moodle.bsmu.edu.ua>

<https://intmed.bsmu.cv.ua>

<https://studrada.bsmu.edu.ua/>

<http://123.bsmu.edu.ua/login/index.php>

20. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Федів Олександр Іванович - завідувач кафедри внутрішньої медицини, професор, д.мед.н.;
2. Гончарук Людмила Михайлівна – доцент кафедри внутрішньої медицини, к.мед.н.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор закладу вищої освіти з
науково-педагогічної роботи
доцент Володимир ХОДОРОВСЬКИЙ

“ 30 ” 2024 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУС)

з вивчення навчальної дисципліни «ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА»

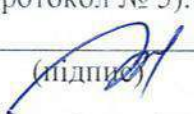
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	222 Медицина
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Курс навчання	5
Форма навчання	денна

Кафедра внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб

Кафедра внутрішньої медицини, фізичної реабілітації та спортивної медицини

Кафедра клінічної імунології, алергології та ендокринології

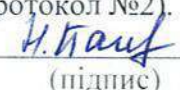
Схвалено на методичній нараді кафедри внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб 30 серпня 2024 року (протокол № 5).

Завідувач кафедри _____ Оксана ХУХЛІНА
(підпис)

Схвалено на методичній нараді кафедри внутрішньої медицини, фізичної реабілітації, спортивної медицини 30 серпня 2024 року (протокол № 1).

Завідувач кафедри _____ Віктор ТАЩУК
(підпис)

Схвалено на методичній нараді кафедри клінічної імунології, алергології та ендокринології 30 серпня 2024 року (протокол №2).

Завідувач кафедри _____ Наталія ПАШКОВСЬКА
(підпис)

Схвалено предметною методичною комісією з терапевтичних дисциплін 30 серпня 2024 року (протокол №9).

Голова предметної методичної комісії _____ Віктор ТАЩУК
(підпис)

Чернівці – 2024

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Хухліна Оксана Святославівна – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор, oksanakhukhlina@bsmu.edu.ua ; Антонів Альона Андріївна – професор кафедри, доктор медичних наук, antoniv.alona@bsmu.edu.ua Дудка Інна Володимирівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, dudkainnav@gmail.com Каньовська Людмила Володимирівна– доцент кафедри, кандидат медичних наук, fartushnjak.lyudmila@bsmu.edu.ua Каушанська Олена Вячеславівна– доцент кафедри, кандидат медичних наук, kaushlen@gmail.com Рева Тетяна Василівна– доцент кафедри, кандидат медичних наук, tetyana.reva@gmail.com Шупер Віра Олександрівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, shuper@bsmu.edu.ua Горбатюк Ірина Борисівна– асистент кафедри, кандидат медичних наук, gorbatyuk_ira@bsmu.edu.ua Дудка Тетяна Володимирівна– доцент кафедри, кандидат медичних наук, tetyana.dudka@bsmu.edu.ua, Мандрик Ольга Євгенівна– доцент кафедри, кандидат медичних наук, mandryk.olha@bsmu.edu.ua Смандич Віталій Степанович – доцент кафедри, кандидат медичних наук, smandych_vitaliy@bsmu.edu.ua Коцюбійчук Зоряна Ярославівна – асистент кафедри, kotsiubiichuk.zoriana@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/vnutrishnoyi-meditsini-klinichnoyi-farmakologiyi-ta-profesiynih-hvorob/
Веб-сайт кафедри	http://vmed.bsmu.edu.ua/
E-mail	therapy@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Фастівська, 2
Контактний телефон	+38 (03722) 6-29-17 / 6-92-21
Кафедра	Внутрішньої медицини, фізичної реабілітації та спортивної медицини
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене	Ташук Віктор Корнійович – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор, Tashchuk.Viktor@bsmu.edu.ua;

звання, e-mail	Аль Салама Мухамед Васек – доцент кафедри, кандидат медичних наук, dr_mws700@gmail.com Гінгуляк Олександр Миколайович – доцент кафедри, кандидат медичних наук, hinhuliak.oleksandr@bsmu.edu.ua Гречко Світлана Іванівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, sv.grechko@bsmu.edu.ua Поліщук Олександр Юрійович – доцент кафедри, кандидат медичних наук, kt34@ukr.net Маліневська-Білійчук Олександра Володимирівна – асистент кафедри, кандидат медичних наук, oleksandrmb@gmail.com Хребтій Галина Іванівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, galinahrebtii@gmail.com Руснак Ілона Тарасівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, rusnak.ilona@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/vnutrishnoyi-meditsini-fizichnoyi-reabilitatsiyi-sportivnoyi-meditsini-ta-fizichnogo-vihovannya/
Веб-сайт кафедри	http://cardio.bsmu.edu.ua/
E-mail	cardiology@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Героїв Майдану, 230
Контактний телефон	+38 (03722) 44400
Кафедра	Клінічної імунології, алергології та ендокринології
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Коваль Галина Данилівна – професор кафедри, доктор медичних наук, професор, koval.galina@bsmu.edu.ua Каспрук Наталія Михайлівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, Kaspruk.natalia@bsmu.edu.ua Ляшук Руслана Петрівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, Liashuk.ruslana@bsmu.edu.ua Марчук Юлія Федорівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, marchuk.yuliyaa@gmail.com
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/klinichnoyi-imunologiyi-alergologiyi-ta-endokrinologiyi/
Веб-сайт кафедри	https://sites.google.com/bsmu.edu.ua/endo/головна
E-mail	immunology@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Федьковича, 48
Контактний телефон	+38 (03722) 6-29-17 / 6-92-21

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	Нормативна/обов'язкова ОК 25
Кількість кредитів	10
Загальна кількість годин	300
Лекції	30
Практичні заняття	170
Самостійна робота	100
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Внутрішня медицина, як дисципліна, має за мету підготовку спеціалістів, які володіють достатнім обсягом теоретичних знань, практичних навичок та професійних вмінь для встановлення діагнозу, проведення диференціального діагнозу та призначення раціональної терапії у конкретного хворого. Предметом внутрішньої медицини є вивчення етіології, патогенезу, клінічної картини захворювань внутрішніх органів, програми диференціальної діагностики та на основі цього плану – раціональної терапії.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukcziya-shhodo-ocziynyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркового дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyh_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
латинська мова та медична термінологія	інтернатура, резидентура
медична біологія	
медична та біологічна фізика	
медична хімія	
анатомія людини	
гістологія, цитологія та ембріологія	
фізіологія	
патофізіологія	
фармакологія, клінічна фармакологія	
догляд за хворими	
медична психологія	

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Внутрішня медицина» є підготовка лікаря за фахом на основі положень ОКХ та ОПП. Опис цілей сформульований через вміння у вигляді цільових завдань (дій). На підставі кінцевих цілей до кожного модулю або змістового модулю сформульовані завдання у вигляді певних умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують досягнення кінцевої мети вивчення дисципліни.

6.2. Основні завдання дисципліни

✓ Визначати етіологічні та патогенетичні фактори найбільш поширених захворювань у кардіології, гематології, пульмонології, професійних захворювань, алергозів, автоімунних захворювань, імунодефіцитних станів.

✓ Аналізувати клінічну картину найбільш поширених захворювань у кардіології, гематології, пульмонології, професійних захворювань, алергозів, автоімунних захворювань, імунодефіцитних станів.

✓ Виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених захворювань у кардіології, гематології, пульмонології, професійних захворювань, алергозів, автоімунних захворювань, імунодефіцитних станів.

✓ Проводити диференціальну діагностику, обґрунтовувати і сформулювати попередній діагноз.

✓ Визначити тактику ведення (рекомендації стосовно режиму, дієти, медикаментозного лікування, реабілітаційні заходи) терапевтичного хворого (кардіологія, гематологія, пульмонологія, професійні захворювання, алергози, автоімунні захворювання, імунодефіцитні стани).

✓ Скласти план обстеження хворого та аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень (кардіологія, гематологія, пульмонологія, професійні захворювання, алергози, автоімунні захворювання, імунодефіцитні стани).

✓ Оцінювати прогноз життя та працездатності терапевтичного хворого.

✓ Діагностувати та надавати медичну допомогу при невідкладних станах у клініці внутрішніх хвороб (кардіологія, гематологія, пульмонологія, професійні захворювання, алергози, автоімунні захворювання, імунодефіцитні стани).

✓ Проводити первинну і вторинну профілактику найбільш поширених захворювань внутрішніх органів (кардіологія, гематологія, пульмонологія, професійні захворювання, алергози, автоімунні захворювання, імунодефіцитні стани).

✓ Проводити медичні маніпуляції.

✓ Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у терапії.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

- **інтегральні**:

- Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

- **загальні**:

ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК4	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
ЗК6	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
ЗК7	Здатність працювати в команді.
ЗК8	Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК 11	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 12	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

- **спеціальні (фахові, предметні)**:

ФК 1	Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
ФК 2	Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
ФК 3	Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
ФК 6	Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.
ФК 7	Здатність до діагностування невідкладних станів.
ФК 8	Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.
ФК 11	Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів

	соціальної та етичної відповідальності, включаючи систему раннього втручання.
ФК 15	Здатність до проведення експертизи працездатності.
ФК 16	Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.
ФК 21	Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
ФК 22	Здатність управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
ФК 23	Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я.
ФК 24	Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.
ФК 25	Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

№	Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Відповідальність і автономія
1	2	3	4	5	6
Інтегральна компетентність					
Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії					
Загальні компетентності					
1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
2.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії
4.	Знання та розуміння предметної	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких	Використання іноземних мов у професійній	Відповідальність за внесок до професійних

	області та розуміння професійної діяльності	галузей знань	або мультидисциплінарних контекстах	діяльності	знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
6.	Здатність приймати обґрунтовані рішення.	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
7.	Здатність працювати в команді.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
8.	Здатність до міжособистісної взаємодії.	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
11	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації різних джерел.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
12	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності		Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
1	Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів

			відповідальності		діяльності команд та колективів
2	Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності		Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
3	Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності		Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
6	Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
7	Здатність до діагностування невідкладних станів.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
8	Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
11	Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, включаючи систему раннього	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів

	втручання.				
15	Здатність до проведення експертизи працездатності.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
16	Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
21	Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
22	Здатність управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
23	Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії
24	Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
25	Дотримання професійної та академічної	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких	Використання іноземних мов у професійній	Здатність продовжувати навчання з

добросовісності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.	галузей знань.	або мультидисциплінарних контекстах	діяльності .	високим ступенем автономії
--	----------------	-------------------------------------	--------------	----------------------------

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

- планувати обстеження пацієнтів та інтерпретувати отримані результати при найбільш поширених хворобах у кардіології, гематології, пульмонології, професійних захворювань, алергозів, автоімунних захворювань, імунодефіцитних станів ;
- проводити комплексне інтегративне етапне обстеження пацієнта з урахуванням вікових особливостей;
- проводити диференційну діагностику та ставити попередній клінічний діагноз найбільш поширених патологічних станів у кардіології, гематології, пульмонології, професійних захворювань, алергозів, автоімунних захворювань, імунодефіцитних станів;
- визначати тактику ведення хворого при найбільш поширених патологічних станах у кардіології, гематології, пульмонології, професійних захворювань, алергозів, автоімунних захворювань, імунодефіцитних станів, прогнозувати можливі ускладнення;
- діагностувати невідкладні стани та надавати екстрену допомогу при основних невідкладних станах у кардіології, гематології, пульмонології, професійних захворювань, алергозів, автоімунних захворювань, імунодефіцитних станів;
- оволодіння практичними навичками та компетентностями майбутнього лікаря, необхідними для забезпечення ефективного лікувально-діагностичного процесу.

Результати навчання для дисципліни.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Результат навчання	Спеціальні (фахові, предметні) результати навчання
ПРН 1	Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
ПРН 4	Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).
ПРН 5	Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.
ПРН 6	Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних

	етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).
ПРН 7	Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
ПРН 8	Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
ПРН 9	Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміння обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.
ПРН 10	Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами. визначати фактори, що перешкоджають підвищенню якості та безпеки медичної допомоги.
ПРН 14	Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.
ПРН 15	Організовувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.
ПРН 17	Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
ПРН 18	Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.
ПРН 21	Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.
ПРН 25	Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та

	аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.
ПРН 26	Управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, організовувати роботу та професійний розвиток персоналу з урахуванням набутих навиків ефективної роботи в команді, позицій лідерства, належної якості, доступності і справедливості, забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги.
ПРН 28	Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.

8. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Внутрішня медицина»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень, форма навчання	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 10	Галузь знань <u>22 Охорона здоров'я</u> (шифр і назва)	Нормативна/обов'язкова ОК 25
Модулів – 2	Спеціальність (напрямок): <u>222 Медицина</u> (шифр і назва)	Рік підготовки (курс) 5
Змістових модулів – 7		Семестр 9-10
Загальна кількість годин – 300		Лекції 30 год.
Кількість аудиторних годин – 200	Ступінь <u>Магістр</u>	Практичні 170 год.
		Семінарські 0-год.
Кількість годин самостійної роботи студента –100	<u>Форма навчання: очна</u>	Самостійна робота 100 год.
		Вид контролю: ПМК

Примітка: 1 кредит ECTS – 30 год.;

Аудиторне навантаження – 67,7 %, СРС – 33,3 %

9. СТРУКТУРОВАННИЙ ПЛАН ПІДГОТОВКИ з навчальної дисципліни «Внутрішня медицина»

для студентів медичного факультету за спеціальністю «222 Медицина»

Структура навчальної	Кількість годин, з них			Рік навчання	Вид контролю
	Всього	Аудиторних	СРС		

дисципліни	(годин/ кредитів)	Лекцій	Практичних занять			
Всього годин/ Кредитів ECTS	300/10	30	170	100	V	
Модуль 2: Внутрішня медицина (кардіологія, гематологія, загальні питання внутрішньої медицини) Змістових модулів – 3	114/3,8 кредитів ECTS	14	80	20	V	Підсумковий модульний контроль Тестові завдання Контрольні питання Практичні навички
У тому числі – підсумковий контроль засвоєння модулю 2	5					
Модуль 3: Внутрішня медицина (пульмонологія, клінічна імунологія та алергологія, професійні хвороби, клінічна фармакологія) Змістових модулів – 4	186/6,2 кредитів ECTS	16	90	80	V	Підсумковий модульний контроль Тестові завдання Контрольні питання Практичні навички
У тому числі – підсумковий контроль засвоєння модулю 3	5				V	
	300/10	30	170	100		

Примітка: 1 кредит ECTS – 30 год.;

Аудиторне навантаження – 67,7 %, СРС – 33,3 %

10. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 2

Внутрішня медицина (кардіологія, гематологія, загальні питання внутрішньої медицини)

Всього годин – 114 / 3,8 кредитів

(лекцій – 14, практичних занять – 80, СРС – 20)

Змістовий модуль 1. «Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб системи кровообігу» (63 год, 2,1 кредита)

Конкретні цілі:

Студенти повинні:

- Проводити опитування та фізичне обстеження пацієнтів із основними кардіологічними захворюваннями.
- Знати алгоритм застосування сучасних інвазивних та неінвазивних методів інструментальної та лабораторної діагностики, що застосовуються в кардіології, визначати показання та протипоказання для їх проведення, можливі ускладнення.
- Визначати етіологічні чинники, оцінювати роль чинників ризику та патогенетичних механізмів основних захворювань серця та судин.
- Виявляти типову клінічну картину основних захворювань серця та судин.
- Виявляти варіанти перебігу та ускладнення захворювань серця та судин.
- Скласти план обстеження хворих на захворювання серця та судин.
- Проводити диференціальний діагноз, обґрунтовувати та формулювати діагноз при основних захворюваннях серця та судин на підставі аналізу даних лабораторних та інструментальних методів обстеження.
- Призначати лікування, виписувати препарати в рецептах, проводити первинну та вторинну профілактику захворювань серця та судин, покази до санаторно-курортного лікування, МСЕ.
- Реєструвати та інтерпретувати ЕКГ у 12 відведеннях.
- Вимірювати артеріальний тиск та інтерпретувати показники.
- Діагностувати та надавати допомогу при зупинці кровообігу та дихання.
- Проводити легенево-серцеву реанімацію.
- Діагностувати та надавати допомогу при гострій серцевій недостатності.
- Діагностувати та надавати допомогу при гіпертензивному кризі.
- Діагностувати та надавати допомогу при гострому коронарному синдромі.
- Діагностувати та надавати допомогу при пароксизмальних порушеннях серцевого ритму.
- Діагностувати та надавати допомогу при атріо-вентрикулярній блокаді III ступеня, синдромі Морганьї-Адамса-Стокса;
- Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципи фахової субординації.

Тема 1. Основні симптоми кардіологічної патології та методи дослідження в кардіології. Практикум з ЕКГ.

Основні кардіологічні скарги та визначення основних кардіологічних симптомів (біль за грудиною, у ділянці серця, задишка, ядуха, набряки, біль у правій підреберній ділянці, гепатомегалія, асцит тощо). Загальні та специфічні симптоми. Об'єктивні симптоми кардіологічної патології. Методи фізичного обстеження хворих з кардіологічною патологією.

Стандартна електрокардіографія та стрес-тести. Показання, протипоказання та обмеження до їх проведення, можливі ускладнення, інформативність та клінічна оцінка результатів. Вимірювання АТ на верхніх та нижніх кінцівках, моніторування АТ. Запис, моніторування ЕКГ, інтерпретація ЕКГ: варіанту норми, проявів ішемії міокарду, пошкодження міокарду (некрозу), різних видів аритмій, блокад, порушення процесів реполяризації. Проби з фізичним навантаженням (ВЕМ, тредміл, степ-тест), 6-хвилинна ходьба. Стандартна ехокардіографія та доплерографія. Інтерпретація даних селективної аортокоронарографії, вентрикулографії. Рентгенологічні та ізотопні методи діагностики захворювань серця та судин. Імуноферментні та біохімічні методи дослідження. Визначення вмісту в крові троніну Т (якісна, кількісна), активності амінотрансфераз, креатинфосфокінази, титру АСЛО, вмісту с-реактивного білка, сіалових кислот, серомукоїдів, фібриногену А, В, D-димеру, ліпідного спектру крові, глікемічного профілю, коагулограми (протромбіновий індекс, МНС).

Тема 2. Есенціальна артеріальна гіпертензія (АГ). Вторинні артеріальні гіпертензії. Нейроциркуляторна дистонія (НЦД).

Визначення есенціальної АГ. Роль порушень центральних та ниркових механізмів регуляції тиску, ендотеліальної функції та інших факторів. Класифікація. Клінічні прояви та дані додаткових методів дослідження. Класифікація АГ за ступенем підвищення АТ, стадією залежно від ураження органів-мішеней. Диференціальний діагноз. Стратифікація ризику. Ускладнення. Ізольована систолічна артеріальна гіпертензія. Злоякісна АГ. Рефрактерна АГ. Лікування. Виписувати препарати в рецептах. Ускладнені та неускладнені гіпертензивні кризи, особливості лікувальної тактики. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Показання до направлення на МСЕК.

Визначення вторинних артеріальних гіпертензій. Основні причини. Особливості клініки, діагностики ниркових (реноваскулярних, ренопаренхіматозних), ендокринних (синдром і хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома, синдром Кона, дифузний токсичний зоб) і гемодинамічних артеріальних гіпертензій. Артеріальна гіпертензія при вагітності, метаболічних порушеннях (метаболічний синдром). Значення лабораторних і інструментальних методів для диференційної діагностики та верифікації діагнозу. Терапевтичне та хірургічне лікування. Виписувати препарати в рецептах. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. МСЕ.

Визначення НЦД. Етіологія та патогенез. Класифікація. Особливості клінічних синдромів. Критерії діагнозу, Диференціальний діагноз. Диференційована терапія. Виписування препаратів в рецептах. Фізіотерапевтичне лікування. Первинна і вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 3. Гострий коронарний синдром (ГКС). Гострий інфаркт міокарду (ГІМ). Тромбоемболія легеневої артерії (ТЕЛА).

Поняття “гострий коронарний синдром”, його складові. Визначення ГКС. Роль атеросклерозу, дестабілізації атеросклеротичної бляшки і функціональних факторів у патогенезі ГКС. Класифікація. Критерії діагнозу. ЕКГ-діагностика. Особливості клінічного перебігу і діагностики гострого інфаркту міокарда (ГІМ). Класифікація. Клініка за періодами. Диференціальний діагноз різних форм нестабільної стенокардії та ГІМ. Ускладнення ГІМ (гостра лівошлуночкова недостатність, порушення ритму серця і провідності, розрив міокарда, гостра аневризма серця, післяінфарктний синдром Дреслера та ін.). Лікувальна тактика при ГКС, у різні періоди ГІМ. Виписування препаратів в рецептах. Показання до хірургічного лікування. Реабілітація. Покази до направлення на МСЕК. Первинна та вторинна профілактика. Визначення та класифікація ТЕЛА. Фактори ризику. Патогенез порушень гемодинаміки. Клінічний перебіг різних форм. Критерії діагнозу, диференціальний діагноз. Діагностичне значення змін даних інструментальних методів дослідження. Лікувальна тактика. Виписування препаратів в рецептах. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 4. Хронічні форми ішемічної хвороби серця. Серцева недостатність.

Особливості клінічного перебігу і діагностики різних варіантів стабільної стенокардії. Безбольові форми ІХС (безбольова ішемія міокарду, післяінфарктний та дифузний кардіосклероз). Особливості клінічних проявів, критерії діагнозу. Диференційована терапія різних форм ІХС. Виписування препаратів у рецептах. Терапія нападів стенокардії, гострої лівошлуночкової недостатності (серцевої астми). Прогноз та працездатність при різних формах ІХС. МСЕ.

Визначення атеросклерозу. Роль гіперліпідемій, загального та місцевого запалення, ушкодження судинної стінки і тромбоцитів у розвитку атеросклерозу. Фактори ризику. Особливості клінічних проявів залежно від переважної локалізації (аорта, коронарні,

мезентеріальні та ниркові артерії, артерії нижніх кінцівок). Значення лабораторних, променевих та інших інструментальних методів дослідження. Диференціальний діагноз. Ускладнення. Загальні принципи лікування. Виписування препаратів в рецептах Лікувальна тактика при різних варіантах перебігу. Первинна і вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. МСЕ.

Визначення серцевої недостатності (СН). Класифікація гострої та хронічної СН. Основні причини. Патогенез порушень центральної та периферичної гемодинаміки при різних формах (лівих та правих відділів серця). Роль нейрогуморальної регуляції у ремоделюванні серця. Клінічні прояви хронічної СН та їх особливості залежно від варіанту, стадії та функціонального класу. Діагностика. Значення ехокардіографії. Лікування. Виписування препаратів в рецептах Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. МСЕ.

Тема 5. Міокардити та кардіоміопатії. Перикардити. Легеневе серце.

Визначення міокардиту, кардіоміопатії. Класифікація міокардитів, кардіоміопатій. Етіологія та патогенез основних видів кардіоміопатій (ідіопатичних, метаболічних). Клінічні прояви, зміни ЕКГ, ЕхоКГ та інших променевих методів дослідження залежно від етіології і варіанту перебігу. Критерії діагнозу та диференціальний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування міокардитів, кардіоміопатій. Виписування препаратів в рецептах. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. МСЕ. Визначення перикардитів. Етіологія та патогенез. Класифікація. Особливості клініки, перебігу і діагностики різних варіантів перикардитів. Методи верифікації діагнозу. Диференційний діагноз з ураженнями міокарду. Тампонада серця. Показання до пункції перикарду, її діагностичне та лікувальне значення. Диференційована терапія різних форм із урахуванням етіологічних факторів. Виписування препаратів в рецептах Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. МСЕ. Визначення легеневого серця. Етіологія, патогенез. Класифікація. Клінічні прояви, зміни даних інструментальних методів дослідження залежно від етіологічного фактора і стадії (компенсація або декомпенсація). Диференціальний діагноз. Принципи диференційованого лікування. Виписування препаратів у рецептах. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. МСЕ.

Тема 6. Набуті вади серця. Інфекційний ендокардит.

Недостатність мітрального, аортального, трикуспідального клапанів, стеноз лівого атріо-вентрикулярного отвору, стеноз гирла аорти, легеневої артерії. Комбіновані аортально-мітральні вади. Етіологія, механізми порушень гемодинаміки. Класифікація. Клінічні прояви. Значення неінвазивних та інвазивних методів. Диференціальний діагноз. Ускладнення. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. МСЕ

Визначення інфекційного ендокардиту. Етіологія, патогенез. Особливості перебігу залежно від збудника. Діагностичні критерії. Значення лабораторних методів (посів крові на гемокультуру) і ехокардіографічного дослідження в діагностиці. Диференціальний діагноз. Ускладнення (серцева недостатність, емболії, абсцеси). Лікування. Режими антибактеріальної терапії. Виписування препаратів в рецептах. Показання до хірургічного лікування. Первинна і вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. МСЕ.

Тема 7. Аритмії та блокади серця.

Визначення аритмій та блоkad. Класифікація. Етіологія. Електрофізіологічні механізми аритмій (екстрасистоія, фібриляція та тріпотіння передсердь, надшлуночкові та шлуночкова тахікардії, фібриляція шлуночків). Клініка, ЕКГ-діагностика та диференціальна діагностика. ЕКГ-діагностика синдромів Вольфа-Паркінсона-Уайта (WPW), Кларка-Леві-Крітеско (CLC). Ускладнення. Медикаментозні та немедикаментозні

методи лікування. Роль електроімпульсної терапії. Невідкладна терапія при пароксизмальних порушеннях ритму та раптовій зупинці серця. Виписування препаратів у рецептах Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. МСЕ. Визначення та етіологія порушень провідності, класифікація. Клініка та ЕКГ-діагностика сино-атріальних, передсердних, атріовентрикулярних блокад та блокад ніжок жмутка Гіса. Тактика при гострих та хронічних порушеннях провідності. Невідкладна допомога при нападах Морганьї-Адамса-Стокса. Показання та принципи електрокардіостимуляції (тимчасової, постійної). Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. МСЕ.

Тема 8. Пароксизмальні порушення ритму та провідності. Синкопальні стани.

Діагностика та невідкладна терапія при пароксизмальних порушеннях ритму та раптовій зупинці серця. Невідкладна терапія при пароксизмальних порушеннях ритму та раптовій зупинці серця. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Синкопальні стани. Класифікація. Діагностика. Тактика при гострих порушеннях провідності. Невідкладна допомога при нападах Морганьї-Адамса-Стокса. Показання та принципи електрокардіостимуляції (тимчасової, постійної). Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. МСЕ.

Тема 9. Контрольне заняття з ЕКГ.

Розшифровка 5 ЕКГ: визначення водія ритму (синусовий, не синусовий), підрахунок ЧСС, положення електричної вісі серця, визначення патології збудливості міокарду, автоматизму, провідності, ішемічних змін міокарду, наявності різних періодів Q-ГІМ, не Q-ГІМ, їх локалізації.

Тема 10. Підсумкове заняття (змістовий модуль) з кардіології.

Змістовий модуль 2: «Діагностика, лікування та профілактика основних хвороб крові та органів кровотворення» (36 годин, 1,2 кредити)

Конкретні цілі:

Студент повинен:

- Проводити опитування та фізичне обстеження пацієнтів із основними захворюваннями крові та органів кровотворення.
- Обґрунтовувати застосування основних інвазивних та неінвазивних діагностичних методів, що застосовуються в гематології, показання та протипоказання для їх проведення, можливі ускладнення.
- Визначати етіологічні та патогенетичні фактори основних захворювань крові та кровотворних органів: анемій, лейкоемій, лімфом, геморагічних діатезів, тромбофілій, ДВЗ-синдрому.
- Виявляти типову клінічну картину основних захворювань крові та кровотворних органів: анемій, лейкоемій, лімфом, агранулоцитозу, геморагічних діатезів, тромбофілій, ДВЗ-синдрому.
- Виявляти основні варіанти перебігу та ускладнення основних захворювань крові та кровотворних органів: анемій, лейкоемій, лімфом, агранулоцитозу, геморагічних діатезів, тромбофілій, ДВЗ-синдрому.
- Скласти план обстеження хворих з основних захворюваннями крові та кровотворних органів: анемій, лейкоемій, лімфом, агранулоцитозу, геморагічних діатезів, тромбофілій, ДВЗ-синдрому.
- На підставі аналізу даних лабораторного та інструментального обстеження проводити диференціальний діагноз, обґрунтовувати та формулювати діагноз при основних захворюваннях крові та кровотворних органів.

- Призначати лікування, вміти виписувати препарати в рецептах, проводити первинну та вторинну профілактику при основних захворюваннях крові та кровотворних органів.
- Діагностувати та надавати допомогу при кровотечах внаслідок при захворювань крові та кровотворних органів.
- Визначати групу крові.
- Переливати компоненти крові та кровозамінники.
- Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципи фахової субординації.

Тема 11. Основні симптоми гематологічної патології та методи дослідження в гематології. Анемії (залізодефіцитна, вітамін В₁₂-дефіцитна, фолієводефіцитна, гемолітична, гіпопластична, постгеморагічна).

Алгоритм опитування та фізичного обстеження пацієнтів із підозрою на захворюваннями крові та органів кровотворення. Застосування основних інвазивних та неінвазивних діагностичних методів, що застосовуються в гематології, показання та протипоказання для їх проведення, можливі ускладнення. Методика проведення дослідження гемограми, тести коагулограми. Нормативні показники клінічного аналізу крові, коагулограми, критерії змін гемограми при анеміях, лейкоміях, лімфомах, агранулоцитозі, гемофілії, тромбоцитопенічній пурпурі.

Визначення анемії. Класифікація анемії. Етіологічні фактори та патогенез. Механізми внутрішньосудинного та внутрішньоклітинного гемолізу. Діагностичні критерії, особливості клініки та лабораторної діагностики різних форм анемії. Диференціальний діагноз. Ускладнення. Лікування різних форм. Переливання компонентів крові та її компонентів. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 12. Гострі лейкомії. Мієломна хвороба.

Визначення гострої лейкомії. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. FAB-класифікація гострих лейкозів. Основні клініко-гематологічні синдроми. Клінічні прояви. Критерії діагнозу. Використання цитохімічних маркерів для діагностики видів гострих лейкомії. Диференціальний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Сучасні програми поліхіміотерапії при гострих лейкозах. Виписування препаратів у рецептах. Трансплантація кісткового мозку. Підтримуюча терапія. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. МСЕ.

Визначення мієломної хвороби. Сучасні погляди на етіологію та патогенез; класифікація. Основні клініко-гематологічні синдроми. Клінічні прояви. Критерії діагнозу. Диференціальний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Сучасні програми поліхіміотерапії, трансплантація кісткового мозку. Підтримуюча терапія. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. МСЕ.

Тема 13. Хронічні лейкомії. Лімфоми.

Визначення. Сучасні погляди на етіологію та патогенез хронічних лейкозів. Класифікація. Основні клініко-гематологічні синдроми при хронічному мієлолейкозі, хронічному лімфолейкозі, еритремії. Клінічні прояви. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Виписування препаратів в рецептах. Підтримуюча терапія. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. МСЕ

Визначення та класифікація лімфом. Ходжкінські та неходжкінські лімфоми. Стадії лімфогранулематозу, класифікація лімфом за гістологічною структурою. Клінічні прояви та їх особливості при різних варіантах перебігу. Критерії діагнозу. Диференціальний

діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Виписування препаратів в рецептах. Профілактика. Прогноз та працездатність. МСЕ.

Тема 14. Геморагічні діатези. Гемофілії та тромбоцитопенічна пурпура

Типи кровоточивості. Класифікація геморагічних діатезів. Визначення. Етіологія та патогенез, основні клінічні синдроми. Критерії діагнозу: гемофілія, ідіопатична тромбоцитопенічна пурпура, геморагічний васкуліт. Диференціальний діагноз. Лікування. Невідкладна допомога при кровотечах на тлі геморагічних діатезів. Терапія гемофілій, тромбоцитопенічної пурпури, геморагічного васкуліту. Первинна та вторинна профілактика кровотеч. Прогноз та працездатність.

Тема 15. ДВЗ-синдром. Кровотечі, крововтрата. Гемотрансфузійна терапія.

ДВЗ-синдром. Визначення. Класифікація. Етіологія, патогенез, основні клінічні синдроми залежно від стадії. Критерії діагнозу. Ускладнення. Диференціальний діагноз. Лікування. Невідкладна допомога при кровотечах на тлі ДВЗ.

Кровотечі. Визначення. Класифікація. Патогенез, основні симптоми гострої крововтрати. Визначення ступеня крововтрати. Критерії діагнозу залежно від локалізації, ступеня тяжкості кровотечі. Ускладнення. Диференціальний діагноз. Невідкладна допомога при кровотечах. Первинна та вторинна профілактика кровотеч. Прогноз та працездатність.

Гемотрансфузійна терапія. Покази. Принципи проведення. Біологічні проби. Плазмазаміщуючі препарати, препарати крові. Диференційоване застосування.

Тема 16. Підсумкове заняття (змістовий модуль) з гематології.

Змістовий модуль 3: «Загальні питання внутрішньої медицини» (10 годин, 0,3 кредита)

Конкретні цілі:

Студент повинен:

- Знати етіологію, патогенез, клініку, алгоритм діагностики, лікування захворювань внутрішніх органів: серця, судин, органів шлунково-кишкового тракту, нирок, крові, органів кровотворення, легень, суглобів та сполучної тканини.
- Вміти проводити діагностичний пошук, встановлювати та формулювати діагноз захворювання внутрішніх органів: серця, судин, органів шлунково-кишкового тракту, нирок, крові, органів кровотворення, легень, суглобів та сполучної тканини, у тому числі за їх коморбідності.
- Вміти проводити обстеження та діагностику захворювань внутрішніх органів у осіб похилого віку, за наявності коморбідних станів.
- Вміти призначати лікування хворому на захворювання внутрішніх органів: серця, судин, органів шлунково-кишкового тракту, нирок, крові, органів кровотворення, легень, суглобів та сполучної тканини, у тому числі за їх коморбідності.
- Вміти оцінити чинники ризику, скласти прогноз, призначати план заходів первинної та вторинної профілактики хворому на захворювання внутрішніх органів, у тому числі за їх коморбідності.

Тема 17. Курація хворого. Заповнення протоколу обстеження пацієнта.

Проведення курації хворого на захворювання внутрішніх органів: серця, судин, органів шлунково-кишкового тракту, нирок, крові, органів кровотворення, легень, суглобів та сполучної тканини, у тому числі за їх коморбідності, та написання протоколу обстеження пацієнта, призначення лікування, з подальшим захистом його на ПМК.

Тема 18. Підсумковий модульний контроль модуля №2.

МОДУЛЬ 3

Внутрішня медицина (пульмонологія, клінічна імунологія та алергологія, професійні хвороби, клінічна фармакологія)

Всього годин – 160 / 5,3 кредитів

(лекцій – 16, практичних занять – 90, СРС – 80)

Змістовий модуль 1: «Діагностика, лікування та профілактика захворювань органів дихання» (31 година, 1,03 кредити)

Конкретні цілі:

Студенти повинні:

- Проводити опитування та фізичне обстеження пацієнтів із захворюваннями органів дихання.
- Обґрунтовувати застосування основних інвазивних та неінвазивних діагностичних методів, що застосовуються в пульмонології, визначати показання та протипоказання для їх проведення, можливі ускладнення.
- Визначати етіологічні та патогенетичні фактори основних захворювань органів дихання.
- Виявляти типову клінічну картину основних захворювань органів дихання.
- Виявляти основні варіанти перебігу та ускладнення основних захворювань органів дихання.
- Скласти план обстеження хворих з захворюваннями органів дихання.
- На підставі аналізу даних лабораторного та інструментального обстеження проводити диференціальний діагноз, обґрунтовувати та формулювати діагноз при основних захворюваннях органів дихання.
- Призначати лікування, виписувати препарати в рецептах, проводити первинну та вторинну профілактику при основних захворюваннях органів дихання.
- Діагностувати та надавати допомогу при гострій дихальній недостатності, нападі бронхіальної астми, тяжкому загостренні бронхіальної астми, легеневої кровотечі.
- Обґрунтовувати необхідність виконання плевральної пункції.
- Виконувати пікфлоуметрію, пульсоксиметрію, плевральну пункцію.
- Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципи фахової субординації.

Тема 1. Основні симптоми пульмонологічної патології та методи дослідження в пульмонології. Легенева недостатність.

Основні пульмонологічні скарги. Визначення основних симптомів захворювань органів дихання (задишка, ядуха, кашель, біль у грудній клітці тощо). Загальні та специфічні симптоми. Об'єктивні симптоми пульмонологічної патології. Методи фізичного обстеження хворих на пульмонологічну патологію. Рентгенологічне дослідження легень, бронхографія, комп'ютерна томографія ОГК, діагностичні можливості бронхоскопії. Інструментальні методи дослідження функції зовнішнього дихання (комп'ютерна спірографія, бодіплетизмографія, пікфлоуметрія), мікробіологічне дослідження харкотиння.

Визначення легеневої недостатності. Класифікація. Причини виникнення. Особливості клінічного перебігу різних форм. Діагностика, роль дослідження функції зовнішнього дихання. Диференціальний діагноз. Лікувальна тактика. Виписування препаратів у рецептах. Фізіотерапевтичне та санаторно-курортне лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. МСЕ.

Тема 2. Хронічні обструктивні захворювання легень. Хронічний бронхіт, емфізема легенів. Бронхоекстатична хвороба.

Визначення. Значення паління тютюну, екологічних, професійних факторів та інфекції у розвитку хронічного обструктивного захворювання легень (ХОЗЛ), хронічного бронхіту, емфіземи легень, бронхоектатичної хвороби (БЕХ). Класифікації. Клінічні прояви ХОЗЛ, значення інструментальних методів дослідження залежно від стадії (GOLD, 2019), частоти загострень, інтенсивності симптомів ХОЗЛ, кількості еозинофілів у клінічному аналізі крові. Еозинофільний тип ХОЗЛ, особливості ведення пацієнтів. Особливості застосування β -адреноміметиків, М-холінолітиків, метилксантинів, інгаляційних глюкокортикоїдів, засобів протизапальної дії, експекторантів, мукорегуляторів у комплексній терапії ХОЗЛ. Терапія еозинофільного варіанту ХОЗЛ. Місце інгаляційної небулайзерної терапії бронходилататорами, експекторантами. Виписування препаратів у рецептах. Фізіотерапевтичне лікування. Критерії діагнозу хронічний бронхіт, бронхоектатична хвороба, емфізема легень. Алгоритм діагностики. Значення інструментальних методів діагностики: оглядової рентгенографії ОГК, бронхоскопії з біопсією слизової оболонки бронхів, бронхографії. Диференціальний діагноз. Ускладнення. Лікування залежно від ступеня тяжкості. Первинна та вторинна профілактика. Санаторно-курортне лікування. Прогноз та працездатність. МСЕ.

Тема 3. Пневмонії. Інфекційно-деструктивні захворювання легень. Плеврити. Рак легень. Саркоїдоз.

Визначення пневмонії. Найбільш розповсюджені етіологічні фактори. Класифікація. Клінічні прояви і особливості ведення пацієнтів при негоспітальній, госпітальній пневмоніях. Зміни інструментальних і лабораторних методів дослідження. Критерії тяжкого перебігу пневмонії. Шкали оцінки ймовірності (ризiku) летального наслідку пневмонії. Диференціальний діагноз. Особливості перебігу вірусних пневмоній (на тлі грипу, COVID-19). Ускладнення (респіраторний дистрес-синдром, гостра дихальна недостатність, синдром поліорганних уражень). Групи пацієнтів з негоспітальною пневмонією. Диференційована антибактеріальна терапія пневмоній (Адаптована клінічна настанова МОЗ України «Негоспітальна пневмонія у дорослих» (Київ, 2019)). Виписування препаратів у рецептах. Фізіотерапевтичне лікування. Первинна та вторинна профілактика. Санаторно-курортне лікування. Прогноз та працездатність.

Абсцес та гангрена легень. Визначення. Фактори, які сприяють розвитку. Клініка, діагностика. Значення рентгенологічного та бронхоскопічного дослідження. Диференціальний діагноз. Ускладнення. Лікування. Виписування препаратів у рецептах. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. МСЕ.

Визначення плевриту. Етіологічні фактори. Класифікація. Клінічні прояви, зміни інструментальних і лабораторних даних і їх особливості залежно від форми (сухий, ексудативний, осумкований) та етіології. Диференціальний діагноз, у т.ч. з плевритами туберкульозної етіології. Ускладнення. Показання до плевральної пункції та дренування плевральної порожнини. Лікування. Виписування препаратів у рецептах. Фізіотерапевтичне лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. МСЕ.

Рак легень: визначення, класифікації. Клініка, діагностика, лікування. Покази до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз. МСЕ.

Саркоїдоз: визначення, класифікація. Клініка, діагностика. Діагностичні критерії за рентгенологічними ознаками та імунологічними маркерами. Принципи лікування. Прогноз та працездатність. МСЕ.

Тема 4. Бронхіальна астма. Ускладнення бронхіальної астми. Легенева гіпертензія.

Визначення бронхіальної астми (БА). Етіологія, особливості патогенезу. Класифікація. Клінічні прояви і зміни даних інструментальних методів (комп'ютерна

спірографія, пікфлоуметрія, інгаляційна проба із сальбутамолом) дослідження залежно від ступеня тяжкості. Диференціальний діагноз. Ускладнення БА. Форми та стадії тяжкого загострення БА. Клініка, діагностика астматичного стану. Лікування залежно від ступеня тяжкості БА: симптоматична, контролююча (ступенева терапія – ескалація, деескалація). Особливості застосування β -адреноміметиків, інгаляційних ГКС, М-холінолітиків, антилейкотрієнових засобів, метилксантинів, експекторантів, мукорегуляторів у комплексній терапії БА. Місце інгаляційної небулайзерної терапії бронходилататорами, експекторантами. Невідкладна допомога при приступі бронхіальної астми. Ведення пацієнтів з тяжким загостренням БА, інтенсивна терапія. Виписування препаратів в рецептах. Фізіотерапевтичне лікування. МСЕ.

Легенева гіпертензія: визначення, етіологія, патогенез, класифікація. Критерії діагнозу. Клініка, діагностика, лікування. Первинна та вторинна профілактика. Санаторно-курортне лікування. Прогноз та працездатність. МСЕ.

Тема 5. Підсумкове заняття (змістовий модуль) з пульмонології.

Змістовий модуль 2: Клінічна імунологія та алергологія (75 годин, 2,5 кредити)

Конкретні цілі:

Студенти повинні:

- Тракувати поняття «іmunітет», фактори природженого та набутого іmunітету.
- Оцінювати стан функціонування іmunної системи за даними лабораторного дослідження.
- Аналізувати зміни показників іmunного статусу з урахуванням віку хворого, стану здоров'я та пори року.
- Тракувати результати імунологічного дослідження із визначенням кількісних та якісних показників іmunітету.
- Проводити опитування та фізичне обстеження пацієнтів із іmunними порушеннями, природженими, набутими імунодефіцитними станами, алергічними, автоіmunними захворюваннями.
- Обґрунтовувати застосування основних діагностичних методів, що застосовуються в клінічній імунології, визначати показання та протипоказання для їх проведення.
- Визначати етіологічні та патогенетичні фактори набутих імунодефіцитних станів, алергічних, автоіmunних захворювань.
- Визначати особливості розвитку противірусного іmunного захисту.
- Визначати особливості розвитку протибактеріального іmunного захисту.
- Виділяти особливості розвитку протигрибкового іmunного захисту.
- Інтерпретувати дані лейкограми та імунограми з урахуванням клінічних даних, стадії іmunної відповіді, імунологічного анамнезу.
- Визначати імунопатогенетичні фактори в розвитку імунозалежних хвороб (хвороба, зумовлена вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), герпесвірусні хвороби).
- Тракувати результати алергологічних досліджень (лабораторні тести, шкірні проби, провокаційні тести та ін.).
- Складати план обстеження хворих з алергологічними захворюваннями, обґрунтовувати застосування діагностичних методів, що застосовуються в алергології, визначати показання та протипоказання для їх проведення, можливі ускладнення.
- Виявляти різні варіанти перебігу та ускладнення алергічних захворювань.
- Проводити диференціальний діагноз, обґрунтовувати та формулювати діагноз при основних алергічних синдромах, імунодефіцитних станах, автоіmunних захворюваннях.

- Визначати прогноз, проводити первинну та вторинну профілактику при алергічних захворюваннях, імунодефіцитних станах, аутоімунних захворюваннях.
- Проводити диференційну діагностику між алергічними та псевдоалергічними захворюваннями.
- Призначати протиалергічну терапію, оцінювати її ефективність.
- Інтерпретувати дані фенотипування пари донор – реципієнт (визначення індексу гістосумісності) при підготовці до трансплантації органів та клітин.
- Обґрунтовувати застосування імуносупресивної терапії в післятрансплантаційному періоді.
- Визначати клінічні та лабораторні ознаки розвитку найгострішого, гострого та хронічного кризів відторгнення.
- Проводити диференціальну діагностику між кризом відторгнення та інфекційним ускладненням у хворих після проведення трансплантації органів.
- Визначати механізми розвитку імунозалежних форм безпліддя.
- Інтерпретувати дані визначення пухлиноасоційованих антигенів для ранньої діагностики пухлин, при оцінці ефективності лікування та для визначення наявності чи відсутності метастазів.
- Обґрунтовувати застосування імунотропної терапії у хворих з пухлинами.
- Обґрунтовувати застосування імуносупресивної терапії у хворих на аутоімунну патологію.

Тема 6. Предмет і завдання клінічної імунології та алергології. Оцінка імунного статусу та ступеня імунних розладів. Принципи діагностики, лікування, імунореабілітації, імунопрофілактики.

Визначення та види імунітету. Центральні і периферичні органи імунної системи. Фактори природженого імунітету: клітинні (моноцитарно - макрофагальна система, кілерні та гранулоцитарні клітини), гуморальні (система комплементу, цитокіни та ін.). Антигени та їх характеристики. Специфічний імунітет, його особливості, етапи формування та кооперація імунокомпетентних клітин, які беруть участь у формуванні імунної відповіді. Популяції (Т- і В-лімфоцити) та субпопуляції (Т-хелпери 1 і 2 типу, Т-регуляторні, Т-ЦТЛ) лімфоцитів, етапи їх дозрівання та диференціації, їх функція. Імуноглобуліни, структура, функції. Тимусзалежний та тимуснезалежний механізми синтезу антитіл. Будова та властивості циркулюючих імунних комплексів. Головний комплекс гістосумісності: будова, властивості, функція. Регуляція імунітету.

Особливості імунологічного анамнезу. Клінічні методи оцінки імунної системи. Лабораторні методи оцінки імунної системи: гуморальні природжені фактори захисту; оцінка клітинного імунітету; комплексна оцінка місцевого імунітету.

Комплексний підхід до оцінки імунного статусу людини. Визначення основних симптомів та синдромів імунних порушень. Методи фізичного обстеження хворого з патологією імунної системи (УЗД, рентгенологічне, імуногістохімія).

Імунограма, інтерпретація результатів. Можливості та обмеження імунологічних методів у клініці. Особливості постановки імунологічного діагнозу.

Класифікація імунотропних препаратів, механізм дії, побічні дії. Принципи клінічного застосування імунотропних препаратів, показання та протипоказання до призначення, підбір дози, імунологічний контроль за терапевтичною ефективністю: імуносупресивні препарати; імунокорегуючі препарати; блокатори медіаторів імунних реакцій; протизапальні засоби; замісна терапія; цитокіноterapia, антирецепторні препарати та ін. Основні принципи імунопрофілактики бактеріальних і вірусних інфекцій. Основні види імунореабілітації, її стратегія, тактика та основні принципи. Види та особливості специфічної імунопрофілактики інфекційних хвороб. Імунозалежні реакції та ускладнення при вакцинації.

Тема 7. Природжені та набуті імунодефіцитні захворювання. ВІЛ інфекція: імунопатогенез, імунодіагностика, імунокорекція.

Визначення. діагностичні критерії імунодефіцитних станів. Класифікація. Природжені імунодефіцитні захворювання: визначення, класифікація, механізми розвитку. Клінічні ознаки, імунодіагностика, тактика лікаря, підходи до лікування: комбіновані, Т - і В – залежні імунодефіцити, зумовлені порушенням фагоцитарної ланки імунітету та дефіцитом білків комплементу. Етіологія, імунопатогенез, діагностика та імуноterapia СНІДу. Імунологічні методи в діагностиці СНІДу. Динаміка імунограми ВІЛ- інфікованих та хворих на СНІД. Імунопрофілактика ВІЛ- інфекції. Набуті імунодефіцитні захворювання: визначення, причини, механізми розвитку, класифікація, діагностика. Роль набутих імунодефіцитних захворювань у патогенезі різних хвороб. Раннє виявлення в організмі вторинної імунологічної недостатності. Основні підходи до лікування. Синдром швидкої втоми; синдром хронічної втоми.

Тема 8. Атопічні хвороби. Інші алергічні (не атопічні) захворювання: види, імунопатогенез, імунодіагностика, імуноterapia. Псевдоалергії. Медикаментозна алергія. Діагностика та надання допомоги при анафілактичному шоку, набряку Квінке, синдромі Лайєла, кропив'янці.

Сучасні уявлення про алергію та атопію. Атопія як системне захворювання. Роль генетичних факторів і навколишнього середовища в імунопатогенезі алергії. Типи та основні стадії імунологічних реакцій. Сучасні аспекти алергологічної діагностики. Скринінгові методи в оцінці алергії. Елімінаційні і провокаційні проби в алергології. Види шкірних проб. Принципи лікування алергічних захворювань. Специфічна імуноterapia, показання та протипоказання. Особливості імунопатогенезу бронхіальної астми, полінозу, алергічного риніту, кропив'янки та ін. Медикаментозна алергія: причини, імунопатогенез, клініка, алергодіагностика та профілактика. Не атопічні захворювання: види, імунопатогенез, імунодіагностика, клінічні прояви та диференціальна діагностика. Клітинно - опосередковані алергічні захворювання (сироваткова хвороба, феномен Артюса, алергічні альвеоліти та ін.): імунопатогенез, клініка, імунодіагностика, імуноterapia.

Тема 9. Автоімунні захворювання та імунопатологія різних органів систем. Основи трансплантаційного імунітету. Імунопроліферативні захворювання. Імунологія пухлин.

Визначення поняття автоімунних реакцій, автоімунної хвороби. Механізми зриву імунологічної толерантності, роль генетичних факторів. Імунодіагностика, імунопатогенез. Роль імунологічних методів дослідження у ранній верифікації діагнозу автоімунних захворювань. Автоімунний компонент в імунопатогенезі різних захворювань людини. Сучасні підходи до застосування імунотропних препаратів нового покоління у лікуванні хворих з автоімунною патологією.

Основні поняття, термінологія (авто-, ало-, ксенотрансплантат). Передтрансплантаційний моніторинг. Механізми відторгнення алотрансплантату: надгострий, гострий та хронічний. Посттрансплантаційні інфекційні ускладнення, критерії діагностики. Імуносупресивна терапия: механізми дії, принципи призначення, ускладнення. Нові імунологічні методи діагностики і терапії в трансплантології. Імуносупресивна дія пухлин. Імунні зміни у онкологічних хворих. Імунодіагностика, в т. ч. диференціальна відповідно до CD- фенотипу пухлинних клітин. Сучасні підходи до імунотерапії хворого з онкологічними захворюваннями.

Тема 10. Підсумкове заняття (змістовий модуль) з клінічної імунології та алергології.

Змістовий модуль 3. Професійні хвороби (ПХ) (45 годин, 1,5 кредити)

Конкретні цілі:

Студенти повинні:

- Пояснювати роль і значення шкідливих факторів виробничого середовища у виникненні професійних захворювань.
- Аналізувати і використовувати для обґрунтування зв'язку захворювання з умовами праці хворого дані санітарно-гігієнічної характеристики.
- Вирішувати питання про визначення кола осіб, які підлягають обов'язковому попередньому при вступі на роботу і періодичним медичним оглядам.
- Аналізувати результати медичних оглядів, розробляти раціональні рекомендації з питань реабілітації, працевлаштування, лікування виявлених хворих.
- Виявляти ступінь втрати працездатності при ПХ, підбирати раціональні види праці для професійних хворих.
- Діагностувати різні види пневмоконіозів, пилового бронхіту, професійної бронхіальної астми, екзогенного алергічного альвеоліту (ЕАА), встановлювати діагноз на ранніх стадіях захворювання.
- Діагностувати різні види гострих та хронічних уражень органів дихання токсико-хімічної етіології (ТХЕ) залежно від етіологічного фактора та рівня ураження дихальної системи.
- Пояснювати механізм розвитку пневмоконіотичного процесу в легенях, пилового бронхіту, професійної БА, легеневого серця у хворих на пилові захворювання легень, розвитку гострих та хронічних уражень органів дихання ТХЕ, у т.ч. гострого токсичного набряку легень (ТНЛ).
- Інтерпретувати рентгенологічні зміни у легенях, які є специфічними для пневмоконіозів, ЕАА, ТНЛ та проводити їх диференційну діагностику.
- Інтерпретувати результати бронхоскопії, комп'ютерної спірографії у хворого на пилові захворювання легень та ураження органів дихання ТХЕ з різними типами дихальної недостатності.
- Призначити план обстеження хворого для верифікації діагнозу, розробити тактику лікування та програму профілактики захворювань легень пилової, ТХЕ та алергічної етіології.
- Скласти план реабілітації хворого на захворювання легень пилової, ТХЕ та алергічної етіології, провести МСЕ працездатності.
- Пояснювати механізми розвитку вібраційної хвороби, професійних уражень працюючих під впливом шкідливих фізичних факторів виробничого середовища.
- Діагностувати та формулювати попередній діагноз при ПХ, зумовленому впливом фізичних факторів (вібрацією, шумом, іонізуючим та неіонізуючим (лазерним, ультразвуковим, ультрафіолетовим, інфрачервоним, ЕМВ) випромінюванням, змінами атмосферного тиску і температури мікроклімату).
- Володіти методами діагностики вібраційної хвороби (палестезіометрія, альгезиметрія, капіляроскопія, холодова проба) і оцінки їх результатів.
- Аналізувати та інтерпретувати результати аудіометричного дослідження.
- Пояснювати роль відхилень показників парціального тиску газів у генезі синдромів, що розвиваються при ПХ, пов'язаних із зміною атмосферного тиску.
- Аналізувати роль порушень теплового балансу при захворюваннях, спричинених дією несприятливих факторів виробничого мікроклімату.
- Встановлювати діагноз сатурнізму, меркуріалізму, манганотоксикозу, гострої та та хронічної інтоксикації тетраетилсвинцем на ранніх стадіях захворювання.
- Діагностувати різні види нейротоксикозів залежно від етіологічного фактора та ступеня тяжкості гострого отруєння. Інтерпретувати результати лабораторних досліджень біохімічних маркерів нейротоксикозів у біологічних рідинах.

- Призначити план обстеження хворого на нейротоксикози для верифікації діагнозу, розробити тактику лікування та програму профілактики, провести МСЕ працездатності.
- Формулювати попередній діагноз при професійних інтоксикаціях, зумовлених впливом токсичних факторів виробничого середовища із переважним впливом на систему кровотворення (свинцем та його сполуками, ароматичними вуглеводнями та їх нітро- й аміносплуками, арсином, чадним газом тощо).
- Проводити диференціальну діагностику між анемічними станами професійного генезу та синдромосхідними непрофесійними захворюваннями системи крові.
- Призначати лікування, складати план індивідуальних профілактичних та реабілітаційних заходів при ПХ, зумовлених впливом токсичних факторів виробничого середовища на систему крові та кровотворення.
- Збирати анамнез та проводити клінічне обстеження хворого з метою виявлення у нього ознак ПХ, викликаной впливом отрутохімікатів, застосовуючи при цьому результати лабораторних та інструментальних досліджень.
- Аналізувати та оцінювати дані санітарно-гігієнічної характеристики умов праці і використовувати їх у діагностиці професійних отруєнь пестицидами.
- Формулювати попередній діагноз та проводити диференціальну діагностику між професійним отруєнням пестицидами і непрофесійними захворюваннями.
- Призначати лікування хворому на гостре та хронічне отруєння пестицидами, складати план індивідуальних профілактичних та реабілітаційних заходів.
- Формулювати попередній діагноз при ПХ, зумовлених впливом речовин з переважним ураженням гепатобіліарної, сечовидільної систем.
- Проводити диференціальну діагностику між токсичним гепатитом, нефропатією і непрофесійними захворюванням, що мають схожі клінічні симптоми.
- Призначати лікування, складати план профілактичних та реабілітаційних заходів при токсичному гепатиті та нефропатії професійного генезу .
- На основі клінічної картини захворювання, ступеня функціональних розладів (печінковоклітинна, ниркова недостатність), професії хворого, умов його праці вирішувати питання про працездатність і раціональне працевлаштування.
- Складати план диспансерного спостереження за хворим на токсичний гепатит, нефропатію професійного генезу, зумовленим впливом хімічних факторів виробничого середовища нефротоксичної та гепатотоксичної дії.

Тема 11. Особливості та принципи діагностики, класифікація професійних захворювань. Організація та проведення медичних оглядів працівників промислових підприємств. Медико-соціальна експертиза працездатності при професійних захворюваннях, медична, соціальна та трудова реабілітація.

Пневмоконіози: класифікація, діагностика, профілактика, лікування, МСЕ працездатності. Силікоз. Силікатози. Гострі ураження органів дихання токсико-хімічної етіології. Гострий токсичний набряк легень.

Поняття, предмет і завдання професійної патології. Організація профпатологічної служби в Україні. Місце професійних захворювань в медицині. Завдання клініки ПХ та її зв'язок з гігієнічними і клінічними дисциплінами. Класифікація шкідливих виробничих факторів. Структура професійної захворюваності в Україні, країнах СНД і світі.

Особливості клінічного обстеження хворих з підозрою на ПХ. Значення аналізу трудової діяльності хворого (професійного маршруту), встановлення впливу несприятливих факторів виробничого середовища згідно з даними санітарно-гігієнічної характеристики (СГХ). Основні заклади, форми і методи діагностики ПХ. Облік, реєстрація та розслідування випадків професійних отруєнь і ПХ в Україні. Основні

клінічні та інструментальні методи дослідження, які використовуються в ранній діагностиці ПХ. Лікарська етика і питання медичної деонтології в професійній патології. Класифікація ПХ. Нормативно-правові документи, якими керується у своїй практичній роботі профпатолог або цеховий лікар: постанова Кабінету Міністрів України за № **1662** від 08.11.2000 р. «Про затвердження переліку професійних захворювань»; постанова Кабінету Міністрів України за № **337** від 17 квітня 2019 р. «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві»; наказ МОЗ України за № **248** від 08.04.2014 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу»; наказ МОЗ України, АМН України, Міністерства праці та соціальної політики України за № **374/68/338** від 29.12.2000 р. «Про затвердження інструкції про застосування переліку професійних захворювань».

Порядок організації попередніх і періодичних медичних оглядів робітників промислових підприємств та сільського господарства. Мета та завдання медичних оглядів працюючих. Перелік професій, працівники яких підлягають медичному огляду. Перелік спеціалістів, що беруть участь у проведенні медичних оглядів та обсяг обстеження. Ведення медичної документації. Наказ МОЗ України за № **246** від 21.05.2007р. «Положення про порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій». Основні завдання та принципи лікарсько-трудової експертизи хворих на ПХ. Питання експертизи тимчасової та стійкої втрати працездатності та їх розв'язання в профпатологічній практиці. Особливості роботи спеціалізованих профпатологічних ЛКК та МСЕК. Профілактика професійної інвалідності, питання медичної, соціальної та трудової реабілітації. Закон України № 1105 «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 року. Постанова правління Фонду соціального страхування №24 «Порядок призначення, перерахування та проведення страхових виплат» від 27.04.2007 р.

Пневмоконіози: визначення, класифікація етіологічна, рентгенологічна і клініко-функціональна характеристики. Силікоз. Етіологія. Патогенез. Стадії силікозу, клініко-рентгенологічна характеристика. Ускладнення силікозу (силікотуберкульоз, спонтанний пневмоторакс, бронхоектази). Питання раціональної терапії, профілактики та МСЕ. Силікатози: етіологія, патогенез. Основні клініко-рентгенологічні форми: азбестоз, талькоз, цементний пневмоконіоз. Лікування. Питання МСЕ. Гострі ураження легень токсико-хімічної етіології. Хімічні сполуки токсичної, подразнюючої та сенсibilізуючої дії: сполуки хлору, фосфору, нітрогену, сірки, розчинні солі берилію. Патогенез. Гострі ураження бронхолегеневого апарату ТХЕ: гострий токсичний риніт, ларингіт, трахеїт, бронхіт, бронхіоліт, пневмоніт, набряк легень. Клінічні форми гострого токсичного набряку легень, стадії набряку легень, типи гіпоксії, невідкладна допомога.

Тема 12. Вібраційна хвороба. Професійні нейротоксикози: інтоксикації свинцем (діагностика, профілактика, лікування, МСЕ працездатності), ртуттю, марганцем, тетраетилсвинцем: діагностика, профілактика, лікування, МСЕ працездатності. Інтоксикації пестицидами: класифікація, діагностика отруєнь хлорорганічними, фосфорорганічними, ртутьорганічними, профілактика, лікування, МСЕ працездатності.

Вібраційна хвороба. Патогенез. Класифікація. Варіанти клінічного перебігу. Проби для визначення ангіодистонічного, ангіоспастичного синдромів. Диференціальна діагностика. Лікування. Профілактика. МСЕ.

Професійні нейротоксикози. Етіологія, патогенез, клінічна картина нейросатурнізму (основні синдроми), варіанти перебігу, діагностика. Клініка нейросатурнізму залежно від форми інтоксикації. Клінічні та біохімічні маркери сатурнізму. Профілактика. Лікування. Питання лікарсько-трудової експертизи і трудової

реабілітації. Професійні отруєння з переважним ураженням нервової системи (ртуть, марганець, тетраетилсвинець). Характеристика нейротропних отрут. Механізм їх дії на організм. Основні клінічні синдроми гострих та хронічних нейроінтоксикацій. Стадії захворювання. Терапія. Питання експертизи працездатності.

Професійні отруєння сільськогосподарськими отрутохімікатами. Класифікація пестицидів за хімічною структурою, токсичністю, призначенням. Гострі та хронічні отруєння хлор-, фосфор-, ртутьорганічними та миш'яковистими сполуками, похідними карбамінової кислоти. Патогенез інтоксикацій. Клінічні прояви інтоксикацій хлор-, фосфор-, ртутьорганічними та миш'яковистими сполуками, похідними карбамінової кислоти за умов гострого та хронічного впливу. Можливі ускладнення. Профілактика. Терапія. Питання МСЕ та трудової реабілітації.

Тема 13. Гематологічні синдроми в клініці професійних хвороб: етіологія, патогенез, діагностика, профілактика, лікування, МСЕ працездатності. Інтоксикація ароматичними вуглеводнями (бензолом та його гомологами), нітро- та аміносполуками бензолу, арсином, чадним газом (оксидом карбону). Токсичний гепатит, токсична нефропатія: етіологія, діагностика, профілактика, лікування, МСЕ працездатності.

Професійні інтоксикації та вплив фізичних факторів виробничого середовища (іонізуюче випромінювання) з переважним ураженням системи крові та кровотворення. Шляхи проникнення отрут в організм. Анемії та гемобластози токсичної етіології. Клініко-морфологічні особливості токсичних анемій залежно від етіологічного чинника, ступеня тяжкості. Діагностика. Основні показники клінічного аналізу крові. Біохімічні маркери гемолізу, метгемоглобінутворення, сульфгемоглобінутворення та карбоксигемоглобінутворення. Диференціальна діагностика із анеміями непрофесійного генезу. Лікування, у т.ч. антидотна терапія. Питання стимуляції мієлопоезу, трансплантології кісткового мозку, надання невідкладної допомоги при гострій гемолітичній анемії токсичної етіології. Профілактика. Експертиза працездатності при токсичних анеміях та гемобластозах.

Хронічна свинцева інтоксикація. Патогенез сатурнізму. Клінічна картина (основні синдроми), варіанти перебігу, діагностика. Класифікація свинцевої інтоксикації за формами. Особливості формування та клінічного перебігу сидероахрестичної анемії, диференційна діагностика із залізодефіцитною анемією. Свинцева коліка: патогенез, клініка, диференційна діагностика, невідкладна допомога. Клінічні та біохімічні маркери сатурнізму. Профілактика. Лікування: застосування комплексонів, антидотів з різними механізмами дії. Питання МСЕ і трудової реабілітації.

Патогенез впливу бензолу та його гомологів при хронічній інтоксикації. Клінічні особливості перебігу, стадії захворювання. Характер гематологічних змін при типовій та атиповій формах. Диференціальна діагностика основних клінічних синдромів. Терапія. Питання трансплантації кісткового мозку. Питання лікарсько-трудова експертизи і трудової реабілітації. Клініко-токсикологічна характеристика дії аміно- та нітросполук ароматичного ряду, арсину (миш'яковистий водень). Патогенез метгемоглобіноутворення та гемолізу. Клінічна картина, перебіг, діагностика. Профілактика, лікування. Антидотна терапія. Питання МСЕ та трудової реабілітації при гострих та хронічних інтоксикаціях. Гостра та хронічна інтоксикації оксидом карбону (чадним газом). Патогенез карбоксигемоглобіноутворення. Клінічна картина, основні синдроми. Особливості перебігу гострого отруєння. Біохімічний маркер отруєння. Профілактика, лікування. Антидотна терапія. Принципи реабілітації в умовах барокамери (гіпербарична оксигенація). Питання МСЕ та трудової реабілітації при гострих та хронічних інтоксикаціях.

Конкретні цілі:

Студенти повинні:

- Знати визначення основних понять клінічної фармакології та вміти використовувати фармакодинамічні та фармакокінетичні показники для оцінки ефективності та безпеки лікарських засобів, основні фактори, що впливають на біодоступність, розуміти значення біоеквівалентності
- Знати принципи контролю ефективності та безпеки лікарських засобів, клініко-фармакологічні підходи до вибору адекватних методів контролю ефективності та безпечності ліків різних фармакологічних груп
- Аналізувати листки лікарських призначень щодо можливої доцільності комбінованої терапії конкретного хворого.
- Визначати види побічних дій лікарського препарату та проводити відповідну корекцію, вміти заповнювати карту «Повідомлення про побічні реакції/дії ліків».
- Визначати види та характер взаємодії лікарських препаратів при проведенні лікування.
- Оперувати клініко-фармакологічними характеристиками основних груп препаратів у конкретних клінічних ситуаціях (характерні риси фармакодинаміки та фармакокінетики, взаємодія з іншими препаратами, побічна дія, оцінка ефективності та безпечності глюкокортикоїдів, нестероїдних протизапальних, базисних протиревматичних засобів, антибіотиків, синтетичних хіміотерапевтичних, противірусних, протипротозойних засобів, інгаляційних глюкокортикоїдів, H1-гістаміноблокаторів, антилейкотрієнових, бронхолітиків, відхаркуючих та муколітиків, антисекреторних, антацидних, прокінетиків, спазмолітиків, жовчогінних, ферментних, антидіарейних та засобів для лікування закрепів, гепатопротекторів, ліків, що застосовуються для лікування ішемічної хвороби серця та артеріальної гіпертензії, діуретиків та ліків, які застосовуються для лікування аритмій, серцевої недостатності, ліків, які впливають на гемостаз.
- Вміти провести вибір лікарського засобу(засобів), в залежності від конкретної клінічної ситуації

Тема 14. Предмет та завдання клінічної фармакології. Фармакокінетика та фармакодинаміка. Взаємодія та побічні дії ліків. Клінічна фармакологія протизапальних засобів (нестероїдних, глюкокортикоїдів, базисних (хворобомодифікуючих) протиревматичних), анальгетиків, контроль ефективності та безпечності їх використання. Клінічна фармакологія ліків, що використовуються у лікуванні порушень бронхіальної прохідності та алергій (адrenomіметиків, холінолітиків, метилксантинів, інгаляційних глюкокортикоїдів, антилейкотрієнових засобів, блокаторів H1-гістамінових рецепторів, відхаркуючих та муколітиків).

Предмет та завдання клінічної фармакології, її місце серед медико-біологічних проблем. Поняття про номенклатуру сучасних лікарських засобів. Закон «Про ліки»: визначення понять лікарська речовина, лікарський препарат, лікарський засіб, лікарська форма, діюча речовина, ліки, медикаменти. АТС-класифікація. Поняття: міжнародна непатентована назва, торгова назва, хімічна назва, фірмова назва.

Основні поняття фармакокінетики: абсорбція, зв'язок з білками плазми, біотрансформація, елімінація, розподіл ліків в організмі. Біодоступність та біоеквівалентність. Методи оцінки фармакокінетичних параметрів. Кінетика та фармакологічні ефекти препаратів в залежності від шляху їх введення. Фактори, які впливають на фармакокінетику ліків. Основні принципи фармакодинаміки ліків. Взаємовідношення між дозою та ефектом. Залежність ефекту ліків від тяжкості перебігу захворювання та стану основних функціональних систем хворого. Небажані лікарські реакції, основні типи побічних реакцій та ускладнення фармакотерапії. Структура та порядок заповнення карти «Повідомлення про побічні дії/реакції лікарських засобів». Види взаємодії ліків. Взаємодія лікарських засобів на

фармакокінетичному та фармакодинамічному рівнях. Клінічна характеристика проявів можливих взаємодій лікарських засобів.

Глюкокортикоїди (ГКС), нестероїдні протизапальні засоби (НПЗП), негормональні імуносупресанти, “базисні”(хворобомодифікуючі протиревматичні) протизапальні засоби тривалої дії. Показання та протипоказання до застосування. Вибір дози. Кратність призначення та тривалість курсового лікування. Сидром відміни ГКС. Взаємодія з іншими лікарськими засобами. Побічна дія. Застосування при невідкладних станах. Клінічна фармакологія НПЗП. Механізми протизапальної, жарознижуючої, знеболюючої, антиагрегантної дії. Покази та протипокази до застосування. Побічні ефекти, їх запобігання. Анальгетики. Фармакологія болю. Неопіоїдні (ненаркотичні) та опіоїдні анальгетики. Класифікація. Фармакодинамічні та фармакокінетичні особливості. Побічні дії.

Клінічна фармакологія ліків, що використовуються у лікуванні порушень бронхіальної прохідності (адреноміметиків, холінолітиків, метилксантинів, інгаляційних глюкокортикоїдів, інгаляційних глюкокортикоїдів, H₁-гістаміноблокаторів, антилейкотрієнових, відхаркуючих та муколітиків). Фармакокінетика та фармакодинаміка стимуляторів β-адренергічних рецепторів прямої та непрямої дії, M-холінолітиків, метилксантинів. Клінічна фармакологія відхаркуючих засобів. Застосування «базисних» засобів (інгаляційні ГКС, H₁-гістаміноблокатори, антилейкотрієнові засоби). Застосування препаратів для лікування бронхообструктивного синдрому, методи оцінки ефективності лікарських засобів, що впливають на бронхіальну прохідність. Побічні ефекти. Загальні принципи фармакологічної корекції невідкладних станів. Сучасні спеціальні лікарські форми, їх клініко-біофармацевтичні особливості. Рекомендація щодо вибору препаратів, способу застосування, дози. Методи контролю ефективності та безпеки застосування.

Тема 15. Клінічна фармакологія, класифікація антибіотиків, антипротозойних засобів, синтетичних антибактеріальних хіміо-терапевтичних засобів. Противірусні засоби. Клінічна фармакологія діуретиків. Клінічна фармакологія ліків, які впливають на гемостаз (антиагреганти, антикоагулянти, засоби фібринолітичної дії, прокоагулянти, інгібітори протейназ). Клінічна фармакологія ліків, що використовуються для лікування захворювань органів травлення (антисекреторних, антацидних, прокінетиків, спазмолітиків, жовчогінних, гепатопротекторних, протизапальних, ферментних, протидіарейних та засобів для лікування закрепів)

Класифікація антибіотиків. Клініко-фармакологічна характеристика окремих груп антибіотиків та синтетичних антибактеріальних препаратів: характерні риси фармакокінетики та фармакодинаміки, взаємодія з іншими препаратами, побічна дія, особливості застосування інфекціях різного походження та локалізації. Пеніциліни. Цефалоспорины. Карбапенеми. Монобактами. Макроліди, азаліди. Аміноглікозиди. Глікопептиди. Тетрацикліни. Лінкозаміди. Оксазолідинони. Фторхінолони. Сульфаніламідни. Нітроїмідазоли. Нітрофуранни. Принципи раціональної антибіотикотерапії. Цілеспрямована та емпірична терапія. Антибіотикопрофілактика. Антибіотикорезистентність. Методи оцінки, критерії ефективності і безпеки антибіотикотерапії. Ускладнення терапії, методи корекції. Принципи і критерії вибору оптимального препарату, режиму введення. Лікарські засоби із антипротозойною активністю. Сучасна класифікація противірусних лікарських засобів. Клініко-фармакологічна характеристика окремих груп противірусних засобів (вірусів гепатиту В, С, ВІЛ, герпетичної групи): особливості фармакодинаміки та фармакокінетики, побічні дії та взаємодії. Методи оцінки і критерії ефективності та безпеки противірусних засобів. Принципи та критерії вибору лікарського засобу, режиму введення.

Клінічна фармакологія ліків, які впливають на гемостаз. Антикоагулянти; фібринолітичні і тромболітичні препарати; засоби, які впливають на агрегацію тромбоцитів та еритроцитів; засоби, які прискорюють згортання крові; інгібітори фібринолізу; засоби, які знижують судинну проникливість. Речовини, які впливають на

антитромботичні якості судинної стінки. Механізм дії. Шляхи введення та розподіл в організмі. Метаболізм та виведення з організму. Показання до застосування. Вибір режиму дозування. Оцінка ефективності. Побічна дія.

Клінічна фармакологія ліків, що використовуються для лікування захворювань органів травлення (антисекреторних, антацидних, прокінетиків, спазмолітиків, жовчогінних, ферментних, антидіарейних та засобів для лікування закрепів). Клінічна фармакологія лікарських засобів, що впливають на моторну та секреторну функцію органів системи травлення. Блокатори протонної помпи, блокатори H₂-гістамінових рецепторів. Холінергічні та холінолітичні засоби, спазмолітики, антациди, прокінетики, гастрcitoпротектори. Програми антихелікобактерної терапії. Гепатопротектори. Класифікація, механізми дії. Особливості фармакокінетики. Методи оцінки ефективності. Показання до застосування. Вибір препарату, дози. Побічна дія. Вплив різних препаратів на стан та функцію системи травлення.

Тема 16. Клінічна фармакологія ліків, що застосовуються для лікування ішемічної хвороби серця (нітрати, сидноніміни, β-адреноблокатори, антиагреганти, гіполіпідемічні, блокатори кальцієвих каналів) та артеріальної гіпертензії (інгібітори АПФ, блокатори ангіотензинових рецепторів (сартани), α- та β-адреноблокатори, блокатори кальцієвих каналів, діуретики, блокатори імідазолінових рецепторів, гіпотензивні засоби центральної дії, периферичні вазодилататори). Клінічна фармакологія антиаритмічних препаратів. Клінічна фармакологія ліків, які застосовуються для лікування серцевої недостатності.

Клінічна фармакологія ліків, що застосовуються у лікуванні ІХС, атеросклерозу. Нітропрепарати, сидноніміни, блокатори β-адренорецепторів, блокатори кальцієвих каналів, гіполіпідемічні засоби. Показання до застосування. Вибір дози, кратність призначення та курсового лікування залежно від тяжкості захворювання, функціонального стану серцево-судинної, дихальної та сечовидільної систем організму. Тривалість ефекту. Синдром відміни (β-адреноблокатори та ін.). Взаємодія з іншими лікарськими засобами. Найбільш раціональні комбінації при лікуванні різних форм ІХС. Побічні дії. Оцінка ефективності та безпечності застосування антиангінальних засобів.

Клінічна фармакологія антиадренергічних засобів (блокаторів периферичних α- та β-адренорецепторів), гіпотензивних засобів центральної дії, вазодилататорів міотропної дії, антагоністів кальцію, інгібіторів АПФ, блокаторів ангіотензинових рецепторів. Показання до застосування. Найбільш раціональні комбінації гіпотензивних засобів. Побічні дії. Оцінка ефективності та безпечності застосування гіпотензивних засобів.

Клінічна фармакологія ліків, які впливають на основні функції міокарда: збудливість, провідність, автоматизм, скорочувальні властивості. Клінічна фармакологія ліків, які застосовуються для лікування аритмій. Механізми дії. Режими застосування. Клінічна фармакологія ліків, які застосовуються для лікування гострої та хронічної серцевої недостатності. Клініко-фармакологічні характеристики інотропних засобів, режим дозування, взаємодія з іншими препаратами. Побічна дія. Використання інгібіторів АПФ та периферичних вазодилататорів у лікуванні серцевої недостатності. Побічні дії. Оцінка ефективності та безпечності застосування. Тіазидні, тіазидоподібні, «петльові», калійзберігаючі діуретики. Механізм дії. Шляхи введення, біодоступність, зв'язок з білками, метаболізм, розподіл та елімінація. Тривалість ефекту. Методи оцінки ефективності діуретиків. Показання до застосування. Вибір діуретичних засобів та режими дозування. Раціональні комбінації діуретичних засобів з урахуванням локалізації та механізму дії. Побічна дія діуретиків.

Тема 17. Підсумкове заняття (змістовий модуль) з клінічної фармакології та професійних хвороб.

Тема 18. Підсумковий модульний контроль модуля 3.

12. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ МОДУЛЯ 2
«Внутрішня медицина (кардіологія, гематологія, загальні питання внутрішньої медицини)»

Тема	Лекції	Практичні занят-тя	Самостійна робота студентів	
			СРС	Індивідуальна робота
Змістовий модуль «Діагностика, лікування та профілактика захворювань кровообігу»				– Доповідь реферату на практичному занятті – Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр – Участь у роботі студентського гуртка – Проведення наукової роботи та написання статей, тез – Участь у олімпіадах з дисципліни – Курація хворих із заповненням карти обстеження пацієнта
1. Основні симптоми кардіологічної патології та методи дослідження в кардіології. Практикум з ЕКГ		5		
2. Есенціальна артеріальна гіпертензія. Гіпертензивні кризи Вторинні артеріальні гіпертензії. НІЦД	2	5	5	
3. Гострий коронарний синдром. Гострий інфаркт міокарда. ТЕЛА	2	5		
4. Хронічні форми ішемічної хвороби серця. Атеросклероз. Серцева недостатність	2	5	5	
5. Міокардити та кардіоміопатії. Перикардити. Легеневе серце		5		
6. Набуті вади серця. Інфекційний ендокардит.		4		
7. Аритмії та блокади серця.		3		
8. Пароксизмальні порушення ритму та провідності. Синкопальні стани	2	5		
9. Контрольне заняття з ЕКГ.		3		
10. Підсумкове заняття з кардіології		4		
Всього	8	44	10	
Змістовий модуль «Діагностика, лікування та профілактика захворювань крові й органів кровотворення»				
11. Основні симптоми гематологічної патології та методи дослідження в гематології. Анемії. Агранулоцитоз	2	6	2	
12. Анемії. Агранулоцитоз				

Тема	Лекції	Практичні занят-тя	Самостійна робота студентів	
			СРС	Індивідуальна робота
13. Гострі лейкомії. Мієломна хвороба	2	6		
14. Хронічні лейкомії. Лімфоми		6		
15. Геморагічні діатези. Гемофілії, тромбоцитопенічна пурпура Тромбофілії.	2	3	3	
16. ДВЗ-синдром. Кровотечі, крововтрата. Гемотрансфузійна терапія		3		
17. Підсумкове з гематології		4		
Всього	6	28	5	
Змістовий модуль «Загальні питання внутрішньої медицини»				
18. Курація хворого та написання протоколу обстеження пацієнта.		3	3	
Індивідуальна робота			2	
Підсумковий модульний контроль №2		5		
Всього годин – 114	14	80	20	
Кредитів ECTS –3,8				

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ МОДУЛЯ 3
«Внутрішня медицина (пульмонологія, клінічна імунологія та алергологія, професійні хвороби, клінічна фармакологія)»

Тема	Лекції	Практичні занят-тя	Самостійна робота студентів		
			СРС	Індивідуальна робота	
Змістовий модуль «Діагностика, лікування та профілактика захворювань органів дихання»			– Доповідь реферату на практичному занятті – Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр – Участь у роботі студентського гуртка – Проведення		
1. Основні симптоми пульмонологічної патології та методи обстеження в пульмонології. Легенева недостатність		5			
2. Хронічні обструктивні захворювання легень. Хронічний бронхіт, емфізема легень. Бронхоектатична хвороба.	2	5			
3. Пневмонії. Інфекційно-деструктивні захворювання легень. Плеврити. Рак легень. Саркоїдоз	2	5			

Тема	Лекції	Практичні занят-тя	Самостійна робота студентів	
			СРС	Індивідуальна робота
4. Бронхіальна астма. Ускладнення бронхіальної астми. Легенева гіпертензія	2	5		наукової роботи та написання статей, тез – Участь у олімпіадах з дисципліни – Курація хворих із заповненням карти обстеження пацієнта
5. Підсумкове з пульмонології		5		
Всього	6	25		
Змістовий модуль «Клінічна імунологія та алергологія»				
6. Предмет і завдання клінічної імунології та алергології. Оцінка імунного статусу та ступеня імунних розладів. Принципи діагностики, лікування, імунореабілітації, імунoproфілактики	2	7		
Імуно-нейро-ендокринна регуляція функцій організму. Імунологічна система слизових оболонок. Лімфоїдна тканина, асоційована з шлунково-кишковим трактом. Апоптоз як регуляція імунної відповіді. Методи визначення кількісних та функціональних характеристик Т- лімфоцитів, В-лімфоцитів, фагоцитарної активності лімфоцитів, концентрації сироваткових імуноглобулінів основних класів.			15	
7. Природжені та набуті імунодефіцитні захворювання. ВІЛ інфекція: імунопатогенез, імунодіагностика, імунокорекція.		6		
Імунопатогенез та імунотерапія сепсису. Імунопатологія репродукції. Цитокіни – медіатори ІС. Інтерлейкіни, класифікація, функції та участь в імунних процесах. Ростові фактори, фактори некрозу пухлин, інтерферони та молекули адгезії.			10	
8. Атопічні хвороби. Інші алергічні (не атопічні) захворювання: види, імунопатогенез, імунодіагностика, імунотерапія. Псевдоалергії. Поліноз. Специфічна імунотерапія: принципи призначення. Показання та протипоказання, розвиток ускладнень. Медикаментозна алергія. Діагностика та надання допомоги при анафілактичному	1	6	15	

Тема	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота студентів	
			СРС	Індивідуальна робота
шоку, набряку Квінке, синдромі Лайєла, кропив'янці.				
9. Автоімунні захворювання. Імунопатологія різних органів та систем. Основи трансплантаційного імунітету. Імунопроліферативні захворювання. Імунологія пухлин. Курація хворого та написання протоколу обстеження пацієнта. Захист	1	4	5	
10. Підсумкове з клінічної імунології та алергології		3		
Всього	4	26	45	
Змістовий модуль «Професійні хвороби»				
11. Особливості та принципи діагностики, класифікація професійних захворювань. Організація та проведення медичних оглядів працівників промислових підприємств. МСЕ працездатності при професійних захворюваннях. Пневмоконіози: класифікація, діагностика. Силікоз. Силікатози. Карбоконіози, металококоніози, гіперчутливий пневмоніт: бериліоз, біссіноз. Екзогенний алергічний альвеоліт. Пиловий бронхіт, професійна бронхіальна астма. Гострі та хронічні ураження органів дихання токсико-хімічної етіології. Гострий токсичний набряк легень.	4	5	5	
12.Вібраційна хвороба. Професійні захворювання, зумовлені впливом ЕМВ та змін атмосферного тиску (висотна та кесонна хвороби). Професійні нейротоксикози: інтоксикації свинцем, ртуттю, марганцем, ТЕС. Інтоксикації пестицидами: класифікація, діагностика отруєнь хлорорганічними, фосфорорганічними, ртутьорганічними, лікування, МСЕ працездатності.	2	5		

Тема	Лекції	Практичні занят-тя	Самостійна робота студентів	
			СРС	Індивідуальна робота
13.Професійні радіаційні ураження. Гостра та хронічна променева хвороба. Професійні захворювання, зумовлені впливом виробничого шуму, ЕМВ, ультразвуку та змін атмосферного тиску (висотна та кесонна хвороби). Перегрівання, переохолодження. Тепловий удар, сонячний удар. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.			10	
14.Гематологічні синдроми в клініці професійних хвороб. Інтоксикація свинцем, ароматичними вуглеводнями (бензолом та його гомологами), нітро- та аміносполуками бензолу, арсином, чадним газом (оксидом карбону). Токсичний гепатит. Токсична нефропатія, гемолітична нирка, гостра ниркова недостатність.		4	5	
15.Професійні дискінезії. Професійні захворювання кістково-м'язової системи та сполучної тканини. Професійні хвороби периферичної нервової системи. Гепатотоксичні та нефротоксичні промислові отрути. Виробничі канцерогени. Професійні новоутворення			5	
Усього	6	14	25	
Змістовий модуль «Клінічна фармакологія»				
16.Предмет та завдання клінічної фармакології. Фармакокінетика та фармакодинаміка. Взаємодія та побічні дії ліків. Клінічна фармакологія протизапальних засобів (НПЗП, глюкокортикоїдів, базисних препаратів), анальгетиків, контроль ефективності та безпеки їх використання. Клінічна фармакологія ліків, що використовуються у лікуванні порушень бронхіальної прохідності та алергозів (адреноміметиків, холінолітиків, метилксантинів, інгаляційних глюкокортикоїдів,		5	5	

Тема	Лекції	Практичні занят-тя	Самостійна робота студентів	
			СРС	Індивідуальна робота
антилейкотрієнових засобів, блокаторів H1-гістамінових рецепторів, відхаркуючих та муколітиків)				
17. Клінічна фармакологія, класифікація антибіотиків, антипротозойних засобів, синтетичних антибактеріальних хіміо-терапевтичних засобів. Противірусні засоби. Клінічна фармакологія ліків, які впливають на гемостаз (антиагреганти, антикоагулянти, засоби фібринолітичної дії, прокоагулянти, інгібітори протейназ). Клінічна фармакологія ліків, що використовуються для лікування захворювань органів травлення (антисекреторних, антацидних, прокінетиків, спазмолітиків, жовчогінних, гепатопротекторних, протизапальних, ферментних, протидіарейних та засобів для лікування закрепів)		5		
18. Клінічна фармакологія ліків, що застосовуються для лікування ішемічної хвороби серця (нітрати, сидноніміни, β-адреноблокатори, антиагреганти, гіполіпідемічні, блокатори кальцієвих каналів) та артеріальної гіпертензії (інгібітори АПФ, блокатори ангіотензинових рецепторів (сартани), α- та β-адреноблокатори, блокатори кальцієвих каналів, діуретики, блокатори імідазолінових рецепторів, гіпотензивні засоби центральної дії, периферичні вазодилататори). Клінічна фармакологія антиаритмічних препаратів. Клінічна фармакологія ліків, які застосовуються для лікування серцевої недостатності. Клінічна фармакологія діуретиків.		5		
19. Жовчогінні засоби, проносні та антидіарейні засоби, ферментні та антиферментні препарати, засоби для			5	

Тема	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота студентів	
			СРС	Індивідуальна робота
лікування дисбактеріозу. Клінічна фармакологія засобів, що використовуються для лікування кровотеч та підвищеної кровоточивості. Плазмазаміщуючі препарати. Препарати дезінтоксикаційної дії. Клінічна фармакологія препаратів імуносупресивної дії, цитостатиків, протипухлинних засобів.				
20. Підсумкове заняття з клінічної фармакології та професійних хвороб		5		
Усього		20	10	
Підсумковий модульний контроль №3		5		
Всього годин – 186	16	90	80	
Кредитів ECTS –6,2				

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

Модуля 2 «Внутрішня медицина (кардіологія, гематологія, загальні питання внутрішньої медицини)»

№ з/п	Тема	К-ть годин
1.	Артеріальна гіпертензія: есенціальна АГ, вторинні АГ: класифікація, клініка, діагностика, лікування	2
2.	Хронічні форми ішемічної хвороби серця: класифікація, клініка, діагностика, лікування	2
3.	Гострі коронарні синдроми: класифікація, клініка, діагностика, лікування	2
4.	Пароксизмальні порушення ритму та провідності, невідкладна допомога	2
5.	Анемії: класифікація, клініка, діагностика, лікування	2
6.	Лейкемії: класифікація, клініка, діагностика, лікування	2
7.	Геморагічні діатези: класифікація, клініка, діагностика, лікування	2
Всього		14

Модуля 3 «Внутрішня медицина (пульмонологія, клінічна імунологія та алергологія, професійні хвороби, клінічна фармакологія)»

№ з/п	Тема	К-ть годин
1.	Пневмонії: класифікація, клініка, діагностика, лікування	2
2.	Бронхіальна астма: класифікація, клініка, діагностика, лікування.	2

№ з/п	Тема	К-ть годин
	Ускладнення бронхіальної астми. Особливості ведення пацієнтів із тяжким загостренням бронхіальної астми	
3.	Хронічні обструктивні захворювання легень: класифікація, клініка, діагностика, лікування	2
4.	Основні завдання та проблеми клінічної імунології та алергології. Принципи функціонування імунної системи, клініко-лабораторна оцінка її розладів. Хвороби імунної системи. Загальні принципи імунодіагностики, імунотерапії, імунореабілітації та імунопрофілактики.	2
5.	Сучасні погляди на atopічні хвороби як на системні захворювання. Алергічні захворювання. Класифікація, клінічні приклади. Імунні аспекти автоімунної патології. Імунопатологія різних органів та систем.	2
6.	Особливості та принципи діагностики, класифікація професійних захворювань. Організація та проведення медичних оглядів працівників промислових підприємств та сільського господарства. Медико-соціальна експертиза працездатності при професійних захворюваннях.	2
7.	Пневмокониоз: класифікація, діагностика, профілактика, лікування, МСЕ працездатності. Силікоз. Силікатози.	2
8.	Вібраційна хвороба: класифікація, діагностика, профілактика, лікування, МСЕ працездатності.	2
Всього		16

14. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
Модуля 2 «Внутрішня медицина (кардіологія, гематологія, загальні питання внутрішньої медицини)»

№ з/п	Тема	К-ть год
1.	Основні симптоми кардіологічної патології та методи дослідження в кардіології. Практикум з ЕКГ.	5
2.	Есенціальна артеріальна гіпертензія. Вторинні артеріальні гіпертензії. НЦД.	5
3.	Гострий коронарний синдром. Гострий інфаркт міокарда. ТЕЛА. (заняття проводиться на базі обласного кардіодиспансеру)	5
4.	Хронічні форми ішемічної хвороби серця. Серцева недостатність.	5
5.	Міокардити та кардіоміопатії. Перикардити. Легеневе серце. (заняття проводиться на базі обласного кардіодиспансеру)	5
6.1.	Набуті вади серця. Інфекційний ендокардит.	4
6.2.	Аритмії та блокади серця.	3
7.	Пароксизмальні порушення ритму та провідності. Синкопальні стани. (заняття проводиться на базі обласного кардіодиспансеру)	5
8.1.	Контрольне заняття з ЕКГ.	3
8.2.	Підсумкове (змістовий модуль) з кардіології.	4

№ з/п	Тема	К-ть год
9.	Основні симптоми гематологічної патології та методи дослідження в гематології. Анемії.	6
10.	Гострі лейкомі. Мієломна хвороба.	6
11.	Хронічні лейкомі. Лімфоми.	6
12.1.	Геморагічні діатези. Гемофілії, тромбоцитопенічна пурпура.	3
12.2.	ДВЗ-синдром. Кровотечі, крововтрата. Гемотрансфузійна терапія.	3
13.1.	Курація хворого. Заповнення протоколу курації хворого та його лікування	3
13.2.	Підсумкове (змістовий модуль) з гематології	4
14.	Підсумковий модульний контроль	5
Всього		80

Модуль 3 «Внутрішня медицина (пульмонологія, клінічна імунологія та алергологія, клінічна фармакологія, професійні хвороби)»

№ з/п	Тема	К-ть годин
1	Основні симптоми пульмонологічної патології та методи обстеження в пульмонології. Легенева недостатність.	5
2	Хронічні обструктивні захворювання легень. Хронічний бронхіт, емфізема легень. Бронхоектатична хвороба.	5
3	Пневмонії. Інфекційно-деструктивні захворювання легень. Плеврити. Рак легень. Саркоїдоз	5
4	Бронхіальна астма. Ускладнення бронхіальної астми. Легенева гіпертензія	5
5	Підсумкове заняття з пульмонології	5
6	Предмет і завдання клінічної імунології та алергології. Оцінка імунного статусу та ступеня імунних розладів. Принципи діагностики, лікування, імунореабілітації, імунопрофілактики	7
7	Природжені та набуті імунодефіцитні захворювання. ВІЛ інфекція: імунопатогенез, імунодіагностика, імунокорекція.	6
8	Атопічні хвороби. Інші алергічні (не атопічні) захворювання: види, імунопатогенез, імунодіагностика, імунотерапія. Псевдоалергії. Медикаментозна алергія. Діагностика та надання допомоги при анафілактичному шоку, набряку Квінке, синдромі Лайєла, кропив'янці.	6
9.1.	Автоімунні захворювання. Імунопатологія різних органів та систем. Основи трансплантаційного імунітету. Імунопроліферативні захворювання. Імунологія пухлин.	4
9.2.	Підсумкове заняття з клінічної імунології та алергології	3
10	Особливості та принципи діагностики, класифікація професійних захворювань. Організація та проведення медичних оглядів працівників промислових підприємств. Медико-соціальна експертиза працездатності при професійних захворюваннях, медична, соціальна та трудова реабілітація. (2) Пневмокониоз: класифікація, діагностика, профілактика, лікування, МСЕ працездатності. Силікоз. Силікатози. Коніотуберкульоз. (2) Гострі	5

№ з/п	Тема	К-ть годин
	ураження органів дихання токсико-хімічної етіології. Гострий токсичний набряк легень. (1)	
11	Вібраційна хвороба. (1) Професійні нейротоксикози: інтоксикації свинцем, ртуттю, марганцем, тетраетилсвинцем: клініка, діагностика, профілактика, лікування, МСЕ працездатності. (2) Інтоксикації пестицидами: класифікація, діагностика отруєнь хлорорганічними, фосфорорганічними, ртутьорганічними пестицидами, профілактика, лікування, МСЕ працездатності. (2)	5
12	Гематологічні синдроми в клініці професійних хвороб: етіологія, патогенез, діагностика, профілактика, лікування, МСЕ працездатності. (1) Інтоксикація свинцем, ароматичними вуглеводнями (бензолом та його гомологами), нітро- та аміносполуками бензолу, арсином, чадним газом (оксидом карбону). (2) Токсичний гепатит, токсична нефропатія: етіологія, діагностика, профілактика, лікування, МСЕ працездатності. (1)	4
13	Предмет та завдання клінічної фармакології. Фармакокінетика та фармакодинаміка. Взаємодія та побічні дії ліків. (1) Клінічна фармакологія протизапальних засобів (нестероїдних, глюкокортикоїдів, базисних (хворобомодифікуючих) протиревматичних), анальгетиків, контроль ефективності та безпечності їх використання (2). Клінічна фармакологія ліків, що використовуються у лікуванні порушень бронхіальної прохідності та алергозів (адреноміметиків, холінолітиків, метилксантинів, інгаляційних глюкокортикоїдів, антилейкотрієнових засобів, блокаторів H1-гістамінових рецепторів, відхаркуючих та муколітиків) (2).	5
14	Клінічна фармакологія, класифікація антибіотиків, антипротозойних засобів, синтетичних антибактеріальних хіміо-терапевтичних засобів. Противірусні засоби. (2) Клінічна фармакологія ліків, що використовуються для лікування захворювань органів травлення (антисекреторних, антацидних, прокінетиків, спазмолітиків, жовчогінних, гепатопротекторних, протизапальних, ферментних, протидіарейних та засобів для лікування закрепів) (3)	5
15	Клінічна фармакологія ліків, що застосовуються для лікування ішемічної хвороби серця (нітрати, сидноніміни, β-адреноблокатори, антиагреганти, гіполіпідемічні, блокатори кальцієвих каналів) та артеріальної гіпертензії (інгібітори АПФ, блокатори ангіотензинових рецепторів (сартани), α- та β-адреноблокатори, блокатори кальцієвих каналів, діуретики, блокатори імідазолінових рецепторів, гіпотензивні засоби центральної дії, периферичні вазодилататори). Клінічна фармакологія антиаритмічних препаратів. Клінічна фармакологія ліків, які застосовуються для лікування серцевої недостатності. Клінічна фармакологія діуретиків. Клінічна фармакологія ліків, які впливають на гемостаз (антиагреганти, антикоагулянти, засоби фібринолітичної дії).	5
16	Підсумкове заняття з клінічної фармакології та професійних хвороб.	5
17	Підсумковий модульний контроль	5
Всього		90

15. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Тема	К-ть год
1.	Підготовка до практичних занять модуля. Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять:	100
1.1	Гіпертензивні кризи. Класифікація. Тактика ведення пацієнтів	3
1.2	Нейро-циркуляторна дистонія (соматоформна вегетативна дисфункція): етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, лікування	2
1.3	Атеросклероз: етіологія, патогенез, клініка, діагностика лікування	5
1.4	Агранулоцитоз: етіологія, патогенез, клініка, діагностика лікування	2
1.5	Тромбофілії: класифікація, патогенез, клініка, діагностика лікування.	3
1.6	Імуно-нейро-ендокринна регуляція функцій організму. Імунологічна система слизових оболонок. Лімфоїдна тканина, асоційована з шлунково-кишковим трактом. Апоптоз як регуляція імунної відповіді.	10
1.7	Медикаментозна алергія. Поліноз. Специфічна імунотерапія: принципи призначення. Показання та протипоказання, розвиток ускладнень.	15
1.8	Імунопатогенез та імунотерапія сепсису. Імунопатологія репродукції. Цитокіни – медіатори ІС. Інтерлейкіни, класифікація, функції та участь в імунних процесах. Ростові фактори, фактори некрозу пухлин, інтерферони та молекули адгезії.	10
1.9	Написання протоколу обстеження пацієнта з алергічним, автоімунним захворюванням, імунодефіцитним станом (ВІЛ/СНІД) та його лікування.	5
1.10	Методи визначення кількісних та функціональних характеристик Т-лімфоцитів: тести розеткоутворення, тести з використанням моноклональних антитіл, РБТЛ з мітогенами. Методи визначення кількісних та функціональних характеристик В-лімфоцитів: тести розеткоутворення, тести з використанням моноклональних антитіл, рівня ЦІК. Методи визначення фагоцитарної активності лімфоцитів. Методи визначення концентрації сироваткових імуноглобулінів основних класів.	5
1.11	Пиловий бронхіт, професійна бронхіальна астма. Хронічні ураження органів дихання токсико-хімічної етіології.	3
1.12	Карбоконіози, металоконіози, гіперчутливий пневмоніт: бериліоз, біссіноз. Екзогенний алергічний альвеоліт.	2
1.13	Професійні радіаційні ураження. Гостра та хронічна променева хвороба. Комбіновані радіаційні ураження.	5
1.14	Професійні захворювання, зумовлені впливом виробничого шуму, ЕМВ, ультразвуку та змін атмосферного тиску (висотна та кесонна хвороби).	3
1.15	Перегрівання, переохолодження. Тепловий удар, сонячний удар. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.	2
1.16	Професійні дискінезії. Професійні захворювання кістково-м'язової системи та сполучної тканини. Професійні хвороби периферичної нервової системи.	5
1.17	Гепатотоксичні та нефротоксичні промислові отрути. Токсичний гепатит. Токсична нефропатія, гемолітична нирка, гостра ниркова недостатність.	3
1.18	Виробничі канцерогени. Професійні новоутворення	2
1.19	Фармакологічні підходи до прогнозування терапевтичної ефективності та токсичності лікарських препаратів. Попередження ускладнень при медичному застосуванні лікарських засобів. Система фармакологічного	5

№	Тема	К-ть год
	нагляду України.	
1.20	Основні принципи проведення доклінічних та клінічних досліджень ліків. Принципи контролю ефективності та безпеки лікарських препаратів. Лікарський анамнез. Поняття «комплаєнтність».	3
1.21	Клінічна фармакологія препаратів імуносупресивної дії, цитостатиків, протипухлинних засобів.	2
1.22	Жовчогінні засоби, проносні та протидіарейні засоби, ферментні та антиферментні препарати, засоби для лікування дисбактеріозу.	3
1.23	Клінічна фармакологія засобів, що використовуються для лікування кровотеч та підвищеної кровоточивості. Плазмазаміщуючі препарати. Препарати дезінтоксикаційної дії.	2
2.	Самостійна курація хворих із заповненням карти обстеження пацієнта та складанням плану лікування, виписуванням препаратів у рецептах.	3
3.	Індивідуальна робота	2

16. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Індивідуальна робота:

- Підготовка реферату за темами самостійної роботи і презентація доповіді на практичному занятті.
- Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр, засіданні студентського наукового гуртка, науково-практичних конференціях студентів та молодих вчених, проєкті «Студент-студенту», участь у конкурсі студентських наукових робіт в галузі «Клінічна медицина».
- Написання тез, статей та їх публікація у матеріалах конференцій, фахових виданнях України, закордонних наукометричних виданнях.

17. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Модуль 2 «Внутрішня медицина (кардіологія, гематологія, загальні питання внутрішньої медицини)»

1. Есенціальна артеріальна гіпертензія (гіпертонічна хвороба). Визначення. Класифікація. Клінічні прояви, критерії діагнозу. Ураження органів-мішеней. Диференціальний діагноз. Ускладнення. Лікування. МСЕ
2. Гіпертензивні кризи, визначення. Класифікація. Особливості лікувальної тактики при неускладнених та ускладнених гіпертензивних кризах (залежно від ускладнення).
3. Вторинні (симптоматичні) артеріальні гіпертензії. Визначення. Основні причини. Класифікація вторинних артеріальних гіпертензій.
4. Особливості клініки, діагностики вторинних артеріальних гіпертензій ниркового генезу (реноваскулярних, ренопаренхіматозних). Особливості лікування. МСЕ.
5. Особливості клініки, діагностики ендокринних (синдром і хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома, синдром Конна, дифузний токсичний зоб) артеріальних гіпертензій. Терапевтичне та хірургічне лікування. МСЕ
6. Особливості клініки, діагностики гемодинамічних вторинних артеріальних гіпертензій. Особливості лікування. МСЕ

7. Атеросклероз. Визначення. Фактори ризику. Особливості клінічних проявів залежно від переважної локалізації (аорта, коронарні, мезентеріальні та ниркові артерії, артерій нижніх кінцівок). Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження. Ускладнення. Загальні принципи лікування. МСЕ
8. Гострий інфаркт міокарда. Визначення. Класифікація. Особливості клінічного перебігу і діагностики гострого інфаркту міокарда.
9. Гострий Q-інфаркт міокарда. Причини, патогенез, періоди. Особливості клінічного перебігу, ЕКГ-діагностики, лікування.
10. Гострий неQ-інфаркт міокарда. Причини, патогенез, періоди. Особливості клінічного перебігу, ЕКГ-діагностики, лікування.
11. Гострий коронарний синдром. Класифікація, компоненти. Особливості клінічного перебігу, діагностики, лікування.
12. Ускладнення гострого інфаркту міокарда (гостра лівошлуночкова недостатність (класифікація за Кіліпом), порушення ритму серця і провідності, розрив міокарда, гостра аневризма серця, синдром Дреслера та ін.). Клініка, лікувальна тактика. Показання до хірургічного лікування.
13. Хронічні форми ІХС. Особливості клінічного перебігу, діагностики, лікування різних форм стабільної стенокардії.
14. Хронічні форми ІХС. Особливості клінічного перебігу і діагностики кардіосклерозу. Диференційована терапія ІХС, кардіосклерозу. Прогноз та МСЕ працездатності.
15. Гостра серцева недостатність. Визначення. Основні причини. Класифікація, клінічні прояви гострої серцевої недостатності. Діагностика. Лікування.
16. Хронічна серцева недостатність. Основні причини. Класифікація, клінічні прояви хронічної серцевої недостатності залежно від варіанту, стадії та функціонального класу. Діагностика. Значення ехокардіографії. Лікування. МСЕ.
17. Вроджені вади серця. Визначення. Класифікація. Значення неінвазивних і інвазивних методів для діагностики і диференційної діагностики.
18. Дефект міжпередсердної і міжшлуночкової перегородок. Синдром Ейзенменгера. Механізм гемодинамічних розладів, клініка, діагностика. Значення неінвазивних і інвазивних методів для діагностики і диференційної діагностики. Ускладнення. Показання до хірургічного лікування.
19. Відкрита артеріальна (Боталова) протока. Механізм гемодинамічних розладів, клініка, діагностика. Значення неінвазивних і інвазивних методів для діагностики і диференційної діагностики. Ускладнення. Показання до хірургічного лікування.
20. Коарктація аорти, види. Механізм гемодинамічних розладів, клініка, діагностика. Значення неінвазивних і інвазивних методів для діагностики і диференційної діагностики. Ускладнення. Показання до хірургічного лікування.
21. Вроджені вади серця: тріада та тетрада Фалло. Механізм гемодинамічних розладів, клініка, діагностика. Ускладнення. Показання до хірургічного лікування.
22. Набуті вади серця. Стеноз лівого атріовентрикулярного отвору, недостатність мітрального клапана. Етіологія, механізми порушень гемодинаміки. Класифікація. Клінічні прояви. Неінвазивні та інвазивні методи діагностики. Лікування. Показання до хірургічного лікування. МСЕ
23. Набуті вади серця. Недостатність аортального клапана, стеноз гирла аорти. Етіологія, механізми порушень гемодинаміки. Класифікація. Клінічні прояви. Значення неінвазивних та інвазивних методів у діагностиці. Ускладнення. Показання до хірургічного лікування. МСЕ
24. Набуті вади серця. Недостатність тристулкового клапана. Етіологія, механізми порушень гемодинаміки. Класифікація. Клінічні прояви. Діагностика. Диференціальний діагноз. Ускладнення. Лікування. Показання до хірургічного лікування. МСЕ.

25. Комбіновані мітральні та аортальні вади. Етіологія, розлади гемодинаміки. Клінічні прояви. Значення неінвазивних та інвазивних методів у діагностиці. Диференціальний діагноз. Ускладнення. Лікування. Показання до хірургічного лікування. МСЕ.
26. Інфекційний ендокардит. Визначення. Етіологія, патогенез. Класифікація. Діагностичні критерії. Значення лабораторних методів і ехокардіографічного дослідження в діагностиці. Диференціальний діагноз в т.ч. з гострими інфекційними захворюваннями. Ускладнення. Лікування. МСЕ.
27. Міокардити. Визначення. Класифікація. Етіологія та патогенез. Особливості клінічного перебігу міокардиту на тлі дифтерії, кору, ревматичної лихоманки, зміни ЕКГ, ЕхоКГ. Особливості лікування. МСЕ
28. Кардіоміопатії. Визначення. Класифікація. Етіологія та патогенез основних видів кардіоміопатій. Клінічні прояви, зміни ЕКГ, ЕхоКГ. Критерії діагнозу та диференціальний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування різних кардіоміопатій. МСЕ.
29. Тромбоемболія легеневої артерії. Визначення та класифікація. Фактори ризику. Клінічний перебіг різних форм. Критерії діагнозу, диференційний діагноз. Діагностичне значення інструментальних методів дослідження. Лікувальна тактика. Показання до хірургічного лікування. МСЕ
30. Хронічне легеневе серце. Етіологія, патогенез. Класифікація. Клінічні прояви, зміни даних інструментальних методів дослідження. Принципи диференційованого лікування. МСЕ
31. Перикардити. Визначення. Етіологія та патогенез. Класифікація. Особливості клініки і діагностики перикардитів. Методи верифікації діагнозу. Тампонада серця. Показання до пункції перикарду, її діагностичне та лікувальне значення. Диференційована терапія перикардитів. МСЕ
32. Нейроциркуляторна дистонія. Визначення. Класифікація. Особливості клінічних синдромів. Критерії діагнозу. Диференційована терапія. МСЕ
33. Класифікація аритмій. Електрофізіологічні механізми розвитку аритмій. Клініка, ЕКГ-діагностика екстрасистолії: класифікація. Ускладнення аритмій. Медикаментозні та немедикаментозні методи лікування, електроімпульсна терапія.
34. Фібриляція, тріпотіння передсердь: класифікація, клініка, ЕКГ-діагностика. Ускладнення. Лікування.
35. Пароксизмальні порушення ритму: класифікація, ЕКГ-діагностика. Невідкладна допомога, лікування.
36. Синкопальні стани: класифікація, діагностика. Невідкладна терапія при раптовій зупинці серця.
37. Класифікація блоkad. Клініка та ЕКГ-діагностика сино-атріальних, передсердних, атріо-вентрикулярних блоkad та блоkad ніжок пучка Гіса. Тактика при гострих та хронічних порушеннях провідності. Невідкладна допомога при нападах Морганьї-Адамса-Стокса. Показання та принципи електрокардіостимуляції.
38. Анемії. Визначення, класифікації анемії. Етіологічні фактори та патогенез. Особливості клініки та лабораторної діагностики різних форм анемії.
39. Анемії: залізодефіцитна, вітамін В₁₂-дефіцитна, фолієводефіцитна. Етіологічні фактори та патогенез. Особливості клініки та лабораторної діагностики. Диференціальний діагноз. Ускладнення. Лікування різних форм. МСЕ.
40. Гемолітичні анемії: визначення, класифікація. Етіологічні фактори та патогенез. Особливості клініки та лабораторної діагностики. Диференціальний діагноз. Ускладнення. Лікування. МСЕ.
41. Гіпопластичні, апластичні анемії: визначення, етіологія, патогенез. Особливості клініки та лабораторної діагностики. Диференціальний діагноз. Ускладнення. Лікування. МСЕ.

42. Кровотечі: класифікація. Визначення об'єму крововтрати. Постгеморагічні анемії. Особливості клініки та лабораторної діагностики. Ускладнення. Невідкладні заходи для зупинки кровотеч. Лікування постгеморагічної анемії. МСЕ.
43. Гострі лейкомії. Визначення. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Класифікація. Основні клініко-гематологічні синдроми. Критерії діагнозу. Принципи лікування. Трансплантація кісткового мозку.
44. Хронічні лейкомії. Визначення. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Класифікація. Основні клініко-гематологічні синдроми. Критерії діагнозу. Принципи лікування.
45. Мієломна хвороба. Визначення та класифікація. Основні клініко-гематологічні синдроми. Критерії діагнозу. Принципи лікування.
46. Ходжкінські та неходжкінські лимфоми. Клінічні прояви та їх особливості при різних варіантах перебігу. Критерії діагнозу. Ускладнення. Принципи лікування.
47. Геморагічні діатези: визначення, класифікація. Типи кровоточивості. Диференціальна діагностика геморагічних діатезів.
48. Тромбоцитопенічна пурпура: визначення, патогенез, клінічні прояви, лабораторна діагностика, принципи лікування.
49. Гемофілія. Визначення. Етіологія та патогенез, основні клінічні синдроми. Критерії діагнозу. Принципи лікування.
50. Геморагічний васкуліт Шенлейна-Геноха: визначення, патогенез, клінічні прояви, лабораторна діагностика, принципи лікування.

Модуля 3 «Внутрішня медицина (пульмонологія, клінічна імунологія та алергологія, професійні хвороби, клінічна фармакологія)»

1. Основні симптоми пульмонологічної патології та методи дослідження в пульмонології. Принципи застосування комп'ютерної спірографії у діагностиці захворювань легень та бронхів.
2. Хронічні обструктивні захворювання легень. Визначення. Класифікація. Клінічні прояви, інструментальна діагностика ХОЗЛ. Диференціальний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. МСЕ
3. Бронхіальна астма. Визначення. Класифікація. Клінічні прояви, інструментальна діагностика. Диференціальний діагноз. Симптоматична та контролююча терапія БА. МСЕ.
4. Бронхіальна астма: ускладнення. Причини, види, стадії, клінічні прояви тяжкого загострення бронхіальної астми. Лікування залежно від стадії, принципи інтенсивної терапії. МСЕ.
5. Хронічний бронхіт. Визначення. Класифікація. Клінічні прояви, інструментальна діагностика. Диференціальний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. МСЕ
6. Емфізема легень. Визначення. Класифікація. Клінічні прояви, інструментальна діагностика. Диференціальний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. МСЕ
7. Пневмонії. Визначення. Класифікація. Діагностичні критерії. Особливості перебігу негоспітальних пневмоній. Тактика ведення залежно від клінічної групи, ступеня тяжкості пневмонії, збудника.
8. Діагностичні критерії тяжкого перебігу пневмонії. Особливості клінічного перебігу. Шкали для оцінки прогнозу, ризику летального наслідку. Ускладнення. Тактика ведення, особливості інтенсивної терапії.
9. Госпітальні пневмонії. Визначення. Класифікація. Діагностичні критерії. Особливості перебігу госпітальних пневмоній. Тактика ведення залежно від збудника.
10. Плеврити. Визначення. Класифікація. Клінічні прояви, рентгенологічна, лабораторна діагностика. Диференціальний діагноз з пневмонією, гідротораксом. Показання до плевральної пункції. Лікування.

11. Бронхоекстатична хвороба. Визначення. Клініка, діагностика різних варіантів. Значення рентгенологічного та ендоскопічного дослідження. Ускладнення. Лікування. Показання до хірургічного лікування. МСЕ
12. Абсцес та гангрена легень. Визначення. Клініка, діагностика різних варіантів. Значення рентгенологічного та ендоскопічного дослідження. Ускладнення. Лікування. Показання до хірургічного лікування.
13. Рак легень. Визначення. Класифікація. Клінічні прояви, інструментальна, лабораторна діагностика. Диференціальний діагноз з пневмонією, туберкульозом легені. Показання до хірургічного лікування.
14. Саркоїдоз. Визначення. Класифікація. Клінічні прояви, інструментальна, лабораторна діагностика. Диференціальний діагноз з пневмоконіозом, туберкульозом легені. Принципи лікування.
15. Легенева недостатність. Класифікація. Причини. Особливості клінічного перебігу різних форм. Діагностика, значення дослідження функції зовнішнього дихання. Диференціальний діагноз. Лікувальна тактика. МСЕ.
16. Предмет і завдання клінічної імунології та алергології. Історія розвитку імунології. Основні напрямки розвитку.
17. Сучасне уявлення про структуру, функцію та онтогенез імунної системи (ІС). Центральні та периферичні органи імунної системи. Особливості функціонування ІС в дітей різного віку та осіб похилого віку.
18. Клітинні природжені фактори захисту, їх взаємодія в реалізації імунної відповіді. Моноцитарно - макрофагальна система: функції, особливості, роль у становленні та реалізації імунної відповіді. Сучасні аспекти фагоцитозу.
19. Кілінговий ефект як складова імунобіологічного нагляду. Основні типи кілерних клітин, їх функція та властивості. Роль гранулоцитарних клітин крові в формуванні імунної відповіді.
20. Гуморальні фактори природженого імунітету. Система комплементу. Біологічні наслідки активації системи комплементу.
21. Антигени: будова, функції. Гаптени.
22. Т-лімфоцити. Структура Т-клітинного рецептору. Субпопуляції Т-лімфоцитів. Основні маркери та кластери диференціювання. Т – лімфоцити - хелпери 1-го та 2-го типу. Значення функціонального балансу між Т-хелперами (Th1\Th2). Т- лімфоцити регуляторні, основні функції.
23. Апоптоз як особливий тип загибелі клітин. Його роль у фізіологічних та патологічних процесах.
24. В-лімфоцити. Основні маркери та функції. Структура рецептора, що розпізнає антиген. Поняття про Т-залежні та Т-незалежні типи імунної відповіді.
25. Імуноглобуліни: будова, функції, класи. Роль імунних комплексів у розвитку патології. Методи визначення концентрації сироваткових імуноглобулінів основних класів.
26. Цитокіни – медіатори ІС. Інтерлейкіни, класифікація, функції та участь в імунних процесах. Ростові фактори, фактори некрозу пухлин, інтерферони та молекули адгезії.
27. Імунологічна система слизових оболонок. Лімфоїдна тканина, асоційована з шлунково-кишковим трактом.
28. Сучасне уявлення про структуру та функцію головного комплексу гістосумісності. Будова антигенів HLA. Схильність до захворювань залежно від HLA-фенотипу.
29. Основні принципи класифікації імунодефіцитів. Природжені імунодефіцити фагоцитарної ланки імунної системи та системи комплементу: механізми розвитку, особливості клінічного перебігу, імунодіагностики та лікування.
30. Поняття набутого імунодефіциту. Причини виникнення, клінічні ознаки, імунодіагностика та імунотерапія.

31. Синдром тривалої гарячки: етіологія, клінічні, інструментальні, лабораторні та імунологічні критерії діагностики, диференціальна діагностика, основні принципи імунотерапії та імунопрофілактики.
32. Синдром лімфаденопатії: етіологія, патогенез, класифікація, методи дослідження, імунологічні критерії діагностики, диференційна діагностика, основні принципи імунотерапії та імунопрофілактики.
33. Імунопатогенез, стадії розвитку, класифікація ВІЛ - інфекції/СНІДу. Клініко-лабораторні критерії діагностики, принципи лікування ВІЛ-інфекції/СНІДу. Основні принципи профілактики ВІЛ-інфекції/СНІДу в Україні.
34. Стреси, розлади нейрогуморальної та імунної регуляції. Синдром швидкої втомлюваності. Класифікація шкідливих факторів довкілля, періоди їх впливу на стан імунної системи.
35. Трансплантаційна імунологія. Імунологічні показання та протипоказання до трансплантації органів і тканин. Селекція пари донор-реципієнт. Передіснуючі антилімфоцитотоксичні антитіла, їх прогностична цінність.
36. Особливості пред- і післятрансплантаційного імунологічного моніторингу. Типи кризи відторгнення, їх клініко-імунологічна характеристика та прогнозування.
37. Імунний статус вагітних. Імунологія лактації. Імунологія запліднення.
38. Імунозалежні форми непліддя в шлюбних парах. Імунопатогенез безпліддя, його діагностика. Імунологічні підходи до лікування безпліддя.
39. Протипухлинні фактори, фактори імунорезистентності пухлини, пробластні фактори, які пригнічують імунітет, а також пробластні фактори, які посилюють ріст пухлини.
40. Імунні зміни в онкологічних хворих. Імунодіагностика, підходи до імунотерапії хворих з онкологічними хворобами.
41. Алергія та атопія. Класифікація алергенів. Причини та механізми формування алергічних станів. Методи діагностики алергій: лабораторні методи, шкірні тести та провокаційні проби.
42. Принципи протиалергічної терапії та імуотропних методів лікування в алергології. Специфічна імунотерапія, механізм дії, показання та протипоказання, прогноз ефективності.
43. Поліноз, алергічний риніт, алергічний кон'юнктивіт: етіологія, імунопатогенез, клініка, алергодіагностика, основні принципи імунотерапії.
44. Медикаментозна алергія. Імунопатогенез, клініка, алергодіагностика, лікування, алергопрофілактика.
45. Поняття алергія та псевдоалергія, диференційна діагностика. Гістамінлібераторні механізми розвитку псевдоалергічних реакцій. Принципи лікування.
46. Визначення поняття автоімунітету, автоімунної хвороби, синдрому. Механізми зриву толерантності, генетичні передумови розвитку автоімунних хвороб.
47. Класифікація, загальні принципи імунолабораторної діагностики автоімунних хвороб. Сучасні підходи до застосування імуотропних препаратів.
48. Класифікація імуотропних препаратів, механізм дії, побічний вплив. Принципи клінічного застосування імуотропних препаратів, показання та протипоказання до призначення, підбір дози, контроль за терапевтичною ефективністю. Основні види імунореабілітації, її стратегія, тактика та основні принципи.
49. Кількісні та функціональні імунологічні тести. Імунограма, основні показники. Методи визначення кількісних та функціональних характеристик Т-лімфоцитів: тести розеткоутворення, тести з використанням моноклональних антитіл, РБТЛ з мітогенами. Методи визначення фагоцитарної активності лімфоцитів.
50. Методи визначення кількісних та функціональних характеристик В- лімфоцитів: тести розеткоутворення, тести з використанням моноклональних антитіл, рівня ЦІК.

51. Класифікація професійних захворювань. Особливості клінічного обстеження і діагностики професійних захворювань. Принципи діагностики гострих та хронічних професійних захворювань.
52. Принципи профілактики професійних захворювань. Організація та проведення попередніх і періодичних медичних оглядів працюючих.
53. Медико-соціальна експертиза працездатності при професійних захворюваннях, медична та трудова реабілітація. Види непрацездатності. Групи інвалідності.
54. Пневмоконіоз: етіологія, патогенез, класифікація, діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
55. Силікоз. Патогенез. Клінічна картина. Діагностика. Лікування. Експертиза працездатності.
56. Силікатози (азбестоз, цементний пневмоконіоз). Клінічна картина. Діагностика. Лікування. Експертиза працездатності.
57. Бериліоз. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
58. Карбоконіози (антракоз, графітоз). Клінічна картина. Діагностика. Лікування. Експертиза працездатності.
59. Коніотуберкульоз. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
60. Пиловий бронхіт. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Диференціальна діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
61. Професійна бронхіальна астма. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Диференціальна діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
62. Гострі ураження органів дихання токсико-хімічної етіології. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Диференціальна діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
63. Гострий токсичний набряк легень. Етіологія. Патогенез. Класифікація за формами, стадіями, типами гіпоксії. Клініка. Диференціальна діагностика. Невідкладна допомога. Профілактика.
64. Хронічні ураження органів дихання токсико-хімічної етіології. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Диференціальна діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
65. Вібраційна хвороба внаслідок дії локальної вібрації. Патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, експертиза працездатності, профілактика.
66. Вібраційна хвороба внаслідок дії загальної вібрації. Патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, експертиза працездатності, профілактика.
67. Вплив електромагнітних хвиль радіочастот на організм людини. Механізм дії. Основні клінічні синдроми. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
68. Кесонна хвороба. Висотна хвороба. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
69. Інтوكсикація свинцем: клініка, діагностика, профілактика, лікування, МСЕ працездатності.
70. Гостра та хронічна інтоксикація ртуттю. Патогенез. Клініка. Диференціальна діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
71. Хронічна інтоксикація марганцем. Патогенез. Клініка. Диференціальна діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
72. Гостра та хронічна інтоксикація тетраетилсвинцем. Патогенез. Класифікація за стадіями. Клініка. Диференціальна діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.

73. Хронічна інтоксикація ароматичними вуглеводнями (бензолом та його гомологами): діагностика типової та атипової форм, профілактика, лікування, МСЕ працездатності.
74. Гостра та хронічна інтоксикації нітро- та аміносполуками бензолу: патогенез, клініка, діагностика, профілактика, лікування, МСЕ працездатності.
75. Гостра та хронічна інтоксикації чадним газом (оксидом карбону). Патогенез, клініка, діагностика, профілактика, лікування, МСЕ працездатності.
76. Гостра та хронічна інтоксикації арсином. Діагностика, профілактика, лікування, МСЕ працездатності.
77. Диференційна діагностика анемічного синдрому в клініці професійних хвороб. Диференційоване лікування анемічного синдрому.
78. Диференційна діагностика професійних інтоксикацій, що супроводжуються гемічною гіпоксемією (інтоксикації метгемоглобінутворювачами та карбоксигемоглобінутворювачами). Диференційоване лікування, антидотна терапія.
79. Інтоксикації пестицидами: визначення, класифікації отрутохімікатів за призначенням, хімічною структурою, ступенем токсичності.
80. Інтоксикація хлорорганічними пестицидами. Патогенез. Клініка. Диференціальна діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
81. Інтоксикація фосфорорганічними пестицидами. Патогенез. Клініка. Диференціальна діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
82. Інтоксикація ртутьорганічними пестицидами. Патогенез. Клініка. Диференціальна діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
83. Токсичний гепатит: етіологія, патогенез, діагностика, профілактика, лікування, МСЕ працездатності.
84. Токсична нефропатія: етіологія, патогенез, діагностика, профілактика, лікування, МСЕ працездатності.
85. Гемолітична нирка в клініці професійних хвороб: етіологія, патогенез, діагностика, профілактика, лікування, МСЕ працездатності.
86. Гостра ниркова недостатність в клініці професійних хвороб: етіологія, патогенез, діагностика, профілактика, лікування, МСЕ працездатності.
87. Фармакодинаміка. Механізми дії лікарських засобів. Рецептори клітинних мембран: фармакодинамічні аспекти (природа рецепторів, агонізм та антагонізм, парціальні агоністи, конкурентні та неконкурентні агоністи та антагоністи).
88. Раціональне дозування лікарських засобів. Види доз, що використовуються у лікуванні уражень різних органів та систем.
89. Фармакокінетика. Основні шляхи всмоктування, шляхи введення лікарських засобів. Розподіл лікарських засобів в організмі людини. Клінічне значення зв'язування лікарських засобів із білками плазми.
90. Біотрансформація лікарських засобів. Порушення функції печінки та метаболізм лікарських засобів. Виведення лікарських засобів. Кліренс.
91. Фармакокінетика. Показники фармакокінетики. Біодоступність. Ефект первинного проходження. Біоеквівалентність. Кумуляція.
92. Взаємодія ліків. Фармакокінетична, фармакодинамічна взаємодія ліків.
93. Основні види побічних дій лікарських засобів та механізми їх виникнення. Профілактика ускладнень фармакотерапії.
94. Клінічна фармакологія нестероїдних протизапальних засобів, класифікація НПЗП, контроль ефективності та безпечності використання.
95. Клінічна фармакодинаміка глюкокортикоїдів, спектр застосування, контроль ефективності та безпечності використання. Основні принципи гормональної протизапальної терапії. Побічні дії глюкокортикоїдів.
96. Клінічна фармакологія "базисних" протизапальних засобів, контроль ефективності та безпечності використання.

97. Клінічна фармакологія анальгетиків, контроль ефективності та безпечності їх використання.
98. Класифікація антибіотиків. Загальні питання фармакодинаміки та фармакокінетики антибіотиків, синтетичних хіміотерапевтичних засобів.
99. Клінічна фармакологія пеніцилінів. Класифікація. Покази до застосування. Побічні дії. Ускладнення.
100. Клінічна фармакологія аміноглікозидів. Побічні дії. Ускладнення.
101. Клінічна фармакологія цефалоспоринів. Класифікація. Побічні дії. Ускладнення.
102. Клінічна фармакологія макролідів, тетрацикліну та левоміцетину. Покази до застосування. Побічні дії. Ускладнення.
103. Клінічна фармакологія фторхінолонів, лінкозамідів, глікопептидів. Покази до застосування. Побічні дії. Ускладнення.
104. Клінічна фармакологія сульфаніламідних засобів, нітрофуранів, нітроімідазолів. Побічні дії. Ускладнення. Контроль ефективності та безпечності використання.
105. Клінічна фармакологія нітратів, спектр застосування, контроль ефективності та безпечності використання.
106. Клінічна фармакологія блокаторів кальцієвих каналів, контроль ефективності та безпечності використання.
107. Клінічна фармакологія β -адреноблокаторів, спектр застосування, контроль ефективності та безпечності використання.
108. Клінічна фармакологія гіполіпідемічних засобів, спектр застосування, контроль ефективності та безпечності використання.
109. Клінічна фармакологія гіпотензивних засобів, що діють переважно на центральну симпатичну активність (агоністи центральних адренергічних та неадренергічних рецепторів), симпатолітиків, гангліоблокаторів, альфа-адреноблокаторів та прямих вазодилаторів: контроль ефективності та безпечності використання.
110. Клінічна фармакологія які використовуються у лікуванні артеріальної гіпертензії, контроль ефективності та безпечності використання.
111. Клінічна фармакологія засобів, які впливають на ренін-ангіотензинову систему; контроль ефективності та безпечності використання.
112. Клінічна фармакологія тiazидних діуретиків, діуретиків калійзберігаючої дії, інгібіторів карбоангідрази, спектр застосування, контроль ефективності та безпечності використання.
113. Клінічна фармакологія петльових та осмотичних діуретиків, спектр застосування, контроль ефективності та безпечності використання.
114. Клінічна фармакологія серцевих глікозидів. Клініко-фармакологічна характеристика. Контроль ефективності та безпечності використання. Інтوكсикація серцевими глікозидами.
115. Клінічна фармакологія неглікозидних інотропних засобів, спектр застосування, контроль ефективності та безпечності використання.
116. Клінічна фармакологія антиаритмічних засобів. Блокатори натрієвих каналів. Засоби, що подовжують ефективний рефрактерний період та потенціал дії. Контроль ефективності та безпечності використання.
117. Клініко-фармакологічна характеристика бета-адреноблокаторів, блокаторів кальцієвих каналів, серцевих глікозидів, аденозину як антиаритмічних засобів. Контроль ефективності та безпечності використання.
118. Клінічна фармакологія фібринолітичних та антитромбоцитарних засобів (антиагрегантів), контроль ефективності та безпечності використання.
119. Клінічна фармакологія антикоагулянтів, контроль ефективності та безпечності використання.
120. Клінічна фармакологія засобів, що використовуються для лікування кровотеч та підвищеної кровоточивості.

121. Клінічна фармакодинаміка основних груп ліків, що використовуються для лікування порушень бронхіальної прохідності, контроль ефективності та безпечності використання.
122. Клінічна фармакологія протизапальних засобів, що використовуються для лікування бронхіальної астми та ХОЗЛ, контроль ефективності та безпечності використання.
123. Клінічна фармакологія блокаторів H1-гістамінових рецепторів, контроль ефективності та безпечності використання.
124. Клінічна фармакологія протикашльових засобів та засобів, що стимулюють відхаркування, контроль ефективності та безпечності використання.
125. Клінічна фармакологія засобів, що пригнічують кислотоутворюючу функцію шлунку (антисекреторних), антацидів, контроль ефективності та безпечності використання.
126. Клінічна фармакологія засобів, що використовуються у ерадикаційній терапії H.pylori при виразковій хворобі, контроль ефективності та безпечності використання.
127. Клінічна фармакологія протиблювотних засобів, прокінетиків, спазмолітиків.
128. Клінічна фармакологія засобів, які використовуються при закрепах. Клінічна фармакологія антидіарейних засобів.
129. Клінічна фармакологія жовчогінних засобів, засобів для лікування жовчнокам'яної хвороби.
130. Клінічна фармакологія засобів ферментної замісної терапії та засобів для лікування дисбактеріозу, контроль ефективності та безпечності використання.

18. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Модуля 2 «Внутрішня медицина (кардіологія, гематологія, загальні питання внутрішньої медицини)»

1. Проводити опитування та фізичне обстеження пацієнтів із захворюваннями серця, судин, крові та кровотворення, лімфаденопатіями
2. Опанування навичками вимірювання артеріального тиску на верхніх та нижніх кінцівках.
3. Опанування навичками реєстрації та інтерпретування ЕКГ.
4. Опанування навичками трактування даних рентгенологічного дослідження органів грудної клітки.
5. Опанування навичками трактування даних ехокардіографічного, доплерографічного дослідження судин.
6. Опанування навичками трактування стрес-тестів.
7. Опанування навичками аналізувати дані лабораторних методів дослідження (гострофазові показники крові, загальний білок та білкові фракції, трансамінази крові, коагулограма, лабораторні маркери некрозу міокарду, ліпідний спектр крові, креатинін крові, кліренс креатиніну, електроліти крові, дані серологічних досліджень при автоімунних процесах, мікробіологічне дослідження крові).
8. Опанування навичками трактування даних рентгенконтрастної ангіографії.
9. Опанування навичками надання медичної допомоги при гострій серцевій недостатності.
10. Опанування навичками надання медичної допомоги при нападі стенокардії.
11. Опанування навичками надання медичної допомоги при гострому коронарному синдромі, гострому інфаркті міокарду.
12. Опанування навичками надання медичної допомоги при тромбоемболії легеневої артерії.
13. Опанування навичками надання медичної допомоги при гіпертензивному кризі.

14. Опанування навичками надання медичної допомоги при пароксизмальних порушеннях ритму, при синдромі Морганьї-Адамса-Стокса.
15. Опанування навичками надання медичної допомоги при зупинці кровообігу та дихання, проведення легенево-серцевої реанімації.
16. Опанування навичками проведення та оцінки загального аналізу крові, пунктату кісткового мозку.
17. Опанування навичками проведення та оцінки коагулограми.
18. Опанування навичками визначення ступеня крововтрати при зовнішній кровотечі.
19. Опанування навичками надання медичної допомоги при зовнішній кровотечі.
20. Опанування навичками визначення групи крові.
21. Опанування навичками переливання компонентів крові та кровозамінників.

Модуля 3 «Внутрішня медицина (пульмонологія, клінічна імунологія, професійні хвороби, клінічна фармакологія)»

1. Проводити опитування та фізичне обстеження пацієнтів із захворюваннями легень та бронхів, хворих на алергічні, автоімунні захворювання, імунодефіцитні стани, професійні захворювання
2. Проводити диференціальний діагноз, обґрунтовувати та формулювати діагноз при основних захворюваннях легень (пневмонія, абсцес легені, гангрена легені, саркоїдоз, рак легені), бронхів (бронхіт, ХОЗЛ, бронхіальна астма, бронхоектатична хвороба), плеври (плеврит, емпієма плеври), алергозах, автоімунних захворюваннях, імунодефіцитних станах, професійних захворюваннях на підставі аналізу даних лабораторного та інструментального обстеження.
3. Проводити плевральну пункцію.
4. Трактувати дані променевих досліджень органів грудної порожнини.
5. Трактувати дані бронхоскопії.
6. Давати оцінку показникам дослідження функції зовнішнього дихання при комп'ютерній спірографії, бодіплетизмографії, пікфлоуметрії.
7. Аналізувати дані лабораторних досліджень (загальний аналіз крові, загальний білок та білкові фракції, коагулограму, макро-, мікроскопічне та мікробіологічне дослідження харкотиння, макро-, мікроскопічне та мікробіологічне дослідження плевральної рідини), проводити їх оцінку.
8. Надавати медичну допомогу при гострій дихальній недостатності.
9. Надавати медичну допомогу при нападі бронхіальної астми, тяжкому загостренні бронхіальної астми, гострій легеневої недостатності за умов тяжкого перебігу пневмонії, гострого респіраторного дистрес-синдрому, пневмотораксу, легеневої кровотечі.
10. Призначати ескалаційну контролюючу та симптоматичну терапію бронхіальної астми, проводити інтенсивну терапію тяжкого загострення бронхіальної астми.
11. Призначати ескалаційну терапію ХОЗЛ, у т.ч. еозинофільного варіанту ХОЗЛ.
12. Проводити опитування та фізичне обстеження пацієнтів із імунодефіцитними захворюваннями, із алергопатологією, автоімунною патологією (зібрати імунологічний анамнез, алергологічний анамнез, визначити спадкову схильність до розвитку імунодефіцитів, алергії, оцінка даних фізичних методів досліджень та ін.), заповнювати імунологічний опитувач хворого, на основі даних якого визначити "групу ризику" щодо імунопатології.
13. Визначати необхідний спектр імунологічних тестів для обстеження пацієнтів з імунозалежною патологією, виявляти наявність основних клінічних симптомів там синдромів імунних порушень.

14. Проводити диференціальний діагноз, обґрунтовувати та формулювати діагноз при імунodefіцитних синдромах, алергічних, аутоімунних захворюваннях на підставі аналізу даних лабораторного та інструментального обстеження.
15. Трахтувати дані лейкограми та імунограми з урахуванням клініки, періоду хвороби, імунологічного анамнезу тощо. Виявляти клінічні ознаки декомпенсації місцевого імунітету, ознаки подразнення імунної системи за даними лейкограми.
16. Призначати імуотропне лікування, визначати прогноз, проводити первинну та вторинну імунопрофілактику при імунозалежних захворюваннях.
17. Володіти принципами імунопрофілактики. Вміти проводити вакцинацію.
18. Виконувати шкірні алергологічні тести (прік-тести).
19. Оцінювати дані лабораторних алергологічних тестів. Визначати алергени з східними антигенними детермінантами для складання рекомендацій по алергологічній профілактиці.
20. Виконувати пікфлоуметрію та оцінювати її показників.
21. Призначати лікування, визначати прогноз, проводити первинну та вторинну профілактику при алергологічних захворюваннях.
22. Надати невідкладну допомогу при гострій алергічній чи псевдоалергічній патології: анафілактичному шоку, набряку Квінке, синдромі Лайєла, кропив'янці.
23. Призначати протиалергічні препарати, знати рецептуру основних антиалергічних препаратів.
24. Застосовувати на практиці стандарти імунодіагностики та призначення імуносупресивної терапії з оцінкою її ефективності при аутоімунних захворюваннях.
25. Проводити клініко-імунологічне обстеження подружжя при підозрі на імунозалежне безпліддя.
26. Володіти принципами імунодіагностики та імунотерапії безпліддя, зумовленого імунодефіцитними захворюваннями з жінки, антигаметним імунним конфліктом, підвищеною гістосумісністю подружжя.
27. Інтерпретувати дані тестів з підбору донора та реципієнта для проведення трансплантації.
28. Діагностувати надгострий, гострий та хронічний кризи відторгнення при трансплантації органів та тканин.
29. Проводити диференційну діагностику кризи відторгнення та інфекційних ускладнень у хворих після трансплантації.
30. Призначати імуносупресивну терапію та оцінювати її ефективність після трансплантації органів та тканин.
31. Оцінювати результати визначення пухлиноасоційованих антигенів в ранній імунодіагностиці пухлин та ранньому виявленню рецидивів.
32. Призначати імунотерапію та проводити імунопрофілактику пухлин.
33. Призначати імуотропну терапію при інфекційних захворюваннях.
34. Проводити замісну терапію імуноглобуліновими препаратами.
35. Проводити противірусну імунотерапію з призначенням препаратів інтерферону та індукторів інтерферону.
36. Призначати та оцінювати ефективність специфічної імунотерапії при лікування полінозу та алергічного риніту.
37. Аналізувати і використовувати для обґрунтування зв'язку захворювання з умовами праці хворого дані санітарно-гігієнічної характеристики.
38. Вирішувати питання про визначення кола осіб, які підлягають обов'язковому попередньому при вступі на роботу і періодичним медичним оглядам.
39. Аналізувати результати медичних оглядів, розробляти раціональні рекомендації з питань реабілітації, лікування виявлених хворих.
40. Виявляти ступінь втрати працездатності при ПХ, підбирати раціональні види праці для хворих на професійну патологію.

41. Діагностувати різні види пневмоконіозів, коніотуберкульозу, пилового бронхіту, професійної бронхіальної астми, екзогенного алергічного альвеоліту (ЕАА), встановлювати діагноз на ранніх стадіях захворювання.
42. Діагностувати різні види гострих та хронічних уражень органів дихання токсико-хімічної етіології (ТХЕ) залежно від етіологічного фактора та рівня ураження дихальної системи.
43. Інтерпретувати рентгенологічні зміни у легенях, які є специфічними для пневмоконіозів, ЕАА, токсичного набряку легень (ТНЛ) та проводити їх диференційну діагностику.
44. Інтерпретувати результати бронхоскопії, комп'ютерної спірографії у хворого на пилові захворювання легень та ураження органів дихання ТХЕ з різними типами дихальної недостатності.
45. Призначити план обстеження хворого для верифікації діагнозу, розробити тактику лікування та програму профілактики захворювань легень пилової, ТХЕ та алергічної етіології.
46. Скласти план лікування, реабілітації хворого на захворювання легень пилової, ТХЕ та алергічної етіології, провести МСЕ працездатності.
47. Діагностувати та формулювати попередній діагноз при ПХ, зумовлених впливом фізичних факторів (вібрацією, шумом, іонізуючим та неіонізуючим (лазерним, ультразвуковим, ультрафіолетовим, інфрачервоним, ЕМВ) випромінюванням, змінами атмосферного тиску і температури мікроклімату).
48. Володіти методами діагностики вібраційної хвороби (палестезіометрія, альгезиметрія, капіляроскопія, холодова проба) і оцінки їх результатів.
49. Аналізувати та інтерпретувати результати аудіометричного дослідження.
50. Аналізувати роль порушень теплового балансу при захворюваннях, спричинених дією несприятливих факторів виробничого мікроклімату.
51. Встановлювати діагноз сатурнізму, меркуріалізму, манганотоксикозу, гострої та хронічної інтоксикації тетраетилсвинцем на ранніх стадіях захворювання.
52. Діагностувати різні види нейротоксикозів залежно від етіологічного фактора та ступеня тяжкості гострого отруєння. Інтерпретувати результати лабораторних досліджень біохімічних маркерів нейротоксикозів у біологічних рідинах.
53. Формулювати попередній діагноз при професійних інтоксикаціях, зумовлених впливом токсичних факторів виробничого середовища із переважним впливом на систему кровотворення (свинцем та його сполуками, ароматичними вуглеводнями та їх нітро- й аміносполуками, арсином, чадним газом тощо).
54. Проводити диференціальну діагностику між анеміями професійного генезу та синдромосхідними непрофесійними захворюваннями системи крові.
55. Призначати лікування, складати план індивідуальних профілактичних та реабілітаційних заходів при ПХ, зумовлених впливом токсичних факторів виробничого середовища на систему крові та кровотворення.
56. Збирати анамнез проводити клінічне та лабораторне обстеження хворого з метою виявлення у нього ознак ПХ, викликаной впливом отрутохімікатів.
57. Формулювати попередній діагноз та проводити диференціальну діагностику між професійним отруєнням пестицидами і непрофесійними захворюваннями.
58. Призначати лікування хворому на гостре та хронічне отруєння пестицидами, складати план індивідуальних профілактичних та реабілітаційних заходів.
59. Формулювати попередній діагноз при ПХ, зумовлених впливом речовин з переважним ураженням гепатобіліарної, сечовидільної систем, проводити диференціальну діагностику між токсичними гепатитом, нефропатією і непрофесійними захворюваннями печінки та нирок.

60. Призначати лікування, складати план профілактичних та реабілітаційних заходів при токсичному гепатиті та нефропатії професійного генезу, вирішувати питання МСЕ і раціонального працевлаштування.

61. Зібрати та проаналізувати фармакологічний анамнез у хворого.

62. Провести аналіз листків лікарських призначень та провести їх корекцію.

63. Вибрати оптимальний лікарський препарат для лікування різних нозологій з урахуванням його фармакодинамічних та фармакокінетичних властивостей, можливої взаємодії та можливих побічних дій.

64. Вибрати оптимальну лікарську форму, шлях введення, схему дозування лікарського засобу у конкретного хворого.

65. Виявити та прогнозувати на ранніх стадіях побічну дію ліків та провести її корекцію.

66. Виявити та оцінити ефекти від взаємодії лікарських засобів, своєчасно провести корекцію та заміну лікарського препарату, що викликав небажаний ефект.

67. Визначити критерії ефективності лікування та контролювати ефективність фармакологічної дії лікарського засобу.

68. Визначити критерії безпечності дії лікарського засобу на організм при використанні його у лікуванні конкретного хворого

69. Призначити додаткове лабораторне та інструментальне дослідження з метою оцінки дії лікарського засобу на організм конкретного хворого.

70. Оформити медичну документацію (листок лікарських призначень, «Повідомлення про побічні дії/реакції лікарських засобів»)

Список 1 (синдроми та симптоми)

1. аменорея	26. диспепсія
2. акромегалія	27. дисфагія
3. анемічний синдром	28. діарея
4. анурія та олігурія	29. жовтяниця
5. артеріальна гіпертензія	30. задишка
6. артеріальна гіпотензія	31. асфіксія
7. біль в грудній клітці	32. закреп
8. біль в животі	33. запаморочення
9. біль в кінцівках та спині	34. затримка росту дитини
10. біль в промежині	35. кардіомегалія
11. біль у горлі	36. кашель
12. блювання	37. кишкова непрохідність
13. бронхообструктивний синдром	38. кома
14. бульбарний синдром	
15. випіт у плевральну порожнину	
16. галюцинаторно-параноїдальний синдром	
17. гарячка	
18. геморагічний синдром	
19. гіпоглікемія	
20. гіперглікемія	
21. екзантема, енантема	
22. гепатомегалія та гепатолієнальний синдром	
23. головний біль	
24. дизурія	
25. дисменорея	

39. кровотеча зовнішня
40. кровотеча внутрішня
41. кровохаркання
42. лакторія
43. лімфаденопатія
44. менінгеальний синдром
45. маткова кровотеча
46. набряковий синдром
47. ожиріння (+маса тіла)
48. парези, паралічі
49. передчасний статевий розвиток
50. переломи трубчастих костей
51. пневмоторакс напружений (закритий)
52. пневмоторакс ненапружений (відкритий)
53. пневмоторакс клапаний
54. поліурія
55. портальна гіпертензія
56. порушення мови (афазія)
57. порушення серцевого ритму та провідності
58. раптова зупинка серця
59. розлади свідомості
60. свербіж шкіри
61. сечовий синдром
62. синдром деменції
63. синдром дегідратації
64. синдром недостатності травлення
65. спрага
66. стридор
67. суглобовий синдром
68. судоми
69. схуднення
70. ціаноз
71. часткова або повна втрата зору
72. часткова або повна втрата слуху
73. шлунково-кишкова кровотеча

Список 2 (захворювання)

I) Хвороби крові та кровотворних органів, порушення з залученням імунного механізму

1. анемії
2. гемолітична хвороба новонароджених
3. гемофілія
4. лейкемії
5. лімфоми
6. природжені (хвороба Брутона, синдром Віскота – Олдріджа) та набуті імунodefіцитні стани
7. сепсис новонароджених
8. сепсис хірургічний
9. ідіопатична тромбоцитопенічна пурпура
10. хронічні променеві ураження

II) Розлади психіки та поведінки:

11. біполярний афективний розлад
12. гострий психоз в т.ч. алкогольний делірій
13. епілепсія
14. невротичні розлади
15. розлади особистості
16. шизофренія

III) Хвороби нервової системи

17. внутрішньочерепна травма
18. менінгіти, енцефаліти
19. мігрень та інші види головного болю
20. перинатальна енцефалопатія
21. порушення вегетативної нервової системи
22. порушення мозкового кровообігу
23. вертеброгенні захворювання нервової системи, нейропатії та полінейропатії
24. розсіяний склероз
25. хронічні професійні ураження (вібраційна хвороба, професійні дискінезії)
26. інсульти (ішемічний, геморагічний)

Хвороби ока

27. блефарит
28. глаукома
29. кон'юнктивіт
30. стороннє тіло органу зору
31. травми органу зору
32. ретинопатії
33. екзофтальм

Хвороби горла, вуха, носа

34. ларингіти
35. отити
36. перитонзиллярний абсцес
37. синусити
38. тонзиліти
39. травми горла, вуха, носа

IV) Хвороби серцево-судинної системи:

40. аневризми аорти
41. атеросклероз
42. варикозне розширення вен нижніх кінцівок
43. вроджені вади серця
44. вторинна артеріальна гіпертензія
45. гостра оклюзія магістральних і периферичних артерій;
46. ендокардити
47. есенціальна та вторинна артеріальна гіпертензія
48. ішемічна хвороба серця
49. кардити
50. кардіоміопатії
51. легеневе серце
52. набуті вади серця
53. облітеруючий ендартеріїт
54. перикардити
55. порушення серцевого ритму та провідності
56. серцева недостатність
57. травми серця та кровоносних судин
58. тромбоемболія легеневої артерії
59. флебіт, тромбофлебіт

V) Хвороби органів дихання та середостіння:

60. асфіксія
61. бронхіальна астма
62. бронхіти
63. бронхоектатична хвороба
64. бронхо-легенева дисплазія
65. вроджені вади розвитку органів дихання
66. гострий респіраторний дистрес-синдром
67. дихальна недостатність
68. інфекційно-деструктивні захворювання легень
69. легенева недостатність
70. медіастиніти
71. муковісцидоз
72. новоутворення легень та середостіння
73. плеврити
74. пневмоконіози

75. пневмонії
76. пневмоторакс
77. респіраторний дистрес-синдром та пневмонії новонароджених
78. стороннє тіло в дихальних шляхах
79. травми грудної клітки (поверхнева, відкрита)
80. хронічне обструктивне захворювання легенів

VI) Хвороби органів травлення:

81. випадіння прямої кишки
82. виразкова хвороба
83. вроджені вади розвитку органів травлення
84. гастроезофагеальна рефлюксна хвороба, езофагіти
85. гастрити, дуоденіти
86. гострі та хронічні гепатити
87. гостра непрохідність кишечника
88. гострий та хронічний апендицит
89. гострий та хронічний панкреатит
90. доброякісні захворювання стравоходу
91. ентерити, коліти
92. запальні захворювання прямої кишки та перианальної області
93. защемлені і незащемлені киля живота
94. новоутворення стравоходу, шлунку, товстої кишки, печінки та підшлункової залози
95. пептичні виразки шлунка та дванадцятипалої кишки
96. перитоніт
97. перфорація порожнистого органу
98. печінкова недостатність
99. синдром мальабсорбції
100. стеноз пілоруса шлунка
101. травми живота (поверхнева, відкрита)
102. функціональні гастроінтестинальні розлади
103. хвороби оперованого шлунку
104. холецистити, холангіти, жовчнокам'яна хвороба, холедохолітиаз
105. цирози печінки
106. шлунково-кишкова кровотеча

VII) Хвороби сечостатевої системи:

107. амілоїдоз нирок
108. баланит, баланопостит
109. вроджені вади розвитку сечової системи
110. гломерулонефрити
111. дисметаболічні нефропатії

112. нефротичний синдром
113. новоутворення нирки, сечових шляхів і передміхурової залози
114. пієлонефрити
115. простатит
116. сечокам'яна хвороба
117. тубулоінтерстиційний нефрит
118. уретрит
119. хронічна хвороба нирок
120. цистити

VIII) Хвороби шкіри і підшкірної клітковини:

121. алергодерматози (дерматити, токсидермія, екзема)
122. бактеріальні захворювання шкіри та підшкірної клітковини, піодермії
123. гнійно-запальні захворювання пальців та кисті
124. гнійно-запальні захворювання у дітей та новонароджених
125. мікози
126. опіки та обмороження
127. паразитарні захворювання шкіри (короста, вошивість)
128. псоріаз
129. пухирні дерматози
130. специфічна хірургічна інфекція (анаеробна клостридіальна та неклостридіальна)

IX) Хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини:

131. анкілозуючий спондилоартрит
132. вроджені та набуті вади розвитку кістково-м'язової системи
133. гостра ревматична лихоманка
134. дерматоміозит та поліміозит
135. новоутворення кістково-м'язової системи
136. остеоартроз
137. остеомієліт
138. подагра
139. політравма
140. реактивні артрити
141. ревматоїдний артрит
142. системна склеродермія
143. системний червоний вовчак
144. системні васкуліти (вузликовий поліартеріїт, геморагічний васкуліт, гіперсенситивний васкуліт)

145. типові переломи кісток плеча, передпліччя, кисті, стегна, гомілки, стопи
146. травма тазу
147. травма хребта
148. ушкодження великих суглобів (кульшового, колінного, гомілко-ступневого, ліктьового)
149. хронічна ревматична хвороба
150. ювенільний ревматоїдний артрит

Х) Хвороби ендокринної системи, розладу харчування та порушення обміну речовин:

151. акромегалія та гіпофізарний гігантизм
152. гіпотиреоз
153. гіпотрофія, білково-енергетична недостатність
154. гіпопітуїтаризм
155. тиреотоксикоз
156. ендемічний зоб
157. нецукровий діабет
158. вузловий зоб, пухлини щитоподібної залози
159. ожиріння
160. вроджена дисфункція кори наднирникових залоз
161. порушення кальцій-фосфорного обміну, обміну вітаміну D
162. генетичні синдроми з ендокринними ускладненнями: синдром Тернера, синдром Рассела-Сільвера, Прадера-Віллі, Ларона тощо)
163. тиреоїдити
164. хвороба та синдром Кушинга
165. хронічна недостатність наднирникових залоз
166. цукровий діабет
167. гіпопаратиреоз
168. гіперпаратиреоз
169. пухлини надниркових залоз
170. органічний (в т.ч. вроджений) гіперінсулінізм
171. нейро-ендокринні пухлини
172. пухлини гіпофіза
173. передчасний статевий розвиток
174. гіпогонадізм
175. крипторхізм
176. порушення диференціювання статі
177. синдром Клайнфельтера
178. нанізм у дитини, що народилась SGA

179. XI) Інфекційні і паразитарні хвороби:

180. бактеріальні харчові отруєння
181. бешиха
182. ботулізм
183. вірусні гепатити
184. вітряна віспа
185. вроджені інфекції новонародженого
186. гельмінтози
187. герпесвірусні хвороби
188. грип та інші гострі респіраторні вірусні інфекції
189. дифтерія
190. інфекційний моновірусоз
191. кандидози
192. кашлюк
193. кишкові бактеріальні інфекції
194. кишкові вірусні інфекції
195. кір
196. кліщовий вірусний енцефаліт
197. краснуха
198. лептоспіроз
199. малярія
200. менінгококова інфекція
201. особливо небезпечні вірусні інфекції
202. паротитна інфекція
203. поліомієліт
204. правець
205. протозойні інфекції
206. рикетсиоз
207. сибірка
208. сказ
209. скарлатина
210. туберкульоз різної локалізації
211. хвороба Лайма
212. хвороба, зумовлена вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ)
213. хламідійні інфекції
214. холера
215. чума
- **інфекційні хвороби, що передаються переважно статевим шляхом:**
216. гонококова інфекція
217. сифіліс

XII) Хвороби жіночої репродуктивної системи

патології вагітності:

218. багатоплідна вагітність
219. блювання вагітних
220. вагітність при екстрагенітальній патології
221. дистрес плоду при вагітності
222. затримка росту плода

223. імунний конфлікт при вагітності
224. міхурцевий занесок
225. передлежання плаценти
226. передчасне відшарування плаценти
227. передчасні пологи та переношена вагітність
228. позаматкова вагітність
229. прееклампсія та еклампсія
230. самовільний аборт
патологія пологів та післяпологового періоду:
231. аномалії пологової діяльності
232. аномалії тазу, у т.ч. клінічно вузький таз
233. дистрес плоду під час пологів
234. кровотеча пологова та післяпологова
235. неправильні положення та передлежання плода

236. післяпологові септичні захворювання
237. травми матки і пологових шляхів
гінекологічні захворювання:
238. аномальні маткові кровотечі
239. апоплексія яєчника
240. непліддя
241. вроджені вади розвитку жіночих статевих органів
242. доброякісна дисплазія молочних залоз
243. доброякісні та передракові новоутворення жіночих статевих органів
244. ендометріоз
245. запальні захворювання жіночих статевих органів
246. злоякісні новоутворення жіночих статевих органів
247. мастит
248. новоутворення молочної залози

Список 3 (невідкладні стани)

1. асфіксія (у тому числі неонатальна)
2. гіпертензивний криз
3. гіпоглікемія (кома)
4. гостра дихальна недостатність
5. гостра затримка сечі
6. гостра надниркова недостатність
7. гостре пошкодження нирок
8. гостра печінкова недостатність
9. гостра серцева недостатність
10. гостре отруєння, в т.ч. бойовими отруйнимиречовинами
11. гострий психоз
12. гострий коронарний синдром
13. гострі радіаційні та хімічні ураження, в т.ч. у польових умовах та при надзвичайних станах
14. гостра церебральна недостатність
15. діабетична кома, у т.ч. кетоацидотична,гіперосмолярна, лактацидемічна
16. електротравма
17. епілептичний статус
18. гостра кровотеча
19. синдром гострої крововтрати, в т.ч. у польових умовах та при надзвичайних станах
20. раптова зупинка серця
21. колапс
22. порушення свідомості та коматозні стани
23. ниркова коліка
24. жовчна коліка
25. гострі анафілактичні реакції
26. гострі порушення серцевого ритму,
27. холодова травма, в т.ч. у польових умовах
28. теплова травма, в т.ч. у польових умовах
29. тромбоемболії венозні та артеріальні
30. судомний синдром
31. утоплення
32. странгуляційна асфіксія
33. нормальні пологи
34. шоки
35. укуси змій, комах, тварин
36. проникаючі поранення, в т.ч. під час бойових дій
37. опіки, в т.ч. у польових умовах
38. сторонні тіла дихальних шляхів, шлунково-кишкового тракту, ЛОР-органів та ока

Список 4 (лабораторні та інструментальні дослідження)

1. аналіз
2. плевральної рідини
3. аналіз асцитичної рідини
4. аналіз синовіальної рідини
5. аналіз сечі за Зимницьким
6. аналіз сечі за Нечипоренком
7. активність альфа-амілази у крові та сечі, фекальна еластаза 1
8. протеїни крові та їх фракції, С-реактивний протеїн
9. глюкоза крові, глікозильований гемоглобін,
10. пероральний тест толерантності до глюкози
11. ліпіди та ліпопротеїни крові та їх фракції
12. гормони крові
13. феритин, залізо та мідь сироватки крові
14. креатинін, сечовина крові та сечі, швидкість клубочкової фільтрації
15. електроліти крові
16. амінотрансферази крові
17. загальний білірубін крові та його фракції
18. коагулограма
19. сечова кислота крові
20. лужна фосфатаза крові
21. гістоморфологічне дослідження біоптату лімфатичних вузлів
22. гістоморфологічне дослідження біоптату паренхіматозних органів
23. гістоморфологічне дослідження біоптату слизових оболонок
24. гістоморфологічне дослідження біоптату м'язів та шкіри
25. гістоморфологічне дослідження плаценти
26. дослідження внутрішнього середовища приміщень (показників мікроклімату, природного та штучного освітлення, бактеріологічного та хімічного забруднення повітря).
27. дослідження функції зовнішнього дихання
28. стандартна ЕКГ (у 12 відведеннях)
29. ендоскопічне дослідження бронхів
30. ендоскопічне дослідження травного тракту
31. ехокардіографія та доплерографія
32. загальний аналіз калу
33. загальний аналіз крові
34. загальний аналіз сечі
35. цукор і ацетон в сечі
36. загальний аналіз спинномозкової рідини
37. загальний аналіз стернального пунктату
38. загальний аналіз харкотиння
39. загальний імунологічний профіль крові
40. серологічні реакції при інфекційних хворобах
41. експрес-тести на вірусні захворювання
42. ампліфікаційні методи при інфекційних хворобах (ПЛР, ЛЛР)
43. серологічні реакції при аутоімунних захворюваннях
44. хімічні та бактеріологічні дослідження зовнішнього середовища людини (атмосферного повітря, водойм, ґрунту).
45. мікробіологічне дослідження біологічних рідин та виділень
46. вимірювання випромінювань (звукового, вібраційного, іонізуючого), індивідуальна радіометрія.
47. методи інструментальної візуалізації щитоподібної залози
48. рентгеноконтрастна ангіографія
49. методи інструментальної візуалізації органів черевної порожнини
50. методи інструментальної візуалізації органів грудної порожнини
51. методи інструментальної візуалізації сечостатевої системи
52. методи інструментальної візуалізації плода
53. методи інструментальної візуалізації черепа, хребта, спинного мозку, кісток та суглобів
54. методи інструментальної візуалізації грудної залози
55. туберкулінодіагностика
56. багатомоментне фракційне дослідження жовчі та рН-метрія шлунку та стравоходу
57. хімічне, органолептичне, бактеріологічне дослідження продуктів харчування та питної води
58. цитологічне дослідження з шийки матки
59. вимірювання ергономічних показників важкості та напруженості праці.

Список 5 (медичні маніпуляції)

1. виконувати непрямий масаж серця
2. виконувати штучне дихання
3. проводити дефібриляцію за допомогою ручного автоматичного дефібрилятора-кардіовертера
4. проводити реєстрацію стандартної ЕКГ в 12 відведеннях
5. здійснювати тимчасову зупинку зовнішньої кровотечі
6. здійснювати первинну хірургічну обробку рани, перев'язку, зняття шкірних швів, в т.ч. у польових умовах
7. накладати кровоспинні турнікети і використовувати кровоспинні засоби, в т.ч. у польових умовах
8. встановлювати назогастральний та орогастральний зонд
9. проводити транспортну іммобілізацію
10. проводити введення лікарських речовин (внутрішньовенне струминне та крапельне, внутрішньокісткове), в т.ч. у польових умовах
11. забезпечувати периферичний венозний доступ
12. вимірювати артеріальний тиск
13. відновлювати прохідність дихальних шляхів
14. проводити катетеризацію сечового міхура м'яким зондом
15. проводити передню тампонаду носа
16. здійснювати клінічне обстеження органу зору та ЛОР-органів
17. виконувати техніку контакту новонародженого «шкіра до шкіри» і раннього прикладання до грудей
18. здійснювати пальцеве дослідження прямої кишки та за допомогою ректального дзеркала
19. здійснювати пальцеве дослідження простати
20. здійснювати клінічне обстеження молочних залоз
21. виконувати плевральну пункцію
22. виконувати пункцію черевної порожнини через заднє склепіння
23. визначати групи крові, резус-належність
24. переливати компоненти крові й кровозамінники
25. виконувати бімануальне дослідження та обстеження жінки в дзеркалах
26. проводити пельвіометрію;
27. здійснювати зовнішнє (прийоми Леопольда) та внутрішнє акушерське дослідження;
28. здійснювати аускультацию плода
29. проводити забір мазків на бактеріоскопічне, бактеріологічне, цитологічне дослідження
30. проводити пальпацію щитоподібної залози
31. проводити огляд й оцінювання зовнішніх статевих органів хлопчиків
32. оцінювати стан статевого розвитку дітей

**ЗНАТИ КЛІНІЧНУ ФАРМАКОЛОГІЮ ОСНОВНИХ ГРУП
МЕДИКАМЕНТОЗНИХ ПРЕПАРАТІВ**

1. α і β - адреностимуляторів
2. Антиангінальних
3. Антиаритмічних
4. Антибактеріальних
5. Антигельмінтних
6. Антигіпертензивних
7. Антикоагулянтів
8. Антитоксичних сироваток і імуноглобулінів
9. Відхаркувальних
10. Гемостатиків
11. Глюкокортикоїдів і цистотатичних імуносупресантів
12. Діуретиків
13. Інгібіторів протонної помпи
14. H₂-гістаміноблокаторів
15. Нестероїдних протизапальних засобів
16. Пероральних цукрознижувальних препаратів та препаратів інсуліну
17. Протівірусних
18. Протистозидних
19. Розчинів для детоксикаційної терапії
20. Розчинів для регідратаційної терапії
21. Холінолітиків

ВМІТИ ОФОРМЛЯТИ МЕДИЧНУ ДОКУМЕНТАЦІЮ

1. Медичну карту стаціонарного хворого
2. Виписку із медичної карти стаціонарного хворого
3. Процедурний листок (форма У-28)
4. Направлення на МСЕК
5. Лікарське свідоцтво про смерть
6. Листок непрацездатності
7. Санаторно-курортну карту
8. Екстрене сповіщення про випадок інфекційного захворювання, онко- та профзахворювання
9. Рецепти за всіма розділами дисципліни.

12. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Буковинському державному медичному університеті. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Підсумковий модульний контроль з модулю 2.

До підсумкового модульного контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали програму даного модулю та отримали за поточну успішність не менше 70 балів.

Підсумковий модульний контроль з модулю 2 передбачає відповідь на 30 питань тестового контролю (15 питань з розділу кардіології, 15 питань з розділу гематології), демонстрацію виконання професійного вміння (задача ОСКІ (стандартизований пацієнт)), аналіз результатів інструментального обстеження хворого (ситуаційне завдання – розшифровка ЕКГ, аналізу крові в нормі та при патології) та усна співбесіда (2 питання та клінічна задача). *Максимальна* кількість балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час модульного контролю, складає 80, при цьому максимальна оцінка за тестовий контроль – 5 балів, за вирішення ситуаційного завдання – 10 балів (ЕКГ – 5 балів, аналіз крові – 5 балів), за демонстрацію професійного вміння (задача ОСКІ (стандартизований пацієнт)) – 20 балів та за усну співбесіду – 45 балів (по 15 балів за кожне з 2-х питань та задачу).

Критерії оцінювання виконання практичної навички:

«відмінно» - виконано без помилок;

«добре» - виконано з несуттєвими недоліками, виправленими під час виконання самим здобувачем вищої освіти;

«задовільно» - виконано з недоліками, скоригованими викладачем;

«незадовільно» - не виконано.

Критерії оцінювання тестового контролю:

«відмінно» - вирішено 95% і більше – 5 балів;

«добре» - вирішено 85 - 94% – 4 бали;

«задовільно» - вирішено 75 - 84% – 3 бали;

«незадовільно» - вирішено 74 % і менше – 0 балів.

Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо здобувач вищої освіти набрав **мінімально** 50 балів (не менше 3 балів за тестовий контроль, 6 балів за вирішення ситуативного завдання (ЕКГ – 3 бали, аналіз крові – 3 бали), 11 балів за демонстрацію професійного вміння (задача ОСКІ (стандартизований пацієнт)) та 30 балів за усну співбесіду – по 10 балів за кожне з 2-х питань та задачу).

Підсумковий модульний контроль		«5»	«4»	«3»	«2»
Практична частина	Тестовий комп'ютерний контроль	5	4	3	0
	Розшифровка ЕКГ	5	4	3	0
	Аналіз крові	5	4	3	0
	Задача ОСКІ (стандартизований пацієнт)	20	15	11	0
	Разом	35	27	20	0
Усне опитування	I питання	15	12	10	0
	II питання	15	12	10	0
	Задача	15	12	10	0
	Разом	45	36	30	0
Всього		80	63	50	0

Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни здобувачам вищої освіти, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь в олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти перевірятиметься статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

Підсумковий модульний контроль з модулю 3.

До підсумкового модульного контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали програму даного модулю та отримали за поточну успішність не менше 70 балів.

Підсумковий модульний контроль з модулю 3 передбачає відповідь на 40 питань тестового контролю (10 питань з розділу пульмонології, 10 питань з розділу клінічної імунології, 10 питань з розділу професійних хвороб, 10 питань з розділу клінічної фармакології), демонстрацію виконання професійного вміння (задача ОСКІ (стандартизований пацієнт)), аналіз результатів інструментального обстеження хворого (ситуативне завдання – розшифровка спірограми, рентгенограми) та усна співбесіда (4 питання та клінічна задача). **Максимальна** кількість балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час модульного контролю, складає 80, при цьому максимальна оцінка за тестовий контроль – 5 балів, за вирішення ситуативного завдання – 10 балів (розшифровка спірограми – 5, рентгенограми ОГК – 5), за демонстрацію професійного вміння (задача ОСКІ (стандартизований пацієнт)) – 15 балів та за усну співбесіду – 50 балів (по 10 балів за кожне з 4-х питань та задачу).

Критерії оцінювання виконання практичної навички:

«відмінно» - виконано без помилок;

«добре» - виконано з несуттєвими недоліками, виправленими під час виконання самим здобувачем вищої освіти;

«задовільно» - виконано з недоліками, скоригованими викладачем;

«незадовільно» - не виконано.

Критерії оцінювання тестового контролю:

«відмінно» - вирішено 95% і більше – 5 балів;

«добре» - вирішено 85 - 94% – 4 бали;

«задовільно» - вирішено 75 - 84% – 3 бали;

«незадовільно» - вирішено 74 % і менше – 0 балів.

Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо здобувач вищої освіти набрав **мінімально** 50 балів (не менше 3 балів за тестовий контроль, 6 балів за вирішення ситуаційного завдання (комп'ютерна спірограма – 3 бали, рентгенограма ОГК – 3 бали), 11 балів за демонстрацію професійного вміння (задача ОСКІ (стандартизований пацієнт)) та 30 балів за усну співбесіду – по 6 балів за кожне з 4-х питань та задачу).

Підсумковий модульний контроль		«5»	«4»	«3»	«2»
Практична частина	Тестовий комп'ютерний контроль	5	4	3	0
	Розшифровка імунограм	5	4	3	0
	Опис рентгенограми ОГК/оцінка спірограм	5	4	3	0
	Задача ОСКІ (стандартизований пацієнт)	15	13	11	0
	Разом	30	25	20	0
Теоретична частина	I питання	10	8	6	0
	II питання	10	8	6	0
	III питання	10	8	6	0
	IV питання	10	8	6	0
	Задача	10	8	6	0
	Разом	50	40	30	0
Всього		80	65	50	0

Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни здобувачам вищої освіти, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь в олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти перевірятиметься статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

20. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Форми контролю і система оцінювання здійснюються відповідно до вимог програми дисципліни та Інструкції про систему оцінювання навчальної діяльності студентів при кредитно-модульній системі організації освітнього процесу, затвердженій МОЗ України (2005). Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Буковинському державному медичному університеті. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні кожного модулю (залікового кредиту) – 200, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів (60%), за результатами модульного підсумкового контролю – 80 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється відповідно до конкретної мети на кожному практичному занятті, засвоєння змістових модулів (проміжний контроль) – на останньому (підсумковому) занятті кожного змістового модулю. Для контролю рекомендується застосовувати такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: комп'ютерні тести, контроль виконання практичних навичок з методів обстеження хворого з подальшою інтерпретацією отриманих даних, аналіз результатів інструментальних та лабораторних досліджень.

Оцінювання поточної навчальної діяльності:

Вага кожної теми в межах одного модуля має бути однаковою і визначається кількістю тем у модулі.

Оцінка з дисципліни "Внутрішня медицина" (модуль 2) є рейтинговою та визначається з урахуванням поточної навчальної діяльності студента та оцінок засвоєння ним передбачених програмою модулів. Поточне оцінювання студентів по відповідних темах проводиться за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) з подальшим перерахунком у багатобальну шкалу.

Оцінка "відмінно" виставляється у випадку, коли студент знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпно точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності.

Оцінка "добре" виставляється за умови, коли студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка "задовільно" ставиться студентові на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Студент спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка "незадовільно" виставляється у випадках, коли знання і вміння студента не відповідають вимогам "задовільної" оцінки.

Оцінювання самостійної роботи:

Оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при підсумковому модульному контролі.

Перерахунок оцінки за багатобальною шкалою здійснюється з урахуванням кількості практичних занять в кожному з модулів: в модулі 2 – 17 оцінюваних тем (17 занять).

Критерії оцінювання студентів при вивченні модуля 2.

Модуль 2. Внутрішня медицина (кардіологія, гематологія, загальні питання внутрішньої медицини)			
	<i>№ теми</i>	<i>Макс. бал</i>	<i>Мінімальн. бал</i>
Змістовий модуль 1	1	6,5	4
	2	6,5	4
	3	6,5	4
	4	6,5	4
	5	6,5	4
	6	6,5	4
	7	6,5	4
	8	6,5	4
	9	6,5	4
	10	6,5	4
Змістовий модуль	11	6,5	4

2	12	6,5	4
	13	6,5	4
	14	6,5	4
	15	6,5	4
	16	6,5	4
Змістовий модуль 3- курація хворого	17	6,5	4
Індивідуальна робота студентів		9,5	2
Всього		120	70

Перерахунок *поточної успішності* студентів при вивченні модуля 2:

оцінка “**відмінно**” – 6,5 бали;

оцінка “**добре**” – 5 балів;

оцінка “**задовільно**” – 4 бали;

оцінка “**незадовільно**” – 0 балів.

Максимальна оцінка за *індивідуальну самостійну роботу студента* складає 9,5 балів.

За поточну навчальну діяльність студент може отримати **максимально** 120 балів. Ця оцінка обчислюється шляхом множення кількості тем, що підлягають оцінюванню, (17 тем) на бали, що відповідають оцінці “відмінно”, (6,5 бали) з додаванням балів за курацію хворого (якість проведення фізичного обстеження, формулювання попереднього діагнозу) на «відмінно» (6,5 балів) та максимальної кількості балів за індивідуальну самостійну роботу (9,5 балів).

Макс. «5» $17 \times 6,5 = 110,5 + 9,5$ (ICPC) = **120 балів.**

«4» - $17 \times 5 = 85 + 5$ (ICPC) = **90 балів.**

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом множення кількості тем, що підлягають оцінюванню (17 тем) на бали, що відповідають оцінці “задовільно” (4 бали) з додаванням балів за курацію хворого на «задовільно» (4 бали).

Мін. «3» $17 \times 4 = 68 + 2$ (ICPC) = **70 балів.**

Критерії оцінювання студентів при вивченні модуля 3.

Модуль 3. Внутрішня медицина (пульмонологія, клінічна імунологія та алергологія, професійні хвороби, клінічна фармакологія)			
	<i>№ теми</i>	<i>Макс. бал</i>	<i>Мінімальн. бал</i>
Змістовий модуль 1	1	6,5	4
	2	6,5	4
	3	6,5	4
	4	6,5	4
	5	6,5	4
Змістовий модуль 2	6	6,5	4
	7	6,5	4
	8	6,5	4
	9	6,5	4
	10	6,5	4
Змістовий модуль 3	11	6,5	4
	12	6,5	4
	13	6,5	4
Змістовий модуль 4	14	6,5	4
	15	6,5	4
	16	6,5	4
	17	6,5	4
Індивідуальна робота студентів		9,5	2

Всього	120	70
---------------	------------	-----------

За поточну навчальну діяльність студент може отримати **максимально** 120 балів. Ця оцінка обчислюється шляхом множення кількості тем, що підлягають оцінюванню (17 тем) на бали, що відповідають оцінці “відмінно”, (6,5 бали) та максимальної кількості балів за індивідуальну самостійну роботу (9,5 балів).

Макс. «5» $17 \times 6,5 = 110,5 + 9,5$ (ICPC) = **120 балів**.

«4» - $17 \times 5 = 85 + 5$ (ICPC) = **90 балів**.

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом множення кількості тем, що підлягають оцінюванню (17 тем) на бали, що відповідають оцінці “задовільно” (4 бали) та мінімальної кількості балів за індивідуальну самостійну роботу (2 бали).

Мін. «3» $17 \times 4 = 68 + 2$ (ICPC) = **70 балів**.

Перерахунок **поточної успішності** студентів при вивченні модуля 3:

оцінка “**відмінно**” – 6,5 балів;

оцінка “**добре**” – 5 балів;

оцінка “**задовільно**” – 4 бали;

оцінка “**незадовільно**” – 0 балів.

Оцінювання дисципліни “Внутрішня медицина”

Оцінка з внутрішньої медицини виставляється студентам, яким зараховані усі 5 модулів з дисципліни, тобто на 6-му курсі. Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму з дисципліни, конвертуються **кафедрою** у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями як нижченаведено у таблиці.

- Оцінка за 200-бальною шкалою	- Оцінка за чотирибальною шкалою
- Від 180 до 200 балів	- «5»
- Від 150 до 179 балів	- «4»
- Від 149 до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	- «3»
- Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	- «2»

Примітка Ці критерії також застосовуються при визначенні оцінки за модуль за необхідності.

Студенти, які навчаються на одному факультеті, курсі, за однією спеціальністю, на основі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
«A»	Найкращі 10 % студентів
«B»	Наступні 25 % студентів
«C»	Наступні 30 % студентів
«D»	Наступні 25 % студентів
«E»	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок «A», «B», «C», «D», «E» проводиться **деканатами** для студентів відповідного курсу та факультету, які навчаються за однією спеціальністю і **успішно** завершили вивчення дисципліни.

Студенти, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються, навіть після перескладання модуля. Такі студенти після перескладання автоматично отримують бал «E».

Оцінки з дисципліни «FX», «F» («2») виставляються студентам, яким не зараховано хоча б один модуль з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка «FX» виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий модульний контроль. Ця категорія студентів має право на перескладання підсумкового модульного контролю за затвердженим графіком (але не пізніше початку наступного семестру). Повторне складання підсумкового модульного контролю дозволяється **не більше двох разів**.

Оцінка «F» виставляється студентам, які відвідали усі аудиторні заняття з модуля, але не набрали мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового модульного контролю. Ця категорія студентів має право на повторне вивчення модуля.

За дозволом ректора студент може підвищити оцінку з дисципліни шляхом перескладання підсумкового модульного контролю (не більше трьох разів за весь період навчання).

21. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Метод навчання – спосіб подання (представлення) інформації студентові в ході його пізнавальної діяльності, реалізований через дії, які зв'язують педагога й студента.

1. **1. Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний.**

- Назва походить від двох слів: інформація й рецепція (сприйняття).
- Студенти одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник в "готовому" виді.
- Студенти сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення.
- Даний метод знаходить широке застосування у вузі для передачі великого масиву інформації.
- Інформаційно-рецептивний метод сам по собі не формує в студента умінь і навичок використання отриманих знань і не гарантує їх свідомого й міцного запам'ятовування.

2. **Репродуктивний метод (репродукція - відтворення)**

- Застосування вивченого на основі зразка або правила.
- Діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто виконується за інструкціями, приписаннями, правилами в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях.
- Організовується діяльність студентів за кількаразовим відтворенням засвоєваних знань. Для цього використовуються різноманітні вправи, лабораторні, практичні роботи, програмований контроль, різні форми самоконтролю.
- Застосовується у взаємозв'язку з інформаційно-рецептивним методом (який передуює репродуктивному). Разом вони сприяють формуванню знань, навичок і вмінь в студентів, формують основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення, перенос, класифікація).
- Не гарантує розвитку творчих здатностей студентів.

3. **Метод проблемного викладу.**

- Педагог до викладу матеріалу ставить проблему, формулює пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів.
- Показує спосіб рішення поставленого завдання.
- Спосіб досягнення мети - розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів.
- Студенти стають свідками й співучасниками наукового пошуку.
- Студенти не тільки сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за рухом думки педагога.
- Підхід широко використовується в практиці ВНЗ.

4. **Частково-пошуковий, або евристичний, метод.**

- Полягає в організації активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або сформульованих самостійно) пізнавальних завдань.

- Пошук рішення відбувається під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок.
- Процес мислення здобуває продуктивний характер.
- Процес мислення поетапно направляється й контролюється педагогом або самими учнями на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками.
- Метод дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на семінарах і колоквиумах.

5. Дослідницький метод.

- Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студентів.
 - Студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри й виконують інші дії пошукового характеру.
 - Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, повинні містити в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес рішення завдання).
 - У даному методі найбільш повно проявляються ініціатива, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності.
 - Навчальна робота безпосередньо переростає в наукове дослідження.
- Ще одна класифікація методів побудована на основі виділення джерел передачі змісту:
- *Словесні:* джерелом знання є усне або друковане слово (розповідь, бесіда, інструктаж і ін.)
 - *Практичні методи:* Студенти одержують знання й уміння, виконуючи практичні дії (вправа, тренування, самоуправління).
 - *Наочні методи:* джерелом знань є спостережувані предмети, явища, наочні приклади (ілюстрування, показ).

Дискусійні методи. Елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення протиріч в обговорюваному змістовному матеріалі) можуть бути використані майже в будь-яких організаційних формах навчання, включаючи лекції.

- У лекціях-дискусіях звичайно виступають два викладачі, що захищають принципово різні точки зору на проблему, або один викладач, що володіє артистичним дарунком переконання (у цьому випадку іноді використовуються маски, прийоми зміни голосу).
- Предметом дискусії можуть бути не тільки змістовні проблеми, але й моральні, а також міжособистісні відносини самих учасників групи. Результати таких дискусій (особливо коли створюються конкретні ситуації морального вибору) набагато сильніше модифікують поведінку людини, чим просте засвоєння деяких моральних норм на рівні знання.
- Дискусійні методи виступають як засіб не тільки навчання, але й виховання.

Ділова гра, як метод активного навчання. Одним з найбільш ефективних активних методів навчання є ділова гра.

Розрізняють три сфери застосування ігрового методу:

1. Навчальна сфера: навчальний метод застосовується в навчальній програмі для навчання, підвищення кваліфікації.
2. Дослідницька сфера: використовується для моделювання майбутньої професійної діяльності з метою вивчення прийняття рішень, оцінки ефективності організаційних структур і т.д.
3. Оперативно-практична сфера: ігровий метод використовується для аналізу елементів конкретних систем, для розробки різних елементів системи освіти.

Педагогічна суть ділової гри:

- активізувати мислення студентів;
- підвищити самостійність майбутнього фахівця;
- внести дух творчості в навчання;
- наблизити навчання до професійної діяльності;

- підготувати студента до професійної практичної діяльності.

Можливості й вимоги методу ділової гри:

- головним питанням у проблемному навчанні виступає «чому», а в діловій грі - «що було б, якби...»
- метод розкриває особистісний потенціал студента: кожен учасник може діагностувати свої можливості поодиночки, а також і в спільній діяльності з іншими учасниками;
- у процесі підготовки й проведення ділової гри, кожен учасник повинен мати можливість для самоствердження й саморозвитку;
- викладач повинен допомогти студенту стати в грі тим, ким він хоче бути, показати йому самому його кращі якості, які могли б розкритися в ході спілкування.

Ціль **ділової гри** - сформувати певні навички й уміння студентів у їх активному творчому процесі.

Позитивні фактори в застосуванні ділових ігор:

- висока мотивація, емоційна насиченість процесу навчання;
- підготовка до професійної діяльності;
- післяігрове обговорення сприяє закріпленню знань.

В основі активних методів лежать:

- діалогічне спілкування, як між викладачем і студентами, так і між самими студентами;
- у процесі діалогу розвиваються комунікативні здатності;
- уміння вирішувати проблеми колективно;
- розвивається мова студентів.

Класифікація методів активного навчання для ВНЗ А.М. Смолкіна включає імітаційні й неімітаційні методи активного навчання.

Імітаційні методи - форми проведення занять, у яких учбово-пізнавальна діяльність побудована на імітації професійної діяльності.

Неімітаційні методи - способи активізації пізнавальної діяльності на лекційних заняттях.

Імітаційні методи діляться на ігрові й неігрові.

Ігрові методи - проведення ділових ігор, ігрового проектування.

Неігрові методи – аналіз конкретних ситуацій, рішення ситуаційних завдань і інші.

Метод моделювання

Моделювання педагогічних ситуацій - це створення таких ситуацій-моделей, де реальні об'єкти замінюються символами і взаємостосунки між учасниками діяльності складаються не природно, а організовані спеціально під керівництвом викладача, тобто штучно.

Одним з інноваційних методів навчання у вищій школі є застосування навчальних комп'ютерних моделей. Комп'ютерне моделювання використовується як засіб розробки і перевірки, вимірювання, визначення принципів і закономірностей будови і функціонування соціальних процесів, систем і їх прогнозування, для розробки рекомендацій щодо управління різними соціальними явищами, процесами, системами.

22. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- Державний стандарт вищої освіти.
- Навчальні плани; навчальні програми з дисципліни;
- Підручники і навчальні посібники з грифом Міністерства освіти.
- Методичні розробки та вказівки (додається)
- Навчальні посібники без грифу Міністерства освіти;
- Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять;
- Контрольні завдання до практичних занять;

- Контрольні завдання з навчальної дисципліни для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу на підсумковому модульному занятті;
- Методичні матеріали для студентів з питань самостійного опрацювання фахової літератури,
- Електронні навчальні курси на сервері дистанційного навчання БДМУ (система MOODL)

23. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

23.1 Базова:

1. Внутрішні хвороби: У 2 ч. Ч. 1: Розділи 1–8: Нац. підруч. для лікарів-інтернів, студентів медичних ЗВО, лікарів-практиків терапевт. профілю. Глушко Л.В., Федоров С.В., Скрипник І.М. та ін. К.: Всеукр. спец. видавництво «Медицина», 2019. 680 с.
2. Внутрішні хвороби: У 2 ч. Ч. 2: Розділи 9–24: Нац. підруч. для лікарів-інтернів, студ. мед. ЗВО, лікарів-практиків терапевт. профілю. Глушко Л.В., Федоров С.В., Скрипник І.М. та ін. К.: ВСВ «Медицина», 2019. 584 с.
3. Клінічна імунологія та алергологія: Підручник; за ред. Г.М.Дранніка.К.:Здоров'я, 2006. 888 с.
4. Клінічна фармакологія: навч. посібник. / за ред. Є.І.Шорікова, Г.І.Шумко, О.С.Хухліної. Вінниця: Нова книга, 2019. 512 с.
5. Професійні хвороби: Нац. підручник. Капустник, В.А.; Костюк, І.Ф.; Бондаренко, Г.О.; Ігнат'єв, О.М.; Парпалей, І.О.; Родіонова, В.В.; Хухліна, О.С. За ред. В.А. Капустника, І. Ф. Костюк. 5-те вид., випр. Київ : ВСВ «Медицина», 2017. 536 с.
6. Середюк Н.М., Вакалюк І.П. Внутрішня медицина: Терапія: Підручник для мед. ВНЗ І-ІІІ рів. акред. 4-те вид., випр. К., 2013. 688 с.
7. Хухліна О.С. Внутрішня медицина та професійні хвороби: діагностика та лікування: Навчальний посібник. Чернівці: БДМУ, 2020. 464 с.

23.2 Допоміжна

1. ЕКГ у практиці. The ECG in Practice. : навч. посібник. Д.Р. Хемптон; переклад 6-го англ. видання. К. : Медицина, 2018. 560 с.
2. Екстрена медична допомога: посібник; за ред. проф. М. І. Шведа. Тернопіль: ТДМУ: Укрмедкнига, 2015. 419 с.
3. Захворювання органів дихання в сімейній медицині: Навч. посіб. для сімейних лікарів, студентів-медиків, лікарів-інтернів. Бабінець Л.С., Боровик І.О., Андріюк Л.В. К., 2019. 312 с.
4. Казмірчук В.Є., Ковальчук Л.В. Клінічна імунологія та алергологія. Вінниця: НОВА КНИГА. 2006. 528 с.
5. Клінічна гематологія. Частина І: Ел. навч. посібник. О.С.Хухліна, М.П.Антофійчук, В.М.Ходоровський та ін. Чернівці: БДМУ, 2017.
6. Клінічна імунологія та алергологія: навч. посібник; За ред. Біловола О.М., Кравчуна П.Г., Бабаджаняна В.Д. Харків: Гриф, 2011. 550 с.
7. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в гастроентерології / Крайдашенко О.В., Кремзер О.О., Михайлик О.А. Запоріжжя, 2015. 102 с.
8. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в ревматології: посіб. для студентів ВМЗ, лікарів, провізорів / М. П. Красько, О. В. Крайдашенко, О. О. Кремзер, В. В. Красько. 2-ге вид., допов. Запоріжжя: ЗДМУ, 2016. 319 с.
9. Медицина надзвичайних ситуацій. Організація надання першої медичної допомоги: Навч. посібник. За ред. В.С.Тарасюка. К. : Медицина, 2017. 528 с.
10. Мостовой Ю.М. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. Аналізи. Нормативні показники. Тракткування змін: Навч. посібник. Видавець Костюшин В.В., 2023. 792 с.

11. Передерій В.Г. Основи внутрішньої медицини. Т. 2. Захворювання системи кровобігу. Ревматичні хвороби. Захворювання нирок. Загальні питання внутрішньої медицини: підручник / В. Г. Передерій, С.М. Ткач. Вінниця: Нова Книга. 2009. 784 с.
12. Передерій В.Г., Ткач С.М. Основи внутрішньої медицини. Т. 1. Захворювання органів дихання. Захворювання органів травлення. Захворювання системи крові і кровотворних органів. Захворювання ендокринної системи: Підручник. Вінниця: Нова Книга. 2009. 640 с.
13. Передерій В.Г., Ткач С.М. Основи внутрішньої медицини. Т. 3. Диференціальний діагноз і ведення хворих у клініці внутрішньої медицини. Гострі і невідкладні стани у клініці внутрішньої медицини: Рекомендовано МОЗ України як підручник для студентів ВМНЗ IV рівня акредитації. Вінниця: Нова книга, 2010. 1006 с.
14. Превентивна кардіологія: імплементація міжнародних рекомендацій в Україні. К.: МОРІОН, 2015. 104 с.
15. Протиінфекційні лікарські засоби: навч. посіб. для студ. мед. ф-тів, інтернів, лікарів, провізорів. За ред.: О.В.Крайдашенка. Вінниця: Нова Кн., 2015. 423 с.
16. Професійні хвороби: Нац. підручник. Капустник, В.А.; Костюк, І.Ф.; Бондаренко, Г.О.; Ігнат'єв, О.М.; Парпалей, І.О.; Родіонова, В.В.; Хухліна, О.С. За ред. В.А. Капустника, І. Ф. Костюк. 4-те вид., перероб. та доп. Київ : ВСВ Медицина, 2015. 536 с.
17. Пульмонологія. За ред. Хухліної О.С., Воєвідки О.С. Чернівці: БДМУ, 2012. 266с.
18. Свінціцький А.С. Методи діагностики в клініці внутрішньої медицини: навчальний посібник. Київ: ВСВ «Медицина», 2019. 1008 с.
19. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування. За ред. В.М.Коваленка, М.І.Лутая, Ю.М.Сіренка, О.С.Сичова. К.: Моріон, 2018. 224 с.
20. Типова навчальна програма з дисципліни «Внутрішня медицина» для студентів вищих медичних навчальних закладів освіти (МОЗ України, Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти, Київ, 2015).
21. Типова навчальна програма з дисципліни «Клінічна імунологія та алергологія» для студентів вищих медичних навчальних закладів освіти (МОЗ України, Київ, 2009).
22. Типова навчальна програма з дисципліни «Клінічна фармакологія» для підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» для студентів навчальних закладів МОЗ України (МОЗ України, ДУ «Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти», Київ, 2014 р., зі змінами та доповненнями від 2015 р.).
23. Типова навчальна програма з дисципліни «Професійні хвороби» для студентів вищих медичних навчальних закладів (МОЗ України, Київ, 5 квітня 2012 р.).
24. Типова наскрізна програма «Паліативна та хоспісна допомога» для студентів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія», затвердженої МОЗ України 17.04.2014.
25. Ткачишин В.С. Професійні хвороби: Підручник. К.: Медицина, 2011. 895 с.
26. Фармакотерапія в пульмонології: Навчальний посібник для студентів вищих медичних закладів освіти /: За ред. О.С.Хухліної, О.С.Воєвідки – Чернівці: БДМУ, 2023. – 225 с.
27. Фармакотерапія у кардіології: Навчальний посібник для студентів старших курсів закладів вищої медичної освіти та лікарів-інтернів /: За ред. О.С.Хухліної, Т.Я. Чурсіної – Чернівці: БДМУ, 2023. – 246 с.
28. Хухліна О.С., Шумко Г.І. Професійні хвороби: нормативна база діагностики, профілактики та експертизи працездатності: Навчальний посібник. Чернівці, БДМУ, 2017. 156 с.
29. Хухліна О.С., Шумко Г.І., Мандрик О.Є. Професійні хвороби: навчальний посібник: вид. 2-ге, доп. Чернівці, 2017. 192 с.

Накази МОЗ України, адаптовані клінічні настанови, засновані на доказах

1. Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах «Негоспітальна пневмонія у дорослих осіб: етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, антимікробна терапія та профілактика». Київ, НАМН України, 2019. 94с.
2. Антитромботична терапія хворих з фібриляцією передсердь. Практичні рекомендації щодо використання нових оральних антикоагулянтів. Асоціація кардіологів

України, Асоціація аритмологів України. Київ, 2023. 55 с.

3. Інфекційний ендокардит. Рекомендації з профілактики, діагностики та лікування інфекційного ендокардиту. Київ, Моріон, 2015. 32 с.

4. Наказ МОЗ № 555 від 27 червня 2013 року Хронічне обструктивне захворювання легень: Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах. Київ, 2013. 146 с.

5. Наказ МОЗ України № 128 від 19.03.2007 «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Пульмонологія».

6. Наказ МОЗ України № 34 від 15 січня 2014 р. «Про впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги «Гіпертонічний криз», «Раптова серцева смерть», «Гостра дихальна недостатність», «Гіповолевмічний шок», «Гострі отруєння», «Тромбоемболія легеневої артерії».

7. Наказ МОЗ України № 597 від 15.06.2016 р. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги при фібриляції передсердь.

8. Наказ МОЗ України № 647 від 30.06.2010 "Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги хворим зі спеціальності "Гематологія".

9. Наказ МОЗ України № 868 від 08 жовтня 2013 р. «Про затвердження впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при бронхіальній астмі». Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Бронхіальна астма».

10. Наказ МОЗ України від 02.11.2015 р. №709 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при залізодефіцитній анемії». Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги при залізодефіцитній анемії.

11. Наказ МОЗ України від 05.06.2019 № 1269 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги»

12. Наказ МОЗ України за № 246 від 21.05.2007р. «Положення про порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій». Київ, 2007.

13. Наказ МОЗ України за № 248 від 08.04.2014 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Київ, 2014.

14. Наказ МОЗ України, АМН України, Міністерства праці та соціальної політики України за № 374/68/338 від 29.12.2000 р. «Про затвердження інструкції про застосування переліку професійних захворювань». Київ, 2000.

15. Постанова Кабінету Міністрів України №1662 від 8.11.2000. «Про затвердження переліку професійних захворювань», Київ, 2000.

16. Постанова Кабінету Міністрів України за № 337 від 17 квітня 2019 р. «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві». Київ, 2019.

17. Постанова правління Фонду соціального страхування №24 «Порядок призначення, перерахування та проведення страхових виплат» від 27.04.2007 р.

18. Уніфікований клінічний протокол екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги та медичної реабілітації при гострому коронарному синдромі з елевацією сегмента ST., 2021.

19. Уніфікований клінічний протокол первинної та спеціалізованої медичної допомоги (УКПМД) «Гіпертонічна хвороба (артеріальна гіпертензія)», 2024. Посилання: (www.umj.com.ua/uk/novyna-256618-rozrobleno-klinichnij-protokol-gipertonichna-hvoroba-arterialna-gipertenziya)

20. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги при стабільній ішемічній хворобі серця (хронічному коронарному синдромі), 2024.

21. Уніфікований клінічний протокол первинної, спеціалізованої та екстреної медичної допомоги «Хронічне обструктивне захворювання легень», 2024, 60 с.

22. Закон України «Про вищу освіту».
23. Закон України «Про освіту».
24. Національний класифікатор України: Класифікатор професій ДК 003:2010;
25. Національна рамка кваліфікацій, 2011.
26. Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266.
27. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2020 р. № 1337 «Положення про організацію освітнього процесу у закладах охорони здоров'я за участю науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти у сфері охорони здоров'я».
28. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 лютого 2019 р. № 95-р «Стратегія розвитку медичної освіти в Україні».
29. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Затверджені Наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 .
30. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 584.
31. Постанова Кабінету Міністрів України від 31.12.2015 № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти».
32. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.03.2018 № 334 «Про затвердження Порядку здійснення єдиного державного кваліфікаційного іспиту для здобувачів ступеня вищої освіти магістр за спеціальностями галузі знань «22 Охорона здоров'я».
33. Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2015 № 166 «Деякі питання оприлюднення інформації про діяльність вищих навчальних закладів».
34. Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2024 № 686 «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти».
35. Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.11.2021 № 1197 «Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 222 Медицина для другого (магістерського) рівня вищої освіти».
36. Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2023 № 1583 «Про внесення змін до деяких стандартів вищої освіти».
37. Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.06.2024 р. № 842 «Про внесення змін до деяких стандартів вищої освіти».

Інформаційні ресурси

1. <http://eurheartj.oxfordjournals.org/> <http://eurheartj.oxfordjournals.org/>
2. <http://intl-ajrccm.atsjournals.org/>
3. <http://thorax.bmjournals.com/>
4. <http://ukrcardio.org/>
5. <http://ukrmed.org.ua/>
6. <http://www.cardiolog.org/>
7. <http://www.chestjournal.org/>
8. <http://www.consilium-medicum.com/>
9. <http://www.escardio.org/>
10. <http://www.ginasthma.org/>
11. <http://www.goldcopd.org/f>
12. <http://www.ifp.kiev.ua/>
13. <http://www.medscape.com/>
14. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov>
15. <http://www.niaid.nih.gov/>
16. <http://www.phassociation.org/>
17. <http://www.resent.org/>
18. <http://www.thoracic.org/>

19. <http://www.thoracic.org/>

24. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Хухліна Оксана Святославівна – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор
2. Шупер Віра Олександрівна – доцент закладу вищої освіти, кандидат медичних наук

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи

 Володимир ХОДОРОВСЬКИЙ
“ 30 ” 08 2024 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни
«ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА»
(Модуль 4,5 Внутрішня медицина. Практика)

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	222 Медицина
Рівень вищої освіти	Магістр
Курс навчання	6
Форма навчання	денна

Кафедри
Кафедра внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб

Кафедра внутрішньої медицини

Кафедра пропедевтики внутрішніх хвороб

Кафедра внутрішньої медицини, фізичної реабілітації, спортивної медицини

Кафедра клінічної імунології, алергології та ендокринології

Схвалено на методичній нараді кафедри внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб

Протокол № 5 від " 30 " серпня 2024 року

Завідувач кафедри внутрішньої медицини,
клінічної фармакології та професійних хвороб
професор

Оксана ХУХЛІНА

Схвалено на засіданні кафедри внутрішньої медицини

Протокол № 1 від " 30 " серпня 2024 року

Завідувач кафедри внутрішньої медицини
професор

Олександр ФЕДІВ

Схвалено на засіданні кафедри внутрішньої медицини, фізичної реабілітації, спортивної медицини
Протокол № 1 від " 30 " серпня 2024 року

Завідувач кафедри внутрішньої медицини,
фізичної реабілітації, спортивної медицини
професор

Віктор ТАЩУК

Схвалено на засіданні кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб
Протокол № 2 від " 30 " серпня 2024 року

Завідувач кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб
професор

Тетяна ІЛАЩУК

Схвалено на засіданні кафедри клінічної імунології, алергології та ендокринології
Протокол № 2 від " 30 " серпня 2024 року

Завідувач кафедри клінічної імунології,
алергології та ендокринології
професор

Наталія ПАШКОВСЬКА

Схвалено на засіданні предметної методичної комісії з терапевтичних дисциплін
Протокол № 9 від " 30 " серпня 2024 року

Голова предметно-методичної комісії з
терапевтичних дисциплін,
професор

Віктор ТАЩУК

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Хухліна Оксана Святославівна – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор, oksanakhukhlina@bsmu.edu.ua ; Андрусак Олександр Васильович – доцент кафедри, кандидат медичних наук, andrusiakalex@gmail.com Антофійчук Микола Петрович – доцент кафедри, кандидат медичних наук, antofiichuk.mykola@bsmu.edu.ua Павлюкович Наталія Дмитрівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, natasha.pavlyukovich@bsmu.edu.ua Ткач Єлизавета Петрівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, tkach.elyzaveta@bsmu.edu.ua Трефаненко Ірина Валентинівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, ira.trefanenko@gmail.com Шумко Галина Іванівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, galadok@ukr.net
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/vnutrishnoyi-meditcini-klinichnoyi-farmakologiyi-ta-profesiynih-hvorob/
Веб-сайт кафедри	http://vmed.bsmu.edu.ua/
E-mail	therapy@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Фастівська, 2
Контактний телефон	+38 (03722) 6-29-17 / 6-92-21
Кафедра	Кафедра внутрішньої медицини, фізичної реабілітації, спортивної медицини
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Ташук Віктор Корнійович – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор Полянська Оксана Степанівна – професор кафедри, доктор медичних наук, Гречко Світлана Іванівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, Гінгуляк Олександр Миколайович – доцент кафедри, кандидат медичних наук Руснак Ілона Тарасівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, Поліщук Олександр Юрійович – доцент кафедри, кандидат медичних наук, Аль Салама Мухамед Васек Обейд – доцент кафедри, кандидат медичних наук Хребтій Галина Іванівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, Амеліна Тетяна Миколаївна – доцент кафедри, кандидат медичних наук
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/vnutrishnoyi-meditcini-fizichnoyi-reabilitatsiyi-sportivnoyi-meditcini-ta-fizichnogo-vihovannya/
Веб-сайт кафедри	http://cardio.bsmu.edu.ua/
E-mail	cardiology@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Героїв Майдану, 230
Контактний телефон	+38(03722) 44023

Кафедра	Кафедра клінічної імунології, алергології та ендокринології
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Пашковська Наталія Вікторівна- завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор pashkovska.natalija@bsmu.edu.ua; Марчук Юлія Федорівна - доцент кафедри, кандидат медичних наук marchuk.yulia@bsmu.edu.ua; Маслянюк Віталій Антонович - доцент кафедри, кандидат медичних наук maslyanko.v@bsmu.edu.ua; Оленович Ольга Анатоліївна - доцент кафедри, кандидат медичних наук olenovych.olga@bsmu.edu.ua; Павлович Лариса Борисівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук pavlovych.l@bsmu.edu.ua; Царик Ірина Олександрівна – асистент кафедри, кандидат медичних наук iryna.tsaryk@bsmu.edu.ua.
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/klinichnoyi-imunologiyi-alergologiyi-ta-endokrinologiyi/
Веб-сайт кафедри	http://endos.bsmu.edu.ua/
E-mail	endocrinology@bsmu.edu.ua
Адреса	Чернівецький обласний клінічний ендокринологічний центр м.Чернівці, вул.Федьковича, 48, 50, 54;
Контактний телефон	+38 (03722) 31081, 32151
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Федів Олександр Іванович – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор, o.fediv@gmail.com ; Гончарюк Дмитро Олександрович - доцент закладу вищої освіти кафедри, кандидат медичних наук, доцент difess@gmail.com Гончарук Людмила Михайлівна - доцент закладу вищої освіти кафедри, кандидат медичних наук, доцент goncharuk.l@bsmu.edu.ua ; Квасницька Ольга Борисівна - доцент закладу вищої освіти кафедри, кандидат медичних наук, доцент, kvasnycka.olga@bsmu.edu.ua Кулачек Вероніка Тарасівна - доцент закладу вищої освіти кафедри, кандидат медичних наук, доцент, kulachek.veronika@bsmu.edu.ua ; Оліник Оксана Юріївна – доцент закладу вищої освіти кафедри, кандидат медичних наук, доцент, olinoks@bsmu.edu.ua ; Телекі Яна Михайлівна - доцент закладу вищої освіти кафедри, кандидат медичних наук, доцент teleki.jana@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/vnutrishnoyi-meditsini/
Веб-сайт кафедри	http://intmed.bsmu.edu.ua
E-mail	int_medicine@bsmu.edu.ua

Адреса	м. Чернівці, вул. Головна, 137
Контактний телефон	+38 (03722) 3-32-62
Кафедра	Пропедевтики внутрішніх хвороб
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Ілашук Тетяна Олександрівна – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор, tetianailashchuk@gmail.com ; Васюк Валентина Леонідівна – професор кафедри, доктор медичних наук, helenium@ukr.net ; Ступницька Ганна Ярославівна – професор кафедри, доктор медичних наук, dumanna77@gmail.com ; Лукашевич Інна Василівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, lukashevych.inna@gmail.com ; Глубоченко Олена Вікторівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, glubochenko.olena@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/propedevтики-vnutrishnih-hvorob//
Веб-сайт кафедри	https://propedvh.bsmu.edu.ua//
E-mail	prop_therapy@bsmu.edu.ua
Адреса	58022, м. Чернівці, вул. Головна, 100
Контактний телефон	+38 (03722) 3-13-61

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	14,5
Загальна кількість годин	435
Лекції	0
Практичні заняття	274
Самостійна робота	161
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Викладання навчальної дисципліни «Внутрішня медицина. Практика» здійснюється студентам 6 курсу згідно Стандарту вищої освіти України, освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки магістрів за спеціальністю 222 «Медицина» та робочого навчального плану Буковинського державного медичного університету. Програма дисципліни складена відповідно до порядку підготовки студентів другого (магістерського) навчального рівня освіти у вищих медичних навчальних закладах освіти України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації освітнього процесу ECTS.

Навчальним планом передбачено 435 годин, з них практичних занять – 274 годин, самостійної позааудиторної роботи – 161 годин.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи: аудиторні заняття – 63%, самостійна й індивідуальна робота студента – 37%.

При проведенні практичних занять, лекцій необхідно використовувати досягнення сучасної медичної науки, проблеми ситуації, графологічні структури, ділові ігри, технічні засоби навчання, сучасні методи контролю. Заняття проводяться кваліфікованими викладачами в умовах терапевтичних стаціонарів, які відповідають сучасним вимогам проведення освітнього процесу.

Контроль теоретичних та практичних вмінь отриманих студентом при вивченні навчальної дисципліни «Внутрішня медицина. Практика» (модуль 4, 5) здійснюється на останньому занятті відповідного модуля у вигляді підсумкового модульного контролю. **Предметом** вивчення навчальної дисципліни «Внутрішня медицина. Практика» є програма з відповідної дисципліни, яка структурована на модулі, до складу яких входять блоки змістовних модулів. Обсяг

навчального навантаження студентів описаний у кредитах ECTS – залікових кредитах, які зараховуються студентам при успішному засвоєнні ними відповідного модулю (залікового кредиту).

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-udnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukcija-shhodo-ocinyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань студентів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркового дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovor-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності студентів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології студентами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять студентами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять студентами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
латинська мова та медична термінологія	інтернатура, резидентура
медична біологія	
медична та біологічна фізика	
медична хімія	
анатомія людини	
гістологія, цитологія та ембріологія	
фізіологія	
патофізіологія	
фармакологія, клінічна фармакологія	
догляд за хворими	
медична психологія	
анестезіологія та інтенсивна терапія	
загальна хірургія	
пропедевтика внутрішніх хвороб	
акушерство, гінекологія	

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Метою вивчення навчальної дисципліни «Внутрішня медицина. Практика» є підготовка лікаря за фахом на основі положень ОКХ та ОПП. Опис цілей сформульований через вміння у вигляді цільових завдань (дій). На підставі кінцевих цілей до кожного модулю або змістового модулю сформульовані завдання у вигляді певних умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують досягнення кінцевої мети вивчення дисципліни.

Основні завдання дисципліни:

- ✓ Визначати етіологічні та патогенетичні фактори найбільш поширених терапевтичних захворювань згідно списку 1 ОКХ.
- ✓ Аналізувати клінічну картину найбільш поширених захворювань внутрішніх органів.
- ✓ Виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених захворювань внутрішніх органів.
- ✓ Проводити диференціальну діагностику, обґрунтовувати і сформулювати попередній діагноз.
- ✓ Визначити тактику ведення (рекомендації стосовно режиму, дієти, медикаментозного лікування, реабілітаційні заходи) терапевтичного хворого.
- ✓ Складати план обстеження хворого та аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень.
- ✓ Оцінювати прогноз життя та працездатності терапевтичного хворого.
- ✓ Діагностувати та надавати медичну допомогу при невідкладних станах у клініці внутрішніх хвороб.
- ✓ Проводити первинну і вторинну профілактику найбільш поширених захворювань внутрішніх органів.
- ✓ Проводити медичні маніпуляції згідно списку 5 ОКХ
- ✓ Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у терапії.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки студентів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті)

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

- **інтегральні:**

- здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

- **загальні:**

ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
-----	---

ЗК2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК4	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
ЗК6	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
ЗК7	Здатність працювати в команді.
ЗК8	Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК 11	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 12	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

- спеціальні (фахові, предметні):

ФК 1	Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
ФК 2	Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
ФК 3	Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
ФК 6	Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.
ФК 7	Здатність до діагностування невідкладних станів.
ФК 8	Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.
ФК 11	Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, включаючи систему раннього втручання.
ФК 15	Здатність до проведення експертизи працездатності.
ФК 16	Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.
ФК 21	Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
ФК 22	Здатність управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
ФК 23	Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я.
ФК 24	Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.
ФК 25	Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

- планувати обстеження пацієнтів та інтерпретувати отримані результати при найбільш поширених хворобах;
- проводити комплексне інтегративне етапне обстеження пацієнта з урахуванням вікових особливостей;
- проводити диференційну діагностику та ставити попередній клінічний діагноз найбільш поширених патологічних станів;
- визначати тактику ведення хворого при найбільш поширених патологічних станах, прогнозувати можливі ускладнення;
- діагностувати невідкладні стани та надавати екстрену допомогу при основних невідкладних станах;
- оволодіння практичними навичками та компетентностями майбутнього лікаря, необхідними для забезпечення ефективного лікувально-діагностичного процесу.

Результати навчання для дисципліни.

Результат навчання	Спеціальні (фахові, предметні) результати навчання
ПРН 1	Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
ПРН 4	Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).
ПРН 5	Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний

	розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.
ПРН 6	Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).
ПРН 7	Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
ПРН 8	Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
ПРН 9	Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоналізовані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.
ПРН 10	Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами. визначати фактори, що перешкоджають підвищенню якості та безпеки медичної допомоги.
ПРН 14	Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомоги при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.
ПРН 15	Організовувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.
ПРН 17	Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
ПРН 18	Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.
ПРН 21	Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.
ПРН 25	Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.
ПРН 26	Управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, організовувати роботу та професійний розвиток персоналу з урахуванням набутих навиків ефективної роботи в команді, позицій лідерства, належної якості, доступності і справедливості, забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги.
ПРН 28	Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.

7. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МОДУЛЬ 4:
«СУЧАСНА ПРАКТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ:
КАРДІОЛОГІЯ, РЕВМАТОЛОГІЯ, НЕФРОЛОГІЯ»

(спеціальність «Медицина» 222)

Всього годин/кредитів 237/7,9 (практичних занять - 148, СРС - 89)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В КАРДІОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»

(158 години /5,26 кредита: практичні заняття - 101 годин, СРС - 57 годин)

Тема 1. Ведення хворого з артеріальною гіпертензією, артеріальною гіпотензією.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються артеріальною гіпертензією (есенціальна та вторинні артеріальні гіпертензії, зокрема ниркові: реноваскулярна, ренопаренхіматозна; ендокринні: синдром і хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома, первинний гіперальдостеронізм, дифузний токсичний зоб; коарктація аорти, ізольована систолічна артеріальна гіпертензія, артеріальна гіпертензія при вагітності). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються артеріальною гіпертензією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і експртіза працездатності.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються артеріальною гіпотензією (вазодепресорна, постуральна ортостатична, ятрогенна гіпотензія, непритомність при серцево-судинних, ендокринних та нервових захворюваннях, метаболічних порушеннях та істеричному неврозі). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються артеріальною гіпотензією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і експртіза працездатності.

Тема 2. Ведення хворого з болем у ділянці серця.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються болем у ділянці серця (хвороби серцево-судинної системи: ішемічна хвороба серця, гострий перикардит, гострий міокардит, стеноз гирла аорти, гіпертрофічна кардіоміопатія, пролапс мітрального клапану, коронарит, аортит, розшарування аорти, тромбоемболія легеневої артерії, нейроциркуляторна дистонія). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються болем у ділянці серця. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і експртіза працездатності.

Тема 3. Ведення хворого з порушеннями серцевого ритму.

Диференційний діагноз суправентрикулярної та шлуночкової екстрасистолії, фібриляції і тріпотіння передсердь. Тактика ведення хворих. Основні класи антиаритмічних засобів, показання до їх застосування, побічні дії. Електроімпульсна терапія. Немедикаментозні методи лікування аритмій, зокрема катетерні процедури. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 4. Ведення хворого з порушенням провідності серця.

Порушення сино-атріальної провідності, атріо-вентрикулярні блокади I, II, III ступенів, блокади ніжок пучка Гіса. Синдром слабкості синусового вузла. Синдром Фредеріка. ЕКГ-діагностика. Тактика ведення хворих, додаткові інструментальні методи обстеження. Методи електрокардіостимуляції. Первинна та вторинна профілактика, прогноз та експртіза працездатності.

Тема 5. Ведення хворого з хронічною серцевою недостатністю.

Правошлуночкова, лівошлуночкова та бівентрикулярна серцева недостатність. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого в залежності від генезу, функціонального класу та стадії серцевої недостатності. Медикаментозне та немедикаментозне, в тому числі хірургічне, лікування, вплив на прогноз різних методів лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність. Основні принципи трансплантації серця. Покази та протипокази до трансплантації.

Тема 6. Тактика при зупинці кровообігу та дихання.

Стандарти ургентної діагностики та невідкладної допомоги синкопальних станів на позалікарняному та госпітальному етапах. Алгоритми серцево-легеневої реанімації. Медикаментозна підтримка. Тривала підтримка життя та тактика подальшого ведення хворих.

Тема 7. Курація хворого з гіпертензивним кризом.

Критерії діагнозу неускладненого та ускладненого гіпертензивного кризу. Стандарти невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі залежно від виду криза та характеру ураження органів-мішеней. Профілактика кризів.

Тема 8. Курація хворого з гострим коронарним синдромом, гострою серцевою недостатністю.

Критерії діагностики, диференціальна діагностика та стандарти невідкладного лікування гострої серцевої недостатності на догоспітальному та госпітальному етапах. Тактика лікування залежно від причини і клінічного варіанту. Первинна та вторинна профілактика.

Критерії діагностики, диференціальна діагностика та стандарти невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапах. Тактика ведення залежно від варіанту гострого коронарного синдрому. Терапія, що покращує прогноз. Первинна та вторинна профілактика.

Тема 9. Курація хворого з тромбоемболією легеневої артерії.

Критерії діагностики, диференціальна діагностика та стандарти невідкладного лікування тромбоемболії легеневої артерії. Тактика лікування залежно від тяжкості. Первинна та вторинна профілактика.

Тема 10. Курація хворого з пароксизмальними порушеннями серцевого ритму.

Шлуночкова екстрасистолія високих градацій, суправентрикулярна (в тому числі при синдромі WPW) та шлуночкова пароксизмальна тахікардії, пароксизмальна, персистуюча форми фібриляції та тріпотіння передсердь. Стандарти діагностики, диференціальна діагностика та невідкладне лікування на догоспітальному та госпітальному етапах. Тактика лікування залежно від виду порушення серцевого ритму і стану гемодинаміки. Електроімпульсна терапія та електрокардіостимуляція. Рекомендації щодо профілактики.

Тема 11. Інструментальні методи дослідження в кардіології.

Стандартна електрокардіографія та стрес-тести. Показання, протипоказання та обмеження до їх проведення, можливі ускладнення, інформативність та клінічна оцінка результатів. Вимірювання АТ на верхніх та нижніх кінцівках, моніторування АТ. Запис, моніторування ЕКГ, інтерпретація ЕКГ: варіанту норми, проявів ішемії міокарду, пошкодження міокарду (некрозу), різних видів аритмій, блокад, порушення процесів реполяризації. Проби з фізичним навантаженням (ВЕМ, тредміл, степ-тест), 6-хвилинна ходьба. Стандартна ехокардіографія та доплерографія. Інтерпретація даних селективної аортокоронарографії, вентрикулографії. Рентгенологічні та ізотопні методи діагностики захворювань серця та судин. Імуноферментні та біохімічні методи дослідження. Визначення вмісту в крові троніну Т (якісна, кількісна), активності амінотрансфераз, креатинфосфокінази, титру АСЛО, вмісту с-реактивного білка, сіалових кислот, серомукоїдів, фібриногену А, В, D-димеру, ліпідного спектру крові, глікемічного профілю, коагулограми (протромбіновий індекс, МНС).

Тема 12. Ведення хворого з болем у грудній клітці.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються болем в грудній клітці (хвороби серцево-судинної системи, нейроциркуляторна дистонія; органів дихання, зокрема, плеврит, пневмоторакс; травної системи: гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба, кардіоспазм, спазм стравоходу, кила стравохідного отвору діафрагми, виразкова хвороба та симптоматичні виразки шлунку і 12-палої кишки, панкреатит; кістково-м'язової системи: остеохондроз грудного відділу хребта, костохондрит, міозит; нервової системи, зокрема, оперізуючий лишай, міжреберна невралгія та захворювання органів середостіння, зокрема, пухлини середостіння і синдром панічних атак). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються болем в грудній клітці. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Тема 13. Ведення хворого з задишкою, набряковим синдромом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються задишкою (серцева недостатність зі збереженою та зниженою систолічною функцією лівого шлуночка, дихальна недостатність внаслідок порушення бронхіальної прохідності та захворювань легень і плеври; патологія судин легень, зокрема, тромбоемболія легеневої артерії та захворювання грудної клітки або дихальних м'язів, анемії, синдром гіпервентиляції при неврозах і нейроциркуляторній дистонії, ураження дихального центру при органічних захворюваннях головного мозку). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються задишкою. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються набряковим синдромом: локальні (венозні набряки: хронічна венозна недостатність, порушення венозного відтоку, тромбофлебіт глибоких вен; лімфатичні набряки: запальні, обструктивні; при ураженні кістково-м'язової системи: артрити, тендовагініти; жирові, ортостатичні та ідіопатичні та загальні набряки (нефротичний синдром, захворювання серцево-судинної системи з розвитком серцевої недостатності, захворювання печінки, зокрема, цироз печінки та інші гіпопротеїнемічні стани: ексудативна ентеропатія, синдром мальабсорбції, аліментарні і кахектичні набряки; ендокринні захворювання, зокрема, гіпотиреоз, та набряки, зумовлені прийомом лікарських засобів). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються набряковим синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Тема 14. Ведення хворого з кардіомегалією, шумом в серці.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються кардіомегалією (набуті вади серця: недостатність мітрального клапану, стеноз і недостатність аортального клапану, комбіновані мітральні і аортальні вади серця; дилатаційна кардіоміопатія, ексудативний перикардит, ішемічна хвороба серця). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються кардіомегалією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються систолічними та/або діастолічними шумами у серці (вроджені вади серця: дефект міжшлуночкової перегородки, дефект міжпередсердної перегородки, відкрита артеріальна протока, коарктація аорти; набуті вади серця: мітральний стеноз, недостатність мітрального клапану (органічна та відносна), пролапс мітрального клапану, стеноз гирла аорти, недостатність аортального клапану, недостатність тристулкового клапану (органічна та відносна), гіпертрофічна кардіоміопатія, невинний систолічний шум у осіб молодого віку). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються задишкою. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Тема 15. Ведення хворого з вторинною артеріальною гіпертензією.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються артеріальною гіпертензією (зокрема ниркові: реноваскулярна, ренопаренхіматозна). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються артеріальною гіпертензією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються артеріальною гіпотензією (вазодепресорна, постуральна ортостатична, ятрогенна гіпотензія, непритомність при серцево-судинних, ендокринних та нервових захворюваннях, метаболічних порушеннях та істеричному неврозі). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення

хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються артеріальною гіпотензією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Тема 16. Ведення хворого з синкопальними станами.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються синкопальними станами. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються синкопальними станами. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В РЕВМАТОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»

(32 години/1,07 кредита: практичні заняття - 20 годин, СРС - 12 годин)

Тема 17. Ведення хворого з суглобовим синдромом, болем у спині та кінцівках.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються болем у кінцівках, суглобах та спині (анкілозивний спондиліт, остеоартроз(ит), остеохондроз хребта, остеопороз, дерматоміозит/поліміозит, нейропатії, зокрема, при цукровому діабеті). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються болем у кінцівках та спині. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Тема 18. Ведення хворого з дифузними захворюваннями сполучної тканини.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються враженням сполучної тканини (ревматоїдний артрит, анкілозивний спондиліт, остеоартроз(ит), реактивні (серонегативні) артрити, подагра, системний червоний вовчак, системна склеродермія, дерматоміозит/поліміозит, вузликовий поліартеріїт, гостра ревматична лихоманка). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються суглобовим синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Тема 19. Підсумкове заняття з кардіоревматології.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В НЕФРОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»

(41 годин/1,37 кредита: практичних занять - 21 годин, СРС – 20 годин)

Тема 20. Ведення хворого з сечовим, нефротичним синдромами.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються сечовим синдромом (гострий та хронічний гломерулонефрити, сечокам'яна хвороба, тубулоінтерстиціальні захворювання нирок, пієлонефрит, діабетична нефропатія, інфаркт нирки, туберкульоз нирок, гіпернефрома, цистит, уретрит, геморагічний васкуліт). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються сечовим синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Основні захворювання та стани, що супроводжується нефротичним синдромом (гострий та хронічний гломерулонефрит, амілоїдоз нирок, діабетична нефропатія, мієломна хвороба). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються нефротичним синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Тема 21. Ведення хворого з хронічною хворобою нирок.

Поняття та класифікація «хронічної хвороби нирок». Етіологічні фактори. Патогенез уражень органів та систем, їх клінічні прояви. Діагностичне значення лабораторних та інструментальних методів дослідження. Тактика ведення хворих, диференційоване немедикаментозне та медикаментозне лікування на різних стадіях. Нирковозамісна терапія: гемодіаліз, трансплантація нирок. Показання та протипоказання, можливі ускладнення. Первинна та вторинна профілактика, прогноз та працездатність.

Тема 22. Курація хворого з гострим пошкодженням нирок.

Стандарти діагностики та ведення хворих. Тактика ведення хворих в залежності від причини (преренальні, ренальні, постренальні). Роль інструментальних та лабораторних методів обстеження. Консервативне лікування, показання для гемодіалізу. Рекомендації щодо профілактики.

МОДУЛЬ 5:

«СУЧАСНА ПРАКТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ: ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЯ, ПУЛЬМОНОЛОГІЯ, ГЕМАТОЛОГІЯ, ЕНДОКРИНОЛОГІЯ» (спеціальність «Медицина» 222)

Всього годин/кредитів 198/6,6 (практичних занять - 126, СРС - 72)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»

(78 годин/2,6 кредита: практичних занять - 48 годин, СРС - 30 годин)

Тема 1. Ведення хворого з дисфагією, печією, функціональною диспепсією.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються дисфагією (езофагіти, в тому числі при гастроєзофагеальній рефлюксній хворобі, рак стравоходу, дифузний спазм стравоходу, ахалазія кардії, дивертикули стравоходу, системна склеродермія, дисфагія при ураженні центральної та периферичної нервової та м'язової систем). Основні захворювання та стани, що супроводжуються печією (гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба, необстежена диспепсія, хронічний гастрит, виразкова хвороба та симптоматичні виразки шлунку та дванадцятипалої кишки). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються дисфагією та печією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Визначення функціональної диспепсії. Основні причини розвитку. Синдром епігастрального болю та постпрандіальний дистрес-синдром. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 2. Ведення хворого з болем в животі.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються хронічним абдомінальним болем (хронічний некаменевий холецистит, дискінезії жовчного міхура та сфінктера Одді, жовчнокам'яна хвороба, хронічний каменевий холецистит, панкреатит, хронічний неатрофічний, атрофічний гастрит, виразкова хвороба та симптоматичні виразки шлунку та дванадцятипалої кишки, синдром подразненої товстої кишки, целиакія та інші ентеропатії, хвороба Крона, неспецифічний виразковий коліт, ішемічна хвороба тонкої та товстої кишки (мезентеріальна ішемія)). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються хронічним абдомінальним болем. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 3. Ведення хворого з діареєю, закрепам та схудненням.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються тривалою діареєю (хронічний атрофічний гастрит, хвороби оперованого шлунку, хвороба Крона, синдром надмірного бактеріального росту тонкої кишки, харчове несприйняття, неспецифічний виразковий коліт, целиакія, хвороба Уіппла, хронічний панкреатит, діабетична ентеропатія, синдром подразненої товстої кишки, дисбіоз товстої кишки, амілоїдоз, синдром набутого імунodefіциту). Секреторна,

ексудативна, дисмоторна та функціональна діарея. Роль непереносимості компонентів їжі, ензимопатій і імунних факторів. Основні копрологічні синдроми. Синдроми мальабсорбції та мальдигестії. Синдром подразненої товстої кишки. Симптоми тривоги у хворих з синдромом подразненої товстої кишки. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються діареєю. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються закрепами (синдром подразненої товстої кишки, рак кишки, аноректальні захворювання, гіпотиреоз, нейрогенні та психогенні розлади, порушення харчування, ситуативні та ятрогенні закрепи). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються закрепами. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються зниженням маси тіла (онкологічні захворювання, системні захворювання сполучної тканини, зокрема, системний червоний вовчак, дерматоміозит/поліміозит, системна склеродермія; системні васкуліти, в т.ч. вузликосий поліартеріт, захворювання травного тракту, легень, серцево-судинної системи, аліментарне та психогенне схуднення тощо). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються схудненням. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 4. Ведення хворого з жовтяницею, гепатомегалією, гепатолієнальним синдромом

Основні захворювання та стани, що супроводжуються жовтяницею (хронічні гепатити, цироз та рак печінки, гемолітичні анемії, жовчнокам'яна хвороба, рак голівки підшлункової залози, рак фатерова соска, доброякісні гіпербілірубінемії). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються жовтяницею. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються гепатомегалією (захворювання паренхіми та судин печінки, в т.ч. хронічні гепатити, цироз та рак печінки, тромбоз печінкових вен; хвороби крові та кровотворних органів, зокрема, лейкомії, лімфогранульоматоз, еритремія; правошлуночкова серцева недостатність, у т.ч. при констриктивному перикардиті, хвороби накопичення, зокрема, гемахроматоз та ін.). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються гепатомегалією та гепатолієнальним синдромом. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 5 Ведення хворого з портальною гіпертензією, асцитом, печінково-клітинною недостатністю, печінковою енцефалопатією

Основні захворювання та стани, що приводять до розвитку портальної гіпертензії та асциту (цироз та пухлини печінки, правошлуночкова серцева недостатність, в т.ч. при констриктивному перикардиті, тромбоз печінкових вен, тромбоз ворітної вени або її гілок, тромбоз, стеноз, облітерація нижньої порожнистої вени на рівні або вище печінкових вен тощо). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються портальною гіпертензією та асцитом. Показання до ендоскопічного та хірургічного лікування (шунтуючі операції, трансплантація печінки). Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що призводять до розвитку печінково-клітинної недостатності, печінкової енцефалопатії. Класифікація ПКН, стадії печінкової енцефалопатії.

Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування печінкової енцефалопатії. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 6. Курація хворого з шлунково-кишковою кровотечею.

Шлунково-кишкова кровотеча (зокрема, при варикозному розширенні вен стравоходу, ерозіях шлунку, виразковій хворобі та симптоматичних виразках шлунку і дванадцятипалої кишки, злоякісних пухлинах ШКТ, неспецифічному виразковому коліті, геморагічному васкуліті, геморої): критерії діагностики та диференціальна діагностика. Тактика ведення хворих в залежності від причини і тяжкості перебігу. Роль ендоскопічних, інструментальних та лабораторних методів обстеження. Консервативне лікування, показання для гемотрансфузії. Показання до ендоскопічного гемостазу або невідкладного хірургічного лікування. Первинна і вторинна профілактика.

Тема 7. Підсумкове заняття з гастроентерології.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В ПУЛЬМОНОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»

(50 годин/1,66 кредита: практичні заняття - 28 годин, СРС - 22 години)

Тема 8. Ведення хворого з легеневим інфільтратом, ціанозом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються ціанозом (захворювання легень та серця, в т.ч. вроджені вади серця в стані синдрому Ейзенменгера, набуті вади серця, зокрема, мітральний стеноз, серцева і дихальна недостатність та при утворенні патологічного гемоглобіну). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються ціанозом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються легеневим інфільтратом (пневмонія, інфільтративний туберкульоз легень, еозинофільний легеневий інфільтрат, інфаркт легені, рак легень, доброякісні пухлини легень, саркоїдоз легень, вогнищевий пневмосклероз). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються легеневим інфільтратом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 9. Ведення хворого з хронічним кашлем, кровохарканням, плевральним випотом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються кашлем (хронічний бронхіт, хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, туберкульоз легень, бронхоектатична хвороба, злоякісні пухлини легенів і бронхів, пневмокониози, лівошлуночкова серцева недостатність, гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба та синдром постназального стікання). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються кашлем. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються кровохарканням (злоякісні пухлини бронхів та легень, туберкульоз легень, пневмонія, бронхоектатична хвороба, абсцес легень, стеноз лівого атрію-вентрикулярного отвору, ТЕЛА, інфаркт легені тощо). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються кровохарканням. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються плевральним випотом (ексудативний плеврит, пневмонія, туберкульоз легень, злоякісні пухлини легень і плеври, емієма плеври, серцева недостатність (гідроторакс), гострий панкреатит, цироз печінки, нефротичний синдром, системні захворювання сполучної тканини, травми грудної клітки). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та

медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються плевральним випотом. Показання до плевральної пункції, можливі ускладнення. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 10. Ведення хворого з бронхообструктивним синдромом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються бронхообструктивним синдромом (хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, пухлини трахеї, бронхів та середостіння). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються бронхо-обструктивним синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 11. Курація хворого з гострою дихальною недостатністю.

Гостра дихальна недостатність (зокрема ГРДС, тяжке загострення БА, пневмонія тяжкого ступеня): критерії діагнозу, диференціальна діагностика, стандарти невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапах залежно від причини і вираженості. Рекомендації щодо профілактики.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В ГЕМАТОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»

(32 годин/1,07 кредита: практичних занять - 22 годин, СРС - 10 годин)

Тема 12. Ведення хворого з анемією.

Диференціальний діагноз залізодефіцитної, вітамін В₁₂-дефіцитної, фолієво-дефіцитної, гемолітичної (спадкових, набутих), гіпо-, апластичної, постгеморагічної анемії. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування. Показання, протипоказання, методика і можливі ускладнення переливання компонентів крові та кровозамінників. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 13. Ведення хворого з лімфаденопатією та лейкоцитозом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються лімфаденопатією (ходжкінські та неходжкінські лімфоми, гострі та хронічні лімфоїдні та мієлоїдні лейкомії, інфекційний мононуклеоз, реактивний лімфаденіт, туберкульоз, саркоїдоз, метастатичне ураження, системні захворювання сполучної тканини, СНІД, сепсис). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються лімфаденопатією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються лейкоцитозом (лімфоми, гострі і хронічні лімфоїдні та мієлоїдні лейкомії, інфекційний мононуклеоз, реактивний лімфаденіт, саркоїдоз, метастатичне ураження, сепсис). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються лейкоцитозом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Психологічні, духовні та соціальні питання паліативної допомоги інкурабельним хворим та їхнім близьким. Особливості ведення важкохворих, інкурабельних пацієнтів. Методика оцінки стану пацієнта. Планування лікування та догляду.

Тема 14. Ведення хворого з геморагічним синдромом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються геморагічним синдромом (гемофілія, ідіопатична тромбоцитопенічна пурпура, злоякісні захворювання кровотворної системи, що супроводжуються тромбоцитопенією). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування.

лікування основних захворювань, що супроводжуються геморагічним синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 15. Курація хворого з шоком, ДВЗ синдромом.

Критерії діагностики шоків, класифікація. Диференціальна діагностика та невідкладне лікування на догоспітальному та госпітальному етапах залежно від причини (гіповолемічний, кардіогенний, обструктивний, перерозподільчий, анафілактичний, септичний шоки). Подальше ведення хворих.

Стани, зумовлені алергічними реакціями негайного типу (анафілактичний шок, набряк гортані, набряк Квінке): критерії діагнозу, стандарти невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапах. Вторинна профілактика.

Тема 16. Підсумкове заняття з гематології.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В ЕНДОКРИНОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»

(32 годин/1,07 кредита: практичні заняття - 22 годин, СРС - 10 годин)

Тема 17. Ведення хворого з хронічними ускладненнями цукрового діабету та некомпенсованими формами цукрового діабету.

Хронічні ускладнення цукрового діабету, діабетичні ангіопатії та нейропатії (діабетична нефропатія, ретинопатія, нейропатія, діабетична стопа). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування хронічних ускладнень цукрового діабету. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Цукровий діабет 1 та 2 типу, некомпенсовані форми. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування цукрового діабету. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 18. Ведення хворого з синдромом зоба.

Основні захворювання, що супроводжуються синдромом зоба (нетоксичний зоб - ендемічний, вузловий; дифузний токсичний зоб; тиреоїдити – гострий, підгострий, автоімунний). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються синдромом зоба. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 19. Ведення хворого з синдромом артеріальної гіпертензії в ендокринологічній практиці, з метаболічним синдромом.

Основні захворювання, що супроводжуються синдромом артеріальної гіпертензії (цукровий діабет, гіпертиреоз, гіперпаратиреоз, гормональноактивні пухлини надниркових залоз, хвороба Іценко-Кушінга, гіпоталамічний синдром). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються синдромом артеріальної гіпертензії. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Метаболічний синдром. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування метаболічного синдрому. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 20. Курація хворого з комами, тіреотоксичним та аддісонічним кризами. Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання та близької смерті.

Критерії діагностики, диференціальна діагностика та лікування. Визначення причини і тактика лікування в залежності від етіології (коми, які зумовлені первинним ураженням центральної нервової системи, зокрема, при порушеннях мозкового кровообігу, менінгітах; первинно обумовлені втратою організмом електролітів, води; зв'язані з порушенням газообміну, в т.ч. гіпоксична; токсичні,

зокрема, уремична, печінкова, алкогольна; при дихальній недостатності, при ендокринних захворюваннях, зокрема, при цукровому діабеті та ін.). Рекомендації щодо профілактики. Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання та близької смерті. Етіологія та патогенез діабетичної (кетоацидотичної) коми. Клінічні особливості та варіанти перебігу. Діагноз та диференціальний діагноз. Алгоритм надання медичної допомоги хворим з діабетичними комами.

Гіпоглікемічна кома і гіпоглікемія: основні причини, провокуючі чинники. Класифікація гіпоглікемій за ступенем важкості, діагностика. Лікування гіпоглікемії в залежності від ступеня важкості.

Етіологія та патогенез тиротоксичного та аддисонічного кризів. Клінічні прояви, діагноз та диференційний діагноз. Атипові форми. Алгоритм надання невідкладної допомоги.

Тема 21. Підсумкове заняття з ендокринології.

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ зз/п	Тема	Лекцій	Прак-тичних занять	Самостійна робота	
				СРС	Індивідуальна робота
МОДУЛЬ 4. Сучасна практика внутрішньої медицини: кардіологія, ревматологія, нефрологія					
Змістовий модуль 1: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в кардіологічній клініці					
1	Ведення хворого з артеріальною гіпертензією, з артеріальною гіпотензією (кард.)		6	3	• Доповідь реферату на практичному занятті • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр • Доповідь Історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей
2	Ведення хворого з болем в ділянці серця (кард.)		6	3	
3	Ведення хворого з порушеннями серцевого ритму (кард.)		6	3	
4	Ведення хворого з порушенням провідності серця (кард.)		6	3	
5	Ведення хворого з хронічною серцевою недостатністю (кард.)		6	3	
6	Тактика при зупинці кровообігу та дихання (кард.)		6	3	
7	Курація хворого з гіпертензивним кризом (кард.)		6	3	
8	Курація хворого з гострим коронарним синдромом, з гострою серцевою недостатністю (кард.)		6	3	
9	Курація хворого з тромбоемболією легеневої артерії (кард.)		6	3	
10	Курація хворого з пароксизмальними порушеннями серцевого ритму (кард.)		6	3	
11	Інструментальні методи дослідження в кардіології		7	5	
12	Ведення хворого з болем в грудній клітці		7	5	
13	Ведення хворого з задишкою, набряковим синдромом		7	5	
14	Ведення хворого з кардіомегалією, шумом в серці		7	5	

15	Ведення хворого з вторинною артеріальною гіпертензією		7	5	
16	Ведення хворого з синкопальними станами		6	4	
	Індивідуальна робота			55	2
	Всього годин – 158		101		57
	Кредитів ECTS – 5,26				
Змістовий модуль 2: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в ревматологічній клініці					
17	Ведення хворого з суглобовим синдромом, болем у спині та кінцівках.		7	5	- Доповідь реферату на практичному занятті - Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр - Доповідь історії хвороби на практичному занятті - Написання тез, статей
18	Ведення хворого з дифузними захворюваннями сполучної тканини		7	5	
19	Підсумкове заняття з кардіоревматології		6		
	Індивідуальна робота			10	2
	Всього годин – 32		20		12
	Кредитів ECTS – 1,07				
Змістовий модуль 3: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в нефрологічній клініці					
20	Ведення хворого з сечовим, нефротичним синдромами		7	5	- Доповідь реферату на практичному занятті - Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр - Доповідь історії хвороби на практичному занятті - Написання тез, статей
21	Ведення хворого з хронічною хворобою нирок		7	5	
22	Курація хворого з гострим пошкодженням нирок		7	4	
	Індивідуальна робота			18	2
	Всього годин – 41		21		20
	Кредитів ECTS – 1,37				
	Підсумковий модульний контроль засвоєння модуля 4 «Сучасна практика внутрішньої медицини: кардіологія, ревматологія, нефрологія»		6		
	Разом за модулем 4		148		89

	Годин - 237 Кредитів ECTS – 7,9				
МОДУЛЬ 5. Сучасна практика внутрішньої медицини: гастроентерологія, пульмонологія, гематологія, ендокринологія					
Змістовий модуль 1: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в гастроентерологічній клініці					
1	Ведення хворого з дисфагією, печією, функціональною диспепсією		7	4	- Доповідь реферату на практичному занятті - Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр - Доповідь історії хвороби на практичному занятті - Написання тез, статей
2	Ведення хворого з болем в животі		7	4	
3	Ведення хворого з діареєю, закрепам та схудненням		7	4	
4	Ведення хворого з жовтяницею, гепатомегалією, гепатолієнальним синдромом		7	4	
5	Ведення хворого з портальною гіпертензією, асцитом, печінково-клітинною недостатністю, печінковою енцефалопатією		7	4	
6	Курація хворого з шлунково-кишковою кровотечею		7	4	
7	Підсумкове заняття з гастроентерології		6	4	
	Індивідуальна робота			28	2
	Всього годин – 78		48		30
	Кредитів ECTS – 2,6				
Змістовий модуль 2. Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в пульмонологічній клініці					
8	Ведення хворого з легеневим інфільтратом, ціанозом.		7	5	- Доповідь реферату на практичному занятті - Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр - Доповідь Історії хвороби на практичному занятті - Написання тез, статей
9	Ведення хворого з хронічним кашлем, кровохарканням, плевральним випотом		7	5	
10	Ведення хворого з бронхообструктивним синдромом		7	5	
11	Курація хворого з гострою дихальною недостатністю		7	5	
	Індивідуальна робота			20	2
	Всього годин – 50		28		22
	Кредитів ECTS – 1,66				
Змістовий модуль 3: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в гематологічній клініці					
12	Ведення хворого з анемією		4	2	Доповідь реферату на практичному занятті
13	Ведення хворого з геморагічним синдромом.		4	2	
14	Ведення хворого з лімфаденопатією та лейкоцитозом.		5	2	

15	Курація хворого з шоком, ДВЗ синдромом		5	2	• Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр • Доповідь Історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей
16	Підсумкове заняття з гематології		4		
	Індивідуальна робота			8	2
	Всього годин – 32		22	10	
	Кредитів ECTS – 1,07				
Змістовий модуль 4. Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в ендокринологічній клініці					
17	Ведення хворого з хронічними ускладненнями цукрового діабету, з некомпенсованими формами цукрового діабету		5	2	• Доповідь реферату на практичному занятті • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр • Доповідь Історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей
18	Ведення хворого з синдромом зоба		5	2	
19	Ведення хворого з синдромом артеріальної гіпертензії в ендокринологічній практиці, з метаболічним синдромом		4	2	
20	Курація хворого з комами, тиреотоксичним та аддісонічним кризами. Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання та близької смерті.		4	2	
21	Підсумкове заняття з ендокринології		4		
	Індивідуальна робота			8	2
	Всього годин – 32		22	10	
	Кредитів ECTS – 1,07				
	Підсумковий модульний контроль засвоєння модуля 5 «Сучасна практика внутрішньої медицини: гастроентерологія, пульмонологія, гематологія, ендокринологія»		6		
	Разом за модулем 5 Годин - 198 Кредитів ECTS – 6,6		126	72	
	Всього (модулі 4 та 5) Годин – 435 Кредитів ECTS – 14,5		274	161	

9. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ
МОДУЛЬ 4. СУЧАСНА ПРАКТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ: КАРДІОЛОГІЯ, РЕВМАТОЛОГІЯ, НЕФРОЛОГІЯ

№ З/П	Тема	Кількість годин
1	Ведення хворого з артеріальною гіпертензією, з артеріальною	6

	<i>гіпотензією (кард)</i>	
2	<i>Ведення хворого з болем в ділянці серця (кард)</i>	6
3	<i>Ведення хворого з порушеннями серцевого ритму (кард)</i>	6
4	<i>Ведення хворого з порушенням провідності серця (кард)</i>	6
5	<i>Ведення хворого з хронічною серцевою недостатністю (кард)</i>	6
6	<i>Тактика при зупинці кровообігу та дихання (кард)</i>	6
7	<i>Курація хворого з гіпертензивним кризом (кард)</i>	6
8	<i>Курація хворого з гострим коронарним синдромом, з гострою серцевою недостатністю (кард)</i>	6
9	<i>Курація хворого з тромбоемболією легеневої артерії (кард)</i>	6
10	<i>Курація хворого з пароксизмальними порушеннями серцевого ритму(кард)</i>	6
11	Інструментальні методи дослідження в кардіології	7
12	Ведення хворого з болем в грудній клітці	7
13	Ведення хворого з задишкою, набряковим синдромом	7
14	Ведення хворого з кардіомегалією, шумом в серці	7
15	Ведення хворого з вторинною артеріальною гіпертензією.	7
16	Ведення хворого з синкопальними станами	6
17	Ведення хворого з суглобовим синдромом, болем у спині та кінцівках.	7
18	Ведення хворого з дифузними захворюваннями сполучної тканини.	7
19	Підсумкове заняття з кардіоревматології	6
20	Ведення хворого з сечовим, нефротичним синдромами	7
21	Ведення хворого з хронічною хворобою нирок	7
22	Курація хворого з гострим пошкодженням нирок	7
23	ПМК	6
	Разом	148

МОДУЛЬ 5. СУЧАСНА ПРАКТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ: ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЯ, ПУЛЬМОНОЛОГІЯ, ГЕМАТОЛОГІЯ, ЕНДОКРИНОЛОГІЯ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Ведення хворого з дисфагією, печією, функціональною диспепсією	7
2	Ведення хворого з болем в животі	6
3	Ведення хворого з діареєю, закрепками та схудненням	7
4	Ведення хворого з жовтяницею, гепатомегалією, гепатолієнальним синдромом	7
5	Ведення хворого з портальною гіпертензією, асцитом, печінково-клітинною недостатністю, печінковою енцефалопатією	7
6	Курація хворого з шлунково-кишковою кровотечею	7
7	Підсумкове заняття з гастроентерології	7
8	Ведення хворого з легеневим інфільтратом, ціанозом.	7
9	Ведення хворого з хронічним кашлем, кровохарканням, плевральним випотом	7
10	Ведення хворого з бронхообструктивним синдромом	7
11	Курація хворого з гострою дихальною недостатністю	7
12	<i>Ведення хворого з анемією</i>	4
13	<i>Ведення хворого з геморагічним синдромом.</i>	4
14	<i>Ведення хворого з лімфаденопатією та лейкоцитозом.</i>	5
15	<i>Курація хворого з шоком, ДВЗ синдромом.</i>	5
16	Підсумкове заняття з гематології	4
17	<i>Ведення хворого з хронічними ускладненнями цукрового діабету, з некомпенсованими формами цукрового діабету</i>	5
18	<i>Ведення хворого з синдромом зоба</i>	5

19	<i>Ведення хворого з синдромом артеріальної гіпертензії в ендокринологічній практиці, з метаболічним синдромом</i>	4
20	<i>Курація хворого з комами, тиреотоксичним та аддісонічним кризами. Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання та близької смерті.</i>	4
21	<i>Підсумкове заняття з ендокринології</i>	4
22	ПМК	6
	Разом	126

**10. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
МОДУЛЬ 4. СУЧАСНА ПРАКТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ:
КАРДІОЛОГІЯ, РЕВМАТОЛОГІЯ, НЕФРОЛОГІЯ**

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять, опрацювання тем для самостійного вивчення – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	83
2	Індивідуальна робота: • Доповідь реферату на практичному занятті. • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр. • Доповідь історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей	6
	Разом	89

**МОДУЛЬ 5. СУЧАСНА ПРАКТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ: ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЯ,
ПУЛЬМОНОЛОГІЯ, ГЕМАТОЛОГІЯ, ЕНДОКРИНОЛОГІЯ**

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять, опрацювання тем для самостійного вивчення – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	64
2	Індивідуальна робота: • Доповідь реферату на практичному занятті. • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр. • Доповідь історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей	8
	Разом	72

11. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Індивідуальна робота:

- Підготовка реферату за темами самостійної роботи і презентація доповіді на практичному занятті
- Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр, засіданні студентського наукового гуртка, науково-практичних конференціях студентів та молодих вчених, проєкти «Студент-студенту», участь у конкурсі студентських наукових робіт в галузі «Клінічна медицина»
- Написання тез, статей та їх публікація у матеріалах конференцій, фахових виданнях України, закордонних науковометричних виданнях.

**12. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО
КОНТРОЛЮ**

Модуль 4. Сучасна практика внутрішньої медицини: кардіологія, ревматологія, нефрологія

- Ведення пацієнта з артеріальною гіпертензією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з болем в грудній клітці: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з порушеннями серцевого ритму: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з порушенням провідності серця: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з задишкою: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з набряковим синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з кардіомегалією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з шумом в серці: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з артеріальною гіпотензією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з хронічною серцевою недостатністю: алгоритми та стандарти діагностики і лікування. Основні принципи трансплантації серця.
- Ведення пацієнта з болем у спині та кінцівках: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з суглобовим синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з системними захворюваннями сполучної тканини: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з сечовим синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з нефротичним синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з хронічною хворобою нирок: алгоритми та стандарти діагностики і лікування. Основні принципи трансплантації нирок.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострим пошкодженням нирок на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гіпертензивним кризом на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострим коронарним синдромом на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з тромбоемболією легеневої артерії на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострою серцевою недостатністю на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з шоком на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з пароксизмальними порушеннями серцевого ритму на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Ведення пацієнта з синкопальними станами: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.

Модуль 5. Сучасна практика внутрішньої медицини: гастроентерологія, пульмонологія, гематологія, ендокринологія

- Ведення пацієнта з дисфагією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з печією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з функціональною диспепсією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з болем у животі: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з діареєю: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з закрепам: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта зі схудненням: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з жовтяницею: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з гепатомегалією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.

- Ведення пацієнта з гепатолієнальним синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з портальною гіпертензією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування. Основні принципи трансплантації печінки.
- Ведення пацієнта з асцитом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з легеневим інфільтратом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з ціанозом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з хронічним кашлем: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з кровохарканням: алгоритми та стандарти діагностики і лікування. Основні принципи трансплантації легень.
- Ведення пацієнта з плевральним випотом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з бронхообструктивним синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з хронічними ускладненнями цукрового діабету та метаболічним синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з некомпенсованими формами цукрового діабету: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з синдромом зоба: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з синдромом артеріальної гіпертензії в ендокринологічній практиці: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з анемією: алгоритми та стандарти і лікування.
- Ведення пацієнта з геморагічним синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з лімфаденопатією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з лейкоцитозом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострою дихальною недостатністю на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з шлунково-кишковою кровотечею на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострою печінковою енцефалопатією на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з шоком на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з ДВЗ синдромом на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з комою на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з тиреотоксичною кризою на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострою наднирниковою недостатністю на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання та близької смерті.

13. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий модульний контроль модулів 4 та 5 включає контроль вмінь студентів виконувати типові задачі діяльності та вміння, якими, згідно ОКХ відповідного профілю повинні володіти випускники вищого медичного закладу.

Модуль 4. Сучасна практика внутрішньої медицини: кардіологія, ревматологія, нефрологія

Перелік типових задач діяльності та умінь, що перевіряються при проведенні підсумкового модуля 4:

- Робота з хворим
- Збирати скарги, анамнез хвороби, анамнез життя;

- Збирати інформацію про загальний стан пацієнта (свідомість, конституція, вгодованість) та оцінюватим зовнішній вигляд (огляд шкіри, підшкірного жирового шару, пальпація лімфатичних вузлів, щитоподібної та молочної залоз), обстежувати стан кістково-м'язової системи, суглобів;

- Обстежувати стан органів дихання (огляд грудної клітки, пальпація грудної клітки, перкусія та аускультация легенів);

- Обстежувати стан системи органів кровообігу (огляд і пальпація ділянки серця та судин, перкусія меж серця і аускультация серця та судин);

- Обстежувати стан органів травлення (огляд, перкусія, поверхнева і глибока пальпація);

- Обстежувати стан сечостатевої системи (огляд поперекової ділянки, пальпація нирок).

• Виділити провідний клінічний симптом або синдром (Список 1)

• Поставити вірогідний (попередній) або синдромний діагноз захворювання (Список 2).

• Призначити та обґрунтувати лабораторне та/або інструментальне обстеження хворого (Список 2).

• Здійснювати диференціальну діагностику при основних симптомах і синдромах (Список 1).

• Інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень (Список 4)

• Поставити клінічний діагноз (Список 2).

• Визначати принципи та характер лікування (консервативне, оперативне) захворювання (Список 2).

• Визначити необхідний режим та дієту хворого (Список 2).

• Діагностування невідкладних станів (Список 3)

• Визначення тактики надання екстреної медичної допомоги (Список 3)

• Надання екстреної медичної допомоги (Список 3)

• Виконання медичних маніпуляцій (Список 5)

• Визначити тактику вторинної профілактики хворих, які підлягають диспансерному нагляду.

• Діагностувати невиліковне захворювання, термінальний стан та його фази.

• Консультувати інкрабельних пацієнтів та їх близьких з питань медичного та немедичного супроводу під час невиліковної хвороби.

• Вести медичну документацію щодо пацієнта.

Модуль 5. Сучасна практика внутрішньої медицини: гастроентерологія, пульмонологія, гематологія, ендокринологія

Перелік типових задач діяльності та умінь, що перевіряються при проведенні підсумкового модуля 5:

• Робота з хворим

- Збирати скарги, анамнез хвороби, анамнез життя;

- Збирати інформацію про загальний стан пацієнта (свідомість, конституція, вгодованість) та оцінюватим зовнішній вигляд (огляд шкіри, підшкірного жирового шару, пальпація лімфатичних вузлів, щитоподібної та молочної залоз), обстежувати стан кістково-м'язової системи, суглобів;

- Обстежувати стан органів дихання (огляд грудної клітки, пальпація грудної клітки, перкусія та аускультация легенів);

- Обстежувати стан системи органів кровообігу (огляд і пальпація ділянки серця та судин, перкусія меж серця і аускультация серця та судин);

- Обстежувати стан органів травлення (огляд, перкусія, поверхнева і глибока пальпація);

- Обстежувати стан сечостатевої системи (огляд поперекової ділянки, пальпація нирок).

• Виділити провідний клінічний симптом або синдром (Список 1)

• Поставити вірогідний (попередній) або синдромний діагноз захворювання (Список 2).

• Призначити та обґрунтувати лабораторне та/або інструментальне обстеження хворого (Сп. 2).

• Здійснювати диференціальну діагностику при основних симптомах і синдромах (Список 1).

• Інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень (Список 4)

• Поставити клінічний діагноз (Список 2).

• Визначати принципи та характер лікування (консервативне, оперативне) захворювання (Список 2).

• Визначити необхідний режим та дієту хворого (Список 2).

- Діагностування невідкладних станів (Список 3)
- Визначення тактики надання екстреної медичної допомоги (Список 3)
- Надання екстреної медичної допомоги (Список 3)
- Виконання медичних маніпуляцій (Список 5)
- Визначити тактику вторинної профілактики хворих, які підлягають диспансерному нагляду.
- Діагностувати невиліковне захворювання, термінальний стан та його фази.
- Консультувати інкрабельних пацієнтів та їх близьких з питань медичного та немедичного супроводу під час невилікової хвороби.
- Вести медичну документацію щодо пацієнта.

Список 1 (Синдроми та симптоми)

1. АНЕМІЯ (гостра та хронічна постгеморагічна анемія, залізодефіцитна, В12-дефіцитна, фолієводефіцитна, апластична, гемолітична)
2. АРТЕРІАЛЬНА ГІПЕРТЕНЗІЯ (есенціальна артеріальна гіпертензія, вторинні артеріальні гіпертензії: ниркові - реноваскулярні, ренопаренхіматозні; ендокринні - синдром і хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома, первинний гіперальдостеронізм, дифузний токсичний зоб; коарктація аорти, ізольована систолічна артеріальна гіпертензія, артеріальна гіпертензія при вагітності).
3. АРТЕРІАЛЬНА ГІПОТЕНЗІЯ І НЕПРИТОМНІСТЬ (вазодепресорна гіпотензія/непритомність, постуральна ортостатична, ятрогенна гіпотензія, непритомність при серцево-судинних захворюваннях: клапанні вади серця, гострий коронарний синдром, гіпертрофічна кардіоміопатія, розшарування аорти; порушення ритму і провідності серця: дисфункція синусового вузла, порушення атріовентрикулярної провідності, суправентрикулярна та шлуночкова тахікардія; тромбоемболія легеневої артерії, нервові і ендокринні захворювання, метаболічні порушення та істеричний невроз, черевний та висипний тифи, менінгококова інфекція, геморагічні гарячки).
4. АСЦИТ (цироз та пухлини печінки, правошлуночкова серцева недостатність, в т.ч. при констриктивному перикардиті, тромбоз печінкових вен, тромбоз ворітної вени або її гілок, тромбоз, стеноз, облітерація нижньої порожнистої вени на рівні або вище печінкових вен, тощо).
5. БІЛЬ В ГРУДНІЙ КЛІТЦІ (гострий коронарний синдром, стенокардія, стеноз гирла аорти, гіпертрофічна кардіоміопатія, пролапс мітрального клапану, коронарит, аортит, міокардит, гострий перикардит, розшарування аорти, плеврит, тромбоемболія легеневої артерії, пневмоторакс, пухлини середостіння, гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба, кардіоспазм, спазм стравоходу, кіла стравохідного отвору діафрагми, виразкова хвороба та інші виразки шлунку і дванадцятипалої кишки, панкреатит, остеохондроз грудного відділу хребта, оперізуючий лишай, міозит, костохондрит, міжреберна невралгія, нейроциркуляторна дистонія, синдром панічних атак, легенева чума, ентеровірусні хвороби).
6. БІЛЬ В ЖИВОТІ (холецистит, дискінезії жовчного міхура та сфінктера Одді, жовчнок ам'яна хвороба, панкреатит, хронічний гастрит, виразкова хвороба та інші виразки шлунку та дванадцятипалої кишки, синдром роздратованого кишечника, целиакія та інші ентеропатії, хвороба Крона, неспецифічний виразковий коліт, «черевна жаба», кишкові інфекції, ентеровірусні хвороби).
7. БІЛЬ В КІНЦІВКАХ ТА СПИНІ (анкілозивний спондиліт, остеоартроз(ит), остеохондроз хребта, остеопороз, дерматоміозит/поліміозит, нейропатії, зокрема при цукровому діабеті).
8. БРОНХООБСТРУКТИВНИЙ СИНДРОМ (хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, пухлини трахеї, бронхів та середостіння).
9. ВИПІТ У ПЛЕВРАЛЬНУ ПОРОЖНИНУ (туберкульоз, пневмонії, злоякісні пухлини плеври та легенів, серцева недостатність, гострий панкреатит, цироз печінки, нефротичний синдром, травми грудної клітки, гіпотиреоз, системні захворювання сполучної тканини).
10. ГЕМОРАГІЧНИЙ СИНДРОМ (геморагічний васкуліт, вузликовий поліартеріт, гіперсенситивний васкуліт, гемофілія, ідіопатична тромбоцитопенічна пурпура, синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання крові, геморагічні гарячки лептоспіроз, злоякісні захворювання кровотворної системи, що супроводжуються тромбоцитопенією).
11. ГЕНЕРАЛІЗОВАНА АБО ЛОКАЛЬНА ВИСИПКА (герпетична інфекція, «дитячі» інфекції, менінгококова інфекція).
12. ГЕПАТОМЕГАЛІЯ ТА ГЕПАТОЛІЄНАЛЬНИЙ СИНДРОМ (гострі та хронічні гепатити, цироз та рак печінки, тромбоз печінкових вен, лейкемії, лімфогранульоматоз, еритремія,

правошлуночкова серцева недостатність, зокрема при констриктивному перикардиті, хвороби накопичення, зокрема, гемохроматоз, малярія, генералізовані форми інфекційних хвороб).

13. ГОЛОВНИЙ БІЛЬ (менінгіти та менінго-енцефаліти, грип, синдром токсикозу при інфекційних хворобах).

14. ДЕГІДРАТАЦІЯ (кишкові інфекції, холера).

15. ДИСФАГІЇ (езофагіти, в тому числі при гастроезофагеальній рефлюксній хворобі, рак стравоходу, дифузний спазм стравоходу, ахалазія кардії, дивертикули стравоходу, дисфагія при ураженні центральної та периферичної нервової системи, зокрема при дифтерії та правці, та м'язової системи, системна склеродермія).

16. ЖОВТЯНИЦЯ (гострі та хронічні гепатити, цироз та рак печінки, гемолітичні анемії, жовчнокам'яна хвороба, рак головки підшлункової залози, рак фатерова соска, доброякісні гіпербілірубінемії, малярія, лептоспіроз, єрсиніози).

17. ЗАДИШКА (при серцевій недостатності зі збереженою та зниженою систолічною функцією лівого шлуночка; дихальній недостатності внаслідок порушення бронхіальної прохідності та захворювань легень і плеври, в тому числі при пневмонії, туберкульозі та пневмотораксі; патології судин легень, зокрема тромбоемболії легеневої артерії та захворюваннях грудної клітки або дихальних м'язів, синдромі гіпервентиляції при неврозах і нейроциркуляторній дистонії, ураженнях дихального центру при органічних захворюваннях головного мозку, анеміях, ботулізмі).

18. ЗАДУХА ТА АСФІКСІЯ (дифтерія, несправжній круп при ГРВЗ, правець, ботулізм).

19. ЗАКРЕП (синдром подразненої товстої кишки, рак кишечника, аноректальні захворювання, гіпотиреоз, ситуаційні, ятрогенні, психогенні та нейрогенні закрепи, порушення харчування, вірусні гепатити, черевний тиф).

20. ЗОБ (нетоксичний зоб - ендемічний вузловий; дифузний токсичний зоб; тиреоїдити – гострий, підгострий, аутоімунний).

21. КАРДІОМЕГАЛІЯ (набуті вади серця, зокрема, недостатність мітрального клапану, стеноз і недостатність аортального клапану, комбіновані мітральні і аортальні вади серця; міокардити та дилатаційна кардіоміопатія, ішемічна хвороба серця, ексудативний перикардит).

22. КАШЕЛЬ (хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, туберкульоз легень, бронхоектатична хвороба, пневмонії, пневмоконіози, злоякісні пухлини легень і бронхів, лівошлуночкова серцева недостатність, синдром постназального стікання, гастроезофагеальна рефлюксна хвороба, «дитячі» крапельні інфекції, грип, ГРВЗ).

23. КРОВОХАРКАННЯ (туберкульоз легень, злоякісні пухлини бронхів і легень, пневмонії, бронхоектатична хвороба, абсцес легень, мітральний стеноз, інфаркт легень).

24. ЛЕГЕНЕВИЙ ІНФІЛЬТРАТ (пневмонії, інфільтративний туберкульоз легень, еозинофільний легеневий інфільтрат, інфаркт та рак легень, доброякісні пухлини легень, саркоїдоз легень, вогнищевий пневмосклероз)

25. ЛЕЙКОЦИТОЗ (лімфоми, гострі та хронічні лімфоїдні та мієлоїдні лейкемії, інфекційний мононуклеоз, реактивний лімфаденіт, саркоїдоз, метастатичне ураження, сепсис).

26. ЛІМФАДЕНОПАТІЯ (туберкульоз, саркоїдоз, інфекційний мононуклеоз, системні захворювання сполучної тканини, метастатичне ураження, гострі і хронічні лімфоїдні та мієлоїдні лейкемії, хвороба Ходжкіна, неходжкінські злоякісні лімфоми, реактивний лімфаденіт, сепсис, аденовірусна інфекція, токсоплазмоз, ВІЛ-інфекція).

27. ЛИХОМАНКА (ревматоїдний артрит, інфекційний ендокардит, злоякісні новоутворення, в тому числі, лейкемії, лімфоми, мієломна хвороба, лімфогранулематоз, сепсис, туберкульоз, системні захворювання сполучної тканини, вузликовий поліартеріт, гнійний холангіт, абсцеси внутрішніх органів, хвороба Крона, гнійний пієлонефрит, інфекційні хвороби різних груп).

28. МЕНІНГЕАЛЬНИЙ СИНДРОМ (менінгококова інфекція, «дитячі» крапельні інфекції, лептоспіроз, Лайм-бореліоз, кліщовий енцефаліт, поліомієліт)

29. НАБРЯКОВИЙ СИНДРОМ (венозні набряки: хронічна венозна недостатність, порушення венозного відтоку, тромбофлебіт глибоких вен; лімфатичні набряки: запальні, обструктивні; жирові, ортостатичні та ідіопатичні; при ураженні кістково-м'язової системи: артрити, тендовагініти; нефротичний синдром, захворювання серцево-судинної системи з розвитком серцевої недостатності, захворювання печінки, зокрема, цироз печінки та інші гіпопротеїнемічні стани: ексудативна

ентеропатія, синдром мальабсорбції, аліментарні і кахектичні набряки; набряки, зумовлені прийомом лікарських засобів та ендокринні захворювання: гіпотиреоз).

30. НЕФРОТИЧНИЙ СИНДРОМ (гострий та хронічний гломерулонефрит, амілоїдоз нирок, діабетична нефропатія, мієломна хвороба).

31. ОЛІГОАНУРІЯ (преренальна, ренальна, постренальна гостра ниркова недостатність).

32. ПАРЕЗИ ТА ПАРАЛІЧІ (поліомієліт, кліщовий енцефаліт).

33. ПЕЧІЯ (гастроезофагеальна рефлюксна хвороба, хронічний гастрит, необстежена диспепсія, виразкова хвороба та інші виразки шлунку та дванадцятипалої кишки).

34. ПОРТАЛЬНА ГІПЕРТЕНЗІЯ (хронічні вірусні гепатити, цироз та пухлини печінки, правошлуночкова серцева недостатність, в т.ч. при констриктивному перикардії, тромбоз печінкових вен, тромбоз ворітної вени або її гілок, тромбоз, стеноз, облітерація нижньої порожнистої вени на рівні або вище печінкових вен, тощо).

35. ПОРУШЕННЯ СЕРЦЕВОГО РИТМУ (екстрасистолія, фібриляція та тріпотіння передсердь, пароксизмальна тахікардія).

36. СЕЧОВИЙ СИНДРОМ (гострий та хронічний гломерулонефрит, сечокам'яна хвороба, тубулоінтерстиціальні захворювання нирок, пієлонефрит, діабетична нефропатія, інфаркт нирки, туберкульоз нирки, гіпернефрома, цистит, уретрит, геморагічний васкуліт, лептоспіроз).

37. СИНДРОМ ДИСЕМІНОВАННОГО ВНУТРІШНЬОСУДИННОГО ЗГОРТАННЯ КРОВІ (черевний та висипний тифи, лептоспіроз, менінгококова інфекція).

38. СУГЛОВОВИЙ СИНДРОМ (ревматоїдний артрит, анкілозівний спондиліт, остеоартроз(ит), реактивний артрит, подагра, системний червоний вовчак, системна склеродермія, гостра ревматична лихоманка).

39. СУДОМНИЙ СИНДРОМ (менінгококова інфекція, правець, сказ).

40. СХУДНЕННЯ (онкологічні захворювання, системний червоний вовчак, вузликовий поліартеріїт, захворювання травного тракту, легень, в тому числі туберкульоз, серцево-судинної системи, аліментарне та психогенне схуднення, ВІЛ-інфекція).

41. ТРИВАЛИЙ ДІАРЕЙНИЙ СИНДРОМ (хронічний атрофічний гастрит, хвороба оперованого шлунку, хвороба Крона, неспецифічний виразковий коліт, целиакія, хвороба Уіппла, синдром підвищеного бактеріального росту в тонкій кишці, харчове несприйняття, синдром подразненої товстої кишки, хронічний панкреатит, діабетична ентеропатія, амілоїдоз, синдром набутого імунodefіциту).

42. ЦІАНОЗ ДИФУЗНИЙ ТА ЛОКАЛЬНИЙ (захворювання легень та серця, в тому числі при вроджених вадах серця в стані синдрому Ейзенменгера та набутих вадах серця – мітральний стеноз, недостатність трикуспідального клапана, серцева і дихальна недостатність та при утворенні патологічного гемоглобіну, істинний круп, дифтерія, генералізовані форми інфекційних хвороб).

43. ШЛУНКОВА ДИСПЕПСІЯ (гастроезофагеальна рефлюксна хвороба, рак шлунка, хронічний гастрит, виразкова хвороба та інші виразки шлунку та дванадцятипалої кишки, хронічний панкреатит, рак підшлункової залози, токсичний зоб, цукровий діабет, гіпо- та гіпертиреоз).

44. ШЛУНКОВО-КИШКОВА КРОВОТЕЧА (варикозне розширення вен стравоходу, ерозії шлунку, виразкова хвороба та інші виразки шлунку і дванадцятипалої кишки, злоякісні пухлини, неспецифічний виразковий коліт, геморагічний васкуліт, геморой, черевний тиф та паратифи, шигельоз).

45. ШУМ У СЕРЦІ (вроджені вади серця: дефект міжшлуночкової перегородки, дефект міжпередсердної перегородки, відкрита артеріальна протока, коарктація аорти; набуті вади серця: мітральний стеноз, недостатність мітрального клапана (органічна та відносна), пролапс мітрального клапану, стеноз гирла аорти, недостатність аортального клапана, гіпертрофічна кардіоміопатія, недостатність тристулкового клапана (органічна та відносна), невинний систолічний шум у осіб молодого віку).

46. ШОКИ (гіповолемічний, кардіогенний, обструктивний, перерозподільчий, зокрема анафілактичний, септичний)

Список 2 (захворювання)

I) Хвороби крові та кровотворних органів, порушення з залученням

імунного механізму

1. анемії
2. гемолітична хвороба новонароджених
3. гемофілія
4. лейкемії
5. лімфоми
6. природжені (хвороба Брутона, синдром Віскота – Олдріджа) та набуті імунodefіцитні стани
7. сепсис новонароджених
8. сепсис хірургічний
9. ідіопатична тромбоцитопенічна пурпура
10. хронічні променеві ураження

II) Розлади психіки та поведінки:

11. біполярний афективний розлад
12. гострий психоз в т.ч. алкогольний делірій
13. епілепсія
14. невротичні розлади
15. розлади особистості
16. шизофренія

III) Хвороби нервової системи

17. внутрішньочерепна травма
18. менінгіти, енцефаліти
19. мігрень та інші види головного болю
20. перинатальна енцефалопатія
21. порушення вегетативної нервової системи
22. порушення мозкового кровообігу
23. вертеброгенні захворювання нервової системи, нейропатії та полінейропатії
24. розсіяний склероз
25. хронічні професійні ураження (вібраційна хвороба, професійні дискінезії)
26. інсульти (ішемічний, геморагічний)

Хвороби ока

27. блефарит
28. глаукома
29. кон'юнктивіт
30. стороннє тіло органу зору
31. травми органу зору
32. ретинопатії
33. екзофтальм

Хвороби горла, вуха, носа

34. ларингіти
35. отити
36. перитонзиллярний абсцес
37. синусити
38. тонзиліти
39. травми горла, вуха, носа

IV) Хвороби серцево-судинної системи:

40. аневризми аорти
41. атеросклероз
42. варикозне розширення вен нижніх кінцівок
43. вроджені вади серця
44. вторинна артеріальна гіпертензія

45. гостра оклюзія магістральних і периферичних артерій;
46. ендокардити
47. есенціальна та вторинна артеріальна гіпертензія
48. ішемічна хвороба серця
49. кардити
50. кардіоміопатії
51. легеневе серце
52. набуті вади серця
53. облітеруючий ендартеріт
54. перикардити
55. порушення серцевого ритму та провідності
56. серцева недостатність
57. травми серця та кровоносних судин
58. тромбоемболія легеневої артерії
59. флебіт, тромбофлебіт

V) Хвороби органів дихання та середостіння:

60. асфіксія
61. бронхіальна астма
62. бронхіти
63. бронхоектатична хвороба
64. бронхо-легенева дисплазія
65. вроджені вади розвитку органів дихання
66. гострий респіраторний дистрес-синдром
67. дихальна недостатність
68. інфекційно-деструктивні захворювання легень
69. легенева недостатність
70. медіастиніти
71. муковісцидоз
72. новоутворення легень та середостіння
73. плеврити
74. пневмоконіози
75. пневмонії
76. пневмоторакс
77. респіраторний дистрес-синдром та пневмонії новонароджених
78. стороннє тіло в дихальних шляхах
79. травми грудної клітки (поверхнева, відкрита)
80. хронічне обструктивне захворювання легень

VI) Хвороби органів травлення:

81. випадіння прямої кишки
82. виразкова хвороба
83. вроджені вади розвитку органів травлення
84. гастроезофагеальна рефлюксна хвороба, езофагіти
85. гастрити, дуоденіти
86. гострі та хронічні гепатити
87. гостра непрохідність кишечника
88. гострий та хронічний апендицит

89. гострий та хронічний панкреатит
90. доброякісні захворювання стравоходу
91. ентерити, коліти
92. запальні захворювання прямої кишки та перианальної області
93. защемлені і незащемлені киля живота
94. новоутворення стравоходу, шлунку, товстої кишки, печінки та підшлункової залози
95. пептичні виразки шлунка та дванадцятипалої кишки
96. перитоніт
97. перфорація порожнистого органу
98. печінкова недостатність
99. синдром мальабсорбції
100. стеноз пілоруса шлунка
101. травми живота (поверхнева, відкрита)
102. функціональні гастроінтестинальні розлади
103. хвороби оперованого шлунку
104. холецистити, холангіти, жовчнокам'яна хвороба, холедохолітіаз
105. цирози печінки
106. шлунково-кишкова кровотеча

VII) Хвороби сечостатевої системи:

107. амілоїдоз нирок
108. баланит, баланопостит
109. вроджені вади розвитку сечової системи
110. гломерулонефрити
111. дисметаболическі нефропатії
112. нефротичний синдром
113. новоутворення нирки, сечових шляхів і передміхурової залози
114. пієлонефрити
115. простатит
116. сечокам'яна хвороба
117. тубулоінтерстиційний нефрит
118. уретрит
119. хронічна хвороба нирок
120. цистити

VIII) Хвороби шкіри і підшкірної клітковини:

121. алергодерматози (дерматити, токсидермія, екзема)
122. бактеріальні захворювання шкіри та підшкірної клітковини, піодермії
123. гнійно-запальні захворювання пальців та кисті
124. гнійно-запальні захворювання у дітей та новонароджених
125. мікози
126. опіки та обмороження
127. паразитарні захворювання шкіри (короста, вошивість)
128. псоріаз
129. пухирні дерматози

130. специфічна хірургічна інфекція (анаеробна клостридіальна та неклостридіальна)

IX) Хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини:

131. анкілозуючий спондилоартрит
132. вроджені та набуті вади розвитку кістково-м'язової системи
133. гостра ревматична лихоманка
134. дерматомиозит та поліміозит
135. новоутворення кістково-м'язової системи
136. остеоартроз
137. остеомієліт
138. подагра
139. політравма
140. реактивні артрити
141. ревматоїдний артрит
142. системна склеродермія
143. системний червоний вовчак
144. системні васкуліти (вузликовий поліартеріїт, геморагічний васкуліт, гіперсенситивний васкуліт)
145. типові переломи кісток плеча, передпліччя, кисті, стегна, гомілки, стопи
146. травма тазу
147. травма хребта
148. ушкодження великих суглобів (кульшового, колінного, гомілко-ступневого, ліктьового)
149. хронічна ревматична хвороба
150. ювенільний ревматоїдний артрит

X) Хвороби ендокринної системи, розладу харчування та порушення обміну речовин:

151. акромегалія та гіпофізарний гігантизм
152. гіпотиреоз
153. гіпотрофія, білково-енергетична недостатність
154. гіпопітуїтаризм
155. тиреотоксикоз
156. ендемічний зоб
157. нецукровий діабет
158. вузловий зоб, пухлини щитоподібної залози
159. ожиріння
160. вроджена дисфункція кори наднирникових залоз
161. порушення кальцій-фосфорного обміну, обміну вітаміну D
162. генетичні синдроми з ендокринними ускладненнями: синдром Тернера, синдром Рассела-Сільвера, Прадера-Віллі, Ларона тощо)
163. тиреоїдити
164. хвороба та синдром Кушинга
165. хронічна недостатність наднирникових залоз

166. цукровий діабет
 167. гіпопаратиреоз
 168. гіперпаратиреоз
 169. пухлини надниркових залоз
 170. органічний (в т.ч. вроджений)
 гіперінсулінізм
 171. нейро-ендокринні пухлини
 172. пухлини гіпофіза
 173. передчасний статевий розвиток
 174. гіпогонадізм
 175. крипторхізм
 176. порушення диференціювання статі
 177. синдром Клайнфельтера
 178. нанізм у дитини, що народилась SGA
XI) Інфекційні і паразитарні хвороби:
 179. бактеріальні харчові отруєння
 180. бешіа
 181. ботулізм
 182. вірусні гепатити
 183. вітряна віспа
 184. вроджені інфекції новонародженого
 185. гельмінтози
 186. герпесвірусні хвороби
 187. грип та інші гострі респіраторні вірусні
 інфекції
 188. дифтерія
 189. інфекційний моноклеоз
 190. кандидози
 191. кашлюк
 192. кишкові бактеріальні інфекції
 193. кишкові вірусні інфекції
 194. кір
 195. кліщовий вірусний енцефаліт
 196. краснуха
 197. лептоспіроз
 198. малярія
 199. менінгококова інфекція
 200. особливо небезпечні вірусні інфекції
 201. паротитна інфекція
 202. поліомієліт
 203. правець
 204. протозойні інфекції
 205. рикетсиоз
 206. сибірка
 207. сказ
 208. скарлатина
 209. туберкульоз різної локалізації
 210. хвороба Лайма
 211. хвороба, зумовлена вірусом імунодефіциту
 людини (ВІЛ)

212. хламідійні інфекції
 213. холера
 214. чума
 - **інфекційні хвороби, що передаються
 переважно статевим шляхом:**
 215. гонококова інфекція
 216. сифіліс
**XII) Хвороби жіночої
 репродуктивної системи
 патології вагітності:**
 217. багатоплідна вагітність
 218. блювання вагітних
 219. вагітність при екстрагенітальній патології
 220. дистрес плода при вагітності
 221. затримка росту плода
 222. імунний конфлікт при вагітності
 223. міхурцевий занесок
 224. передлежання плаценти
 225. передчасне відшарування плаценти
 226. передчасні пологи та переношена вагітність
 227. позаматкова вагітність
 228. прееклампсія та еклампсія
 229. самовільний аборт
 *патологія пологів та післяпологового
 періоду:*
 230. аномалії пологової діяльності
 231. аномалії тазу, у т.ч. клінічно вузький таз
 232. дистрес плода під час пологів
 233. кровотеча пологова та післяпологова
 234. неправильні положення та передлежання
 плода
 235. післяпологові септичні захворювання
 236. травми матки і пологових шляхів
 гінекологічні захворювання:
 237. аномальні маткові кровотечі
 238. апоплексія яєчника
 239. непліддя
 240. вроджені вади розвитку жіночих статевих
 органів
 241. доброякісна дисплазія молочних залоз
 242. доброякісні та передракові новоутворення
 жіночих статевих органів
 243. ендометріоз
 244. запальні захворювання жіночих статевих
 органів
 245. злоякісні новоутворення жіночих статевих
 органів
 246. мастит
 247. новоутворення молочної залози

Список 3 (невідкладні стани)

1. асфіксія (у тому числі неонатальна)

2. гіпертензивний криз

3. гіпоглікемія (кома)
4. гостра дихальна недостатність
5. гостра затримка сечі
6. гостра надниркова недостатність
7. гостре пошкодження нирок
8. гостра печінкова недостатність
9. гостра серцева недостатність
10. гостре отруєння, в т.ч. бойовими отруйнимиречовинами
11. гострий психоз
12. гострий коронарний синдром
13. гострі радіаційні та хімічні ураження, в т.ч. у польових умовах та при надзвичайних станах
14. гостра церебральна недостатність
15. діабетична кома, у т.ч. кетоацидотична, гіперосмолярна, лактацидемічна
16. електротравма
17. епілептичний статус
18. гостра кровотеча
19. синдром гострої крововтрати, в т.ч. у польових умовах та при надзвичайних станах
20. раптова зупинка серця
21. колапс
22. порушення свідомості та коматозні стани
23. ниркова коліка
24. жовчна коліка
25. гострі анафілактичні реакції
26. гострі порушення серцевого ритму,
27. холодова травма, в т.ч. у польових умовах
28. теплова травма, в т.ч. у польових умовах
29. тромбоемболії венозні та артеріальні
30. судомний синдром
31. утоплення
32. странгуляційна асфіксія
33. нормальні пологи
34. шоки
35. укуси змій, комах, тварин
36. проникаючі поранення, в т.ч. під час бойових дій
37. опіки, в т.ч. у польових умовах
38. сторонні тіла дихальних шляхів, шлунково-кишкового тракту, ЛОР-органів та ока

Список 4 (лабораторні та інструментальні дослідження)

1. аналіз плевральної рідини
2. аналіз асцитичної рідини
3. аналіз синовіальної рідини
4. аналіз сечі за Зимницьким
5. аналіз сечі за Нечипоренком
6. активність альфа-амілази у крові та сечі, фекальна еластаза 1
7. протеїни крові та їх фракції, С-реактивний протеїн
8. глюкоза крові, глікозильований гемоглобін,
9. пероральний тест толерантності до глюкози
10. ліпіди та ліпопротеїни крові та їх фракції
11. гормони крові
12. феритин, залізо та мідь сироватки крові
13. креатинін, сечовина крові та сечі, швидкість клубочкової фільтрації
14. електроліти крові
15. амінотрансферази крові
16. загальний білірубін крові та його фракції
17. коагулограма
18. сечова кислота крові
19. лужна фосфатаза крові
20. гістоморфологічне дослідження біоптату лімфатичних вузлів
21. гістоморфологічне дослідження біоптату паренхіматозних органів
22. гістоморфологічне дослідження біоптату слизових оболонок
23. гістоморфологічне дослідження біоптату м'язів та шкіри
24. гістоморфологічне дослідження плаценти
25. дослідження внутрішнього середовища приміщень (показників мікроклімату, природного та штучного освітлення, бактеріологічного та хімічного забруднення повітря).
26. дослідження функції зовнішнього дихання
27. стандартна ЕКГ (у 12 відведеннях)
28. ендоскопічне дослідження бронхів
29. ендоскопічне дослідження травного тракту
30. ехокардіографія та доплерографія
31. загальний аналіз калу
32. загальний аналіз крові
33. загальний аналіз сечі
34. цукор і ацетон в сечі
35. загальний аналіз спинномозкової рідини
36. загальний аналіз стернального пунктату
37. загальний аналіз харкотиння
38. загальний імунологічний профіль крові
39. серологічні реакції при інфекційних хворобах
40. експрес-тести на вірусні захворювання
41. ампліфікаційні методи при інфекційних хворобах (ПЛР, ЛЛР)
42. серологічні реакції при аутоімунних захворюваннях

43. хімічні та бактеріологічні дослідження зовнішнього середовища людини (атмосферного повітря, водойм, ґрунту).
44. мікробіологічне дослідження біологічних рідин та виділень
45. вимірювання випромінювань (звукового, вібраційного, іонізуючого), індивідуальна радіометрія.
46. методи інструментальної візуалізації щитоподібної залози
47. рентгеноконтрастна ангіографія
48. методи інструментальної візуалізації органів черевної порожнини
49. методи інструментальної візуалізації органів грудної порожнини
50. методи інструментальної візуалізації сечостатевої системи
51. методи інструментальної візуалізації плода
52. методи інструментальної візуалізації черепа, хребта, спинного мозку, кісток та суглобів
53. методи інструментальної візуалізації грудної залози
54. туберкулінодіagnostика
55. багатомоментне фракційне дослідження жовчі та рН-метрія шлунку та стравоходу
56. хімічне, органолептичне, бактеріологічне дослідження продуктів харчування та питної води
57. цитологічне дослідження з шийки матки
58. вимірювання ергономічних показників важкості та напруженості праці

Список 5 (медичні маніпуляції)

1. виконувати непрямий масаж серця
2. виконувати штучне дихання
3. проводити дефібриляцію за допомогою ручного автоматичного дефібрилятора-кардіовертера
4. проводити реєстрацію стандартної ЕКГ в 12 відведеннях
5. здійснювати тимчасову зупинку зовнішньої кровотечі
6. здійснювати первинну хірургічну обробку рани, перев'язку, зняття шкірних швів, в т.ч. у польових умовах
7. накладати кровоспинні турнікети і використовувати кровоспинні засоби, в т.ч. у польових умовах
8. встановлювати назогастральний та орогастральний зонд
9. проводити транспортну іммобілізацію
10. проводити введення лікарських речовин (внутрішньовенне струминне та крапельне, внутрішньокісткове), в т.ч. у польових умовах
11. забезпечувати периферичний венозний доступ
12. вимірювати артеріальний тиск
13. відновлювати прохідність дихальних шляхів
14. проводити катетеризацію сечового міхура м'яким зондом
15. проводити передню тампонаду носа
16. здійснювати клінічне обстеження органу зору та ЛОР-органів
17. виконувати техніку контакту новонародженого «шкіра до шкіри» і раннього прикладання до грудей
18. здійснювати пальцеве дослідження прямої кишки та за допомогою ректального дзеркала
19. здійснювати пальцеве дослідження простати
20. здійснювати клінічне обстеження молочних залоз
21. виконувати плевральну пункцію
22. виконувати пункцію черевної порожнини через заднє склепіння
23. визначати групи крові, резус- належність
24. переливати компоненти крові й кровозамінники
25. виконувати бімануальне дослідження та обстеження жінки в дзеркалах
26. проводити пельвіометрію;
27. здійснювати зовнішнє (прийоми Леопольда) та внутрішнє акушерське дослідження;
28. здійснювати аускультацию плода
29. проводити забір мазків на бактеріоскопічне, бактеріологічне, цитологічне дослідження
30. проводити пальпацію щитоподібної залози
31. проводити огляд й оцінювання зовнішніх статевих органів хлопчиків
32. оцінювати стан статевого розвитку дітей

ЗНАТИ КЛІНІЧНУ ФАРМАКОЛОГІЮ ОСНОВНИХ ГРУП МЕДИКАМЕНТОЗНИХ ПРЕПАРАТІВ

1. α і β - адреностимуляторів	12. Діуретиків
2. Антиангінальних	13. Інгібіторів протонної помпи
3. Антиаритмічних	14. H ₂ -гістаміноблокаторів
4. Антибактеріальних	15. Нестероїдних протизапальних засобів
5. Антигельмінтних	16. Пероральних цукрознижувальних препаратів та препаратів інсуліну
6. Антигіпертензивних	17. Противірусних
7. Антикоагулянтів	18. Протистозидних
8. Антитоксичних сироваток і імуноглобулінів	19. Розчинів для детоксикаційної терапії
9. Відхаркувальних	20. Розчинів для регідратаційної терапії
10. Гемостатиків	21. Холінолітиків
11. Глюкокортикоїдів і цистотатичних імуносупресантів	

ВМІТИ ОФОРМЛЯТИ МЕДИЧНУ ДОКУМЕНТАЦІЮ

1. Медичну карту стаціонарного хворого
2. Виписку із медичної карти стаціонарного хворого
3. Процедурний листок (форма У-28)
4. Направлення на МСЕК
5. Лікарське свідоцтво про смерть
6. Листок непрацездатності
7. Санаторно-курортну карту
8. Екстрене сповіщення про випадок інфекційного захворювання, онко- та профзахворювання
9. Рецепти за всіма розділами дисципліни.

14. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Буковинському державному медичному університеті. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль

Поточний контроль.

Поточну навчальну діяльність студентів контролюють на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей. Рекомендовані до застосування такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тестовий контроль (машинний та безмашинний), розв'язування ситуаційних задач, контроль практичних навичок, зокрема - уміння правильно проводити курацію хворого, призначати та трактувати результати лабораторного та інструментального обстеження, обґрунтовувати діагноз на підставі аналізу клінічних та додаткових методів обстеження.

Підсумковий модульний контроль.

Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля. До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за 70. Студенту, який з поважних причин мав пропуски навчальних занять, вносяться корективи до індивідуального навчального плану і дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну. Для студентів, які пропустили навчальні заняття без поважних причин, рішення про їх відпрацювання приймається індивідуально деканом факультету. Форми підсумкового контролю мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при складанні підсумкового модульного контролю, становить 80. Підсумковий модульний кредит вважається зарахованим, якщо студент набрав на менше 50 балів.

15. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Буковинському державному медичному університеті.

Оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні кожного модулю (залікового кредиту) – 200, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів (60%), за результатами модульного підсумкового контролю – 80 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється відповідно до конкретних цілей на кожному практичному занятті, засвоєння змістових модулів (проміжний контроль) – на останньому занятті кожного змістового модулю. Для контролю рекомендується застосовувати наступні засоби діагностики рівня підготовки студентів: комп'ютерні тести, контроль виконання практичних навичок з методів обстеження хворого з подальшою інтерпретацією отриманих даних, аналіз результатів інструментальних та лабораторних досліджень.

Оцінювання поточної навчальної діяльності:

Вага кожної теми в межах одного модуля має бути однаковою і визначається кількістю тем в модулі.

Оцінка з дисципліни “Внутрішня медицина. Практика” є рейтинговою та визначається з урахуванням поточної навчальної діяльності студента та оцінок засвоєння ним передбачених програмою модулів. Поточне оцінювання студентів по відповідних темах проводиться за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) з подальшим перерахунком у багатобальну шкалу.

Оцінка "відмінно" виставляється у випадку, коли студент знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпно точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності.

Оцінка "добре" виставляється за умови, коли студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка "задовільно" ставиться студенту на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Студент спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка "незадовільно" виставляється у випадках, коли знання і вміння студента не відповідають вимогам "задовільної" оцінки.

Критерії оцінювання студентів

№ модуля, кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів,	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 4 237/7,9	3	21	5,5	4,4	3,2	0	4,5	70
Модуль 5 198/6,6	4	21	5,5	4,4	3,2	0	4,5	70

Оцінювання самостійної роботи:

Оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при підсумковому модульному контролі.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості. Вони додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу:

- Модуль 4 – 4,5 балів («відмінно»), 3,7 балів («добре»), 2,8 балів («задовільно»);
- Модуль 5 – 4,5 балів («відмінно»), 3,7 балів («добре»), 2,8 балів («задовільно»).

Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, контролюється при підсумковому модульному контролі.

Підсумковий модульний контроль.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які виконали програму даного модулю та отримали за поточну успішність не менше 70 балів, а також позитивно склали допусковий тестовий контроль на сервері дистанційного навчання БДМУ.

Підсумковий модульний контроль з модулю 4 «Сучасна практика внутрішньої медицини: кардіологія, ревматологія, нефрологія» передбачає 5 етапів:

1. Відповідь на 60 питань тестового контролю;
2. Аналіз та розшифровка ЕКГ (5 варіантів);
3. Вирішення двох ситуаційних задач;
4. Усню відповідь на 4 питання (з переліку, вказаного наприкінці модулю);
5. Вирішення розгорнутої клінічної задачі з невідкладних станів, зазначених в цьому модулі.

Підсумковий модульний контроль		«5»	«4»	«3»	«2»
Модуль 4					
Практична частина	Тестовий комп'ютерний контроль	5	4	3	0
	Розшифровка ЕКГ	10	7	4	0
	Ситуаційна задача №1	15	12	9	0
	Ситуаційна задача №2	15	12	9	0
	Разом	45	35	25	0
Усне опитування	I питання	7	6	5	0
	II питання	7	6	5	0
	III питання	7	6	5	0
	IV питання	7	6	5	
	Клінічна задача з невідкладних станів	7	6	5	0
	Разом	35	30	25	0
Загальна сума балів		80	65	50	0

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент під час модульного контролю, складає **80**. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **не менше 50 балів**.

Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь в олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів перевірятиметься статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

Підсумковий модульний контроль з модулю 5 «Сучасна практика внутрішньої медицини: гастроентерологія, пульмонологія, гематологія, ендокринологія» передбачає 5 етапів:

1. Відповідь на 60 питань тестового контролю,

2. Інтерпритація інструментальних методів обстеження (4 варіанти);
3. Вирішення двох ситуаційних задач;
4. Усну відповідь на 4 питання (з переліку, вказаного наприкінці модулю);
5. Вирішення розгорнутої клінічної задачі з невідкладних станів, зазначених в цьому модулі.

Підсумковий модульний контроль		«5»	«4»	«3»	«2»
Модуль 5					
Практична частина	Тестовий комп'ютерний контроль	5	4	3	0
	Інтерпритація інструментальних методів обстеження	10	7	4	0
	Ситуаційна задача №1	15	12	9	0
	Ситуаційна задача №2	15	12	9	0
	Разом	45	35	25	0
Усне опитування	I питання	7	6	5	0
	II питання	7	6	5	0
	III питання	7	6	5	0
	IV питання	7	6	5	
	Розгорнута клінічна задача з невідкладних станів	7	6	5	0
	Разом	35	30	25	0
Загальна сума балів		80	65	50	0

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент під час модульного контролю, складає **80**. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **не менше 50 балів**.

Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь в олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів перевірятиметься статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

Оцінювання дисципліни «Внутрішня медицина»

Оцінка з внутрішньої медицини виставляється студентам, яким зараховані усі модулі з дисципліни. Оцінка з дисципліни є середньою з оцінок за модулі, на які структурована навчальна дисципліна. Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь у олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

Визначення кількості балів, яку студент набрав з дисципліни. Кількість балів, яку студент набрав з дисципліни, визначається як середнє арифметичне кількості балів з усіх модулів дисципліни «Внутрішня медицина»:

Модуль 1 (4 курс) + Модуль 2 (5 курс) + Модуль 3 (5 курс) + Модуль 4 (6 курс) + Модуль 5 (6 курс) / 5.

Конвертація кількості балів з дисципліни в оцінки за шкалою ECTS та за чотирибальною (традиційною) шкалою.

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS (у відповідних деканатах) для занесення до Diploma supplement (додаток до диплому міжнародного зразка), так і в чотирибальну шкалу – «5», «4», «3», «2» (на кафедрах).

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму, конвертуються кафедрою у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено в таблиці:

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 70 до 149 балів	«3»
Менше 70 балів	«2»

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється студентам після завершення вивчення дисципліни. Рейтинг розраховується для контингенту студентів однієї спеціальності, які засвоїли навчальну дисципліну і набрали певну кількість балів.

Ранжування за шкалою ECTS проводиться так:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% студентів
B	Наступні 25% студентів
C	Наступні 30% студентів
D	Наступні 25% студентів
E	Останні 10% студентів

Ранжування з присвоєння оцінок «A», «B», «C», «D», «E» проводиться для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю, і успішно завершили вивчення дисципліни.

Оцінки з дисципліни FX, F («2») виставляються студентам, яким не зараховано хоча б один модуль з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка FX виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий модульний контроль. Ця категорія студентів має право на перескладання підсумкового модульного контролю за затвердженням регламентом. Повторне складання підсумкового модульного контролю дозволяється не більше двох разів.

Оцінка F виставляється студентам, які відвідали всі аудиторні заняття з модуля, але не набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового модульного контролю. Ця категорія студентів має право на повторне вивчення модуля.

16. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Метод навчання – спосіб подання (представлення) інформації студенту в ході його пізнавальної діяльності, реалізований через дії, які зв'язують педагога й студента.

1. Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний.

- Назва походить від двох слів: інформація й рецепція (сприйняття).
- Студенти одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник в "готовому" виді.
- Студенти сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення.
- Даний метод знаходить широке застосування у вузі для передачі великого масиву інформації.
- Інформаційно-рецептивний метод сам по собі не формує в студента умінь і навичок використання отриманих знань і не гарантує їх свідомого й міцного запам'ятовування.

2. Репродуктивний метод (репродукція - відтворення)

- Застосування вивченого на основі зразка або правила.
- Діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто виконується за інструкціями, приписаннями, правилами в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях.
- Організовується діяльність студентів за кількарізним відтворенням засвоєваних знань. Для цього використовуються різноманітні вправи, лабораторні, практичні роботи, програмований контроль, різні форми самоконтролю.
- Застосовується у взаємозв'язку з інформаційно-рецептивним методом (який передуює репродуктивному). Разом вони сприяють формуванню знань, навичок і вмінь в студентів, формують основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення, перенос, класифікація).
- Не гарантує розвитку творчих здатностей студентів.

3. Метод проблемного викладу.

- Педагог до викладу матеріалу ставить проблему, формулює пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів.
- Показує спосіб рішення поставленого завдання.
- Спосіб досягнення мети - розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів.
- Студенти стають свідками й співучасниками наукового пошуку.
- Студенти не тільки сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за рухом думки педагога.
- Підхід широко використовується в практиці ВНЗ.

4. Частково-пошуковий, або евристичний, метод.

- Полягає в організації активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або сформульованих самостійно) пізнавальних завдань.
- Пошук рішення відбувається під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок.
- Процес мислення здобуває продуктивний характер.
- Процес мислення поетапно направляється й контролюється педагогом або самими учнями на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками.
- Метод дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на семінарах і колоквіумах.

5. Дослідницький метод.

- Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студентів.
- Студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри й виконують інші дії пошукового характеру.
- Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, повинні містити в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес рішення завдання).
- У даному методі найбільш повно проявляються ініціатива, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності.
- Навчальна робота безпосередньо переростає в наукове дослідження.

Ще одна класифікація методів побудована на основі виділення джерел передачі змісту:

- *Словесні:* джерелом знання є усне або друковане слово (розповідь, бесіда, інструктаж і ін.)
- *Практичні методи:* Студенти одержують знання й уміння, виконуючи практичні дії (вправа, тренування, самоуправління).
- *Наочні методи:* джерелом знань є спостережувані предмети, явища, наочні приклади (ілюстрування, показ).

Дискусійні методи. Елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення протиріч в обговорюваному змістовному матеріалі) можуть бути використані майже в будь-яких організаційних формах навчання, включаючи лекції.

- У лекціях-дискусіях звичайно виступають два викладачі, що захищають принципово різні точки зору на проблему, або один викладач, що володіє артистичним дарунком перевтілення (у цьому випадку іноді використовуються маски, прийоми зміни голосу).
- Предметом дискусії можуть бути не тільки змістовні проблеми, але й моральні, а також міжособистісні відносини самих учасників групи. Результати таких дискусій (особливо коли створюються конкретні ситуації морального вибору) набагато сильніше модифікують поведінку людини, чим просте засвоєння деяких моральних норм на рівні знання.
- Дискусійні методи виступають як засіб не тільки навчання, але й виховання.

Ділова гра, як метод активного навчання. Одним з найбільш ефективних активних методів навчання є ділова гра.

Розрізняють три сфери застосування ігрового методу:

1. Навчальна сфера: навчальний метод застосовується в навчальній програмі для навчання, підвищення кваліфікації.

2. Дослідницька сфера: використовується для моделювання майбутньої професійної діяльності з метою вивчення прийняття рішень, оцінки ефективності організаційних структур і т.д.
3. Оперативно-практична сфера: ігровий метод використовується для аналізу елементів конкретних систем, для розробки різних елементів системи освіти.

Педагогічна суть ділової гри:

- активізувати мислення студентів;
- підвищити самостійність майбутнього фахівця;
- внести дух творчості в навчання;
- наблизити навчання до професійної діяльності;
- підготувати студента до професійної практичної діяльності.

Можливості й вимоги методу ділової гри:

- головним питанням у проблемному навчанні виступає «чому», а в діловій грі - «що було б, якби...»
- метод розкриває особистісний потенціал студента: кожний учасник може діагностувати свої можливості поодиноч, а також і в спільній діяльності з іншими учасниками;
- у процесі підготовки й проведення ділової гри, кожний учасник повинен мати можливість для самоствердження й саморозвитку;
- викладач повинен допомогти студенту стати в грі тим, ким він хоче бути, показати йому самому його кращі якості, які могли б розкритися в ході спілкування.

Ціль **ділової гри** - сформулювати певні навички й уміння студентів у їх активному творчому процесі.

Позитивні фактори в застосуванні ділових ігор:

- висока мотивація, емоційна насиченість процесу навчання;
- підготовка до професійної діяльності;

післяігрове обговорення сприяє закріпленню знань.

В основі активних методів лежать:

- діалогічне спілкування, як між викладачем і студентами, так і між самими студентами;
- у процесі діалогу розвиваються комунікативні здатності;
- уміння вирішувати проблеми колективно;
- розвивається мова студентів.

Класифікація методів активного навчання для ВНЗ А.М. Смолкіна включає імітаційні й неімітаційні методи активного навчання.

Імітаційні методи - форми проведення занять, у яких учбово-пізнавальна діяльність побудована на імітації професійної діяльності.

Неімітаційні методи - способи активізації пізнавальної діяльності на лекційних заняттях.

Імітаційні методи діляться на ігрові й неігрові.

Ігрові методи - проведення ділових ігор, ігрового проектування.

Неігрові методи - аналіз конкретних ситуацій, рішення ситуаційних завдань і інші.

Метод моделювання

Моделювання педагогічних ситуацій - це створення таких ситуацій-моделей, де реальні об'єкти замінюються символами і взаємостосунки між учасниками діяльності складаються не природно, а організовані спеціально під керівництвом викладача, тобто штучно.

Одним з інноваційних методів навчання у вищій школі є застосування навчальних комп'ютерних моделей. Комп'ютерне моделювання використовується як засіб розробки і перевірки, вимірювання, визначення принципів і закономірностей будови і функціонування соціальних процесів, систем і їх прогнозування, для розробки рекомендацій щодо управління різними соціальними явищами, процесами, системами.

17. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Державний стандарт вищої освіти.
2. Навчальні плани; навчальні програми з дисципліни;
3. Підручники і навчальні посібники з грифом Міністерства освіти.
4. Методичні розробки та вказівки (додається)

5. Навчальні посібники без грифу Міністерства освіти;
6. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять;
7. Контрольні завдання до практичних занять;
8. Контрольні завдання з навчальної дисципліни для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу на підсумковому модульному занятті;
9. Методичні матеріали для студентів з питань самостійного опрацювання фахової літератури,
10. Електронні навчальні курси на сервері дистанційного навчання БДМУ (система MOODL)
11. Хухліна О.С. Внутрішня медицина та професійні хвороби: діагностика та лікування: Навчальний посібник. Чернівці: БДМУ, 2020. 464 с.
12. Фармакотерапія у пульмонології: навчальний посібник для студентів ВМЗО /за ред. О.С.Хухліної, О.С.Воевідки. Чернівці, БДМУ, 2023. 225 с.

18. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

18.1 Базова:

1. Внутрішні хвороби: У 2 ч. Ч. 1: Розділи 1–8: Нац. підруч. для лікарів-інтернів, студ. мед. ЗВО, лікарів-практиків терапевт. профілю. Глушко Л.В., Федоров С.В., Скрипник І.М. та ін. К.: Всеукр. спец. видавництво «Медицина», 2019. 680 с.
2. Внутрішні хвороби: У 2 ч. Ч. 2: Розділи 9–24: Нац. підруч. для лікарів-інтернів, студ. мед. ЗВО, лікарів-практиків терапевт. профілю. Глушко Л.В., Федоров С.В., Скрипник І.М. та ін. К.: ВСВ «Медицина», 2019. 584 с.
3. Внутрішня медицина: Підручник. Н.М. Середюк, Є.М. Нейко, І.П. Вакалюк та ін.; за ред. Є.М. Нейка. К.: Медицина, 2013. 1104 с.
4. Внутрішня медицина: Підручник: У 3-х т. За ред. К.М. Амосової. К., 2008. Т. 1. 1056 с. Т. 2 (2009). 1088 с. Т. 3. (2010). 1092 с.
5. Передерій В.Г., Ткач С.М. Основи внутрішньої медицини. Т. 3. Диференціальний діагноз і ведення хворих у клініці внутрішньої медицини. Гострі і невідкладні стани у клініці внутрішньої медицини: Рекомендовано МОЗ України як підручник для студентів ВМНЗ ІV рівня акредитації. Вінниця: Нова книга, 2010. 1006 с.

18.2 Допоміжна

1. Внутрішня медицина. Ч. І Гастроентерологія, пульмонологія, гематологія. Ч. ІІ Кардіологія, ревматологія, нефрологія, загальні питання внутрішньої медицини: навч. посібник; за ред. проф. М. А. Станіславчука. Вінниця: ТОВ «Вінницька міська друкарня», 2014. Ч.І. 316 с. Ч. ІІ. 468 с.
2. Клінічна фармакологія: Підручник; за ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Медицина. 2010. 776 с.
3. Клінічна фармакологія: Підручник для студентів і лікарів. Абдуєва Ф. М., Бичкова О. Ю., Бондаренко І. О. та ін.; за заг. редакцією М. І. Яблучанського та В. М. Савченка. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 405 с.
4. Клінічна гематологія. Частина І: Ел. навч. посібник. О.С.Хухліна, М.П.Антофійчук, В.М.Ходоровський та ін. Чернівці: БДМУ, 2017.
5. Клінічна імунологія та алергологія: навч. посібник; За ред. Біловола О.М., Кравчуна П.Г., Бабаджаняна В.Д. Харків: Гриф, 2011. 550 с.
6. Клінічна імунологія та алергологія: Підручник; за ред. Г.М. Дранніка. К.: Здоров'я, 2006. 888с.
7. Клінічна фармакологія: навч. посібник. Є.І.Шоріков, Г.І.Шумко, О.С.Хухліна та ін. Вінниця: Нова книга, 2019. 512 с.
8. Медицина надзвичайних ситуацій. Організація надання першої медичної допомоги: Навч. посібник. За ред. В.С.Тарасюка. К.: Медицина, 2017. 528 с.
9. Мостовой Ю.М. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. Аналізи. Нормативні показники. Тракткування змін: Навч. посібник. Київ: Центр ДЗК, 2018. 792 с.

10. Передерій В.Г., Ткач С.М. Основи внутрішньої медицини. Т. 1. Захворювання органів дихання. Захворювання органів травлення. Захворювання системи крові і кровотворних органів. Захворювання ендокринної системи: Підручник. Вінниця: Нова Книга. 2009. 640 с.
11. Передерій В.Г. Основи внутрішньої медицини. Т. 2. Захворювання системи кровобігу. Ревматичні хвороби. Захворювання нирок. Загальні питання внутрішньої медицини: підручник / В. Г. Передерій, С.М. Ткач. Вінниця: Нова Книга. 2009. 784 с.
12. Професійні хвороби: Нац. підручник. Капустник, В.А.; Костюк, І.Ф.; Бондаренко, Г.О.; Ігнат'єв, О.М.; Парпалей, І.О.; Родіонова, В.В.; Хухліна, О.С. За ред. В.А. Капустника, І. Ф. Костюк. 5-те вид., випр. Київ : ВСВ «Медицина», 2017. 536 с.
13. Свінціцький А.С. Методи діагностики в клініці внутрішньої медицини: навчальний посібник. Київ: ВСВ «Медицина», 2019. 1008 с.
14. Середюк Н.М., Вакалюк І.П. Внутрішня медицина: Терапія: Підручник для мед. ВНЗ I-III рів. акред. 4-те вид., випр. К., 2013. 688 с.
15. Хухліна О.С. Внутрішня медицина та професійні хвороби: діагностика та лікування: Навчальний посібник. Чернівці: БДМУ, 2022. 464 с.
16. Хухліна О.С., Шумко Г.І., Мандрик О.Є. Професійні хвороби: навчальний посібник: вид. 2-ге, доп. Чернівці, 2017. 192 с.
17. Хухліна О.С., Шумко Г.І. Професійні хвороби: нормативна база діагностики, профілактики та експертизи працездатності: Навчальний посібник. Чернівці, БДМУ, 2017. 156 с.
18. Діагностичні, лікувальні та профілактичні алгоритми з внутрішньої медицини : навч.-метод. посіб. за ред. проф. В. І. Денесюка; Вінниц. НМУ ім. М. І. Пирогова. Київ : Центр ДЗК, 2015. 151 с.
19. Дроговоз С.М. Фармакологія на допомогу лікарю, провізору, студенту: Підручник-довідник. Харків, 2012. 480 с.
20. ЕКГ у практиці. The ECG in Practice. ЭКГ в практике: навч. посібник. Д.Р. Хемптон; переклад 6-го англ. видання. К. : Медицина, 2018. 560 с.
21. Екстрена медична допомога: посібник; за ред. проф. М. І. Шведа. Тернопіль: ТДМУ: Укрмедкнига, 2015. 419 с.
22. Захворювання органів дихання в сімейній медицині: Навч. посіб. для сімейних лікарів, студентів-медиків, лікарів-інтернів. Бабінець Л.С., Боровик І.О., Андріюк Л.В. К., 2019. 312 с.
23. Казмірчук В.Є., Ковальчук Л.В. Клінічна імунологія та алергологія. Вінниця: НОВА КНИГА. 2006. 528 с.
24. Клінічна фармакологія невідкладних станів у практиці стоматолога: навч. посібник. О.М. Біловол, І.І. Вакалюк, О.С.Хухліна та ін.; за ред. О.М. Біловола. К.: Медицина, 2018. 296 с.
25. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в гастроентерології / Крайдашенко О.В., Кремзер О.О., Михайлик О.А. Запоріжжя, 2015. 102 с.
26. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в ревматології / О.В. Крайдашенко, М.П. Красько, О.О. Кремзер, В.В. Красько. Запоріжжя, 2015. 250с.
27. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в ревматології: посіб. для студентів ВМЗ, лікарів, провізорів / М. П. Красько, О. В. Крайдашенко, О. О. Кремзер, В. В. Красько. 2-ге вид., допов. Запоріжжя: ЗДМУ, 2016. 319 с.
28. Клінічна фармакологія. Навчальний посібник для самостійної підготовки студентів медичного факультету. В.Й.Кресюн, С.Б.Стречень, А.Г.Відавська, Т.В.Трегуб, І.В.Погоріла, Г.О.Полуденко. Одеса: Одеський національний медичний університет, 2011. 262 с.
29. Мостовой Ю.М. Сучасні класифікації та стандарти лікування розповсюджених захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії: Навч. посібник. Вінниця: ДП ДКФ, 2022. 656с.
30. Превентивна кардіологія: імплементація міжнародних рекомендацій в Україні. К.: МОРІОН, 2015. 104 с.
31. Приклади формулювання терапевтичних діагнозів; за ред. Ташука В.К. Чернівці, БДМУ, 2012. 284 с.

32. Протиінфекційні лікарські засоби: навч. посіб. для студ. мед. ф-тів, інтернів, лікарів, провізорів. За ред.: О.В.Крайдашенка. Вінниця: Нова Кн., 2015. 423 с.
33. Професійні хвороби: Нац. підручник. Капустник, В.А.; Костюк, І.Ф.; Бондаренко, Г.О.; Ігнат'єв, О.М.; Парпалей, І.О.; Родіонова, В.В.; Хухліна, О.С. За ред. В.А. Капустника, І. Ф. Костюк. 4-те вид., перероб. та доп. Київ : ВСВ Медицина, 2015. 536 с.
34. Пульмонологія. За ред. Хухліної О.С., Воевідки О.С. Чернівці: БДМУ, 2012. 266с.
35. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування. За ред. В.М.Коваленка, М.І.Лутая, Ю.М.Сіренка, О.С.Сичова. К.:Моріон, 2018. 224 с.
36. Ткачишин В.С. Професійні хвороби: Підручник. К.: Медицина, 2011. 895 с.
37. Фармакотерапія в пульмонології: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти. За редакцією Хухліна О.С., Воевідка О.С. Чернівці БДМУ, 2023. 225 с.
38. Стандарт вищої освіти України другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина», затвердженого Міністерством освіти і науки України № 1197 від 08.11.2021 р.
39. Освітньо-професійна програма підготовки магістрів за спеціальності 222 «Медицина» у Буковинському державному медичному університеті, затверджена Вченою радою БДМУ 29.08.2024 р. протокол №1 (зі змінами).

Накази МОЗ України, адаптовані клінічні настанови, засновані на доказах

1. Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах «Негоспітальна пневмонія у дорослих осіб: етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, антимікробна терапія та профілактика». Київ, НАМН України, 2019. 94.с.
2. Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах «Хронічне обструктивне захворювання легень». Київ, НАМН України, 2020. 70.с.
3. Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах «Бронхіальна астма». Київ, НАМН України, 2020. 128.с.
4. Антитромботична терапія хворих з фібриляцією передсердь. Практичні рекомендації щодо використання нових оральних антикоагулянтів. Асоціація кардіологів України, Асоціація аритмологів України. Київ, 2014. 55 с.
5. Інфекційний ендокардит. Рекомендації з профілактики, діагностики та лікування інфекційного ендокардиту. Київ, Моріон, 2015. 32 с.
6. Наказ МОЗ України від 05.06.2019 № 1269 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги»
7. Наказ МОЗ України № 128 від 19.03.2007 «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Пульмонологія».
8. Наказ МОЗ № 555 від 27 червня 2013 року Хронічне обструктивне захворювання легень: Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах. Київ, 2013. 146 с.
9. Наказ МОЗ України № 868 від 08 жовтня 2013 р. «Про затвердження впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при бронхіальній астмі». Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Бронхіальна астма».
10. Наказ МОЗ України № 384. 24.05.2012. Уніфікований клінічний протокол первинної і вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги при артеріальній гіпертензії.
11. Наказ МОЗ України № 455 від 02.07.2014. Уніфікований клінічний протокол екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги та медичної реабілітації при гострому коронарному синдромі з елевацією сегмента ST.
12. Наказ МОЗ України №152 від 2.03.2016 р. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги при стабільній ішемічній хворобі серця.
13. Наказ МОЗ України № 597 від 15.06.2016 р. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги при фібриляції передсердь.
14. Рекомендації Асоціації кардіологів України щодо лікування пацієнтів з гострим коронарним

синдромом без стійкої елевації сегмента ST. Український кардіологічний журнал. Додаток №2, 2013. 50 с.

15. Наказ МОЗ України № 34 від 15 січня 2014 р. «Про впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги «Гіпертонічний криз», «Раптова серцева смерть», «Гостра дихальна недостатність», «Гіповолемічний шок», «Гострі отруєння», «Тромбоемболія легеневої артерії».
16. Наказ МОЗ України № 327 від 8 червня 2015 р. Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Кашель у дорослих».
17. Наказ МОЗ України № 647 від 30.06.2010 "Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги хворим зі спеціальності "Гематологія".
18. Наказ МОЗ України від 02.11.2015 р. №709 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при залізодефіцитній анемії». Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги при залізодефіцитній анемії.
19. Наказ МОЗ України, АМН України, Міністерства праці та соціальної політики України за № 374/68/338 від 29.12.2000 р. «Про затвердження інструкції про застосування переліку професійних захворювань». Київ, 2000.
20. Наказ МОЗ України за № 248 від 08.04.2014 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Київ, 2014.
21. Наказ МОЗ України за № 246 від 21.05.2007р. «Положення про порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій». Київ, 2007.
22. Наказ МОЗ України та АМН України №166/32 від 8.05.2002. Щодо закріплення за науково-дослідними інститутами гігієнічного профілю галузей економіки та адміністративних територій з питань гігієни праці та профпатології.
23. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Туберкульоз» Наказ МОЗ України № 620.
24. Постанова Кабінету Міністрів України №1662 від 8.11.2000. «Про затвердження переліку професійних захворювань», Київ, 2000.
25. Постанова Кабінету Міністрів України за № 337 від 17 квітня 2019 р. «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві». Київ, 2019.
26. Постанова Кабінету міністрів України №559 від 23.05 2001. Про затвердження переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів та видачі особистих медичних книжок.
27. Постанова правління Фонду соціального страхування №24 «Порядок призначення, перерахування та проведення страхових виплат» від 27.04.2007 р.

18.3 Інформаційні ресурси

1. http://eurheartj.oxfordjournals.org/	10. http://www.ginasthma.org/
2. http://intl-ajrccm.atsjournals.org/	11. http://www.goldcopd.org/f
3. http://thorax.bmjournals.com/	12. http://www.ifp.kiev.ua/
4. http://ukrcardio.org/	13. http://www.medscape.com/
5. http://ukrmed.org.ua/	14. http://www.ncbi.nlm.nih.gov
6. http://www.cardiolog.org/	15. http://www.niaid.nih.gov/
7. http://www.chestjournal.org/	16. http://www.phassociation.org/
8. http://www.consilium-medicum.com/	17. http://www.resent.org/
9. http://www.escardio.org/	18. http://www.thoracic.org/
	19. http://www.thoracic.org/

21. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Хухліна Оксана Святославівна – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор.
2. Шумко Галина Іванівна – доцент закладу вищої освіти кафедри, кандидат медичних наук.
3. Трефаненко Ірина Валентинівна – доцент закладу вищої освіти кафедри, кандидат медичних наук.